

VLAAMS FONDS VOOR DE LETTEREN

Jaarverslag 2008

Alsof er nog jaargetijden zijn – als een toeschouwer die
zelf scenario's bedenkt, zwaan die kinderen voedert.

Zomer voelde geen visjes aan de voeten – herfst zaaide
witte uilen, dood rukte aan de deur – winter beukte
tegen de ramen: 'Snoei u!' Gevaarlijk treurspel.

Welkom. Is er post voor Florentina? 's Ochtends valt zij
door de sterren, 's avonds springt zij naar de maan.

De nachtmerel fluit, ontregeld lied. Dus dit is lente.
Boeken worden bomen. Zorg ook voor de twijgen, kijk
om de hoek van 't huis. Ontsporen hoort bij mei.

Zet het raam eens open. Of vergader als de bloesemrokjes
blozend van de maan. Knal open – nu wij nog bestaan.

Lente

Peter Holvoet-Hanssen

21 maart 2008

Inleiding: 2008: een werkjaar met structurele vernieuwing en verankering	9
1. Ondersteuning per doelgroep	21
1.1. Regelingen en reglementen 2008	23
1.2. Auteurs	25
1.2.1. Werkbeurzen literaire auteurs	25
1.2.2. Stimuleringsbeurzen literaire auteurs	34
1.2.3. Projectbeurzen literaire biografieën	36
1.2.4. Reisbeurzen literaire auteurs	38
1.3. Strips	39
1.4. Vertalers in het Nederlands	43
1.4.1. Projectbeurzen literaire vertalers	43
1.4.2. Stimuleringssubsidies vertaald literair werk	46
1.4.3. Reisbeurzen literaire vertalers	48
1.5. Literaire tijdschriften	50
1.5.1. Subsidieregeling	50
1.5.2. CeLT vzw	51
1.5.3. Tijdschriftenrapport	51
1.6. e-Literatuur	52
1.7. Uitgeverijen	53
1.7.1. Productiesubsidies voor uitgevers van literair werk en strips	53
1.8. Verenigingen, manifestaties, focuspunten	56
1.8.1. Verenigingen	56
1.8.2. Manifestaties	58
1.8.3. Focuspunten	60
1.9. Buitenland	61
1.9.1. Vertaalsubsidies	62
1.9.2. Productiesubsidies	67
1.9.3. Auteursbezoeken	70
1.9.4. Buitenlandse manifestaties	74
1.9.5. Buitenlandprojecten met extra ICB-budget	74
1.10. Intercultureel beleid	76
1.11. Deskundigheidsbevordering	77
1.11.1. Intensieve Cursus Literair Vertalen 2008	77
1.11.2. Zomercursus Literair Vertalen	77
1.11.3. Literaire vertaaldagen	78
1.11.4. Workshops voor beginnende Vlaamse literair vertalers	79
1.11.5. Postacademisch programma 'Vertalen op Europees niveau'	79
1.11.6. Vertaalcolloquium Hogeschool Gent	80
1.11.7. Graphic Novel Project	80
1.11.8. i-Day 2008	80
1.11.9. Vertaalmentoraten	81
1.11.10. Stripmentoraten	81
1.11.11. Weekly Workshop Comics	81

1.12. Projecten	82
1.12.1. Vlaamse Auteursvereniging	82
1.12.2. Verzameld werk Louis Paul Boon.....	83
1.12.3. Watou	83
1.12.4. Kwaliteitsverbetering beoordelingen.....	83
1.12.5. Portaal site Vlaamse Jeugdliteratuur.....	84
1.12.6. BLTVN	84
1.12.7. Steunaankoop literaire tijdschriften	85
2. Financieel overzicht 2008	87
2.1. Jaarrekening 2008 (balans en resultatenrekening)	89
2.1.1. Balans per 31.12.2008 (voor bestemming van het resultaat)	89
2.1.2. Resultaatrekening 2008	90
2.2. ESR-Begroting 2008	94
2.2.1. Ontvangsten.....	94
2.2.2. Uitgaven	94
2.2.3. ESR-vorderingensaldo over 2008.....	94
2.2.4. Overzicht (uitstaande) verbintenissen en verplichtingen 2008	95
2.3. Toelichting bij de uitvoering van de begroting 2008	98
2.3.1. Ontvangsten.....	98
2.3.2. Aanwending	98
2.3.3. Relatie begroting-uitvoering	101
3. Organisatorisch kader.....	103
3.1. Bestuurs- en adviesorganen.....	105
3.1.1. Adviescommissies	105
3.1.2. Externe beoordelaars	118
3.1.3. Beslissingscollege	119
3.1.4. Beroepscommissie	120
3.1.5. Fondsbestuur	122
3.1.6. Dagelijks Bestuur	125
3.2. Fondssecretariaat	126
4. Interne werking: het VFL als stimulator, projectontwikkelaar en denktank	129
4.1. Stages en onderzoeksprojecten	131
4.1.1. Stage: Publishers Tour	131
4.1.2. Onderzoek: buitenlandpromotie Vlaamse kinder- en jeugdliteratuur ...	131
4.1.3. Onderzoek: debutantentraject proza en poëzie	132
4.1.4. Onderzoek: debutantentraject kinder- en jeugdliteratuur	132
4.1.5. Onderzoek: impact buitenlandbeleid VFL.....	133
4.2. Vertalersmanifest en ronde tafel	134
4.2.1. <i>Overigens schitterend vertaald. Voor het behoud van een bloeiende vertaalcultuur</i>	134
4.2.2. Vlaamse vertaaldag	134

4.3. Communicatie	136
4.3.1. Publicaties	136
4.3.2. Persberichten	137
4.3.3. Website	138
4.3.4. HERFST@DE.LENTE	139
4.4. Binnenland – projecten	140
4.4.1. Boekhandelsregeling	140
4.4.2. Canonoverleg	140
4.4.3. Workshops voor literair vertalers	141
4.4.4. Literair middenveld	141
4.4.5. e-Literatuur	142
4.4.6. Cultureel ondernemerschap	143
4.4.7. Symposium UCL	144
4.4.8. Oeuvreregeling	144
4.4.9. Gedichtendagessay: Paul Bogaert, <i>Verwondingen</i>	145
4.5. Buitenland – projecten	146
4.5.1. Auteursfiches	146
4.5.2. Buitenlandse prospectie	148
4.5.3. <i>10 Books from Holland and Flanders</i>	150
4.5.4. <i>Nieuwsbrief Letteren</i>	151
4.5.5. Poetry International Web	151
4.5.6. Lyrikkline	152
4.5.7. Vertaalprijzen	152
4.5.8. Publishers Tour	152
4.5.9. Buiten de lijntjes gekleurd	153
4.5.10. Angoulême 2009	155
4.5.11. Theaterfestival Go West in Oldenburg	156
4.6. VFL – interne organisatie	158
4.6.1. Verhuizing	159
4.6.2. Dossieropvolging / Databank	159
4.6.3. Website	160
4.7. Het VFL als aanspreekpunt Letteren	161
5. Samenwerking	163
5.1. Vlaamse overheid	165
5.1.1. Afstemming, overleg en directe contacten	165
5.1.2. Het VFL en de beleidsnota <i>Letteren- en Publicatiebeleid</i>	166
5.1.3. Eregelden	169
5.1.4. Loopbaanstimulans	169
5.1.5. Microkredieten	169
5.1.6. Boekhandelsregelingen	170
5.2. Nederlandse Stichting Fonds voor de Letteren (NFvDL)	171
5.3. Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds (NLPVF)	173

5.4. Nederlandse Taalunie	174
5.4.1. Taalunie Toneelschrijfprijs	174
5.4.2. Vertaalpleidooi: <i>Overigens schitterend vertaald. Pleidooi tot behoud van een bloeiende vertaalcultuur</i>	174
5.4.3. Digitale presentatie Nederlandstalige literaire tijdschriften.....	175
5.4.4. Databank Nederlandstalige literaire vertalingen	175
5.5. Expertisecentrum Literair Vertalen	176
5.6. Kunstenloket vzw	176
5.7. Boek.be, VUV en VBB	177
5.8. Vlaamse Auteursvereniging	177
5.9. Boekenoverleg	178
5.10. Steunpuntenoverleg	179
5.11. Fonds Pascal Decroos	179
5.12. Archieven en Openbare Bibliotheken	180
6. Vooruitblik op 2009	181
Bijlagen	185
Bijlage 1. Tijdschriftenrapport 2008	187
Bijlage 2. Onderzoek traject literaire debutanten proza en poëzie	201
Bijlage 3. Onderzoek traject literaire debutanten kinder- en jeugdliteratuur ..	205
Bijlage 4. Onderzoek impact buitenlandbeleid VFL	209
Bijlage 5. Realisaties 2008.....	213
Bijlage 6. Lijst van afkortingen	223
Colofon	225

Inleiding

2008: een werkjaar met structurele vernieuwing en verankering

“Het algemene boekenbeleid schept – zonder onderscheid naar genre of kwaliteit – economische, juridische, fiscale en financiële voorwaarden voor auteurs, vertalers, uitgevers en de boekhandel. Voor het VFL is dit boekenbeleid een gegeven dat de eigen werking nu eens ondersteunt en dan weer negatief beïnvloedt.”

Omzien en vooruitblikken. Aanzetten tot een meerjarenplan VFL 2005 – 2009, p. 21

Basisvoorwaarden gerealiseerd

In 2008 is er op het vlak van *nulde* doelstellingen van een boekenbeleid vooruitgang geboekt. De effectuering van nulde doelstellingen is noodzakelijk voor de uitbouw van een specifiek letterenbeleid, door o.a. het VFL. Er werden concrete realisaties bereikt, duurzaam en structureel, op beleidsvlak, binnen de letterensector en binnen het VFL. Versterkt door een groei in de boekenmarkt – zowel globaal als bij individuele spelers – baadde 2008 in een optimistisch boek- en leesklimaat.

Op BELEIDSVLAK – zowel federaal als voor het Vlaams Gewest – werden enkele aanslepende dossiers afgerond.

Vergoedingen voor auteursrechten kennen vanaf 1 januari 2008 een gunstige fiscale regeling door ze te belasten als roerende inkomsten (15 % forfaitair) en een eenvoudig aftreksysteem voor forfaitaire kosten. Aan auteurs en vertalers die een werkbeurs ontvingen werd bijkomend een ontwikkelingsgerichte loopbaanstimulus toegekend, bedoeld voor aanvullende pensioenopbouw. Een eregeldregeling werd ingesteld voor behoeftige kunstenaars met pensioen. Een qua rente voordelig financieringssysteem voor kunstenaars werd voorbereid. Door de instelling van ondersteunende maatregelen voor de kwaliteitsboekhandel werd deze schakel in de keten van auteur tot lezer ook erkend als actieve partner in een boekenbeleid.

De uitbetaling van de leenrechtvergoeding op uitleningen in 2004 en later is nog steeds niet uitgevoerd. De discussie over de verdeelsleutels wordt volop gevoerd in de auteurs- en uitgeverscolleges van Repobel.

Binnen de BOEKENSECTOR werd het in 2007 gestarte Boekenoverleg verder uitgebouwd. Dit samenwerkingsverband van “boekgelinke” organisaties bereidt een sectormemorandum voor, gericht op de Vlaamse verkiezingen in 2009 en stelde een overzicht op van cultuurgelinke dossiers binnen federale bevoegdheden. In een ad hoc opgezet Canonoverleg werd met direct betrokkenen (onderwijs, Kantl/Ctb, leesbevordering, de academische wereld, bibliotheken, uitgevers, Letterenhuis, VFL) een visietekst uitgewerkt rond de plaats van literair erfgoed binnen een context van leesbevordering. Concretisering zal gebeuren in overleg met de Taalunie, de Nederlandse partners en betrokkenen in Vlaanderen.

Boek.be finaliseerde een marktmonitor van de Vlaamse boekenmarkt, versterkte zijn kenniscentrum en bouwt aan een opleidingsaanbod.

Binnen het VFL werd de uitbouw van een afzonderlijke binnenland- en buitenlandcel gestart. Inspelend op technologische ontwikkelingen werd een experimentele regeling voor e-literatuur ontwikkeld. De samenwerking met het Nederlandse Fonds voor de Letteren in de vorm van de gemeenschappelijke regelingen voor debuterende auteurs en vertalers en biografen werd geëvalueerd en bijgestuurd; nieuwe gezamenlijke pistes worden uitgetekend. De website – het belangrijkste en meest uitgebreide VFL-communicatiemiddel – werd grondig vernieuwd, een voorbereidend onderzoek voor een centrale databank en dossieropvolgingssysteem afgerond. Met de organisatie van een Publishers Tour voor kinder- en jeugdboekenuitgevers werd een nieuw succesvol instrument ontwikkeld voor de buitenlandopdracht van het VFL. De presentatie van het Vertalersmanifest samengesteld door de Letterenfonds en het Expertisecentrum Literair Vertalen inventariseerde de positie van de Vlaamse en Nederlandse literair vertalers en stelde een actieplan op om via permanente vorming en opleiding en structurele initiatieven de polepositie van Vlaanderen en Nederland op het vlak van literair vertalen te behouden.

Boekenmarkt: optimistisch en crisisbestendig

Boek.be rapporteerde in het voorjaar een groei van 8 % (6 % in aantallen) van de leveringen vanuit Vlaamse uitgevers en importeurs aan boekhandels en andere kanalen in 2007. De top-100 van bestsellende titels in 2007 werd sterk bepaald door strips, kookboeken, wereldwijde bestsellers (Harry Potter, Khaled Hosseini, Nicci French) en BV-boeken. De segmenten kinderboeken, kunst en media waren de grote groeiers. Literatuur, inclusief spannende boeken en literaire thrillers, maakt bijna een kwart uit van de consumentenbestedingen aan boeken. Bestsellers blijven de markt(groei) sterk bepalen. In Nederland zijn de honderd bestverkochte titels (exclusief strips) goed voor 20 % van de bestedingen aan publiëksboeken.

Over 2008 groeide de totale consumentenbesteding aan boeken in Vlaanderen met 3,3 % bij een stabiel aantal verkochte boeken, blijktens gegevens van Boek.be en GfK Retail and Technology Benelux B.V. De rubriek fictie en literaire non-fictie stijgt met 5,8 %. Stichting CPNB rapporteert voor de Nederlandse markt in 2008 een stijging met 2 % van de omzet. De financiële en economische crisis die vanaf september 2008 het economisch klimaat naar een recessie deed afglijden, zorgde voor een lichte afname van de groeicurve, maar geen daling. Opvallend is wel de daling van de gemiddelde prijs van een verkocht boek in Nederland – de boekenkoper is duidelijk op zoek naar goedkopere uitgaven.

Drie superdrukke slotdagen leidden tot een recordaantal bezoekers van de Boekenbeurs. De meerderheid van standhouders rapporteerde een omzetstijging. Het positieve klimaat in de Vlaamse boekensector werd bevestigd door de start van vier nieuwe en ambitieuze uitgeverijen: Vrijdag, Lampedaire, Kwagga en Witsand. Standaard Boekhandel groeide verder, tot meer dan 125 verkooppunten, en zet na de shop-in-shop-formule in de speelgoedwinkels van Fun een verdere stap: een *instore* boekenaanbod in tuincentra. Fnac opende in november een zesde Vlaamse vestiging

in Brugge. De inkoopcombinatie van zelfstandige boekhandels CoLibro vierde zijn tienjarige bestaan en startte een tweede netwerk van ruim 70 krantenwinkels met een extra boekenaanbod in rand- of buitengemeenten. Nieuwe boekhandels openden in Mechelen, Roeselare en Gent; vaste waarden Groene Waterman (25ste verjaardag) en Walry beëindigden een grondige verbouwing.

“Het” boek bleef een veelgebruikt promotie-instrument voor dagblad- en tijdschriftuitgevers, om de dalende verkoop mee af te remmen. Het meest in het oog liep de stunt van Humo om 300.000 exemplaren gratis weg te schenken van de nieuwe roman van Dimitri Verhulst, *Godverdomse dagen op een godverdomse bol*. Een actie die bij de boekhandel niet echt op veel sympathie kon rekenen.

De opmars van de internetverkoop van boeken zette zich voort. Vooral de verkoop van backlisttitels verschuift steeds meer naar dit elektronische click-kanaal. En de service van printing on demand wordt steeds meer ingevuld door internetaanbieders. Kritische informatie over boeken in de vorm van gedegen recensies kwam opnieuw onder druk te staan. Auteursinterviews en korte signalementen richten zich vooral op toptitels en bestsellerauteurs. De geïnteresseerde literatuurlezer geraakt nog moeilijk aan gedegen informatie over het nieuwe boekenaanbod in de breedte. De overvloed aan ongefilterde data op het internet en het ontbreken van algemeen erkende kwaliteitssites vullen (voorlopig?) deze leemte niet op.

Mensen en boeken

In 2008 namen we afscheid van Hugo Claus, één van de belangwekkendste auteurs die onze literatuur ooit gehad heeft. Een groot verlies voor de Nederlandse letteren, maar ook voor de wereldliteratuur. Het VFL is er directe getuige van hoe groot zijn belang buiten onze taalgrenzen is. We kunnen ons niet voldoende bewust zijn van de impact en het charisma van Claus' oeuvre binnen het internationale letterenveld. De afgelopen jaren had het VFL het voorrecht om dat te ervaren in zijn contacten met buitenlandse uitgevers.

Ook de auteurs J.M.H. Berckmans, Kamiel Vanhole en Michel Bartosik overleden het voorbije jaar. Op 96-jarige leeftijd ging oud-uitgeefster Angèle Manteau heen. André Sollie (jeugdliteratuur) en Peter Holvoet-Hanssen (poëzie) waren in februari de laureaten van de Vlaamse Cultuurprijzen. Marc Reugebrink was de onverwachte winnaar van de Gouden Uil Literatuurprijs met *Het grote uitstel* en het trio Pieter Gaudesaboos, Sabine Clement en Mieke Versyp verwierven met *Linus* de Gouden Uil Jeugdliteratuurprijs. De publieksprijzen waren voor *Datumloze dagen* van Jeroen Brouwers (fictie) en *Koekkoek Vos en Haas* van Sylvia Vanden Heede en Thé Tjong-Khing (jeugd). Paul Verhaeghen won The Independent Foreign Fiction Price voor de beste buitenlandse fictie in vertaling voor (zijn eigen vertaling van) *Omega Minor*. Dimitri Verhulst kreeg van actief lezende jongeren de Vlaams-Nederlandse Inktaap voor *De helaasheid der dingen*. De dichtbundel *Bres* van Leonard Nolens werd bekroond met de VSB-Poëzieprijs. Doeschka Meijsing was de winnares van de AKO Literatuurprijs met *Over de liefde*. De verhalenbundel *Sleur is een roofdier* van D. Hooijer werd bekroond

met de Libris Literatuur prijs. Rachida Lamrabet ontving voor haar boek *Vrouwland* de Debuutprijs van Boek.be. Aan Noëlla Elpers werd de Boekenleeuw toegekend voor haar jeugdroman *Dolores* en Tom Schamp kreeg de Boekenpauw voor zijn illustraties in *De zesde dag*. De theatercyclus *Trilogie van de macht* (Tom Lanoye en Jeroen Olyslaegers) kreeg zeer veel waardering op het Festival d'Avignon, in een enscenering van Guy Cassiers (Het Toneelhuis).

Organisaties en boeken

Behoud de Begeerte bestond 25 jaar en Het Beschrijf vierde zijn tiende verjaardag met een internationale auteursavond.

De Vlaamse Auteursvereniging (VAV) noteerde zijn 500ste lid. Met het Genootschap van Misdaadauteurs dat een nieuwe start kende met een vernieuwd bestuur, werd een associatieovereenkomst afgesloten. Dit gebeurde al eerder met de Vlaamse Illustratorenclub, de Scenariogilde en de Vlaamse Onafhankelijke Stripgilde.

Het Letterenhuis vierde het hele jaar zijn 75-jarig jubileum met o.a. een Staten-Generaal van het Literair Erfgoed in Vlaanderen, een installatie van Johan Van Geluwe, een boek over de geschiedenis van het Letterenhuis en vele publieksactiviteiten.

Een internationaal onderzoek van Ceatl, de overkoepelende organisatie van belangengroepen van literaire vertalers in Europa, leverde een uitvoerig rapport op over de positie van het literaire vertalen en de literaire vertalers. Een laag aandeel aan vertalingen in een land gaat veelal samen met een lage honorering, onevenwichtige contracten en het ontbreken van een vertaalbeleid in een letterenbeleid. Ondanks de grote aandacht in de Europese instellingen voor vertalen, is de ondersteuning van literaire vertalingen vanuit de EU ondermaats.

In samenwerking met de Nederlandse Taalunie en het Nederlandse Productiefonds werd aan de ontwikkeling gewerkt van een Vlaams-Nederlandse website voor literaire tijdschriften. De uitreiking van de Toneelschrijfprijs, gewonnen door Filip Vanluchene, was een coproductie van het VFL met de Taalunie en het Nederlands Theaterinstituut. Een subsidieregeling voor grensoverschrijdende literaire manifestaties en projecten werd gelanceerd.

VFL 2008 als subsidieverschaffer

Aan vertalers en auteurs werd voor € 1.136.000 aan directe steun toegekend in de vorm van werkbeurzen en subsidies. Een stijging met 3 % ten opzichte van 2007. Het aandeel van gecofinancierde beurzen met het Nederlandse Fonds neemt verder toe. Voor de WERKBEURZEN AUTEURS werden in totaal 471 eenheden toegekend van elk € 2.250 (+ 2 eenheden t.o.v. 2007). 161 auteurs dienden een ontvankelijke aanvraag in, 118 ontvingen een beurs, waaronder 99 literaire auteurs en 19 stripauteurs. De gemiddelde beurs bedroeg € 9.000. Voor het eerst dienden thrillerauteurs een aanvraag in. Drie van hen ontvingen een beurs. De beknopte motiveringen die bij elke mededelingsbrief waren opgenomen zorgden voor commotie bij de aanvragers. In 2009 zal enkel aan diegenen die er om vragen een individuele motivering worden bezorgd.

De STIMULERINGSBEURZEN AUTEURS kenden een recordaantal aanvragen van 71 debuterende auteurs waarvan 19 Vlamingen. Aan 18 van de aanvragers werd een beurs toegekend om aan een tweede titel te kunnen werken, op advies van de gemeenschappelijke Vlaams-Nederlandse commissie.

Voor de gemeenschappelijke BIOGRAFIEREGELING werden 19 aanvragen behandeld. Aan vijf van hen werd een maximale beurs toegekend van € 40.000, o.a. voor een biografieproject over Johan Daisne.

In twee aanvraagrondes in 2008 voor PROJECTBEURZEN VOOR LITERAIRE VERTALERS werden 24 ontvankelijke vertaalprojecten beoordeeld. Aan 21 werd een subsidie toegekend van in totaal € 89.163. Voor negen projecten die opgestart werden in 2006 en 2007 en die over meerdere jaren lopen, werd in 2008 na de beoordeling van een voortgangsrapport in 8 dossiers het aandeel voor 2008 goedgekeurd, voor in totaal € 74.250. Eén overlopend dossier was eind 2008 nog in behandeling. Voor de bepaling van het subsidiebedrag werd een meer gedifferentieerd berekeningsschema opgesteld dat rekening houdt met o.a. de literaire betekenis van de brontekst, de vertaalkwaliteit van vorige vertalingen van de aanvrager, de moeilijkheidsgraad en het totale volume.

In het kader van de STIMULERINGSREGELING VOOR BEGINNENDE LITERAIRE VERTALERS werd aan 22 van de 28 aanvragers een subsidie toegekend van gemiddeld € 3.260 als stimulans om verder kwaliteitsvolle literaire vertalingen af te leveren.

Aan negen LITERAIRE TIJDSCHRIFTEN werd een basissubsidie en kwaliteitstoelage toegekend voor in totaal € 290.000. *Met andere zinnen* ontving voor zijn tweede jaargang een startsubsidie. *Gierik/NVT* ontving na opeenvolgende negatieve beoordelingen in het *Tijdschriftenrapport* geen subsidie meer. Deze negatieve beslissing werd bevestigd na een procedure bij de beroepscommissie.

CeLT ontving zoals de vorige jaren een werkingssubsidie voor de collectieve promotie en distributie van literaire en culturele tijdschriften. Met het VFL-secretariaat werd regelmatig overleg gepleegd over nieuwe vormen van promotie en de gemeenschappelijke tijdschriftensite van de Taalunie.

Vanuit een analyse van de wijzigingen in het tijdschriftenlandschap, werkte de Adviescommissie de krachtlijnen uit van een aangepast tijdschriftenbeleid voor de jaren 2010-2013. Op het Tijdschriftenforum van 2009 wordt dit toegelicht aan de tijdschriftredacties.

Voor de FOCUSPUNTEN werd de uitvoering van de beheersovereenkomst 2005-2009 voortgezet. Op basis van de jaarrapportering evalueerde de Adviescommissie de werking. Vanaf 2009 wordt het Poëziecentrum gesubsidieerd via het Erfgoeddecreet. De plaats van de focuspunten wordt geherdefinieerd in het kader van een brede studie over het literaire middenveld die dit jaar is aangevat, met o.a. bestudering van de basisdecreten over Kunsten, Erfgoed, Lokaal cultuurbeleid en Participatie. Literaire organisaties met een jaarwerking, bovenlokale literaire manifestaties, auteursgenootschappen, auteurslezingen en literaire impresariaten moeten in een totaalkader

geplaatst worden tegen de achtergrond van de professionalisering van de literatuur in Vlaanderen.

Aan literaire VERENIGINGEN en literaire MANIFESTATIES werd in totaal voor € 193.000 aan werkingssubsidies toegekend.

In het werkgebied STRIPS werd buiten de werkbeurzen aan 19 striptekenaars en 2 mentoren voor beginnende stripauteurs, nog voor € 40.000 subsidies toegekend aan het striptijdschrift *Plots*, productiesubsidies voor vijf striptitels en een stripmanifestatie.

Als eerste antwoord op de ontwikkelingen rond literatuur en digitalisering werd een experimentele regeling E-LITERATUUR ontwikkeld. Bedoeling is literair waardevolle projecten te stimuleren die op een vernieuwende manier gebruik maken van de mogelijkheden van digitale media. De advisering gebeurt dus zowel inhoudelijk (voor de literaire component door de betrokken commissie) als technologisch (door een ad hoc commissie voor de digitale component). Vier van de negen aanvragers ontvingen een subsidie voor in totaal € 28.000. Eén project is nog in ontwikkeling en wordt omwille van zijn Vlaams-Nederlands concept voor een gemeenschappelijke subsidiering ook besproken met de Taalunie en het Nederlandse Productiefonds.

In 2008 werden minder en gemiddeld kleinere subsidieaanvragen voor literaire PRODUCTIES ingediend. Aan 15 projecten werd een subsidie toegekend van gemiddeld € 2.500. Van 1 project dient het subsidiebedrag nog te worden bepaald. Voor het eerst werd een luisterboek gesubsidieerd.

Op het vlak van DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING werd geïnvesteerd in de redactie van het vertalersmanifest en de presentatie ervan op de Vlaamse vertalersdag op 14 mei; de deelname van Vlaamse vertalers aan de vertaaldagen in Utrecht; de illustratoren-dag van de Vlaamse Illustratorenclub; het programmatisch literair vertalen in de post-graduaatcyclus Vertalen op Europees niveau van de KULeuven.

Aan auteurs en vertalers werd voor € 12.000 aan REISBEURZEN toegekend als bijdrage in de onkosten voor reis en verblijf in het kader van een literair project.

Het PROJECTENBUDGET dat beheerd wordt door het Fondsbestuur is bedoeld om activiteiten te betoelagen die buiten de bestaande regelingen vallen, voor eenmalige aanvragen en experimentele projecten die de basis kunnen vormen voor gestructureerde regelingen in de toekomst. Zo werden o.a. gesteund: de Vlaamse Auteursvereniging, de laatste editie van de Poëziezomer van Watou, de tijdschriftenwebsite BLTVN, de editiekosten van het *Verzameld Werk* van L.P. Boon. Het totaalbedrag bedroeg € 173.000.

Rond INTERCULTURALITEIT werden geen specifieke projecten betoelaagd. Maximaal worden initiatieven in deze context gesubsidieerd via de bestaande regelingen. Er wordt verder onderzocht of specifieke impulsen nodig zijn rond deze thematiek. Het

VFL houdt wel de vinger aan de pols door over deze thematiek met de andere Steunpunten te overleggen en binnen de letterensector contact te houden met doelgroepgerichte organisaties en personen.

VFL 2008 in het buitenland

De versterking van de buitenlandafdeling (zie ook 3.2.) en de inzet van nieuwe regelingen en methodieken voor promotie van literair werk van Vlaamse auteurs, leveren duidelijk resultaten op. Het buitenlandbudget werd dan ook doelgericht met 40 % verhoogd tot € 302.000.

Ruim de helft van dit budget werd besteed aan subsidies voor vertalingen en productiesubsidies. 68 aanvragen voor VERTAALSUBSIDIES werden behandeld, aan 55 projecten van buitenlandse uitgevers werd een vertaalsubsidie van gemiddeld € 2.250 toegekend. De toekenningsmodaliteiten voor PRODUCTIESUBSIDIES werden geherdefinieerd om inspanningen op het vlak van promotie en ruimere distributie te ondersteunen. 35 aanvragen werden ingediend, aan 34 projecten werd een productiesubsidie van gemiddeld € 1.000 toegekend.

Auteurs van wie een vertaling in het buitenland werd gepresenteerd of dichters die uitgenodigd werden op een buitenlands festival, konden beroep doen op het deelbudget AUTEURSBEZOEKEN. In 2008 werd in totaal voor € 42.000 uitbetaald. Op de drie belangrijkste vakbeurzen (Bologna, Londen en Frankfurt) was het VFL met een eigen stand en de nodige medewerkers aanwezig.

Samen met het NLPVF werden een voorjaars- en najaarseditie van *10 Books from Holland and Flanders* uitgebracht. Op de valreep werd einde december nog een nummer van de *Nieuwsbrief Letteren* verstuurd.

Ter informatie van de buitenlandse uitgeverijen werden Engelstalige fiches samengesteld voor fictietitels met vertaalpotentieel. Voor de presentatie van poëzie van Vlaamse dichters werden stijlvolle cahiers verspreid met vertalingen naar het Engels, Duits en Frans van een selectie representatieve gedichten.

In het voorjaar werd de vertalersprijs Phares du Nord uitgereikt in Parijs. De jurering van de in 2009 toe te kennen Vondel Translation Price (Londen) en Else Otten Preis (Berlijn) werd voorbereid.

In Oldenburg werd een presentatieweekend van recente theaterteksten van Vlaamse auteurs opgezet voor Duitse en Oostenrijkse theaterprogrammatoren.

De illustratorentoonstelling was in Parijs (ter gelegenheid van het Salon du Livre) en in het najaar in Sarmede (Italië). Telkens waren illustratoren aanwezig voor workshops en ontmoetingen met pers en uitgevers.

In februari waren negen buitenlandse uitgevers van kinder- en jeugdboeken te gast in Vlaanderen. Gedurende een week maakten ze kennis met alle facetten van de rijke kinder- en jeugdboekencultuur in Vlaanderen, door ontmoetingen met uitgevers, auteurs en vertalers, bezoeken aan kinderboekwinkels, inleidingen en analyses door specialisten, aanwezigheid op de uitreiking van de Boekenleeuw en Boekenwelpen, introductie in de werking van het VFL... Deze succesrijke PUBLISHERS TOUR vraagt om

herhaling. Voor het VFL en voor de Vlaamse uitgevers is deze activiteit de basis voor een jarenlange samenwerking met bevoorrechte en goedgeïnformeerde partners. De Vlaamse aanwezigheid op de internationale websites van Poetry International Web en Lyrikline werd versterkt.

Veel tijd, creativiteit en overleg werden besteed aan de voorbereiding van het “gastlandschap” van de Vlaamse strip in januari 2009 op het 36ste festival van de internationale strip in Angoulême.

Op de vernieuwde website van het VFL werd een uitgebreid Engelstalig buitenlandlijk voorzien. Met informatie over vertaalde titels, recente realisaties, persquotes, bekroningen, actualiteit uit literair Vlaanderen en een directe koppeling naar de vertalingendatabank met meer dan 14.500 vertalingen van Nederlandstalige literaire titels.

Dankzij onze investeringen in een netwerk (opgebouwd vanuit een proactieve marktbenadering), in mankracht, in informatie-instrumenten en dankzij nieuwe pistes voor buitenlandpromotie, bevindt het VFL zich in een sleutelpositie voor de bevordering van vertalingen van Vlaams literair werk. Daarbij wordt uitgegaan van een titelgerichte aanpak. Niet het land of de taal staat centraal – dus niet Vlaanderen of de Nederlandstalige literatuur – wèl de vertaalpotentie van een nieuwverschenen titel of een klassieker. Zowel de diversiteit aan buitenlandse uitgevershuizen waar vertalingen verschijnen, als de literaire kwaliteit van de vertaalde titels, als het aantal talen waarin vertalingen verschijnen, is fors toegenomen.

VFL 2008 als stimulator, projectontwikkelaar en denktank

De centrale plaats die het VFL intussen heeft verworven in het Vlaamse literaire veld blijkt steeds meer uit onze betrokkenheid bij nieuwe initiatieven, uit onze spilfunctie bij overleg en inzake ontwikkeling, uit het feit dat we binnen en buiten de sector erkend worden als *het* aanspreekpunt en ten slotte ook uit het feit dat we vaak medeontwerper en uitvoerder van doelgroepgerichte projecten zijn.

De betrokkenheid en tegelijkertijd de werkbelasting van het VFL-secretariaat neemt sterk toe, voor wat op het eerste gezicht geen kerntaken zijn. Nochtans is het juist de bevoorrechte positie als subsidieverschaffer die ons heel wat relevante informatie bezorgt, detectie oplevert van nieuwe behoeften, betrokkenheid bij ontwikkelingsplannen uitlokt, nieuwe verwachtingen bij samenwerkende organisaties creëert. Dit komt de kwaliteit van het gevoerde beleid zeker ten goede, maar heeft ook zijn consequenties voor de werkingskosten. Extra taken vereisen extra middelen. Bij de beoordeling van de werking en de impact van het VFL moeten deze extra's mee verrekend worden.

Het VFL nam in 2007 het initiatief tot de oprichting van het BOEKENOVERLEG en nam het voorzitterschap en het secretariaat op zich. In 2008 nam Boek.be het voorzitterschap over en bleef het VFL verder het secretariaat verzorgen. De aanzetten voor het memorandum voor de Vlaamse verkiezingen voor een boekenbeleid en de eindredactie werden door het VFL verzorgd. Ook de synthese van de nota met federale thema's

die een impact hebben op de boekensector werd door het VFL voorbereid. Overleg met het kabinet-Van Quickenborne over federale boekeneisen werd mee ingevuld door het VFL.

De concrete plannen van het Huygens Instituut en het NLPVF voor een reeks literaire canon-publicaties vroegen om een Vlaams standpunt. Op initiatief van het VFL werden alle betrokkenen samengebracht in een CANONOVERLEG om een Vlaamse visie te ontwikkelen. Onderwijs, Stichting Lezen, de academische wereld, KANTL/CTB, openbare bibliotheken, Boek.be, VFL, auteursvereniging VAV en Letterenhuis hebben intensief aan deze principeverklaring gewerkt. Eind november werd die bezorgd aan de ministers van Onderwijs en Cultuur in Vlaanderen en Nederland, de Taalunie en de Nederlandse initiatiefnemers. Verdere concretisering in een actieplan met budgetvertaling en werkmodel staat voor 2009 op de planning.

Minister Bert Anciaux nam in 2008 een aantal initiatieven om (sociale) noden van auteurs en vertalers en de positie van de boekhandel in het letterenveld te corrigeren. Het VFL was intensief betrokken bij de ontwikkeling van diverse nieuwe REGELINGEN VOOR AUTEURS – eregeldregeling, extra stimulans voor pensioenvorming, mini-investeringskredieten voor kunstenaars – en stond in voor de administratieve uitvoering van de loopbaanstimulans voor de meer dan 125 Vlaamse auteurs en vertalers die in 2008 een werkbeurs of projectbeurs ontvingen.

De ONDERSTEUNINGSMAATREGELEN VOOR DE KWALITEITSBOEKHANDEL werden geoperationaliseerd in overleg met Boek.be, vertaald in concrete reglementen en eenvoudige aanvraagprocedures, en ten slotte gecommuniceerd naar de boekhandels. Na onderzoek van de ingediende dossiers werd aan 41 boekhandels het A-label toegekend. Zij ontvingen in december twee gratis exemplaren van titels die een productiesubsidie ontvingen van het VFL (fictie) en het Agentschap Kunsten (cultureel) met een *BoekWijzer*-sticker. Literaire manifestaties ingericht door boekhandels werden betoelaagd met een subsidie van € 350.

De intensieve samenwerking rond het VERTALERSMANIFEST *Overigens schitterend vertaald. Voor het behoud van een bloeiende vertaalcultuur* werd gecommuniceerd naar beleid en betrokkenen tijdens de Vlaamse Vertalersdag in Passa Porta op 14 mei. In het najaar ging een opleidingscyclus van start voor Vlaamse vertalers om zich voor te bereiden op de taaleisen van de Nederlandse uitgevers. Aan de andere aanbevelingen (o.a. een volwaardige master literair vertalen) wordt verder gewerkt.

Sinds september participeert het VFL aan het STEUNPUNTENOVERLEG van VTi, BAM, VAI en Muziekcentrum Vlaanderen. Hoewel de kerntaken van een steunpunt niet tot de basisopdrachten van het VFL behoren, is samenwerking op deelgebieden aangewezen om te beletten dat de letterensector bij overkoepelende thema's niet betrokken wordt. Het VFL verzorgt o.a. het letterenluik in de elektronische nieuwsbrief *Arts Flanders*, onderschrijft het samenwerkingsplan van de kunststeunpunten, levert mee input rond het BOM-VL project en wisselt relevante informatie uit met de partners uit de andere kunstdisciplines.

Met de VLAAMSE AUTEURSVERENIGING (VAV) is er tweemaandelijks constructief overleg over de actualiteit van auteurs- en vertalersgelinkte thema's. Het VFL verzorgde mee een auteurscafé rond de werkbeurzensystematiek. VAV-afgevaardigden namen als waarnemer deel aan enkele beroepsprocedures van auteurs. Informatie en standpunten worden uitgewisseld met respect voor ieders rol in de literaire wereld. De uitvoeringsmogelijkheden van gezamenlijke studieprojecten worden onderzocht.

STAGES EN SCRIPTIES die begeleid werden door het VFL leverden feiten en studiemateriaal op over de buitenlandwerking voor kinder- en jeugdliteratuur van het VFL (stage en masterproef Culturele Studies KULeuven), het voortraject van debutanten in fictie en kinder- en jeugdboeken (stages Master Vergelijkende Literatuurwetenschap UGent) en vergelijkingen van de resultaten van de buitenlandwerking 1990-1999 (Administratie Cultuur) en 2000-2007 (VFL) (stage Master Vergelijkende Literatuurwetenschap UGent).

Het VFL nam in 2008 met één of meerdere stafmedewerkers deel aan 22 STUDIEDAGEN, COLLOQUIA EN SEMINARIES die aansloten bij de opdracht van het VFL. Thema's waren o.a. cultureel ondernemerschap, creatieve industrie, literaire tijdschriften, digitalisering, allochtonen en literatuur, canondebat deBuren, beleidsvoorbereidend overleg VCOB over vaste boekenprijs en leenrecht, vertalerscolloquium UCL, fiscaal statuut van auteursrechten.

Gastcolleges werden verzorgd aan VUB, UA en Bibliotheekschool Gent.

VFL 2008 als organisatie

Centraal in de kwaliteitsinvulling van het VFL staat de positie van de ADVIESCOMMISSIES. Het Fondsbestuur streeft naar een evenwichtige mix tussen praktijkmensen, academici, vakexperten, critici en veldbeschouwers. De meer dan veertig freelance medewerkers in de commissies en de ruim honderd specialisten op deelgebieden die per mail, brief of telefoon advies verlenen, staan borg voor een kwaliteitsvolle en maximaal objectieve advisering.

Ze worden daarbij administratief deskundig ondersteund door het VFL-SECRETARIAAT, dat zorgt voor transparante dossiers, historische situering, vergelijkend materiaal, reglementbewaking en verticale afstemming. In 2008 werden bijna 1.000 individuele dossiers behandeld, vergaderden de Adviescommissies meer dan 60 maal, werden duizenden mails uitgewisseld voor kleine aanvullingen of beperkte adviesvragen, werden honderden boeken gelezen, besproken, uitgestuurd...

Het BESLISSINGSCOLLEGE vergaderde drie maal en hield zes mailrondes. Extra tijd werd uitgetrokken voor de beroepsprocedures, de werkbeursregeling, de gemeenschappelijke regelingen met Nederland en de evaluatie van de eigen werking.

De BEROEPSCOMMISSIE vergaderde drie maal en besteedde veel zorg en tijd aan het horen van de indieners van een bezwaarschrift. 15 dossiers werden behandeld, in 3

dossiers gebeurde een herziening van de beslissing. 1 dossier is einde 2008 nog in behandeling.

NIEUW waren de regelingen voor e-literatuur, oeuvrepublicaties en productiesubsidies buitenland. Studiethema's waren literatuur en digitalisering, het literaire middenveld, subsidieregeling literaire tijdschriften, canon en literair erfgoed, fictie en non-fictie definiëren.

Veel tijd en aandacht ging naar STRUCTURELE ASPECTEN van de werking van het VFL-secretariaat. Allereerst: de verhuizing op 8 en 9 maart naar het Lente-gebouw in de Generaal Van Merlenstraat. Slechts 500 meter in vogelvlucht, maar een gigantische logistieke operatie met meer dan 500 verhuisdozen, herinrichting van burelen en vergaderruimtes, planning en sorteren van een centrale bibliotheek met meer dan 2.500 titels, archiefuitbouw, aanleg van een intern netwerk, herschikken van de dossiers... – en dit zonder vertraging in de reguliere werking. Een prestatie op zich van een geëngageerde ploeg.

Inzet ook voor een totaal vernieuwde website. Overzichtelijker, vrolijker, vollediger, actueler, gebruiksvriendelijker. Verdubbeld in omvang. Met een volwaardig buitenlandluik in het Engels met actuele en relevante literaire informatie voor buitenlandse uitgevers en media. In de studiefase, maar niet minder ingrijpend: de ontwikkeling van een dossieropvolgingsysteem en daaraan gekoppeld een centrale databank. Niet alleen tijdsbesparend, maar vooral foutenreducerend en kwaliteitsbevorderend, door een heel toegankelijke archieffunctie. De koppeling met de boekhouding en een analytische uitbreiding moeten ook op dit vlak opvolging en analyse verbeteren.

Het FONDSBESTUUR breidde in het najaar 2008 uit met drie bestuurders. Extra zorg werd besteed aan de vervanging van 14 commissieleden die einde termijn waren. Maandelijks werden de financiën opgevolgd en werd er gerapporteerd over externe contacten en projecten waarbij het VFL betrokken is. De jaarrekening en het budget werden grondig besproken, goedgekeurd en opgevolgd.

In het voorjaar werd de nieuwe structuur van het VFL-secretariaat uitgetekend en de opdrachten van de buitenlandcoördinator en communicatiemedewerker omschreven. De contacten met het kabinet-Cultuur en de Commissie Cultuur werden voorbereid en opgevolgd. Informatie uit het veld werd ingebracht en besproken. Beslist werd over projectsubsidies.

Aan de COMMISSIE CULTUUR van het Vlaams Parlement werd op 5 juni het jaarverslag 2007 voorgesteld. Op 23 oktober werd op vraag van de commissie toelichting gegeven bij de financiële situatie van het VFL, n.a.v. vragen over gecumuleerde tekorten in de dubbele boekhouding van het VFL en de relatie met de VFL-dotatie, die geen kastekorten aangeeft. Na de bespreking heeft minister Bert Anciaux aangegeven, via een aanvulling op de beheersovereenkomst, dit boekhoudkundig probleem te neutraliseren.

Het secretariaat werd begin mei uitgebreid met de komst van Inès de Bien als hoofd buitenland en communicatie. Elise Vanoosthuysse (ex-stagiaire Culturele Studies)

ondersteunt als projectmedewerker de buitenlandwerking en voornamelijk dan het Angoulême-project. Vanaf 1 januari 2009 gaat Georgia De Winter deeltijds werken en zal Ivan De Beul de binnenlandcel als dossiermedewerker versterken. Karen Thys zal in de loop van januari 2009 de buitenlandcel op dossierniveau gaan ondersteunen.

Op 2 oktober vierden we het emeritaat van onze voorzitter Joris Gerits en op 3 oktober van oud-bestuurslid Hugo Bousset. Commissieleden Vanessa Joosen, Sven Vitse en Anne Decelle verdedigden met verve hun doctoraat.

Carlo Van Baelen

28 februari 2009

1. Ondersteuning per doelgroep

1.1.1. Regelingen en reglementen 2008

Auteurs

Werkbeurzen voor literaire auteurs
 Stimuleringsbeurzen voor literaire auteurs
 Projectbeurzen voor het schrijven van literaire biografieën
 Reisbeurzen voor literaire auteurs

Strips

Werkbeurzen voor stripauteurs
 Mentoraten voor beginnende stripauteurs
 Productiesubsidies voor uitgevers van strips
 Subsidies voor striptijdschriften
 Subsidies voor stripmanifestaties
 Subsidies voor striporganisaties
 Reisbeurzen voor stripauteurs

Vertalers

Projectbeurzen voor literaire vertalers
 Stimuleringsubsidies voor vertaald literair werk
 Reisbeurzen voor literaire vertalers

Literaire tijdschriften

Subsidies voor literaire tijdschriften
 Projecten

e-Literatuur

Subsidies voor digitale literaire projecten *NIEUW*

Uitgevers

Productiesubsidies voor uitgevers van literair werk

Verenigingen, Manifestaties, Focuspunten

Subsidies voor auteursgenootschappen
 Subsidies voor literaire organisaties
 Subsidies voor literaire manifestaties
 Subsidies voor focuspunten

Buitenland

Vertaalsubsidies voor buitenlandse uitgevers
 Productiesubsidies voor buitenlandse uitgevers
 Subsidies voor auteursbezoeken
 Subsidies voor buitenlandse literaire manifestaties

Intercultureel beleid

Subsidies voor projecten die kaderen binnen het intercultureel beleid

Deskundigheidsbevordering

Subsidies voor deskundigheidsbevordering van auteurs, vertalers, stripauteurs en illustratoren

1.2. Auteurs

1.2.1. Werkbeurzen literaire auteurs

Een werkbeurs is een subsidie aan een auteur van literair werk met als doel hem/haar economische ruimte te bieden voor het schrijven van kwalitatief hoogstaand literair werk. Een werkbeurs is geen prijs voor literaire verdiensten, noch een achterafsubsidie voor een gepubliceerd boek, geen financiële tegemoetkoming in materiële werk-omstandigheden. Een werkbeurs wil de auteur financiële ruimte bieden om aan zijn/haar schrijfproject te werken. Het subsidiebedrag wordt uitgedrukt in 2 tot 8 eenheden en kan gelden voor 1 of meerdere jaren. In 2008 staat een eenheid gelijk aan € 2.250. Voor deze regeling geldt een individuele inkomensgrens van € 35.800; boven dit bedrag kan geen subsidie worden uitgekeerd.

Sinds 1 januari 2004 is een werkbeurs vrij van inkomstenbelasting voor rijksingezetenen door de erkenning van het VFL als instelling die binnen bepaalde voorwaarden prijzen en subsidies belastingvrij kan toekennen (toepassing van artikel 90, 2°, tweede lid van het WIB 1992 – artikel 53 KB/WIB 92-BS 08.03.05).

De formele voorwaarden, de algemene beoordelingscriteria en de specifieke criteria voor proza, kinder- en jeugdliteratuur, poëzie, essayistiek, prentenboeken/illustraties en theaterteksten zijn te vinden op de website van het VFL.

Een auteur die meerdere genres beoefent, dient één aanvraag in. Het volledige dossier met de ingediende publicaties en de deelwerkplannen wordt naargelang het genre door de desbetreffende adviescommissie gelezen en beoordeeld. De voorzitters van deze Adviescommissies formuleren een geïntegreerd advies voor het Beslissingscollege.

In het subsidiereglement voor werkbeurzen 2008 werden twee belangrijke aanpassingen doorgevoerd ten opzichte van de vorige jaren. Een aanpassing zorgde voor een vermindering van de dossierlast: auteurs wier reeds eerder gehonoreerde werkplan nog niet is voltooid en nu een nieuwe aanvraag indienen, moeten geen volledig dossier indienen, maar enkel een voortgangsrapport. De andere aanpassing betrof een vermindering van het maximale aantal beurseenheden van 10 naar 8. Hiermee wordt een maximale werkbeurs van het VFL in overeenstemming gebracht met de netto-inkomsten uit gelijkaardige beurzen van de Vlaamse Gemeenschap voor o.a. beeldende kunst en met de projectbeurzen die het Nederlands Fonds voor de Letteren (NFvDL) op jaarbasis uitkeert.

133 auteurs dienden een ontvankelijke aanvraag in: 28 auteurs met een werkplan proza, 15 auteurs met een werkplan poëzie en/of essay, 17 auteurs met een werkplan theater, 43 auteurs met een werkplan kinder- en jeugdliteratuur. 30 auteurs dienden een meervoudige aanvraag in (met een werkplan voor twee of meer genres).

413 eenheden werden toegekend aan 100 auteurs: 83 eenheden voor 22 proza-auteurs; 51 eenheden voor 11 auteurs met een werkplan poëzie en/of essay; 36 eenheden voor 11 theaterauteurs; 128 eenheden voor 31 kinder- en jeugdauteurs en 115 eenheden voor 25 auteurs met een meervoudige aanvraag.

14 toekenningen gebeurden in het kader van een continueringsregeling voor meerdere jaren. 28 auteurs ontvingen ook een projectbeurs van het NFvDL voor hetzelfde werkplan. De toegekende werkbeurs wordt dan gecofinancierd door beide Fondsen: het gemeenschappelijk toegekende bedrag wordt gedeeld, de extra toezegging wordt betaald door het betreffende Fonds. De vrijval door cofinanciering bedroeg in 2008 € 147.767.

Proza

Nadat Anna Luyten zich na één jaar voorzitterschap terugtrok, moest het bestuur op zoek naar een nieuwe voorzitter. Hilde van Belle bleek bereid dit mandaat aan te nemen. Tom Van Imschoot volgde afscheidnemend lid Aagje Swinnen op. Er waren 56 te behandelen dossiers, mooi verdeeld over 28 enkelvoudige en 28 meervoudige aanvragen. In het totaal werden er voor proza 83 eenheden verdeeld, en voor meervoudige (= commissieoverschrijdende) aanvragen 115. Drie auteurs dienden een bezwaarschrift in; geen van die dossiers heeft in de beroepscommissie tot een herziening geleid.

De voorgelegde prozawerken waren zeer heterogeen in alle opzichten. Niet alleen de kwaliteit verschilde, ook thematisch en stilistisch was er een grote variatie vast te stellen. Het laconieke proza van wijlen J.M.H. Berckmans werd beoordeeld naast een thriller van Mieke De Loof en de uiterst herkenbare verhalen van Geertrui Daem, het breed opgezette Plooierijen van geschik van Lucas Hüsgen naast de koldersprookjes van Frank Adam, de roekeloze stijl van Saskia De Coster naast een rechtlijnige plot van verteller Leo Pleysier. Onze letteren zijn springlevend, dat staat vast, en het landschap is zeer gevarieerd. De commissie heeft deze verscheidenheid tot haar recht laten komen, en is steeds op zoek gegaan naar literaire meerwaarde. Werk met een al te hoog reality-gehalte of zonder intellectuele of emotionele uitdagingen heeft ze geweerd.

Hoewel de smaken van de commissieleden verschillen, blijken er toch grote overeenkomsten te zijn in het appreciëren van literaire kwaliteit. De discussies in de commissie verliepen open en vlot, en over de meeste dossiers was er eensgezindheid. De te beoordelen romans werden zorgvuldig tegen elkaar afgewogen. Opvallend was de kwaliteit van de roman Holle Haven van Willem Van Zadelhof. De auteur, die in 2004 nog een stimuleringsbeurs ontving, zag de waardering voor zijn werk bevestigd. Het grote uitstel van Marc Reugebrink werd niet alleen door onze commissie positief beoordeeld; de auteur kreeg eveneens de Gouden Uil Literatuurprijs toegekend.

Ook op andere vlakken is heterogeniteit vast te stellen: veel auteurs zijn actief in verschillende genres, veel literair werk bevindt zich op de rand van een genre. De grenzen tussen de klassieke genres proza, poëzie, theater, essay, en daarbij aansluitend ook die tussen fictie en non-fictie, lijken steeds meer te vervagen.

Onder druk van de Vlaamse ombudsman moesten de commissiebeslissingen meteen gemotiveerd worden. Dat was tevoren niet het geval: alleen op expliciete aanvraag van de auteur werd de beoordeling voluit geformuleerd en in een motivering omgezet. Alle verslagen werden dus omgezet in een motivering gericht tot de auteur, en dat in een korte, duidelijke en aanvaardbare formulering. 'De procedure om een beknopte individuele motivering in de beslissingsbrief op te nemen is gezien de beperkte tijd, het grote volume en de realiteit dat de meerderheid van de auteurs dit niet wenst, geen te herhalen werkwijze voor 2009. We keren terug naar de getrapte motivering met een individuele argumentatie enkel op aanvraag,' zo besliste het Fondsbestuur op voorstel van het Beslissingscollege.

Andere veranderingen waren minder ingrijpend. Het terugschroeven van het maximale aantal eenheden van 10 naar 8 (mede op verzoek van de Vlaamse Auteursvereniging) heeft nauwelijks gevolgen gehad. Verder hoeven auteurs die het vorige jaar een beurs kregen en inmiddels geen nieuw werk gepubliceerd hebben, geen heel dossier in te dienen, maar slechts een voortgangsrapport.

Het rapport van Dirk De Geest, afscheidnemend voorzitter in 2006, eindigt met een persoonlijke noot waarin hij de samenwerking binnen de commissie beklemtoont en de commissieleden dankt voor hun inzet en het idealisme bij de geanimeerde en leerrijke gesprekken over literatuur. ‘Voor de toekomst kan ik hen (en mijn opvolger) niet meer toewensen dan meer van hetzelfde’, aldus De Geest. Deze wens is, wat mij betreft, uitgekomen.

Hilde Van Belle

voorzitter Adviescommissie proza

Poëzie & essay

Net zoals in de voorgaande jaren heeft de Adviescommissie poëzie & essay ernaar gestreefd om, binnen de beperkingen van het beschikbare budget, de hele breedte van het literaire veld te ondersteunen, zonder daarom te vervallen in een louter gelijkmatige verdeling van de beschikbare middelen onder alle gegadigden.

Wat de POËZIE betreft heeft de commissie zich laten leiden door het dubbele principe dat enerzijds de diversiteit van het poëzielandschap dient ondersteund te worden, maar dat anderzijds ook eigen accenten moeten worden gelegd. Wat het eerste betreft betekent dat concreet dat zowel vernieuwende dichters als werk dat zich inschrijft in een traditionele poëtica ondersteuning verdient, zowel eigenzinnige en hermetische poëzie als dichtkunst die een breed publiek wenst te bereiken. Niet de poëtica, wel de mate waarin de dichters, binnen het type waarvoor zij kiezen, sterk en overtuigend voor de dag komen, bijzondere accenten leggen en blijk geven van een eigen stem, gedragen door gedegen vakmanschap, is daarbij doorslaggevend.

Met dat laatste wordt al de overgang gemaakt naar het tweede criterium. Dat houdt in dat dichters die, binnen welke poëzieopvatting dan ook, erin slagen om de lezer te verrassen, aan te grijpen, in verwarring te brengen of te ontroeren, die ontsnappen aan voorspelbaarheid en die de taal en de poëtische vorm hanteren op een dusdanige manier dat er onvermoede perspectieven ontstaan, hoger gewaardeerd worden. Zij kunnen dan ook op ruimere ondersteuning aanspraak maken. De verdelende rechtvaardigheid wordt dus gecorrigeerd door een kwalitatieve profilering. Het blijft natuurlijk mensenwerk en uiteindelijk heeft de commissie geen andere criteria dan haar eigen inzichten, ervaring en smaak. Maar de diversiteit van die smaken binnen de commissie, de openheid en grondigheid van de gevoerde discussies staan garant voor een evenwichtig resultaat.

Steeds meer blijkt er in de aanvragen én in de honorering daarvan een grote mate van continuïteit. Dat vergemakkelijkt natuurlijk de taak van de commissie doordat zij kan voortbouwen op haar vertrouwde met en haar inzichten in het oeuvre van de aanvragers. Maar dat heeft ook zijn nadelen. Het risico ontstaat dat de commissie minder oog krijgt voor nieuwe accenten (in positieve of negatieve zin) in het werk van de aanvragers en dat zij zich als het ware verplicht voelt trouw te blijven aan haar eigen geschiedenis. Dat gevaar wordt gelukkig opgevangen door de reglementair ingebouwde beperking van de ambtstermijn. Die continuïteit kan ook gezien

worden als een signaal dat er relatief weinig nieuwe én interessante talenten voor het voelicht verschijnen, al dient daaraan toegevoegd dat niet het hele literaire leven langs het VFL passeert. Die overwegingen nemen niet weg dat ik na vier jaar voorzitterschap van de Commissie kan getuigen dat het poëzielandschap in Vlaanderen een behoorlijk niveau heeft en dat het gekenmerkt wordt door een interessante diversiteit. De overtuiging dat het VFL en in casu de Adviescommissie poëzie & essay daartoe heeft bijgedragen maakt mij een tevreden mens.

Jaar na jaar heeft de commissie kunnen vaststellen dat de kwaliteit van de ingediende werkplannen toeneemt, ook die van de poëzieaanvragen, al beoefenen de dichters het minst voorspelbare en planbare genre. Intuïtie is op het domein van de poëzie een groot goed, maar dat hoeft niet te verhinderen dat een bewuste omgang met het genre de kwaliteit ervan kan doen toenemen.

Planmatigheid is veel gemakkelijker te realiseren in het genre van het ESSAY. Daar heeft de commissie zich dan ook, meer dan voor de poëzie, naast de kwaliteit van het reeds gepubliceerde essaywerk en de bewezen essayistische vaardigheid van de indieners, laten leiden door de overtuigingskracht van de voorgelegde werkplannen. Als belangrijkste criteria voor die overtuigingskracht gelden de keuze van onderwerp en invalshoek, de vertrouwdheid van de auteur met het onderwerp, de concreetheid van het voorstel, de realiseerbaarheid ervan binnen het voorgestelde tijdsbestek en de relevantie van het voorstel binnen de literatuur, de cultuur en de samenleving. De commissie is verheugd te mogen vaststellen dat er dit jaar alweer enkel zeer interessante, originele en beloftevolle plannen voor essays werden ingediend, niet enkel vanuit Vlaanderen, maar ook vanuit Nederland.

Hugo Brems

voorzitter Adviescommissie poëzie & essay

Kinder- en jeugdliteratuur

De Adviescommissie kinder- en jeugdliteratuur behandelde in 2008 in totaal 47 werkbeursaanvragen van auteurs en illustratoren. Dat is een aanzienlijke daling ten opzichte van 2007, toen 56 dossiers ingediend werden. Vooral bij de meervoudige aanvragen was het aandeel kinder- en jeugdliteratuur in 2008 klein, wat erop kan wijzen dat jeugdliteratuur schrijven toch als een apart vak beschouwd kan worden, en dat jeugdauteurs relatief zelden de overstap naar andere genres maken. De uitbreiding van de thematische en stilistische grenzen van de jeugdliteratuur de laatste decennia kan dit mee verklaren: cross-overprojecten verschijnen vaak als jeugdboek.

Zoals elk jaar lag het aantal ingestuurde nieuwe titels per aanvrager bij deze commissie bijzonder hoog: van één tot vijf per persoon. Een hoog publicatieritme heeft echter vaak nadelige gevolgen voor de kwaliteit, zo blijkt – zelfs als het gaat om genres die relatief weinig tekst bevatten, zoals prentenboeken. Meermaals struikelde de commissie over slordig geschreven en onzorgvuldig afgewerkte publicaties. Enkele beloftevolle jonge schrijvers, die zich een paar jaar geleden aankondigden als de nieuwe generatie Vlaamse kwaliteitsauteurs, krijgen niet de kans om hun potentieel ten volle te ontwikkelen wanneer kwantiteit gaat primeren op kwaliteit. Bij auteurs en illustratoren met een breed oeuvre, waarin zowel literaire als commerciële producten fungeren, nam de commissie het besluit om zich bij haar beoordeling in de eerste plaats te richten op het literaire werk.

Net zoals de voorbije jaren zijn het vooral de gevestigde illustratoren die dit jaar de hoogste werkbeurzen van de Adviescommissie kinder- en jeugdliteratuur toegewezen kregen. Zij blijven inspanningen leveren om artistieke vernieuwing te bereiken en hun eigen herkenbare stijl verder te verfijnen. Bij enkele prentenboeken en geïllustreerde kinderboeken was het samenspel tussen tekst en illustraties ronduit verbluffend – de commissie verheugde zich vooral over publicaties waarin beide vormen het verhaal dragen en de lezer zo uitdagend om op verschillende niveaus mee betekenis te geven aan het boek.

De generatie opvolgers onder de illustratoren, die enkele prentenboeken op hun naam hebben staan, stelde dit jaar nogal teleur, omdat ze vaak verder bouwen op vertrouwde figuren en patronen. Het gevaar van bandwerk dreigt dus niet alleen op het niveau van de tekst. Beloofde artistieke wendingen bleven uit, zowel bij auteurs als illustratoren. Toch ondersteunde de commissie ook enkele nieuwe talenten met ambitieuze plannen. De nood aan een gedegen begeleiding voor beginnende auteurs en illustratoren blijft groot binnen de kinder- en jeugdliteratuur; zonder deze begeleiding is het lang niet zeker dat deze plannen ook daadwerkelijk resulteren in kwaliteitsvolle publicaties.

Net als vorig jaar valt op dat de historische roman voor adolescenten aan een comeback toe is en dat er in dit genre enkele mooie publicaties gerealiseerd zijn. Deze romans lezen niet als een geschiedenisles, maar als een overtuigend psychologisch portret in een historische setting. Daarnaast blijven boeken rond persoonlijke problemen en maatschappelijke thema's populair bij de Vlaamse jeugdschrijvers. In vele romans worden de problemen torenhoog opgestapeld, in slechts enkele subtiel uitgewerkt. Opvallend is de uitbreiding van het probleemboek naar jongere leeftijdscategorieën, waar de suggestieve tekst vaak een boeiend samenspel aangaat met de illustraties. Ondertussen groeit de behoefte voor humoristische en fantasievolle teksten voor lezers uit de lagere school, die het dit jaar opnieuw moesten stellen met een relatief klein aantal kwalitatieve leesboeken. Ook goed geschreven literaire non-fictie voor kinderen en jongeren blijkt in Vlaanderen eerder zeldzaam.

Naast de regeling voor de werkbeurzen, gaf de Adviescommissie kinder- en jeugdliteratuur ook advies bij 13 aanvragen voor productiesubsidies. Hierbij werd binnen het beperkte budget voorkeur gegeven aan een aantal rijkelijk geïllustreerde boeken en aan het stimuleren van de Vlaamse poëzie voor kinderen en jongeren. Opvallend is dat het aantal aanvragen voor bewerkingen van klassiekers sterk is afgenomen. Ten slotte kregen één Vlaamse auteur en één Vlaamse illustrator een stimuleringsbeurs.

Vanessa Joosen

voorzitter Adviescommissie kinder- en jeugdliteratuur

Theater

'Geef ons grote, meeslepnde stukken vol drama', zei Tom Lanoye in november 2007 in zijn speech bij de uitreiking van de Taalunie Toneelschrijfprijs, 'gun ons de stukken die, ook los van hun encenering, het lezen waard zijn en die ook lang na hun première blijven bestaan.'

Dat had het motto geweest kunnen zijn bij de instelling van de Adviescommissie theater in 2005 bij het Vlaams Fonds voor de Letteren, want de literaire waarde van toneelteksten wilde men opnieuw onder de aandacht brengen. Of dat gelukt is, daarover kan de commissie geen uitspraak doen omdat het aantal getuigenissen daarvan – ik denk aan besprekingen van toneelteksten in een literair katern van een krant of tijdschrift – te klein in getal is.

Als het om toneel gaat, geeft de opvoering de doorslag bij het bepalen van het succes. De commissie heeft daarom als criterium aan het beoordelingsformat toegevoegd: ‘de potentiële opvoerbaarheid’ van een aangeboden tekst. Hetgeen een toneelinhoudelijk criterium is en geen literair.

Een ander kenmerk van kwaliteit voor een tekst is de herhaalde opvoering. Eigenlijk is dat alleen bij gerenommeerde auteurs als Lanoye, Claus, Herzberg, Fabre, Pourveur, Wittenbols, Warmerdam en Rob de Graaf, het geval. Nu zijn dat geen auteurs die een werkbeurs aanvragen, maar het tekent toch het klimaat waarin het toneellevens zich manifesteert. Ook zou je het aantal vertalingen als aanbevelend criterium kunnen gebruiken. Aardig is dan dat je in ongeveer hetzelfde rijtje terecht komt als toen het over de herhaalde opvoering ging.

Op het gebied van de kwaliteit van teksten valt nog veel te onderzoeken, bijvoorbeeld het aantal herhalingen en in welk circuit die plaatsvinden (bijvoorbeeld ook bij theaterscholen en in het amateurcircuit). Bij de registratie van teksten zou dit zogenaamde “tweede leven” van een toneeltekst in het curriculum opgenomen moeten worden. Voor vertalingen is dat inzicht gemakkelijker te krijgen aan de hand van de bestaande overzichten.

Misschien kan het Fonds af en toe publiceren welke teksten heropgevoerd zijn, al was het maar om aandacht te geven aan het fenomeen: ‘Het hoeft niet altijd een wereldpremière te zijn!’

In vorige verslagen is herhaaldelijk gewezen op het belang van publicatie in boekvorm, bijvoorbeeld van de tekst die de Taalunie Toneelschrijfprijs heeft gewonnen. De tekst van Filip Vanluchene, Citytrip, die in 2008 de prijs won, zou daar natuurlijk bij uitstek geschikt voor zijn. Het VFL zou dit nog eens nadrukkelijk bij de Taalunie onder de aandacht moeten brengen.

Sinds de start van de werkzaamheden van de Adviescommissie theater in 2005 is inmiddels de trend gevestigd dat steeds eenzelfde selecte groep toneelauteurs aanvragen indient. Die groep blijft weliswaar een beroep doen op het VFL, maar is nu uitgebeid met een tiental nieuwe namen. En hoewel de tijdsinvestering van de commissie daardoor aanzienlijk verzwaarde, is die uitbreiding een verheugend verschijnsel, temeer daar op grond van het ingeleverde materiaal besloten kon worden om aan 4 van hen een werkbeurs ter beschikking te stellen. In 2008 behandelde de Adviescommissie theater 8 meervoudige en 17 enkelvoudige aanvragen voor een werkbeurs. Aan deze in totaal 25 aanvragers werden 16 beurzen toegekend.

Een schaduwzijde van deze toename van inzendingen is dat de kwaliteit van het merendeel van de nieuwe enkelvoudige aanvragers nogal eens te wensen over laat, waardoor de commissie zich af en toe niet aan de indruk kan onttrekken dat men instuurt onder het motto “niet geschoten is altijd mis”.

Voor wat betreft de meervoudige aanvragen is nauwelijks een wijziging opgetreden. Hierbij is voor een enkel geval een kritisch voorbehoud gemaakt, hetgeen echter geen invloed had op de hoogte van de toekenning van de werkbeurzen.

Tot slot is het interessant waar te nemen hoe Vlaamse en Nederlandse toneelgezelschappen steeds beter scoren op bijvoorbeeld het podium van het festival van Avignon. Misschien kan een gezamenlijke promotie van deze optredens tot nog betere prestaties leiden.

Al met al kan men vaststellen dat de eerste vier jaar van het bestaan van deze Adviescommissie van het VFL met succes bekrond is.

Arthur Sonnen

voorzitter Adviescommissie theater

Schema werkbeurzen literaire auteurs

Auteur	Nat.	Genre	Aantal eenheden
Frank Adam	B	Proza, Theater	4
Kristien Aertssen	B	Kinder- en jeugdliteratuur	5
Jan-Willem Anker	NL	Proza	3
Marcella Baete	B	Proza	2
J.M.H. Berckmans	B	Proza	3
Paul Bogaert	B	Poëzie, Essay	6
Heide Boonen	B	Kinder- en Jeugdliteratuur	2
An Candaele	B	Kinder- en jeugdliteratuur	3
Paul Claes	B	Proza	8
Sabien Clement	B	Kinder- en jeugdliteratuur	6
Carll Cneut	B	Kinder- en jeugdliteratuur	8
(continuering t.e.m. 2010)			
Patrick Conrad	B	Proza	4
Geertrui Daem	B	Proza	4*
Johan De Boose	B	Poëzie, Essay	2*
Pieter De Buysser	B	Theater	5
Saskia De Coster	B	Proza	5*
Peter De Graef	B	Theater	5
Jan De Kinder	B	Kinder- en jeugdliteratuur	2
Geert De Kockere	B	Kinder- en jeugdliteratuur	2
Eric De Kuyper	B	Proza, Essay	4*
Jan De Leeuw	B	Kinder- en jeugdliteratuur	5
Mieke De Loof	B	Proza	2
Paul De Moor	B	Kinder- en jeugdliteratuur	2
Gerda De Preter	B	Kinder- en jeugdliteratuur	3*
Marita De Sterck	B	Kinder- en jeugdliteratuur	7*
Stijn Devillé	B	Theater	3
Johan Devrome	B	Kinder- en jeugdliteratuur	2
Christine D'Haen	B	Proza, Poëzie	5
Kristien Dieltiens	B	Kinder- en jeugdliteratuur	3
Tom Dupont	B	Theater	2
Merel Eyckerman	B	Kinder- en jeugdliteratuur	2
Pieter Gaudesaboos	B	Kinder- en jeugdliteratuur	6
Ingrid Godon	B	Kinder- en jeugdliteratuur	7
Siska Goeminne	B	Kinder- en jeugdliteratuur	4
Koenraad Goudeseune	B	Proza	2

Hans Groenewegen	NL	Poëzie, Essay	6*
Luuk Gruwez	B	Poëzie	6*
(continuering t.e.m. 2010)			
Abke Haring	NL	Theater	3
Peter Holvoet-Hanssen	B	Proza, Poëzie	5
(continuering t.e.m. 2008)			
Pol Hoste	B	Proza	4
Lucas Hüsgen	NL	Proza, Essay	7*
Hester Knibbe	NL	Poëzie	3
Bart Koubaa	B	Proza	5
(continuering t.e.m. 2009)			
Marc Kregting	B	Proza, Essay	6
(continuering t.e.m. 2008)			
Riske Lemmens	B	Kinder- en jeugdliteratuur	2
Benjamin Leroy	B	Kinder- en jeugdliteratuur	2
Pepijn Lievens	B	Theater	2
Benny Lindelauf	NL	Kinder- en jeugdliteratuur	3*
Mariët Meester	NL	Proza	3
Paul Mennes	B	Proza	5
Bart Meuleman	B	Poëzie, Essay, Theater	7
Rudi Meulemans	B	Theater	4
Arjen Mulder	NL	Essay	5*
Leonard Nolens	B	Poëzie	8
(continuering t.e.m. 2010)			
Joris Note	B	Proza	6*
(continuering t.e.m. 2008)			
Jeroen Olyslaegers	B	Proza	3
Hanneke Pauwe	NL	Theater	3*
Elvis Peeters	B	Proza	4*
Yves Petry	B	Proza	5*
(continuering t.e.m. 2009)			
Pascal Platel	B	Theater	4
Leo Pleysier	B	Proza	6*
Bart Plouvier	B	Proza	2*
Anne Provoost	B	Proza, Kinder- en jeugdliteratuur	3*
Marc Reugebrink	B	Proza, Essay	5*
L.F. Rosen	NL	Poëzie	3*
Aline Sax	B	Kinder- en jeugdliteratuur	3
Tom Schamp	B	Kinder- en jeugdliteratuur	7

Peter Seynaeve	B	Theater	2
Arne Sierens	B	Theater	6
(continuering t.e.m. 2010)			
André Sollie	B	Kinder- en jeugdliteratuur	6*
Hedwig Speliers	B	Poëzie	3
Willy Spillebeen	B	Proza	3
Peter Terrin	B	Proza, Theater	6*
(continuering t.e.m. 2008)			
Jeroen Theunissen	B	Proza, Poëzie	4*
Peter Theunynck	B	Poëzie	4
Marc Tritsmans	B	Poëzie	3
Chika Unigwe	B	Proza	3
Henri Van Daele	B	Kinder- en jeugdliteratuur	4
Leen van den Berg	B	Kinder- en jeugdliteratuur	3
Joris Van Den Brande	B	Theater	2
Walter Van Den Broeck	B	Proza	5
Sebastiaan Van Doninck	B	Kinder- en jeugdliteratuur	3
Geert van Istendael	B	Proza, Poëzie	4
Annie Van Keymeulen	B	Proza	3
Bob Van Laerhoven	B	Proza	2*
Bart Van Lierde	B	Proza	2
Monika Van Paemel	B	Proza	4
Do Van Ranst	B	Kinder- en jeugdliteratuur	3
David Van Reybrouck	B	Essay	6*
(continuering t.e.m. 2008)			
Mark Van Tongele	B	Poëzie	2
Willem van Zadelhoff	NL	Proza	5
Isabelle Vandenabeele	B	Kinder- en jeugdliteratuur	6
Hilde Vandermeeren	B	Kinder- en jeugdliteratuur	3
Margot Vanderstraeten	B	Proza	3
Kamiel Vanhole	B	Proza	4
Kathleen Vereecken	B	Kinder- en jeugdliteratuur	3*
Peter Verhelst	B	Proza, Poëzie, Theater	9
(continuering t.e.m. 2009)			
Klaas Verplancke	B	Kinder- en jeugdliteratuur	10
(continuering t.e.m. 2008)			
Paul Verrept	B	Kinder- en jeugdliteratuur	6
(continuering t.e.m. 2009)			
Erik Vlaminck	B	Proza	3*

* Cofinanciering met Stichting Fonds voor de Letteren in Nederland

Totaal: 413 eenheden

Een netto-eenheid bedroeg € 2.250 in 2008.

1.2.2. Stimuleringsbeurzen literaire auteurs

Een stimuleringsbeurs is bedoeld om een gedebuteerde schrijver extra te motiveren nieuwe schrijfprojecten aan te pakken. In die zin gaat het om een aanmoediging, om een expliciet signaal naar aankomend talent, eerder dan om een vorm van literaire bekroning. Het toegekende bedrag van minimaal € 3.500 en maximaal € 10.000 is immers bedoeld om de realisatie van een tweede boek mee mogelijk te maken. Dat opzet heeft voor gevolg dat deze vorm van subsidiëring pas op langere termijn haar nut ten volle bewijst, in de verdere literaire carrière van de opgemerkte auteurs. Ze is bestemd voor de genres proza, poëzie, essay, literaire non-fictie, toneelliteratuur en kinder- en jeugdliteratuur. Ze wordt gezamenlijk uitgevoerd door het VFL en het NFvDL. Het NFvDL financiert 2/3 en het VFL 1/3. Het NFvDL verstrekt ook stimuleringsbeurzen aan recent gedebuteerde talentvolle schrijvers in het Fries; het VFL kent ook stimuleringsbeurzen toe aan Vlaamse illustratoren. De volledige reglementering is te vinden op de website van het VFL.

De ingediende dossiers worden behandeld door een gemeenschappelijke Vlaams-Nederlandse Adviescommissie die zich laat leiden door de kwaliteiten van het voorliggende eerste boek, de leesoordelen van deskundigen en het werkplan en de synopsis voor een volgend literair werk. Daarbij wordt gestreefd naar kwaliteit en naar literaire diversiteit.

In 2008 werd de regeling voor de zevende keer uitgevoerd. 69 auteurs dienden een ontvankelijke aanvraag in: 18 bij het VFL en 51 bij het NFvDL. In totaal werden 18 gemeenschappelijke beurzen toegekend voor een totaal van € 112.000: 7 beurzen van € 3.500, 4 beurzen van € 5.000, 1 beurs van € 7.500 en 6 beurzen van € 10.000. Daarnaast diende een Vlaamse illustrator een aanvraag in bij het VFL, dat die aanvraag honoreerde met een stimuleringsbeurs van € 3.500.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Aanvragen NL	24	34	29	60	28	34	51
Aanvragen VL	8	8	12	8	12	11	18
Totaal aanvragen	32	42	41	68	40	45	69
Toekenningen NL	11	14	15	18	6	12	12
Toekenningen VL	4	5	5	1	8	4	6
Totaal toekenningen	15	19	20	19	14	16	18
Aanvragen – toekenningen	0	0	1	2	2	2	1
illustratoren (enkel VL)	0	0	1	0	1	1	1

In de tweede helft van 2008 hebben het Vlaamse en het Nederlandse Fonds de gemeenschappelijke subsidieregelingen geëvalueerd en afgestemd in welke vorm ze in de toekomst georganiseerd zullen worden (zie 5.2.).

In 2008 dienden 69 auteurs een ontvankelijke aanvraag in, waarvan meer dan de helft voor proza. Dat zijn er in totaal 24 meer dan vorig jaar. Er waren 18 Vlaamse en 51 Nederlandse aanvragen. Van die 68 aanvragen werden er 18 gehonoreerd. Vergeleken met vorig jaar, toen er slechts 45 aanvragen waren en 16 toekenningen, is dat een opvallend laag aantal. Dat is toe te schrijven aan het samenspel van een aantal factoren. Het beschikbare budget is niet beduidend gestegen, er werden vrij veel aanvragen ingediend waarbij de commissie van oordeel was dat ze nauwelijks of geen literaire verdiensten hadden. Vooral in het genre van de literaire non-fictie werden nogal wat boeken aangeboden die noch stilistisch, noch structureel of qua inventiviteit op het label 'literair' aanspraak konden maken. Een laatste verklarende factor is dat de commissie er resoluut voor gekozen heeft om eerder de beste aanvragen ruim te steunen dan in de breedte schouderklopjes uit te delen. Bekijken we de verdeling van de toegekende stimuleringsbeurzen over de verschillende genres, dan valt het op dat inderdaad vooral de literaire non-fictie en de kinder- en jeugdliteratuur karig bedeed werden, zij het dat juist in die genres de Vlaamse inzendingen het er bijzonder goed van afbrachten.

Hugo Brems

covoorzitter Gemengde Adviescommissie stimuleringsbeurzen literaire auteurs

Schema stimuleringsbeurzen literaire auteurs

Auteur	Nat.	Beurs- bedrag	Titel en uitgeverij debuut	Genre	Titel en uitgeverij tweede boekproject
Matthijs de Ridder	NL	€ 10.000	<i>Aan Borms, Willem Elsschot, een politiek schrijver</i> (Meulenhoff/Manteau)	Literaire non-fictie	<i>Bankroet jazz. Wat er gebeurt als kunstenaars de wereld écht willen veranderen</i> (Meulenhoff/Manteau)
Els Dezwarte*	B	€ 3.500	<i>Alladin</i> (De Eenhoorn)	Kinder- en jeugdliteratuur	<i>Poes van huis</i> (De Eenhoorn)
Edwin Fagel	NL	€ 3.500	<i>Uw afwezigheid</i> (Nieuw Amsterdam)	Poëzie	<i>Lichaam</i> (Nieuw Amsterdam)
Annemieke Gerrist	NL	€ 3.500	<i>Waar is een huis</i> (De Bezige Bij)	Poëzie	nog geen titel (De Bezige Bij)
Anne-Gine Goemans	NL	€ 5.000	<i>Ziekzoekers</i> (De Geus)	Proza	<i>Glijvlucht</i> (De Geus)
Tania Heimans	NL	€ 10.000	<i>Hemelsleutels</i> (Artemis & co)	Proza	<i>De huurmoeder</i> (Artemis & co)
Natalie Koch	NL	€ 5.000	<i>Streken</i> (Querido)	Proza	<i>Het oog van de orkaan</i> (Querido)
Enne Koens	NL	€ 3.500	<i>Tot alles gezegd is</i> (Podium)	Proza	<i>MAMA</i> (Podium)
Simone Lenaerts	B	€ 3.500	<i>Zeewater is zout, zeggen ze</i> (De Geus)	Proza	<i>Spinnenverdriet</i> (De Geus)
Vera Marynissen	B	€ 3.500	<i>Ingewikkeld kind</i> (Querido)	Proza	<i>Paulus</i> (Querido)

Eric Rinckhout	B	€ 10.000	<i>Dwaalspoor</i> (Meulenhoff/Manteau)	Literaire non-fictie	<i>Willem Elsschot. Van Parijs tot Rotterdam</i> (Meulenhoff/Manteau)
Xavier Roelens	B	€ 10.000	<i>er is een spookrijder gesigna- leerd</i> (Contact)	Poëzie	<i>Het wetboek van mentale moed</i> (Contact)
Roel Smits	NL	€ 5.000	<i>Honderd procent mens</i> (Nieuw Amsterdam)	Proza	<i>Berezovka</i> (Nieuw Amsterdam)
Philip Snijder	NL	€ 7.500	<i>Zondagsgeld</i> (Mouria)	Proza	<i>Zee-egel</i> (Mouria)
Arnoud van Adrichem	NL	€ 10.000	<i>Vis</i> (Contact)	Poëzie	<i>Gas</i> (Contact)
Ricus van de Coevering	NL	€ 3.500	<i>Sneeuweieren</i> (Van Genneep)	Poëzie	<i>De groene fee</i> (Van Genneep)
Mieke Versyp	B	€ 10.000	<i>Linus</i> (Lannoo)	Kinder- en jeugdlitera- tuur	<i>Echternach</i> (Lannoo)
Samuel Vriezen	NL	€ 3.500	<i>4 zinnen</i> (Wereldbibliotheek)	Poëzie	<i>Minuten</i> (Wereldbibliotheek)
Robert Vuijsje	NL	€ 5.000	<i>Alleen maar nette mensen</i> (Nijgh & Van Ditmar)	Proza	<i>Beste vriend</i> (Nijgh & Van Ditmar)
Totaal		€ 115.500			

* Aan deze illustrator werd een stimuleringsbeurs toegekend door het VFL.

1.2.3. Projectbeurzen literaire biografieën

Sinds 2006 organiseren het Vlaams en het Nederlands Fonds voor de Letteren tweejaarlijks een gemeenschappelijke subsidieronde voor biografen die een werk voorbereiden over een Nederlandstalig schrijver of letterkundige (voordien was dat jaarlijks). In deze regeling financiert het NFvDL 2/3 en het VFL 1/3. Het maximale bedrag van een projectbeurs bedraagt € 40.000 en wordt uitbetaald naargelang het project vordert.

In de tweede helft van 2008 hebben het Vlaamse en het Nederlandse Fonds de gemeenschappelijke subsidieregelingen geëvalueerd en afgestemd in welke vorm ze in de toekomst georganiseerd zullen worden (zie 5.2.).

De Vlaams-Nederlandse Adviescommissie Literaire Biografieën behandelde 19 ontvankelijke aanvragen voor biografieprojecten. Ook dit jaar kwamen de meeste aanvragen uit Nederland. Slechts 2 aanvragen werden ingediend bij het VFL. Vier van de negentien aanvragen betroffen biografieën van (gedeeltelijk) kinderboekenauteurs. Een opmerkelijk aantal dat getuigt van de groeiende belangstelling voor kinder- en jeugdliteratuur. De vier biografieaanvragen van kinderboekenauteurs werden voorgelegd aan Vlaamse en Nederlandse kinderboekenspecialisten. Daarnaast was er één aanvraag voor een biografie van een auteur die veel in het Fries schreef en één biografieaanvraag van een nog levende auteur.

Conform het reglement heeft de commissie bij de beoordeling die aanvragen gehonoreerd, die een belangwekkend auteur als onderwerp kozen en waarbij de keuze gemotiveerd werd met een overtuigende en doorwrochte projectomschrijving, die de kennis van het onderwerp en de schrijfvaardigheid van de biograaf duidelijk demonstreerde. Enkele interessante biografieprojecten kwamen, omwille van de minder sterke onderbouwing van het dossier, niet in aanmerking voor subsidiëring. Globaal gezien waren de voorliggende aanvragen van een behoorlijk hoog niveau, maar omwille van budgettaire beperkingen vielen een aantal sterkere aanvragen met relatief minder belangrijke figuren als onderwerp uit de boot.

Uiteindelijk beantwoordden vijf van de ingediende aanvragen uitstekend aan de gestelde criteria. Zij werden dan ook gehonoreerd met een maximale beurs van 40.000 euro uit een gezamenlijk budget voor de schrijversbiografie van het Nederlandse en Vlaamse Fonds voor de Letteren.

Onno Blom werkt aan een biografie van de in 2007 overleden schrijver en beeldend kunstenaar Jan Wolkers (1925-2007). Hij publiceerde eerder *Zo is het genoeg* (2008), over het laatste levensjaar van Wolkers en is tevens schrijver en samensteller van *Marszwart & titaanwit* (2008), de begeleidende publicatie bij de tentoonstelling over het beeldend werk van Jan Wolkers in De Lakenhal te Leiden. NRC-journalist Arjen Fortuin zal een biografie van Geert van Oorschot (1909-1987) schrijven. De uitgever Van Oorschot drukte zijn stempel op het literaire leven in Nederland en publiceerde onder het pseudoniem R.J. Peskens een aantal verhalenbundels. Ook zijn correspondentie zal boeiend werk materiaal opleveren. Van Evelien Gans werd het eerste deel van de dubbelbiografie van Jaap & Ischa Meijer bijzonder goed ontvangen. Zij krijgt de beurs voor het tweede deel van haar dubbelbiografie, waarin Ischa Meijer meer op de voorgrond zal treden. NIOD-onderzoeker Madelon de Keizer wil de biografie van dichter en literator Albert Verwey vanuit cultuurhistorische invalshoek benaderen. Johan Vanhecke tenslotte ontvangt een beurs voor het schrijven van de biografie van Johan Daisne (pseudoniem van Herman Thiery, 1912-1978). Vanhecke is werkzaam bij het Letterenhuis in Antwerpen en staat tevens aan het hoofd van het Studiecentrum Johan Daisne.

Geert Swaenepoel

Gemeenschappelijke Adviescommissie Literaire Biografieën

Schema projectbeurzen literaire biografieën

Biograaf	Nat.	Gebiografeerde	Uitgeverij	Beursbedrag
Onno Blom	NL	Jan Wolkers	De Bezige Bij	€ 40.000
Madelon de Keizer	NL	Albert Verwey	Prometheus/ Bert Bakker	€ 40.000
Arjen Fortuin	NL	Geert van Oorschot	Van Oorschot	€ 40.000
Evelien Gans	NL	Jaap en Ischa Meijer	Prometheus/ Bert Bakker	€ 40.000
Johan Vanhecke	B	Johan Daisne	Houtekiet	€ 40.000
Totaal				€ 200.000

19 ontvankelijke aanvragen werden ingediend.

5 biografiebeurzen werden toegekend.

1.2.4. Reisbeurzen literaire auteurs

De vergoeding van (een deel van de) reis- en verblijfskost voor een verblijf in het buitenland kan worden aangevraagd voor research, deelname aan literaire activiteiten, studie ter plaatse, verdieping van het literaire werk of reflectie daarop met het oog op de publicatie van nieuw werk of een vertaling die in boekvorm verschijnt of met het oog op de opvoering van een nieuw theaterstuk. De relevantie van de reis voor het project wordt beoordeeld door de bevoegde Adviescommissie.

Schema Reisbeurzen literaire auteurs

Auteur	Bestemming	Werktitel	Genre	Subsidiebedrag
Johan De Boose	Kroatië	<i>De poppenspeler en de duivelin</i>	Literaire non-fictie	€ 900
Bart Demyttenaere	Egypte	<i>De stoel van Petrus, achter de schermen van het Vaticaan</i>	Literaire non-fictie	€ 650
Noëlla Elpers	Frankrijk	<i>Sluiers van Meryem</i>	Kinder- en jeugdliteratuur	€ 1.500
Pieter Gaudesaboos	Duitsland	<i>Briek 2: Je kleine vriend is terug!</i>	Kinder- en jeugdliteratuur	€ 220
Bart Van Loo	Frankrijk	<i>Eros in het land van de letteren</i>	Literaire non-fictie	€ 400
Annick Lesage	Duitsland	<i>Briek 2: Je kleine vriend is terug!</i>	Kinder- en jeugdliteratuur	€ 205
Pepijn Lievens	Guatemala	<i>Chajo</i>	Literaire non-fictie	€ 1.800
Paul Mennes	Japan	<i>Papieren huizen</i>	Proza	€ 3.275
Guido van Heulendonk	Letland	<i>Barnsteen</i>	Proza	€ 335
David Van Reybrouck	Democratische Republiek Congo	<i>Congo. Een mogelijke geschiedenis</i>	Literaire non-fictie	€ 2.000
Totaal				€ 11.285

11 ontvankelijke aanvragen werden ingediend.

10 reisbeurzen werden toegekend.

1.3. Strips

Al snel na zijn oprichting is het VFL begonnen met het uitbouwen van een stripbeleid. In 2001 ontwikkelde het Fonds een subsidieregeling voor de uitgave van stripalbums en -tijdschriften. Sinds 2003 kunnen ook stripauteurs een werkbeurs aanvragen. Jaar na jaar heeft het VFL zijn stripbeleid verder uitgebouwd en verfijnd, met steeds zichtbaarder resultaat.

Zie de website van het VFL voor toelichting bij de doelstellingen, beoordelingscriteria en toekenningsmodaliteiten van de verschillende subsidieregelingen.

Het beeldverhaal is een medium waarin woord en beeld samenkomen, en waarvan de grenzen niet altijd even duidelijk zijn afgebakend. Er zijn overgangsgebieden met niet alleen literatuur en beeldende kunst, maar ook met cartoon, illustratie, vormgeving en tekenfilm. Binnen de context van de kunstsubsidies kan die veelvormigheid, hoe aangenaam ook, verwarring wekken, bij zowel aanvragers als beoordelaars. De eerste handeling die de Adviescommissie strips in 2008 verrichtte, was het opstellen van een definitie van een strip. Die werd geformuleerd als 'een opeenvolging van getekende of geschilderde beelden waartussen een narratief verband bestaat'. Het actieve stripbeleid van de afgelopen jaren resulteerde in een recordaantal van 28 ontvanke-lijke werkbeursaanvragen. Daarvan werden 19 aanvragen gehonoreerd met in totaal 58 eenheden. (Ter vergelijking: in 2007 waren dat nog 16 aanvragen, met respectievelijk 48 eenheden.) Onder de toewijzingen waren twee startbeurzen, beide gekoppeld aan een mentoraat.

Opvallend is dat het groeiende aantal stripscenaristen dat een beroep doet op de subsidiemogelijkheden. De Adviescommissie vindt dat een goede zaak, omdat de Vlaamse strip grafisch weliswaar een hoge vlucht neemt, maar niet elke begenadigde tekenaar per se over schrijftalent beschikt. Ook andere initiatieven stimuleren de literaire ontwikkeling binnen het vakgebied, met name het Graphic Novel Project van vzw Mekanik en Antwerpen Boekenstad, dat in 2008 zijn eerste resultaten opleverde: vijf scenaristen mogen hun synopsis samen met een tekenaar uitwerken tot een grafische roman.

Het hoge aantal en de hoge kwaliteit van de gehonoreerde werkbeursaanvragen leidden nog niet meteen tot een opvallende productie. 2008 was een overgangsjaar voor de Vlaamse strip, wat onder meer te zien is aan het betrekkelijk kleine aantal aanvragen voor productiesubsidies: zes, waarvan er vier werden gehonoreerd. Inmiddels gevestigde waarden van de Vlaamse strip zoals Kim, Ilah en Pieter De Poortere bouwen voort aan hun oeuvre. Nieuwkomer Simon Spruyt bevestigde zijn belofte met het tweede deel van De furox en door de stripwedstrijd van het weekblad Knack te winnen. Scenarist Yorick Van Roye debuteerde met Vigilantes, een strip die zich nadrukkelijk richt op een nieuwe generatie striplezers.

De grootste vooruitgang boekte de Vlaamse strip buiten de landsgrenzen, lijkt het. Titels die het opvallend goed deden, waren My Boy van Olivier Schrauwen, De maagd en de neger van Judith Vanistendael en het meermaals bekroonde Slaapkoppen van Randall Casaer. Een hoogtepunt in die buitenlandse aandacht zal begin 2009 het stripfestival van Angoulême zijn, waar twintig jonge Vlaamse stripauteurs onder leiding van het VFL acte de présence geven in de overzichtstentoonstelling Ceci n'est pas la BD flamande.

Een belangrijke ontwikkeling zette zich in 2008 voort: zowel in Vlaanderen als in Nederland groeit de aandacht van uitgevers, media en lezers voor wat we bij gebrek aan beter het literaire beeldverhaal zullen noemen. Met de nominatie van Verder van Marc Legendre voor de Libris

Literatuurprijs haalde voor het eerst een strip de shortlist van een vooraanstaande literaire prijs. Die toegenomen aandacht voor het beeldverhaal resulteerde ook in een nieuw Nederlands-Vlaams tijdschrift-in-boekvorm, genoemd naar een van de grondleggers van de grafische roman: Eisner. Het is opnieuw een uitbreiding van de publicatiemogelijkheden voor Nederlandstalige stripauteurs. Omdat tijdschriften nog altijd en misschien meer dan ooit een onmisbaar platform voor aanstormende stripmakers zijn, verleende de Adviescommissie positieve adviezen voor de aanvragen van het striptijdschrift Plots, dat een tweede startsubsidie ontving, en het e-zine Pulp Deluxe, dat profiteerde van de nieuwe mogelijkheden ter ondersteuning van digitale media. Op de valreep was er nog een bijzondere erkenning voor het stripbeleid van het VFL, in de vorm van een Stripvos. De Vlaamse Onafhankelijke Stripgilde, een beroepsvereniging van stripauteurs, kende deze prijs toe aan het fonds en zijn medewerkers ‘voor de volgehouden en consequente wijze waarop zij er de afgelopen jaren voor gezorgd hebben dat er een hele generatie jonge striptekenaars uit het niets is opgestaan. Een generatie die met hun aparte en eigenzinnige creaties het aanbod in het striplandschap verrijkt heeft.’

Met gepaste bescheidenheid is de Adviescommissie trots dat ze hieraan een bijdrage mocht en mag leveren.

Pieter van Oudheusden
voorzitter Adviescommissie strips

1.3.1. Werkbeurzen stripauteurs

Naam	Soort beurs	Aantal eenheden
Vero Beauprez	aanmoedigingsbeurs	1
Eva Cardon	aanmoedigingsbeurs	3
Randall Casaer	aanmoedigingsbeurs	4
Conz	scheppingsbeurs	4
Pieter De Poortere	scheppingsbeurs	5
Stijn Gisquière	aanmoedigingsbeurs	3
Jeroen Janssen	scheppingsbeurs	3
Marc Legendre	scheppingsbeurs	2
Wauter Mannaert	startbeurs	2
Philip Paquet	scheppingsbeurs	4
Rayman	aanmoedigingsbeurs	4
Kristof Spaey	aanmoedigingsbeurs	3
Simon Spruyt	scheppingsbeurs	5
Adriaan Van Aken	aanmoedigingsbeurs	1
Gerolf Van de Perre	scheppingsbeurs	4
Fritz Van den Heuvel	scheppingsbeurs	1
Ron Van Riet	scheppingsbeurs	2

Maarten Vande Wiele	scheppingsbeurs	5
Jen Vandermeersch	startbeurs	2

Totaal: 58 eenheden

Een eenheid bedroeg € 2.250 in 2008.

28 auteurs dienden een ontvankelijke aanvraag in.

58 eenheden werden toegekend aan 19 stripauteurs: er werden 2 startbeurzen, 7 aanmoedigingsbeurzen en 10 scheppingsbeurzen toegekend.

1.3.2. Mentoraten voor beginnende stripauteurs

De startbeurs van Jen Vandermeersch werd gekoppeld aan een mentoraat door Ferry Van Vosselen.

De startbeurs van Wauter Mannaert werd gekoppeld aan een mentoraat door Wim Swerts.

1.3.3. Reisbeurzen stripauteurs

Er werden geen aanvragen ingediend.

1.3.4. Productiesubsidies voor uitgevers van strips

Uitgeverij	Auteur	Titel	Subsidie
't Verschil	Vero Beauprez	<i>Eén pot nat</i>	Geen subsidie
Bries	Simon Spruyt	<i>De Furox 2: Terra Nova</i>	Onontvankelijk
Bries	Gerolf Van de Perre	<i>Het graf van de keizer</i>	€ 3.400
Oogachtend	Randall Casaer	<i>To do</i>	€ 7.500
Oogachtend	Maarten Vande Wiele	<i>I love Paris</i>	€ 4.000
Oogachtend	Geert De Weyer	<i>Loslopend Wild</i>	€ 4.500

Totaal: € 19.400

6 aanvragen werden ingediend.

4 subsidieaanvragen werden goedgekeurd, 4 subsidiebedragen bepaald.

Productiesubsidies – dossiers 2007 met voortgang in 2008

Uitgeverij	Auteur	Titel	Subsidie
Bries	Serge Baeken	<i>Sugar – Het leven van een kat</i>	Inhoudelijk goedgekeurd; bepaling subsidiebedrag uitgesteld
Stichting Sherpa	Geert De Weyer	<i>Stripjaar 2008</i>	Ingetrokken

1.3.5. Striptijdschriften

Naam striptijdschrift	Subsidie
Plots	4 nummers x € 2.500 (startsubsidie)

1.3.6. Stripmanifestaties

Activiteit	Organisator, stad	Subsidie
7de Stripfestival van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	vzw 9 ^{de} Kunst - Stripverhalen	Geen subsidie

Totaal: € 0

1 aanvraag werd ingediend, er werd geen subsidie toegekend.

1.3.7. Stripverenigingen

Er werden geen aanvragen ingediend.

1.4. Vertalers in het Nederlands

1.4.1. Projectbeurzen literaire vertalers

Een projectbeurs is een subsidie voor een literair vertaler die hem/haar betere kansen moet bieden om zijn/haar literaire werkzaamheden te realiseren. De literair vertaler kan een aanvraag indienen voor de vertaling van vreemdtalige literaire werken in het Nederlands met het oog op een publicatie in boekvorm of de opvoering door een professioneel toneelgezelschap. De subsidie wordt uitgedrukt in een geldbedrag. Zoals voor de werkbeurzen literaire auteurs zijn deze eenheden vrijgesteld van inkomstenbelasting voor rijksingezetenen. Er zijn twee aanvraagrondes per jaar. Bij de beoordeling is de kwaliteit van het recente vertaalwerk het hoofdcriterium. Verder worden ook bij de evaluatie van de aanvraag betrokken: de literaire kwaliteit van het huidige project, de omvang en het genre, de haalbaarheid en kwaliteitsverwachting en de mate van realisatie van vroegere vertaalwerkplannen.

Na de piek van dertig aanvragen in 2007 handelde de Commissie in 2008 meer aanvragen af dan vorig jaar: 35, van 23 vertalers. De Vlamingen zijn goed vertegenwoordigd: 13 vertalers, goed voor 23 projecten. Een derde van de aanvragen betreft poëzie.

Dit jaar zijn Spaans (7), Frans (6) en Duits (6) koplopers, gevolgd door Portugees (3) en Japans (3). Het verpletterende overwicht van het Engels, dat we in de commissie voor stimuleringsubsidies optekenden (zie 1.4.2.), weerspiegelt zich niet in de vertalingen in het Nederlands: dit jaar zijn er maar twee uit het Engels.

Negenentwintig aanvragen werden gehonoreerd. Vijf werden afgewezen, om diverse redenen. Onvoldoende literaire kwaliteit van de brontekst, bijvoorbeeld. Een Latijns-Amerikaans auteur levert het zoveelste bijna clichématige product af: goed voor een klinkend verkoopssucces, maar of er ook nog een subsidie voor moet gegeven worden...? Ook als die literaire kwaliteit niet ter discussie staat, rijst soms een probleem. Komt een meesterwerk uit de Engelse literatuur, waarvan wordt beweerd dat de bestaande, nog niet zo oude vertaling niet meer voldoet, voor subsidie in aanmerking? De commissie vond de bestaande vertaling nog zo slecht niet, en de voorgestelde nieuwe vertaling niet overtuigend onderbouwd. Conclusie: geen subsidie. De commissie heeft de opdracht om het beschikbare geld zo oordeelkundig en doelgericht als mogelijk in te zetten. Is het écht nodig dat de Homerische epen nog maar eens worden vertaald? Ja, zegde Hugo Claus, klassieke werken moeten om de paar decennia in een nieuw kleedje worden gestoken. En als de vertaler ook nog heel goede argumenten heeft, wordt een project van die omvang gehonoreerd. En ook Charles Baudelaire en Friedrich Hölderlin mogen zich in een nieuwe Nederlandse vertaling verheugen. Zitten er nog lezers te wachten op een kanjer van Alexandre Dumas? Ja, horen we, want in Vlaanderen (en a fortiori in Nederland) zijn er steeds minder mensen die nog Frans lezen. En hoe ga je er als commissie mee om dat een vertaler zegt dat zijn vertaalfilosofie compleet veranderd is, en dat derhalve al zijn/haar vroegere vertalingen op de schop moeten?

Andere vertaalplannen lokken minder discussie uit. We hadden al een langlopend project van een Vlaming die de klassieke roman Gentj Mondgatari van Murasaki Shikibu (11de eeuw) en nu Japanse verhalen uit vele eeuwen vertaalt; daar komt – ook door een Vlaming vertaald – een merkwaardige Chinese klassieker bij: De geschriften van Liezi, naar verluidt opgeschreven door ene Lie

Yukou, kluzenaar van omstreeks 400 v. Chr. Zijn werk bevat een schat aan fascinerende anekdotes en sprankelende dialogen over de menselijke conditie, het genieten van het leven, de omgang met de dood, maatschappelijk engagement, spontaniteit, de relatie tussen illusie en werkelijkheid, het lot, de relativiteit van kennis. Dat zo'n werk ook in ons taalgebied toegankelijk wordt, is een verrijking.

De aangepaste berekeningswijze (in centen, per woord of per gedicht), volgens de parameters laag – gewoon – hoog – uitzonderlijk, heeft zijn deugdelijkheid bewezen. De commissie heeft het niet lineair toegepast: nuancering blijft mogelijk door argumenten in plus of min op deelaspecten.

Dit jaar mochten we geen enkele covertaling optekenen, wel een die de vrucht was van mentoraat. Bij de Vlamingen treffen we gevestigde namen aan, maar slechts één jonge nieuweling, die meteen door de grote poort binnenkomt. Het beroep van literair vertaler lijkt niet veel jonge roepingen aan te trekken: een veeg teken?

Guy Posson

voorzitter Adviescommissie vertalingen in het Nederlands

Schema projectbeurzen literaire vertalers

Vertaler	Nat.	Ronde	Titel, auteur en uitgever	Brontaal	Subsidiebedrag
Kiki Coumans	NL	1	Daniel Pennac <i>Chagrin d'école</i> (Meulenhoff)	Frans	€ 3.410*
Ingrid Degraeve	B	2	Diverse auteurs <i>Hedendaagse Georgische poëzie</i> (Poëziecentrum)	Georgisch	€ 5.600
Jan De Meyer	B	1	Lie Yukou <i>Liezi Jishi</i> (Augustus)	Klassiek Chinees	€ 10.800*
Jos den Bekker	NL	2007	Pat Barker <i>Life Class</i> (De Geus)	Engels	€ 3.375*
Jos den Bekker	NL	2007	Juan Eslava Galán <i>La Mula</i> (De Geus)	Spaans	€ 2.250*
Jos den Bekker	NL	2	Chuck Palahniuk <i>Rant</i> (De Geus)	Engels	€ 3.100
Hilde Keteleer	B	2	Francis Dannemark <i>Choses qu'on dit la nuit entre deux villes</i> (Vrijdag)	Frans	€ 1.000
Lisette Keustermans	B	2007	Göran Sonnevi <i>Klangernas bok</i> (Uitgeverij P)	Zweeds	€ 3.375 ¹
Lisette Keustermans	B	2	Henrik Wergeland <i>Jan van Huysums blomsterstykke</i> (De Geus)	Noors	€ 4.000
Kris Lauwerys	B	1	Veit Heinichen <i>Der Tod wirft lange Schatten</i> (De Geus)	Duits	€ 1.902
Kris Lauwerys	B	1	Gregor von Rezzori <i>Blumen im Schnee</i> (Atlas)	Duits	€ 4.300
Patrick Lateur	B	2007	Homerus <i>Ilias</i> (Athenaeum – Polak & Van Gennepe)	Oud-Grieks	€ 15.750 ²

1 3 eenheden over 2 jaar (2007: 1,5 eenheid, 2008: 1,5 eenheid)

2 16 eenheden over 3 jaar (2007: 5 eenheden, 2008: 7 eenheden, 2009: 4 eenheden)

Harrie Lemmens	NL	1	António Lobo Antunes <i>Auto dos danados</i> (Ambo/Anthos)	Portugees	€ 4.900*
Harrie Lemmens	NL	1	Dulce Maria Cardoso <i>Os meus sentimentos</i> (Meulenhoff)	Portugees	€ 6.300 ³ *
Harrie Lemmens	NL	2	José Eduardo Agualusa <i>As mulheres do meu pai</i> (Meulenhoff)	Portugees	€ 5.450
Jan Mysjkin	B	2007	Alexandre Dumas <i>Le comte de Monte-Cristo</i> (L.J.Veen)	Frans	€ 18.000 ⁴
Els Snick	B	1	Katja Lange-Müller <i>Böse Schafe</i> (De Arbeiderspers)	Duits	€ 3.700
Leen Van den Broucke	B	1	Milena Magnani <i>Il circo capovolto</i> (De Bezige Bij)	Italiaans	€ 2.381
Leen Van Den Broucke	B	2	Simonetta Agnello Hornby <i>Boccamurata</i> (Wereldbibliotheek)	Italiaans	€ 4.500
Jan Pieter van der Sterre	NL	2007	Charles Baudelaire <i>Les Fleurs du mal – selectie</i> (Lannoo/Atlas)	Frans	€ 2.250 ⁵ *
M. Vanderzee	NL	1	Javier Reverte <i>El río de la desolación</i> (EPO)	Spaans	€ 5.040*
M. Vanderzee	NL	2	J.M. Caballero Bonald <i>En la casa del padre</i> (IJzer)	Spaans	€ 5.200
Luk Van Haute	B	2	Haruki Murakami <i>Hashiru koto ni tsuite kataru toki ni boku no kataru koto</i> (Atlas)	Japans	€ 5.400
Luk Van Haute	B	2007	Diverse auteurs <i>Japanse verhalen</i> (Atlas)	Japans	€ 13.500 ⁶ *
Geert van Istendael	B	1	Friedrich Hölderlin <i>bloemlezing</i> (Lannoo/Atlas)	Duits	€ 4.680
Bart Vonck	B	2007	Federico García Lorca <i>Verzamelde gedichten</i> (Athenaeum – Polak & Van Gennepe)	Spaans	€ 15.750 ⁷
Bart Vonck	B	1	Diverse auteurs <i>De tuin der muzen IV - Spaanse hedendaagse dichters</i> (Uitgeverij P)	Spaans	€ 2.250
Bart Vonck	B	2	Chantal Maillard <i>Hilos</i> (Uitgeverij P)	Spaans	€ 2.600 ⁸
Bart Vonck	B	2	Antonio Gamoneda <i>Descripción de la mentira</i> (Uitgeverij P)	Spaans	€ 2.650 ⁹
Jos Vos	B	2006	Murasaki Shikibu <i>Gentj Mondgatari</i> (Athenaeum – Polak & Van Gennepe)	Japans	€ 10.125 ¹⁰ *

* Cofinanciering met Stichting Fonds voor de Letteren in Nederland. De cofinanciering had in 2008 betrekking op toekenningen voor een bedrag van € 61.950 (inclusief overlopende dossiers).

2 16 eenheden over 3 jaar (2007: 5 eenheden, 2008: 7 eenheden, 2009: 4 eenheden)

3 Subsidie wordt uitbetaald in 2009 op verzoek van de aanvrager

4 16 eenheden over 2 jaar (2007: 8 eenheden, 2008: 8 eenheden)

5 2 eenheden over 2 jaar (2007: 1 eenheid, 2008: 1 eenheid)

6 3 eenheden nog uit te betalen in 2009

7 12 eenheden over 2 jaar (2007: 5 eenheden, 2008: 7 eenheden)

8 Subsidie wordt op verzoek van de aanvrager uitbetaald in 2009

9 Subsidie wordt op verzoek van de aanvrager uitbetaald in 2009

10 27 eenheden over 6 jaar (4,5 eenheden per jaar) – 2008 nog uit te betalen

In ronde 1 (13 aanvragen) en ronde 2 (11 aanvragen) werden samen 24 ontvankelijke aanvragen van 17 vertalers ingediend.

Voor 21 aanvragen werd een projectbeurs toegekend.

Over 9 doorlopende meerjarige projecten werd beslist over het aandeel 2008: 8 projecten uit 2007 werden positief beoordeeld, 1 project uit 2006 is nog in behandeling.

1.4.2. Stimuleringssubsidies vertaald literair werk

Een stimuleringssubsidie is een publicatiesubsidie voor gedebuteerde literaire vertalers van vreemdtalig literair werk in het Nederlands. De subsidie kan worden toegekend voor de eerste twee literaire vertalingen verschenen in boekvorm of in literaire tijdschriften en bedraagt minimaal € 1.000 en maximaal € 5.000 per vertaalde titel. De hoogte van de subsidie is gerelateerd aan de kwaliteit van de vertaling en de vertaalinspanning, waarbij kwaliteit van de brontekst, het genre, de moeilijkheidsgraad en de omvang van het project verdisconteerd zijn. In het begintraject van een literaire vertaler blijken vertaalbijdragen aan literaire tijdschriften belangrijke eerste opdrachten te zijn. Daarom is een paar jaar geleden de drempel voor een eerste aanvraag verlaagd naar minimaal twee vertalingen van literaire-tijdschriftartikelen met een minimale lengte van tien bladzijden, of zeven gedichten in twee verschillende gesubsidieerde literair-culturele tijdschriften of in verzamelbundels. Het is een gezamenlijke regeling van het Nederlandse en Vlaamse fonds, dat talentvolle beginnende vertalers wil stimuleren bij hun literair vertaalwerk. Het VFL draagt 1/3 van de kosten, het NFvDL 2/3.

De gemeenschappelijke Adviescommissie die over de aanvragen moest oordelen bestond uit twee Vlamingen en twee Nederlanders, onder wie de voorzitter.

Dit jaar oordeelde de commissie over 33 aanvragen. De Vlamingen waren op één hand te tellen. Een kleine helft van de aanvragers (14) had werk uit het Engels vertaald – nog meer dus dan vorig jaar. Duits en Italiaans scoren 4 vertalingen, Frans 3. Er was slechts één poëzievertaling bij; het proza gaat van kinder- en jeugdliteratuur over literaire non-fictie tot romans. Onder de auteurs vinden we maar een paar grote namen: Gregor von Rezzori en Edgard Lee Masters. Onvermijdelijk dook weer de discussie op over de literaire kwaliteit van de voorgelegde bronteksten. Het was een moeilijke afweging tussen enerzijds de doelstelling om beginnende vertalers aan te moedigen op basis van een kwaliteitsvolle literaire vertaling, en anderzijds de vaststelling dat beginnende vertalers slechts zelden volwaardige literaire vertaalopdrachten ontvangen. Kan je kwalitatief vertaalpotentieel afleiden uit vertalingen met een laag literair gehalte? Niettemin kregen twaalf aanvragen een onvoldoende. Van de eenentwintig resterende kregen slechts vier de hoogste quotering, onder wie twee Vlamingen; de rest eindigde in de categorie 'gewoon'. De commissie bereikte dit eindresultaat ofwel unaniem, ofwel bij consensus. Bij het overlopen van de beoordelingsverslagen (twee per project) viel herhaaldelijk te lezen dat de uitgeverijen kennelijk geen geld meer (willen) vrijmaken voor controle van vertalingen. De persklaarma(a)k(st)er, als die er al aan te pas komt, kan die rol nochtans niet op zich nemen.

Dat het Vlaamse en het Nederlandse Fonds voortaan hun eigen weg gaan in deze regeling, is een logisch gevolg van de uiteenlopende situatie van de Nederlandse en de Vlaamse vertalers. Laatstgenoemden zijn niet alleen in de minderheid, hun vertaalopdrachten zijn meestal van een hogere

literaire kwaliteit. Ze hebben behoefte aan specifieke ondersteuning om hun eerste stappen als literair vertaler te zetten. Daarbij hebben ze de handicap dat in hun teksten niet zelden 'vlaamsismen' (sic) voorkomen, die boven Wuustwezel onoverkomelijke struikelstenen blijken.

Zoals steeds was elke aanvraag vergezeld van twee beoordelingsrapporten, één van een Vlaamse en één van een Nederlandse deskundige. Daaruit bleek dat sommige projecten wel voor 'goede' vertalingen konden doorgaan, maar dat ze niet de minimale literaire kwaliteit vertoonden die voor een commissie van het Fonds voor de Letteren toch voorop moet staan. Dus viel een feelgood-boek uit de boot, net als een reisverslag zonder literaire pretenties.

Vooreerst rangschikte de commissie de vertalingen op grond van de gebleken kwaliteit, in de gebruikelijke categorieën A, B en C. Ze hield daarbij ook rekening met het genre, het belang en de omvang van de brontekst, en met de bijdrage die de vertaling levert aan onze cultuur. Opnieuw was er ruime overeenstemming tussen Nederlandse en Vlaamse beoordelaars, vooral waar het om topkwaliteit ging. In nagenoeg alle gevallen kwamen de commissieleden tot een unanieme appreciatie. Dit was ook het geval als ze pijnlijke beslissingen moesten nemen, vanwege (op grond van de leesrapporten) onvoldoende vertaalkwaliteit.

Guy Posson

Gemeenschappelijke Adviescommissie stimuleringsubsidies vertaald literair werk

Schema stimuleringsubsidies vertaald literair werk

Vertaler	Nat.	Titel, auteur en uitgever	Taal	Beursbedrag
Femmigje Andersen-Sijtsma	NL	Unni Lindell <i>Honingval</i> (Querido)	Noors	€ 3.700
Hanneke Bos (covertaling met Wybrand Scheffer)	NL	Tony Judt <i>De vergeten twintigste eeuw</i> (Contact)	Engels	€ 3.300
Hanneke Bos	NL	Judith Summers <i>De vrouwen van Casanova</i> (Meulenhoff)	Engels	€ 4.000
Angélique de Kroon	NL	Hanne Vibeke Holst <i>Kroonprinses</i> (Archipel)	Deens	€ 4.000
Maaïke Dicke	NL	Vincenzo Scamozzi <i>De universele bouwkunst</i> (Architectura & Natura)	Italiaans	€ 4.000
Judith Dijs	NL	Matthew Stewart <i>De ketter en de hoveling</i> (Meulenhoff)	Engels	€ 4.000
Liesbeth Dillo	NL	Piero Degli Antoni <i>De nacht van de waarheid</i> (Ambo Anthos)	Italiaans	€ 2.500
Liesbeth Dillo	NL	Tiziano Terzani <i>Het einde als begin</i> (Primavera Pers)	Italiaans	€ 4.000
Hamide Dogan	NL	Perihan Magden <i>Moord op de boodschappenjongens</i> (Athenaeum - Polak & Van Gennepe)	Turks	€ 1.900
Marleen Eijgenraam	NL	Pablo de Santis <i>Enigma in Parijs</i> (Mouria)	Spaans	€ 2.800
Rebekka Herman Mostert	NL	György Dragomán <i>De witte koning</i> (Atlas)	Hongaars	€ 5.000

Kris Lauwerys	B	Gregor von Rezzori <i>Memoires van een antisemiet</i> (Atlas)	Duits	€ 5.000
Gijs Mulder	NL	Pablo Tusset <i>Het beste wat een croissant kan overkomen</i> (Signatuur)	Spaans	€ 4.000
Jesse Niemeyer	NL	Jaan Kross <i>Luchtfietsen</i> (Prometheus)	Estisch	€ 4.000
Asker Pelgrom	NL	Diverse publicaties in literaire tijdschriften	Italiaans	€ 1.000
Maria Postema	NL	Linda Newbery <i>De roep van de wilde kat</i> (Lannoo)	Engels	€ 1.700
Henriëtte Silverberger	NL	Itsik Manger <i>Het lied van het paradijs</i> (L.J. Veen)	Jiddisch	€ 2.300
Elizabeth Tonnard	NL	Diverse publicaties in literaire tijdschriften	Engels	€ 1.000
Katrien Vandenberghe	B	Diverse publicaties in literaire tijdschriften	Frans	€ 1.000
Evert van den Broek	NL	Mehmed Uzun <i>Licht als de liefde, duister als de dood</i> (De Geus)	Turks	€ 3.200
Ralph Van der Aa	NL	Mohammed Hanif <i>Een kist ontploffende mango's</i> (Contact)	Engels	€ 4.000
Marijke van der Meer	NL	Panos Karnezis <i>Het verjaardagsfeest</i> (Atlas)	Engels	€ 3.400
Paul Witte	NL	Christopher Hitchens <i>God is niet groot</i> (Meulenhoff)	Engels	€ 4.000
Totaal				€ 73.800

33 ontvankelijke aanvragen van 28 vertalers werden ingediend.

23 stimuleringsubsidies werden toegekend.

1.4.3. Reisbeurzen literaire vertalers

De vergoeding van reis- en verblijfkosten voor een verblijf in het buitenland kan worden aangevraagd voor (een deel van de) research, deelname aan literaire activiteiten, studie ter plaatse, contact met de auteur, verdieping van het literaire werk of reflectie erop. De relevantie van de reis voor het vertaalproject wordt beoordeeld door de Adviescommissie Vertalingen in het Nederlands.

Schema reisbeurzen literaire vertalers

Vertaler	Berstemming	Vertaling	Genre	Subsidiebedrag
Katelijne De Vuyst	Frankrijk	Olivier Rolin <i>Suite in het Crystal</i>	Proza	€ 134
Marij Elias	Frankrijk	Olivier Rolin <i>Suite in het Crystal</i>	Proza	€ 134
Kris Lauwerys	Duitsland	Gregor von Rezzori <i>Blumen im Schnee</i>	Proza	€ 180
Totaal				€ 448

3 ontvankelijke aanvragen werden ingediend.

3 reisbeurzen werden toegekend.

Schema reisbeurzen literaire vertalers dossiers 2007 met voortgang in 2008

Vertaler	Bestemming	Vertaling	Genre	Subsidie- bedrag
Bart Vonck	Spanje	Federico García Lorca <i>Volledige verzen</i>	Poëzie	€ 700

1.5. Literaire tijdschriften

1.5.1. Subsidieregeling

In 2005 werd de bestaande regeling voor literaire tijdschriften grondig geëvalueerd en geactualiseerd. De regeling geldt voor de periode 2005-2009 en werd dus ook in 2008 toegepast.

De doelstelling is dubbel: een gedifferentieerd literair tijdschriftenlandschap mogelijk maken door een minimale economische basis te bieden aan tijdschriften die aan deze diversiteit een kwalitatieve bijdrage leveren – en aansluitend de inhoudelijke kwaliteit aanmoedigen binnen de gekozen positionering, door het toekennen van een aanvullende subsidie, gebaseerd op kwaliteitsoordelen en dit binnen de voorwaarden van een evenwichtig economisch beheer.

De concretisering van deze doelstellingen gebeurt aan de hand van volgende uitgangspunten:

- enveloppenfinanciering steunend op een productiesubsidie van 50% van de directe productiekosten gebaseerd op standaardbedragen voor lay-out en drukwerk;
- een bedrag per gepubliceerde pagina bestemd voor tussenkomst in de auteurshonoraria;
- mogelijke aanvullende subsidie, toegekend op basis van de evaluatie van de meest recente jaargang die kan bestaan uit een kwaliteitstoelage (gelinkt aan relevantie in het landschap en realisatie van de redactionele ambities) en een beheersbonus (gelinkt aan de reële eigen inkomsten).

Voor de basissubsidie – productie en auteurshonoraria – geldt een engagement voor vijf jaar, op voorwaarde dat het tijdschrift blijft voldoen aan de formele criteria en minimale kwaliteit blijft bieden. De aanvullende subsidie – beheersbonus en/of kwaliteitstoelage – kan na een negatieve evaluatie verminderen met maximaal 1/3 van de laatste toegekende subsidie. In het jaarlijkse *Tijdschriftenrapport* worden de kwaliteitscriteria getoetst aan de voorbije jaargang (zie bijlage 1).

Beginnende literaire tijdschriften komen in aanmerking voor een startsubsidie. De beoordeling gebeurt vooral op basis van het criterium ‘verrijking van het literaire-tijdschriftenlandschap’. De startsubsidie bedraagt maximaal € 2.500 per nummer.

Schema Literaire Tijdschriften

Tijdschrift	Subsidie
De Brakke Hond	€ 25.500
De Leeswelp	Geen subsidie*
Deus ex Machina	€ 19.500
DWB	€ 66.000
Het trage vuur	€ 22.500
freespace Nieuw Zuid (nr's 29, 30, 31 en 32)	€ 20.000

Gierik & NVT	Geen subsidie
Met Andere Zinnen (nr's 9, 10, 11 en 12)	4 x € 2.000 (startsubsidie)
Revolver	€ 35.500
Spiegel der Letteren	€ 15.500
Yang	€ 53.000
Zacht Lawijd	€ 19.500
Totaal	€ 285.000

* De Leeswelp diende een bezwaarschrift in tegen de beslissing om geen subsidie toe te kennen. Het bezwaarschrift is einde 2008 nog in behandeling.

1.5.2. CeLT vzw

De literaire en culturele tijdschriften hebben hun krachten sinds eind 2000 gebundeld in de vzw CeLT. Sinds 2002 wordt de gemeenschappelijke distributie ondersteund (verzending, retourverwerking, facturatie aan de boekhandel, verrekening met de tijdschriften), in de praktijk uitgevoerd door distributiecentrum EPO. 25 tijdschriften zijn op die manier beschikbaar voor de lezers bij ruim 30 Vlaamse en 3 Nederlandse boekhandels.

De collectieve promotieacties, zoals advertenties in *De Standaard* en *De Morgen* en aanwezigheid op de Boekenbeurs en Het Andere Boek, worden deels opgezet met eigen middelen van de tijdschriften, deels met de toegekende subsidie.

De website www.detijdschriften.be signaleert de nieuw verschenen nummers en linkt naar de websites van de respectieve tijdschriften, waar veelal een archief-functie een ruimere kennismaking mogelijk maakt. In 2008 werd gestart met een elektronische CeLT-nieuwsbrief om zo te attenderen op nieuwe nummers.

In 2008 was er regelmatig overleg tussen het VFL en CeLT over de promotie van de literaire tijdschriften in Vlaanderen. Zo werd in 2008 het Tijdschriftenforum 2009 samen voorbereid; dat zal gaan over de promotie van literaire tijdschriften. Er was ook overleg over een gemeenschappelijke Vlaams-Nederlandse literaire website.

Toekenning: € 31.000

1.5.3. Tijdschriftenrapport

Jaarlijks neemt de Adviescommissie tijdschriften de voorbije jaargang onder de loep van de literaire tijdschriften die door het VFL gesubsidieerd werden. Het rapport vormt de basis voor de beoordeling van de aanvragen voor een nieuw publicatiejaar. De bevindingen worden aan de redacties bezorgd en zijn over de jaargang 2008 als bijlage 1 integraal opgenomen achterin dit jaarverslag.

1.6. e-Literatuur

In 2008 ging de experimentele regeling voor digitale projecten rond literatuur van start. Er werden projectbudgetten voorzien voor inhoudelijk en vormelijk vernieuwende literaire projecten met digitale media. Niet zozeer het medium en de technologie op zich staan daarbij centraal, wel de vernieuwende wijze waarop ICT wordt aangewend. Digitaal publiceren leidt immers tot een wezenlijk andere manier van denken en organiseren: niet meer de klassieke creatie-productie-distributie-consumptie-keten van de papieren media, met duidelijk afgebakende rollen, vormt het uitgangspunt, wél een flexibel model waarin deze verschillende functies geïntegreerd worden.

Onze definitie van digitale media: alle internettoepassingen (websites, blogs, communitysites...), printing on demand, e-books, multimediale cd-rom, interactieve databanken...

Er werden 10 aanvragen ingediend, 4 projecten ontvingen een subsidie. Eén dossier is nog in behandeling. De ingediende projecten leunen vaak nog dicht aan bij klassiek mediumgebruik, waarbij papier vervangen wordt door het scherm. Andere projecten zijn sterk technologisch gestuurd en roepen vragen op over de literaire kwaliteit. Een aantal projecten is erg kwetsbaar door de afhankelijkheid van één redacteur of een beperkte redactieploeg en het valt op dat de ingediende projecten quasi geen eigen inkomsten genereren.

Het VFL-beleid inzake literatuur en digitalisering zat in 2008 nog in een sterk experimentele fase. Het reglement zal in 2009 verder verfijnd en bijgestuurd worden op basis van de praktijkervaring.

Schema e-literatuur

Aanvrager	Project	Subsidie
Poëzierapport	Poëzierapport	€ 5.000
Maarten Inghels	Project rond Twitterpoëzie	Geen subsidie
De papieren man	De papieren man	€ 7.000
In Letterland	In Letterland	Geen subsidie
Dirk Vekemans	ViLTNET	Geen subsidie
Vlabin-VBC vzw	Website De Leeswolf – De Leeswelp	Geen subsidie
Kraftwerk vzw	De Reactor	Uitgesteld*
Pulp Deluxe	Pulp Deluxe	€ 3.000
DW B	Website DW B	Geen subsidie
Het Schrijverspodium Vlaanderen vzw	Hotel Dramatik	€ 13.000
An Mertens	CIAO/CU++	Geen subsidie
Totaal		€ 28.000

* Over dit dossier zal in 2009 een gemeenschappelijk advies opgesteld worden door VFL, NLPVF en Nederlandse Taalunie.

1.7. Uitgeverijen

1.7.1. Productiesubsidies voor uitgevers van literair werk en strips

De productiesubsidie richt zich tot professionele (Vlaamse of Nederlandse) uitgevers van het literaire werk van Vlaamse auteurs en is bedoeld om weinig commerciële, maar waardevolle en bijzondere publicaties van literair werk mee mogelijk te maken. In eerste instantie wordt hierbij gedacht aan kwaliteitsuitgaven met een beperkt verkoopspotentieel, waarvoor een marktcorrigerende financiële bijdrage wenselijk is. Naast het mee mogelijk maken van deze producties, laat een productiesubsidie toe de verkoopprijs te drukken om zo tot een grotere verspreiding van de uitgave te komen.

In 2008 werden 7 dossiers voor inhoudelijke beoordeling voorgelegd aan de Adviescommissie poëzie & essay, 18 dossiers aan de Adviescommissie kinder- en jeugdliteratuur, 5 dossiers aan de Adviescommissie strips en 1 dossier aan de Adviescommissie theater. Het zakelijke luik werd beoordeeld door het Fondssecretariaat. De productiesubsidie gaat uit van het verwachte verlies en kan maximaal 50% van de directe productiekosten bedragen.

Er werden 31 ontvankelijke aanvragen ingediend. 1 dossier is inhoudelijk goedgekeurd, maar de bepaling van het subsidiebedrag is uitgesteld in afwachting van een calculatie door de uitgeverij. Over de aanvragen 2008 werden 18 dossiers goedgekeurd, inclusief 4 stripproducties; 3 overlopende aanvragen uit 2007 en 1 uit 2005 werden in 2008 afgerond. In totaal werd aan productiesubsidies € 58.475 toegekend, waarvan € 22.575 voor stripproducties (zie ook 1.3.) en € 35.900 voor de genres theater, poëzie en essay en kinder- en jeugdliteratuur.

Schema productiesubsidies voor uitgevers van literair werk en strips

Uitgeverij	Auteur/Samensteller	Genre	Titel manuscript	Subsidie
Clavis	Gil Vander Heyden	Kinder- en jeugdliteratuur	<i>Liefde zat je als gegoten</i>	Geen subsidie
Clavis	Daniel Billiet	Kinder- en jeugdliteratuur	<i>Alles gaat voorbij, maar niets gaat over</i>	€ 600
Clavis	Gil Vander Heyden	Kinder- en jeugdliteratuur	<i>Vogelmeisje</i>	Geen subsidie
Meulenhoff/Manteau	Eric Min	Biografie	<i>James Ensor. Een biografie</i>	€ 1.500
't Verschil	Vero Beauprez	Strips	<i>Eén pot nat</i>	Geen subsidie
Lannoo	Paul De Moor en Sabien Clement	Kinder- en jeugdliteratuur	<i>En iedereen ging op zijn mieren zitten</i>	Geen subsidie

Lannoo	Pieter Embrechts en Sabien Clement	Kinder- en jeugdliteratuur	<i>Sunjata</i>	€ 2.700
Lannoo	Annick Lesage en Pieter Gaudesaboos	Kinder- en jeugdliteratuur	<i>Briek</i>	€ 2.400
Lannoo Campus	Dietlinde Willockx	Essay	<i>Boom, roos, vis. Natuur en mens in de poëzie van Guido Gezelle</i>	€ 3.500
Het Geluidshuis	L.P. Boon (bewerking Stef De Paepe)	Theater	<i>Zes grimmige sprookjes voor verdorven kinderen</i>	€ 1.800
Davidfonds	Brigitte Raskin	Kinder- en jeugdliteratuur	<i>De gestolen prinses</i>	Geen subsidie
Querido	André Sollie	Kinder- en jeugdliteratuur	<i>Altijd heb ik wat te vieren</i>	€ 700
Lannoo	Tom Schamp	Kinder- en jeugdliteratuur	<i>Otto in de stad</i>	€ 2.500
Lannoo	Carli Biessels en Marije Tolman	Kinder- en jeugdliteratuur	<i>Geknipt</i>	Onontvankelijk
Lannoo	Lieven Gouwy, Silvie Moors en Geert Vervaeke	Kinder- en jeugdliteratuur	<i>Pinokkio</i>	€ 2.500
Meulenhoff/Manteau	Gwennie Debergh	Essay	<i>Lof van het stof. Een geschiedenis van het AMVC-Letterenhuis</i>	€ 1.800
Bries	Simon Spruyt	Strips	<i>De Furox 2: Terra Nova</i>	Onontvankelijk
Bries	Gerolf Van de Perre	Strips	<i>Het graf van de keizer</i>	€ 3.400
Meulenhoff/Manteau	Gie van den Berghe	Essay	<i>De mens voorbij. Een verlichte geschiedenis</i>	€ 2.000
Querido	Gerda Dendooven	Kinder- en jeugdliteratuur	<i>Hoe het varkentje aan zijn krulletje kwam</i>	€ 1.900
Van Halewyck	Verschillende auteurs (samenstelling Jozef Deleu)	Poëzie	<i>Het Liegend Konijn april 2009</i>	€ 3.000
Van Halewyck	Verschillende auteurs (samenstelling Jozef Deleu)	Poëzie	<i>Het Liegend Konijn oktober 2009</i>	€ 3.000
Querido	André Sollie	Kinder- en jeugdliteratuur	<i>De zomerzot</i>	Inhoudelijk goedgekeurd
Vrijdag	Sylvie Marie	Poëzie	<i>Zonder</i>	Geen subsidie
De Eenhoorn	Frank Adam en Tom Schamp	Kinder- en jeugdliteratuur	<i>Door de lens</i>	Uitgesteld
De Eenhoorn	Jaak Dreesen en Soetkine Aps	Kinder- en jeugdliteratuur	<i>Telfeest</i>	Uitgesteld
De Eenhoorn	Dimitri Casteleyn en Klaas Verplancke	Kinder- en jeugdliteratuur	<i>Een mooie verrassing</i>	Uitgesteld
De Eenhoorn	Paul Verrept en Riske Lemmens	Kinder- en jeugdliteratuur	<i>Meneer Grijs</i>	Uitgesteld

De Eenhoorn	Siska Goeminne en Leen Depooter	Kinder- en jeugdliteratuur	<i>Ferre</i>	Uitgesteld
De Eenhoorn	Brigitte Minne en Kaatje Vermeire	Kinder- en jeugdliteratuur	<i>Mannetje en vrouwtje krijgen een kind</i>	Uitgesteld
Oogachtend	Randall Casaer	Strips	<i>To do</i>	€ 7.500
Oogachtend	Maarten Vande Wiele	Strips	<i>I love Paris</i>	€ 4.000
Oogachtend	Geert De Weyer	Strips	<i>Loslopend Wild</i>	€ 4.500
Totaal				€ 49.300

33 dossiers werden ingediend.

31 aanvragen waren ontvankelijk.

18 subsidies werden toegekend.

1 dossier werd inhoudelijk goedgekeurd, de bepaling van het subsidiebedrag werd uitgesteld.

6 dossiers werden uitgesteld in afwachting van bijkomende gegevens.

Schema productiesubsidies dossiers 2007 met voortgang in 2008

Uitgeverij	Auteur/Samensteller	Genre	Titel manuscript	Subsidie
Oogachtend	Conz	Strips	<i>Hanne (deel 3 van 'De tweede kus')</i>	€ 3.175*
Davidfonds	Ed Franck en Carll Cneut	Kinder- en jeugdliteratuur	<i>Verhalen uit de Decamerone</i>	€ 6.000
Bries	Serge Baeken	Strips	<i>Sugar - Het leven van een kat</i>	Inhoudelijk goedgekeurd
Stichting Sherpa	Diverse auteurs (samenstelling Geert De Weyer)	Strips	<i>Stripjaar 2008</i>	Ingetrokken
Totaal				€ 9.175

* Dossier werd in 2005 inhoudelijk goedgekeurd.

1.8. Verenigingen, manifestaties, focuspunten

Naast een beleid dat gericht is op de professionalisering en ondersteuning van de creatie en productie van oorspronkelijk Nederlandstalig literair werk en van vertalingen van literair werk in en uit het Nederlands, vormen voor het VFL de presentatie en omkadering van de Vlaamse letteren evenwaardige doelstellingen. Die worden gerealiseerd door de ondersteuning van initiatieven en organisaties die de verspreiding bevorderen van de Nederlandstalige literatuur en hun scheppers en de (financiële) hulp aan instellingen en organisaties die een bovenlokale literair-maatschappelijke of literair-culturele functie vervullen.

Concreet wordt dit vertaald in regelingen voor literaire organisaties, auteursgenootschappen, literaire manifestaties en zogenaamde focuspunten.

In het vorig jaar gepubliceerde jaarverslag hebben we als commissie al aangegeven dat er zich op middellange termijn een probleem stelt op het vlak van differentiatie in het literaire veld. Zo stelden we een stijgende nood vast aan een zogeheten “literair middenveld”, bestaande uit kwaliteitsvolle initiatieven die, gesitueerd tussen de literaire manifestaties en de focuspunten, voor een bepaalde dynamiek zouden kunnen zorgen, bijvoorbeeld door nieuwe literaire concepten te ontwikkelen. In dit verband hebben we toen de vergelijking gemaakt met de sector van de podiumkunsten, waar er werkplaatsen en kunstencentra actief zijn die voortdurend onderzoeken of en waar er vernieuwing mogelijk is. Als we het totaal van aanvragen in 2008 bekijken, komt deze noodzaak scherper naar voren dan ooit, waardoor het VFL zich hoe dan ook zal moeten bezinnen over manieren om het literaire veld op een strategische wijze aan te sturen. Er lijkt namelijk een actief beleid nodig om de diversiteit en de vernieuwing aan te wakkeren, te meer daar er ook nogal wat beweging valt waar te nemen wat de focuspunten betreft.

Steven Heene

voorzitter Adviescommissie verenigingen, manifestaties en focuspunten

1.8.1. Verenigingen

Onder de verenigingen keert elk jaar een aantal aanvragen terug van AUTEURSGENOOTSCHAPPEN: verenigingen die als voornaamste ambitie hebben dat ze een auteur en zijn oeuvre op regelmatige wijze bestuderen en in publicaties – of andere presentatievormen – gieten. Dit was niet anders in 2008, waarbij we hebben vastgesteld dat iets minder dan de helft van de auteursgenootschappen geen aanvullende projectsubsidie heeft gevraagd. In de andere helft van aanvragen zien we bekende namen terugkeren als het Gerard Walschap Genootschap, het Willem Elsschot Genootschap, het Reynaertgenootschap en de Louis Paul Boon Genootschap. Zij vroegen extra ondersteuning en krijgen die ook, bovenop hun basissubsidie. Deze genootschappen geven immers blijk van een activiteitenkalender die de pure ledenwerking overstijgt.

Wat de LITERAIRE ORGANISATIES betreft: hier stellen we als commissie vast dat bepaalde organisaties zoals Het Schrijverspodium, maar ook PEN Vlaanderen zich verder manifesteren op de ingeslagen weg, zowel organisatorisch als inhoudelijk. De commissie wenst deze initiatieven verder te begeleiden op hun groeipad. Andere organisaties, zoals NOK vzw, hebben ingezien dat een literaire

organisatie wel degelijk moet nadenken over een eigen profiel, om zich te kunnen onderscheiden van andere initiatieven in het literaire veld. Wat dit laatste betreft merken we op dat een jonge, beloftevolle organisatie als De Dagen vzw heel wat potentieel heeft door literair getinte producties uit te zetten, alleen is in dit geval het literaire gehalte vooralsnog niet dwingend genoeg aanwezig om De Dagen vzw in aanmerking te laten komen als literaire organisatie. Daarnaast zijn er nog enkele kleinere, jaarlijks terugkerende initiatieven als Middagen Poëzie & Proza en de Literaire Culturele Kring Apollo Diest. Samengevat: op het domein van de literaire verenigingen is er geen sprake van ingrijpende verschuivingen.

Steven Heene

voorzitter Adviescommissie verenigingen, manifestaties en focuspunten

Theatervereniging: Schrijverspodium

In Hotel Dramatik heerst een weldadige atmosfeer van werkzaamheid en actualiteit, al kan men op grond van de namen die een werkbeurs aanvragen nog geen mogelijke invloed van Hotel Dramatik waarnemen in Vlaanderen.

De site ziet er actueel en goed bijgehouden uit en hoewel het aantal namen nauwelijks verandert, zijn het niet de minste namen die in de kamers verblijven.

De (bescheiden) internationale activiteiten spreken aan en de zichtbaarheid in het veld is toegenomen. Tijdens de uitreiking van de Taalunie Toneelschrijfprijs was er een behoorlijk panel voorzien met heldere en grondige informatie. De in een vorige rapportage verlangde verdere 'uitbouw van de digitale bibliotheek met aandacht voor kwalitatieve selectie en ontsluiting van Vlaamse toneelteksten,' heeft een begin gekregen, al is dat nog maar minimaal.

Arthur Sonnen

voorzitter Adviescommissie theater

Schema auteursgenootschappen

In de regeling voor de auteursgenootschappen wordt er een onderscheid gemaakt tussen de basissubsidie en de aanvullende projectsubsidie. De basissubsidie bedraagt € 750 en wordt toegekend indien het auteursgenootschap voldoet aan een aantal basisvoorwaarden. De aanvullende projectsubsidie kan aangevraagd worden voor een specifiek project en wordt beoordeeld op basis van de literaire kwaliteit of meerwaarde.

	Basissubsidie	Aanvullende projectsubsidie
Gerard Walschap Genootschap vzw	€ 750	€ 750
Guido Gezellekring vzw	€ 750	Geen aanvraag
Koninklijke Hoofdkamer van Retorica "De Fontaine" vzw	€ 750	Geen aanvraag
Willem Elsschot Genootschap vzw	€ 750	€ 6.250

Reynaertgenootschap vzw	€ 750	€ 3.600
Ernest Claes Genootschap vzw	€ 750	Geen aanvraag
Louis Paul Boon Genootschap vzw	€ 750	€ 2.500
Totaal	€ 5.250	€ 13.100

Schema literaire organisaties

Middagen Poëzie & Proza – Brussel – vzw	€ 3.500
Literaire Culturele Kring Apollo Diest vzw	€ 2.000
PEN Vlaanderen vzw	€ 12.000
Picturale vzw	Geen subsidie*
NOK vzw	€ 28.000
Het Schrijverspodium Vlaanderen vzw	€ 40.000
De Dagen vzw	Geen subsidie
Opbouwwerk IJzerstreek vzw	Geen subsidie
Totaal	€ 85.500

* Deze aanvraag werd doorgeschoven naar de ‘literaire manifestaties’.

1.8.2. Manifestaties

Het voorbije jaar kende Vlaanderen opnieuw een twintigtal literaire manifestaties waarvoor bij het Vlaams Fonds voor de Letteren steun werd aangevraagd. Zestien van deze aanvragen werden gehonoreerd. Ter vergelijking: dat is er één minder dan in 2007, maar dit verschil wordt opgeheven als je weet dat de Poëziezomer van Watou werd doorverwezen naar het Fondsbestuur.¹¹ Zeker in de Antwerpse regio blijft het aantal grootschalige initiatieven opvallend: Het Andere Boek, De Nachten, ZuiderZinnen... Waar deze bekende manifestaties blijk gaven van voldoende inspiratie en vernieuwing voor de nieuwe editie, werden ze ook navenant gehonoreerd. Maar er zijn ook kleinere initiatieven, waaronder een aantal manifestaties met een uitstraling die gerust bovenlokaal mag genoemd worden. (Puur lokale activiteiten komen immers niet in aanmerking voor subsidie.) Tot de betoelaagde initiatieven behoren onder meer ZAOEM, Een Festival voor Poëzie van Nu in Gent, de Schrijfdag 2008 en de Schrijfdag 2009, Picturale in Ronse, De Kijk- en Klankkamer van De Dagen vzw, enzovoort. Voor activiteiten met een beperkte (lees: lokale) uitstraling wijzen we, zoals steeds, op de mogelijkheid om subsidie aan te vragen bij het relevante provinciebestuur.

Steven Heene

voorzitter Adviescommissie verenigingen, manifestaties en focuspunten

¹¹ Het dossier van de Poëziezomer van Watou 2008, waarin onder meer afscheid werd genomen van onze literaire reus Hugo Claus, werd om dossiertechnische redenen doorverwezen naar het Fondsbestuur, dat hiervoor tot een vergelijk kwam met de Vlaamse overheid.

Schema literaire manifestaties

	Activiteit	Organisator	Subsidie
1	Het Andere Boek, Antwerpen	Het Andere Boek vzw	€ 20.000
2	ZAOEM. Een Festival voor Poëzie van Nu, Gent	Krikri vzw	€ 3.750
3	Poëziezomer Watou 2008 – ‘dat de verte nabijer dan ooit was’	Poëziezomers-Kunstzomers Watou vzw	*
4	Schrijfdag 2008, Gent	Creatief Schrijven vzw	€ 2.650
5	De Nachten 2008, Antwerpen	Villanella vzw	€ 22.000
6	ZuiderZinnen, Antwerpen	Woordfeest vzw	€ 7.500
7	Lezen in de Lente, Herzele	‘t Uilekot vzw	€ 1.000
8	Picturale 2008, Ronse	Picturale vzw	€ 2.000
9	ArtsElingen 2008, Elingen	Kunstencentrum Mansveld vzw	€ 450
10	Het grote Verlangen 2008, Genk, hasselt, Heerlen en Maastricht	Stichting Literair Station Venlo	€ 6.000
11	Uitgelezen aan zee, Oostende	TarTarT vzw	€ 6.500
12	Stoute Liedjes - verder gedacht, Brussel, Genk en Antwerpen	de dagen vzw	€ 6.000 **
13	De bloemen, Brussel	Dietsche Warande & Belfort vzw	€ 1.000
14	OXO WORKS, Sint-Gillis	Zoveelste Zone vzw	Geen subsidie
15	Poëzienoctrune, De Panne	Natuurpunt - Westkust vzw	Geen subsidie
16	Planckentaal, een speelse dag vol dier en verhaal, Muizen	Gezinsbond vzw	€ 4.175
17	De kijk- en klankkamer, Gent	de dagen vzw	€ 6.000
18	Schrijfdag 2009, Leuven	Creatief Schrijven vzw	€ 3.000
19	Lezen in de Lente 2009, Herzele	‘t Uilekot vzw	€ 2.000

*Aanvraag doorverwezen naar Fondsbestuur (zie 1.12. projecten)

** Subsidie ingetrokken door de aanvrager wegens annulering van de manifestatie

Totaal: € 94.025

19 aanvragen werden ingediend.

16 aanvragen werden toegekend.

1 dossier werd ingetrokken na de toekenning van de subsidie.

1.8.3. Focuspunten

Een Focuspunt is een organisatie met een permanente en professionele werking, gespecialiseerd op een relevant werkterrein van de letteren. Ze treedt op als intermediair tussen het literaire veld en het letterenbeleid van het VFL. Een Focuspunt vervult zijn functie vanuit de opgebouwde expertise, knowhow en de contacten met het literaire veld. Een Focuspunt biedt literaire producten en diensten aan en fungeert als partner van het VFL. Door de erkenning als Focuspunt en het verlenen van een meerjarensubsidie op basis van een overeenkomst, wil het VFL een substantiële financiële basis verschaffen aan het Focuspunt om gedurende de subsidieperiode haar werking te bestendigen en te optimaliseren.

De subsidieperiode is in principe vier jaar, teneinde het focuspunt toe te laten haar beleidsplan op langere termijn uit te bouwen. De subsidiebedragen voor de focuspunten werden in 2008 geïndexeerd. In 2008 vierden ook twee focuspunten een jubileum. Het Poëziecentrum vierde zijn dertigjarige bestaan. Het Beschrijf blies 10 kaarsjes uit met een literaire avond in de Brusselse KVS.

Na een uitgebreide bezoeken aan de Focuspunten in 2007, waarbij er intens werd overlegd over de toekomstplannen en -perspectieven met de verantwoordelijken, zijn deze Focuspunten min of meer op hetzelfde elan doorgegaan in 2008. De vraag van onze commissie om te werken aan een scherper profiel en meer uitstraling, als basisattitude voor de komende jaren, wordt maar gedeeltelijk in de praktijk omgezet.

Bovendien dienen er zich verschuivingen aan, waarbij bijvoorbeeld het Gentse Poëziecentrum vanaf 2009 ad nominatim zal worden gesubsidieerd door Minister van Cultuur Bert Anciaux. De vraag die je daarbij kunt stellen is hoe het VFL zich moet verhouden tot dergelijke tendensen. Wat zijn de gevolgen voor het literaire veld in Vlaanderen als er bovenop de nood aan voldoende kwaliteitsvolle middenveldspelers, fundamentele verschuivingen optreden op het niveau van de focuspunten, die bedoeld zijn om bakens uit te zetten in het landschap en de dynamiek mee moeten aanwakken? Om op deze nijpende problematiek een antwoord te bieden, voeren we als commissie binnen het VFL een aantal gesprekken met partners en experts uit het veld, met als bedoeling om tot een geargumenteerde inhoudelijk standpunt te komen in de lente van 2009. De tijd is meer dan rijp om het literaire veld opnieuw als een geheel te bekijken, de strategieën te benoemen die voor kwaliteit en diversiteit moeten zorgen, en te investeren in concepten die de slinger opnieuw de andere kant op sturen.

Steven Heene

voorzitter Adviescommissie verenigingen, manifestaties en focuspunten

Schema focuspunten

Het Beschrijf vzw	€ 247.900
Focuspunt Jeugdliteratuur	€ 235.500
Poëziecentrum vzw	€ 307.000
Totaal	€ 790.400

1.9. Buitenland

Sinds 2002 is het VFL ook actief in het buitenland. En met succes. De buitenlandwerking groeide uit tot een heus team dat de Vlaamse literatuur in al zijn genres in het buitenland promootte. In 2008 leidde dit tot de oprichting van een aparte buitenlandcel. Om deze cel te leiden werd een buitenlandcoördinator aangesteld: Inès de Bien startte in mei en heeft als opdracht onder meer het opstellen van een nieuw beleidsplan met als doel de verdere ontwikkeling en uitbreiding van de buitenlandwerking. De buitenlandcel bestaat verder uit de stafmedewerkers Greet Ramael (proza en theater), Tom Vandevoorde (poëzie) en Els Aerts (kinder/jeugd en strips), dossiermedewerker Karen Thys, en Elise Vanoosthuysse. Elise vervoegde het team in juli als projectmedewerker, in het bijzonder voor de organisatie van het gastlandschap van Vlaanderen op het stripfestival in Angoulême in 2009 (zie ook 4.5.10).

Het prioritaire doel van het buitenlandbeleid van het VFL blijft de exportbevordering van de literatuur uit Vlaanderen. In feite valt dit samen met een vertaalbeleid, maar een vertaalbeleid is méér dan enkel vertaalsubsidies toekennen. Om efficiënt te zijn en resultaten op te leveren, is er nood aan een geheel van complexe en in elkaar haken- de activiteiten en katalysatoren. De voornaamste zijn:

- Onderzoek en kennisverwerving van de buitenlandse markten en hun literatuur
- Advies verstrekken als neutraal aanspreekpunt
- Verspreiding van informatie over Vlaamse auteurs en hun exporteerbare titels onder buitenlandse uitgevers en vertalers
- Investeren in persoonlijke contacten met uitgevers, literaire organisaties, vertalers, docenten Nederlands in het buitenland...
- Aanwezig zijn op vakbeurzen
- Vertaalde boeken ondersteunen door het bevorderen van publieke optredens van auteurs

De prioriteiten in het buitenlandbeleid van het VFL komen voort uit een langetermijnvisie. Het blijft noodzakelijk en belangrijk om in de eerste plaats te werken aan het genereren van vertalingen in de grote Europese taalgebieden (Duitsland, Engeland, Frankrijk en Spanje), omdat hierdoor de boeken toegankelijk worden voor vele andere taalgebieden. Door de stelselmatige uitbreiding van informatieverbreiding en netwerken, stellen we vast dat er meer aanvragen gebeuren. Het aantal goedgekeurde dossiers ligt hoger dan in 2007. Dit brengt ook meer uitgaven met zich mee: er werd in 2008 in totaal € 33.659,76 meer besteed aan vertaalsubsidies dan in 2007.

De door het VFL actief aangeboden titels worden geselecteerd op hun literaire kwaliteit en op hun veronderstelde vermogen om een buitenlands uitgevers- en lezerspubliek te boeien. Er wordt rekening gehouden met de thematiek, de stijl en originaliteit, de verkoop en het onthaal in de pers in Vlaanderen en Nederland.

Internationale vakbeurzen en grote festivals bieden uitgelezen kansen om de literatuur uit Vlaanderen op het podium te brengen. Met een vertaald werk in de hand,

zorgt deelname van een auteur aan een festival, beurs, grote of kleine manifestatie, voor verhoogde publieksinteresse. Daarom is de tussenkomst in reis- en verblijfskosten een belangrijke pijler van het vertaalbeleid.

1.9.1. Vertaalsubsidies

De subsidie is bedoeld om voor de investerende buitenlandse uitgever de financiële drempel te verlagen voor het vertalen van literatuur van Vlaamse auteurs. Bij de beoordeling van de aanvragen wordt rekening gehouden met de relevantie van het te vertalen werk voor de beeldvorming en uitstraling van literair werk uit Vlaanderen, de positie van de uitgever in de plaatselijke markt en zijn fondslijst, de kwaliteit van de voorgestelde vertaler – indien nodig wordt een proefvertaling gevraagd – en een redelijke vergoeding voor de vertaler. Het subsidiebedrag is in principe 2/3 van de reële vertaalkosten. Van poëzievertalingen en klassiekers worden in principe de volledige vertaalkosten gesubsidieerd, om deze commercieel lastige genres extra te ondersteunen.

In totaal werden 68 aanvragen ingediend, 5 meer dan in 2007. 2 dossiers, waarvan 1 uit 2006, werden ingetrokken. 4 aanvragen werden niet gehonoreerd. Over 5 aanvragen ingediend in 2007 werd op basis van aanvullende gegevens in 2008 beslist. In totaal 9 dossiers zijn nog in behandeling.

In totaal werd voor 59 projecten een vertaalsubsidie toegekend voor een totaalbedrag van € 128.025,36 of gemiddeld € 2.063,65 per project.

Verdeling naar doeltaal en genre van de goedgekeurde vertaalprojecten

Taal/genre	Proza	Poëzie	Literaire non-fictie	Kinder- en jeugd-literatuur	Toneel	Strips	Totaal
Frans	2	0	2	2 (+2)	4	1 (+1)	11 (+3)
Duits	2	5	3	1 (+1)	5	0 (+1)	16 (+2)
Engels	4	2	0	0	1	0	7
Spaans	1	4	0	0	0	0 (+1)	5 (+1)
Italiaans	1	0	0	0 (+3)	0	0	1 (+3)
Andere*	14 (+2)	1	1	2 (+10)	1	0 (+1)	19 (+13)
Totaal 2008	24 (+2)	12	6	5 (+16)	11	1 (+4)	59 (+22)
Totaal 2007	24	9	1	11	7	0	52
Totaal 2006	12	15	1	9	3	1	41
Totaal 2005	19	10	3	7	4	-	43

Totaal 2004	17	6	3	5	1	-	32
Totaal 2003	12	9	4	11	3	-	39
Totaal 2002	14	4	7	8	-	-	33
Totaal 2001	8	1	4	11	1	-	25
Totaal 2000	13	4	1	16	1	-	35

* andere talen in 2008: Hongaars (4), Turks (1), Sloveens (2+2), Tsjechisch (2), Pools (1), Afrikaans (1), Russisch (2+1), Portugees (2), Hebreeuws (1), Japans (2), Catalaans (1), Deens (+4), Zweeds (+4), Noors (+1), Fins (+1)

Vanaf 2008 zijn ook de vertaalprojecten waarvoor een productiesubsidie werd toegekend, in de tabellen opgenomen, tussen (haakjes). Dit om een volledig overzicht te geven.

Schema vertaalsubsidies

Auteur	Titel	Vertaler	Uitgever (plaats)	Doeltaal	Subsidie
Pol Hoste	'Vremde' (Fragment uit <i>High Key</i>)	Nadine Malfait	Victoria University Press (Wellington)	Engels	€ 330
Tom Lanoye	<i>Een blinde vink voor Europa</i> (uit: <i>Schermspelingen</i>)	Alain van Crugten	Bozar (Brussel)	Frans	Geen subsidie
Willem Elsschot	<i>Kaas</i>	Szabolcs Wekerle	Gondolat Kiadó (Boedapest)	Hongaars	€ 910
Willem Elsschot	<i>Het Dwaallicht</i>	Judit Gera	Gondolat Kiadó (Boedapest)	Hongaars	€ 910
Jo Roets en Bart Van den Eynde	<i>Circusnachten</i>	Monique Nagielkopf	Laika (Antwerpen)	Frans	€ 1.000
Judith Vanistendael	<i>De maaqd en de neger</i>	Hélène Robbe	Actes Sud (Arles)	Frans	€ 500
Hanneke Paauwe	<i>In Memoriam</i>	Monika The	Theaterstückverlag (München)	Duits	Ingetrokken
Stefan Brijs	<i>De engelenmaker</i>	Kevser Canbolat	Destek (Ankara)	Turks	€ 1.000
Hugo Claus	<i>Onvoltooid verleden</i>	Mateja Seliskar Kenda	Modrijan (Ljubljana)	Sloveens	€ 1.250
Stefan Brijs	<i>De engelenmaker</i>	Daniel Cunin	Héloïse d'Ormesson Éditions (Parijs)	Frans	€ 7.500
Anne Provoost	<i>De Arkvaarders</i>	Ryszard Turczyn	Ezop (Warschau)	Pools	In behandeling
David Van Reybrouck	<i>De Plaag</i>	Pierre-Marie Finkelstein	Actes Sud (Arles)	Frans	€ 6.100
Geert van Istendael	<i>Mijn Duitsland</i>	Marlene Müller-Haas	Parthas Verlag (Berlijn)	Duits	€ 5.250

Saskia de Coster	<i>Held</i>	Madla de Bruin	Pistorius & Olsanská (Pribram)	Tsjechisch	€ 1.520
Ivo Michiels	Fragmenten uit <i>Dixi(t) en Journal Brut</i>	Marlene Müller-Haas	Schreibheft, Zeitschrift für Literatur (Essen)	Duits	€ 2.100
Sigrid Bousset	Essay over Ivo Michiels				
Geert Kimpen	<i>De kabbalist</i>	Alicja Oczko	Wydawnictwo Cyklady (Warschau)	Pools	€ 2.920
Stefan Brijs	<i>De engelenmaker</i>	Franco Paris	Fazi Editore (Rome)	Italiaans	€ 3.560
Tom Lanoye	<i>Een slagerszoon met een brilletje</i>	Daniel Hugo	Protea Boekhuis (Pretoria)	Afrikaans	€ 1.250
Miriam Van hee	<i>10 Gedichten</i>	Judith Wilkinson	Stichting Poetry International (Rotterdam)	Engels	€ 320
Pascale Platel	<i>De Rouwdouwers</i>	Barbara Buri	Bronks Jeugdtheater (Brussel)	Duits	€ 800
Diverse auteurs	Bloemlezing Vlaamse kortverhalen	Mateja Seliskar Kenda	Kud Sodobnost International (Ljubljana)	Sloveens	€ 3.000
Erik Spinoy	<i>10 gedichten</i>	Diego Puls	Corporation of Art and Poetry Prometeo (Medellín)	Spaans	€ 380
Paul Bogaert	<i>Circulaire systemen</i>	Christian Filips	Urs Engeler Editor (Weil am Rhein)	Duits	€ 540
Frank Adam	<i>De passie van de puber</i>	Rolf Erdorf	Gerstenberg Buchverlag (Hindesheim)	Duits	€ 1.250
Stefan Brijs	<i>De engelenmaker</i>	Irina Trofimova	Zakharov (Moskou)	Russisch	€ 4.700
Joris Van den Brande en Jan Sobrie	<i>Zolderling</i>	Barbara Buri	Staatstheater Oldenburg (Oldenburg)	Duits	€ 986,40
Paul Pourveur, Stefan Hertmans en Claire Swyzen	<i>Tirannie van de Tijd</i>	Uwe Dethier	Staatstheater Oldenburg (Oldenburg)	Duits	€ 2.836,96
Gerda Dendooven	<i>Sensazione</i>	Nadine Malfait	Laika (Antwerpen)	Engels	€ 750
Jo Roets en Ilse Daems	<i>Geloof me!</i>	Petra Serwe	Laika (Antwerpen)	Duits	Geen subsidie
Jo Roets en Ilse Daems	<i>Geloof me!</i>	Monique Nagielkopf	Laika (Antwerpen)	Frans	Geen subsidie
Tine Mortier	<i>De zesde dag</i>	Étienne Schelstraete	Milan (Toulouse)	Frans	€ 183
Sylvia Vanden Heede	<i>Tot kijk, Vos en Haas</i>	Etsuko Nozaka	Iwanami Shoten (Tokyo)	Japans	€ 1.200

Tom Lanoye	<i>Atropa</i>	Rainer Kersten	Verlag der Autoren (Frankfurt am Main)	Duits	€ 4.000
Dimitri Verhulst	<i>Problemski Hotel</i>	Arie Pos	Mercado de Letras Editores (Lissabon)	Portugees	€ 1.250
Lieve Joris	<i>Het uur van de rebel- len</i>	Thomas Hauth & Rosemarie Still	Piper Verlag (München)	Duits	€ 4.800
Geert Kimpen	<i>De kabbalist</i>	Ana Leonor Duarte	Bertrand Editora (Lissabon)	Portugees	€ 2.670
Roland Jooris	<i>Weerloos</i>	Stefaan van den Bremt & Marco Antonio Campos	Alforja, Arte y Literatura, A.C. (Mexico D.F.)	Spaans	€ 1.568,50
Stefaan Van den Bremt	<i>Helden doden</i>	Stefaan van den Bremt & Marco Antonio Campos	Alforja, Arte y Literatura, A.C. (Mexico D.F.)	Spaans	€ 1.636,50
Willem Elsschot	<i>Kaas</i>	Shulamith Bamberger	Am Oved (Tel Aviv)	Hebreeuws	€ 2.650
Diverse auteurs	Bloemlezing heden- daagse Nederlands- talige auteurs	Judit Gera	Nagyvilág (Boedapest)	Hongaars	€ 1.365
Jeroen Olyslaeghers	<i>Triptiek van de Macht / Wolfskers</i>	Monique Nagielkopf	Toneelhuis Son (Antwerpen)	Frans	€ 1.350
Tom Lanoye	<i>Triptiek van de Macht / Atropa</i>	Alain van Crugten	Toneelhuis Son (Antwerpen)	Frans	€ 4.000
Tom Lanoye, Jeroen Olyslaeghers, Guy Cassiers, Erwin Jans	<i>Essays over Triptiek van de Macht</i>	Sandrine Blaise	Toneelhuis Son (Antwerpen)	Frans	€ 1.680
Paul Claes	<i>Raadsels van Rilke</i>	Marlene Müller-Haas	Athena-Verlag (Oberhausen)	Duits	€ 2.670
Pieter Aspe	<i>De Midasmoorden</i>	Emmanuèle Sandron	Albin Michel Editions (Parijs)	Frans	€ 3.200
Jef Geeraerts	<i>De PG</i>	Brian Doyle	Bitter Lemon Press (Londen)	Engels	€ 5.050
Miriam Van hee	Bloemlezing uit de poëzie	Dmitri Silvestrov	Letny Sad Publishers (Moskou)	Russisch	€ 3.000
Louis Paul Boon; bewerkers: Koen Haagdorens en Paul Slangen	Bewerking <i>Vergeten Straat</i>	Frank Kroll (vertalerscol- lectief Franz Rabe)	NTGent (Gent)	Duits	€ 900
Annelies Verbeke	<i>Slaap!</i>	Jana Pellarová	Kniha Zlin (Zlin)	Tsjechisch	€ 1.470
Arne Sierens	<i>Trouwfeesten en pro- cessen enzovoorts</i>	Monique Nagielkopf	Compagnie Cecilia (Gent)	Frans	€ 1.200

Lieve Joris	<i>Terug naar Congo</i>	Krisztina Tőro	Gondolat Kiadó (Boedapest)	Hongaars	€ 3.300
Tom Lanoye	<i>Mamma Medea</i>	Ferran Bach-Pareja	Romea Scenic Rights S.L. (Barcelona)	Catalaans	€ 1.200
Ingrid vander Veken	<i>Papavers</i>	Christine Barkhuizen le Roux	LAPA Uitgewers (Pretoria)	Afrikaans	In behandeling
Leo Pleysier	<i>Wit is altijd schoon</i>	Jürgen Sternsdorff	Verlag Vertaal und Verlaat (Marburg)	Duits	Geen subsidie
Miquel Declercq	Gedichten: <i>Blauw-blauw</i> en <i>Kom leg uw hoofd neer</i>	Gregor Seferens	Literaturbrücke (Berlijn)	Duits	€ 31,50
Paul Bogaert	Gedicht: <i>Je liegt en je filtert</i>	Christian Filips	Literaturbrücke (Berlijn)	Duits	€ 18
Bart Moeyaert	Gedicht: <i>As is steen</i>	Gregor Seferens	Literaturbrücke (Berlijn)	Duits	€ 25,50
Bart Vonck	6 gedichten uit <i>Schaduwwerk</i>	Fernando Garcia de la Banda	Revista de Arte, Literatura y Música Sibila (Sevilla)	Spaans	€ 264
Stefan Hertmans	<i>Het zwijgen van de tragedie</i>	Julio Grande Morales	Pre-Textos (Valencia)	Spaans	In behandeling
Geert Kimpen	<i>De kabbalist</i>	Brian Doyle	Shabd Books (New Delhi)	Engels	€ 8.000
Jan Simoen	<i>Slecht</i>	Josiane Bardon	Éditions du Rouergue (Rodez)	Frans	€ 1.250
Stijn Van Opstal & Nico Sturm	<i>Alias, de Wanprater</i>	Karin Laporte	Bronks Jeugdtheater (Brussel)	Frans	In behandeling
Herman de Coninck	Bloemlezing uit de poëzie	Daniel Hugo	Protea Boekhuis (Pretoria)	Afrikaans	In behandeling
Bart Moeyaert	<i>Durf voor drie</i>	Dafna Fiano	RCS Libri (Milaan)	Italiaans	In behandeling
Annelies Verbeke	<i>Groener Gras</i>	Kevser Canbolat	Aksel Tercüme ve Yayincilik (Ankara)	Turks	In behandeling
Miriam Van hee	2 gedichten	Judith Wilkinson	Words Without Borders (Chicago)	Engels	€ 160
Noëlla Elpers	<i>Dolores!</i>	Myriam Pressler	Rowohlt Verlag (Reinbek)	Duits	In behandeling
Tom Lanoye	Fragmenten uit <i>Schermutseling</i> en <i>Het derde huwelijk</i>	Daniel Hugo	Woordfees (Stellenbosch)	Afrikaans	In behandeling

Schema vertaalsubsidies – dossiers 2006 met voortgang in 2008

Auteur	Titel	Vertaler	Uitgever (plaats)	Doeltaal	Subsidie
Erwin Mortier	<i>Marcel</i>	Maria Alice Villa Fabião	Caminho Editorial (Lissabon)	Portugees	Ingetrokken

Schema vertaalsubsidies – dossiers 2007 met voortgang in 2008

Auteur	Titel	Vertaler	Uitgever (plaats)	Doeltaal	Subsidie
Willem Elsschot	<i>Verzen</i>	Gerd Busse	Neue Literatur (Jena)	Duits	€ 1.100
Stefan Brijs	<i>De engelenmaker</i>	Hester Velmans	Weidenfeld & Nicolson Orion House (Londen)	Engels	€ 3.980
Hubert Lampo	<i>De komst van Joachim Stiller</i>	Herbert Genzmer	Mitteldeutscher Verlag (Halle)	Duits	€ 5.150
Geert Kimpen	<i>De kabbalist</i>	Julio Grande Morales	Ediciones Maeva	Spaans	€ 4.640
Stefan Boonen	<i>100 procent Lena</i>	Atsuko Kohashi	Nikkei Business Publications (Tokyo)	Japans	€ 1.400

1.9.2. Productiesubsidies

Sinds 2004 ondersteunt het VFL uitgeverijen in economische groeilanden bij de publicatie van Nederlandstalig literair werk, door het toekennen van een productiesubsidie voor het gebudgetteerde verlies tot een maximum van € 1.400. De uitbreiding van deze regeling in 2005 tot vertaalde poëzie, de verdere verfijning en vereenvoudiging van de aanvraagprocedure en een specifieke versie voor geïllustreerde kinderboeken en strips, leidden in 2006 tot een gevoelige stijging van aanvragen.

Het reglement voor de productiesubsidie voor geïllustreerde boeken werd in het najaar van 2008 verbeterd naar analogie met andere buitenlandse fondsen als het NLP-VF en het Portugese en het Finse literatuurfonds. Het subsidiebedrag wordt bepaald op basis van een kostenoverzicht van de buitenlandse uitgever, met speciale focus op directe productie- en promotiekosten. Voordien was de subsidie gebaseerd op verliesfinanciering. Het doel om tot een transparante, objectieve en stimulerende regeling te komen, is hiermee bereikt.

In 2008 werden 41 aanvragen ontvangen, waarvan 16 voor geïllustreerde kinderboeken en 6 voor een stripverhaal. Er waren 2 aanvragen met voortgang uit 2007. 32 werden goedgekeurd voor een totaalbedrag van € 35.125 (gemiddeld € 1.035,15 per dossier). Slechts 1 dossier werd afgewezen; 1 was onontvankelijk; 3 werden ingetrokken. 4 dossiers zijn nog in behandeling.

Schema productiesubsidies buitenland

Auteur	Titel	Uitgever buitenland (land)	Subsidie
Willem Elsschot	<i>Kaas</i>	Gondolat Kiadó (Hongarije)	€ 700
Willem Elsschot	<i>Het dwaallicht</i>	Gondolat Kiadó (Hongarije)	€ 700
Elvis Peeters	<i>De ontelbaren</i>	Melior D.O.O. Zalozba Educa (Slovenië)	€ 1.400
Geert Kimpen	<i>De Kabbalist</i>	Melior D.O.O. Zalozba Educa (Slovenië)	€ 1.400
Diverse auteurs	Herdruk bloemlezing Vlaamse poëzie	Fondation Maurice Carême (België)	Onontvankelijk
Saskia de Coster	<i>Held</i>	Pistorius & Olsanská (Tsjechische Republiek)	€ 1.000
Tom Lanoye	<i>Een slagerszoon met een brilletje</i>	Protea Boekhuis (Zuid-Afrika)	€ 1.200
Henk Verheyen	<i>Herinneringen aan de nazitijd</i>	Arbeitsgemeinschaft ehemaliges Konzentrationslager Flossenbürg (Duitsland)	Geen subsidie
Paul Verhaeghen	<i>Omega Minor</i>	Dalkey Archive Press (USA)	€ 3.500
Dimitri Verhulst	<i>Problemski Hotel</i>	Mercado de Letras Editores (Portugal)	Ingetrokken
Roland Jooris	<i>Weerloos</i>	Alforja, Arte y Literatura, A.C. (Mexico)	€ 1.000
Stefaan van den Bremt	<i>Helden doden</i>	Alforja, Arte y Literatura, A.C. (Mexico)	€ 1.300
Annelies Verbeke	<i>Slaap!</i>	Andrijici (Kroatië)	€ 1.400
Miriam Van hee	Bloemlezing	Letny Sad Publishers (Rusland)	€ 1.400
Lieve Joris	<i>Terug naar Congo</i>	Gondolat Kiadó (Hongarije)	€ 1.400
Herman de Coninck	Bloemlezing uit de poëzie	Protea Boekhuis (Zuid-Afrika)	In behandeling
Annelies Verbeke	<i>Groener gras</i>	Aksel Tercüme ve Yayincilik (Turkije)	In behandeling

Schema subsidies geïllustreerde boeken buitenland

Auteur/Illustrator	Titel	Uitgever buitenland (land)	Subsidie
Olivier Schrauwen	<i>My Boy</i>	Huuda Huuda (Finland)	€ 1.400
Tom Schamp (i.s.m. Tine Mortier)	<i>De zesde dag</i>	Motta Junior (Italië)	€ 350
Katrien Matthys (i.s.m. Bart Moeyaert)	<i>De baas van alles</i>	Éditions du Rouergue (Frankrijk)	€ 2.700
Olivier Schrauwen	<i>My Boy</i>	Reprodukt (Duitsland)	€ 1.100

Bert Dombrecht (i.s.m. Karla Stoefs)	<i>In het donker</i>	Turbine Forlaget (Denemarken)	€ 100
Marjolein Pottie (i.s.m. Tine Mortier)	<i>Zoeperman</i>	Turbine Forlaget (Denemarken)	€ 100
Marjolein Pottie (i.s.m. Tine Mortier)	<i>Zoepersnel</i>	Turbine Forlaget (Denemarken)	€ 100
Kaat Vrancken	<i>Muis!</i>	Turbine Forlaget (Denemarken)	€ 100
Bert Dombrecht (i.s.m. Karla Stoefs)	<i>In het donker</i> (Zweeds)	Turbine Forlaget (Denemarken)	€ 900
Marjolein Pottie (i.s.m. Tine Mortier)	<i>Zoeperman</i> (Zweeds)	Turbine Forlaget (Denemarken)	€ 1.200
Marjolein Pottie (i.s.m. Tine Mortier)	<i>Zoepersnel</i> (Zweeds)	Turbine Forlaget (Denemarken)	€ 900
Kaat Vrancken	<i>Muis!</i> (Zweeds)	Turbine Forlaget (Denemarken)	€ 900
Leo Timmers	<i>Wie rijdt?</i>	Melik-Pashaev Publishers (Rusland)	€ 2.100
Judith Vanistendael	<i>De maagd en de neger</i>	Norma Editorial (Spanje)	€ 700
Tom Schamp	<i>Otto in de stad</i>	Éditions Glénat (Frankrijk)	€ 1.500
Kaatje Vermeire (i.s.m. Geert De Kockere)	<i>De vrouw en het jongetje</i>	Barbara Fiore (Italië)	€ 465
Isabelle Vandenaabeele (i.s.m. Edward van de Vendel)	<i>Een griezelmeisje</i>	Barbara Fiore (Italië)	€ 250
Carll Cneut (i.s.m. Edward van de Vendel)	<i>Een miljoen vlinders</i>	Cappelen Damm (Noorwegen)	€ 560
Tom Schamp	<i>Otto rijdt heen en weer</i>	Carl Hanser Verlag (Duitsland)	€ 300
Willy Linthout	<i>Het Jaar van de Olifant</i> (Engels)	Ponent Mon (Spanje)	In behandeling
Willy Linthout	<i>Het Jaar van de Olifant</i>	Ponent Mon (Spanje)	In behandeling
Randall. C	<i>Slaapkoppen</i>	Éditions Casterman (Frankrijk)	€ 1.000

Schema productiesubsidies buitenland – dossiers 2007 met voortgang in 2008

Auteur	Titel	Uitgever buitenland (land)	Subsidie
Vlasta Rerichová & Ivan Dorovský	Lexicon kinder- en jeugdauteurs (cd-rom)	Nakladatelství Olomouc (Tsjechië)	Ingetrokken
Dimitri Verhulst	<i>De helaasheid der dingen</i>	Zalozba Goga (Slovenië)	Ingetrokken

Het BIMILI-project

In het kader van het BIMILI-project werd een aanvraag voor productiesubsidie ingediend en goedgekeurd voor delen 3 (*Sinte Servaes*), 4 (*Reis van Sint Brandaan*) en 5 (*Walewein*). Deze reeks vertalingen naar het Duits van Middelnederlandse literatuur is een meerjarenplan. Het werd in 2002 door het VFL goedgekeurd en zal nog enkele jaren in beslag nemen. Het wordt gesuperviseerd door een team van wetenschappers en gesubsidieerd i.s.m. het NLPVF. Het doel is het ontsluiten van ons gezamenlijke erfgoed voor de Duitstalige lezer.

In 2008 verscheen deel 3, Hendrik van Veldekes *Sinte Servaes* (*Sente Servas*), in het Duits vertaald door Jan Goossens, Rita Schlusemann en Norbert Voorwinden (Agenda Verlag, Münster).

1.9.3. Auteursbezoeken

Buitenlandse literaire organisatoren die schrijvers, vertalers, illustratoren of stripauteurs uit Vlaanderen uitnodigen, kunnen in aanmerking komen voor de terugbetaling van de reiskosten. De lezing, de presentatie van de vertaling of de deelname aan een literaire manifestatie moet in principe betrekking hebben op een in het gastland beschikbare publicatie in de taal van het gastland. Met deze regeling wil het VFL het directe contact van de vertaalde Vlaamse auteur met de buitenlandse lezers, de media en het literaire milieu bevorderen.

Uitnodigingen kunnen uitgaan van organisatoren van literaire festivals, van uitgeverijen die vertalingen van literaire Vlaamse auteurs presenteren, van media en van lectoraten Nederlands in het buitenland, mits de beoogde doelgroep een algemeen lezerspubliek is.

Voor belangrijke internationale festivals, literaire manifestaties of eigen evenementen (zoals de illustratorententoonstelling van het VFL *Buiten de lijntjes gekleurd*, zie 4.5.9.), kan het VFL Vlaamse auteurs uitzenden als literaire ambassadeurs, om een bijdrage te leveren aan het programma dat in overleg met het VFL tot stand is gekomen.

Het aantal aanvragen steeg aanzienlijk in 2008. Er werden 71 dossiers behandeld, waarvan 4 met voortgang uit 2007. 4 aanvragen werden ingetrokken, 12 aanvragen werden niet gehonoreerd. 2 aanvragen zijn in behandeling. 53 aanvragen werden gehonoreerd voor een totaalbedrag van € 33.002,76 (gemiddeld € 622,69 per auteursbezoek).

Landen van bestemming (alle bezoeken): Argentinië (1), Canada (1), Colombia (1), Denemarken (1), Duitsland (11), Finland (1), Frankrijk (11), Hongarije (1), Israël (3), Italië (6), Japan (1), Kroatië (2), Mexico (3), Noorwegen (1), Oostenrijk (1), Portugal (2), Roemenië (4), Servië (3), Slovenië (1), Spanje (2), Suriname (2), Tsjechoë (1), VK (1), VS (9) en Zweden (1).

Schema auteursbezoeken

Auteur	Plaats	Project / Festival	Subsidie
Paul Verhaeghen	Chicago, VS	Bookslut Reading Series	€ 168,86
Wim Geysen	Belgrado en Mionica, Servië	Voorstelling Servische vertaling <i>Flits!</i> en andere activiteiten	Geen subsidie
Lieve Joris	New York, VS	PEN World Voices Festival	€ 2.223,16
Carll Cneut	Keulen, Duitsland	Voorstelling Duitse editie <i>Een miljoen vlin- ders</i> tijdens lit.COLOGNE festival	€ 80
Lieve Joris	San Francisco, VS	Voorstelling Engelse editie <i>Het uur van de rebellen</i> , lezingen en interviews	€ 278
Luuk Gruwez	Oslo, Noorwegen	Literatuuravond	€ 202,36
Carll Cneut	München, Duitsland	Voorstelling Duitse editie <i>Een miljoen vlin- ders</i> tijdens 2. Müncher Bücherschau junior	€ 371,37
Edward van de Vendel	München, Duitsland	Voorstelling Duitse editie <i>Een miljoen vlin- ders</i> tijdens 2. Müncher Bücherschau junior	Geen subsidie
Stefan Hertmans	Neptun en Mangalia, Roemenië	International Festival and Colloquium Days and Nights of Literature	€ 287
Anne Provoost	Suriname, de Antillen, Vlaanderen en Nederland	Nationale Kinderboekenfestival Suriname	€ 774,85
Joke van Leeuwen	Suriname, de Antillen, Vlaanderen en Nederland	Nationale Kinderboekenfestival Suriname	Geen subsidie
Carll Cneut	Bologna, Italië	Kinderboekenbeurs*	€ 1.376,43
Katrien Matthys	Bologna, Italië	Kinderboekenbeurs*	€ 1.684
Benjamin Leroy	Bologna, Italië	Kinderboekenbeurs*	€ 2.234
Eva Cox	Trois-Rivières, Canada	Festival International de la Poésie	€ 577,50
Geert Genbrugge	Wilhelmshaven, Duitsland	Voorstelling Duitse editie <i>Koffers op Reis</i> en interview	€ 160
Gerd Busse	Leipzig, Duitsland	Lezing uit Duitse editie <i>Verzen</i> (Willem Elschot) tijdens Leipzig Bookfair 2008	€ 98,50
Joris Tulkens	Lissabon, Portugal	Voorstelling Portugese editie <i>Christenhond tussen Moslims</i> en lezing uit <i>De Orde van den Prince</i>	Ingetrokken
Annelies Verbeke	Boekarest, Roemenië	Lancering tweede editie <i>Slaap!</i> , lezingen en interviews	€ 588
Tom Schamp	Bologna, Italië	Voorstelling Italiaanse editie <i>De zesde dag</i>	€ 547,74

Jan H. Mysjkin	Belgrado, Servië	33rd Belgrade International meeting of translators	Ingetrokken
Erik Spinoy	Medellín, Colombia	XVIII International Poetry Festival of Medellin	€ 1.221,20
Miriam Van hee	Wenen, Oostenrijk	Auteurslezing	€ 307
Dimitri Verhulst	Berlijn, Duitsland	Litteraire avond	€ 260
Klaas Tindemans	Berlijn, Duitsland	Stückemarkt, Theatertreffen Berlin	€ 123,48
Leonard Nolens	Parijs, Frankrijk	Literair evenement <i>Nous vivions de pain et de Rimbaud</i>	€ 114,50
Tom Lanoye	Trier, Duitsland	Autorenfestival des Theaters Trier	€ 161,70
Olivier Schrauwen	Erlangen, Duitsland	Internationaler Comic-Salon Erlangen	€ 104
Guido van Genechten	Tokyo, Japan	Tokyo Bookfair	€ 1.500
Willem Roggeman	Tel Aviv, Jaffa en Nazareth, Israël	Sha'ar International Poetry Festival	€ 500
Roel Richelieu Van Londersele	Suceava, Roemenië	The Nation of Poets	€ 295,08
Charles Ducal	Suceava, Roemenië	The Nation of Poets	€ 277,48
Philip Paquet	Portacomaro, Italië	Voorstelling Italiaanse editie <i>Louis Armstrong</i> en <i>Snapshots</i> tijdens jubileumfeest Scriturapura	Geen subsidie
Philip Paquet	Stockholm, Zweden	Tentoonstelling	€ 250
Wally de Doncker	Kopenhagen, Denemarken	IBBY-wereldcongres	€ 500
Sabien Clement	Montolieu, Frankrijk	Festival de Littérature de Jeunesse Européenne	€ 216,40
Gunter Segers	Montolieu, Frankrijk	Festival de Littérature de Jeunesse Européenne	Geen subsidie
Heidi D'Hamers	Montolieu, Frankrijk	Festival de Littérature de Jeunesse Européenne	Geen subsidie
Roland Jooris	Mexico City, Morelia, Patzcuaro en Aguascalientes, Mexico	Encuentro de Poetas del Mundo Latino 2008	€ 876,40
Stefaan van den Breemt	Mexico City, Morelia, Patzcuaro en Aguascalientes, Mexico	Encuentro de Poetas del Mundo Latino 2008	Geen subsidie
Hilde Keteleer	Mexico City, Morelia, Patzcuaro en Aguascalientes, Mexico	Encuentro de Poetas del Mundo Latino 2008	Geen subsidie
Olivier Schrauwen	New York, VS	Sequential Art: The Universal Language	Ingetrokken
Inge Heremans	New York, VS	Sequential Art: The Universal Language	€ 850

Judith Vanistendael	New York, VS	Sequential Art: The Universal Language	€ 850
Marnix Verduyn	New York, VS	Sequential Art: The Universal Language	€ 850
Jan Bosschaert	New York, VS	Sequential Art: The Universal Language	€ 850
Johan De Moor	Lissabon, Portugal	Presentatie over het beeldverhaal tijdens de Belgische Week	Geen subsidie
Bart Vonck	Rosario, Argentinië	XVI Festival internacional de Poesía Rosario	€ 1065,50
Bart Vonck	Madrid, Spanje	Poëzievoordracht	€ 150,69
Chika Unigwe	Madrid, Spanje	Poëzievoordracht	Geen subsidie
Geert van Istendael	Praag, Tsjechië	Literaire avond met voorstelling Tsjechische editie <i>Mijn Nederland</i> en debat	€ 214,40
Jan H. Mysjkin	Smederevo, Servië	Smederevo's Poet Autumn	€ 318
Reine Meylaerts	Tel Aviv, Israël	Internationale workshop	Geen subsidie
Peter Flynn	Tel Aviv, Israël	Internationale workshop	Geen subsidie
Paul Bogaert	Berlijn, Duitsland	4th ZEBRA Poetry Film Festival	€ 542,05
Dimitri Verhulst	Nantes, Frankrijk	Rencontres littéraires néerlandaises et flamandes	€ 1000
Annelies Verbeke	Nantes, Frankrijk	Rencontres littéraires néerlandaises et flamandes	€ 1000
Kristien Hemmerechts	Nantes, Frankrijk	Rencontres littéraires néerlandaises et flamandes	€ 1000
Anne Provoost	Nantes, Frankrijk	Rencontres littéraires néerlandaises et flamandes	€ 1000
Stefan Hertmans	Nantes, Frankrijk	Rencontres littéraires néerlandaises et flamandes	€ 1000
Benno Barnard	Nantes, Frankrijk	Rencontres littéraires néerlandaises et flamandes	€ 1000
Geert van Istendael	Frankfurt, Duitsland	Voorstelling Duitse vertaling <i>Mijn Duitsland</i>	Ingetrokken
Eva Cox	Parijs, Frankrijk	Festival <i>European Voices</i>	In behandeling
Miriam Van hee	Helsinki, Finland	Festival <i>European Voices</i>	€ 377,90
Geert Kimpen	Ljubljana, Slovenië	Voorstelling Sloveense editie <i>De Kabbalist</i>	€ 398,40
Els Moors	Dubrovnik, Kroatië	Residentie	€ 370,98
Paul Verhaeghen	Londen, VK	Jewish Book Week	In behandeling

* Uitnodiging van het VFL voor illustratoren voor een werkbezoek aan de kinder- en jeugdboekenbeurs in Bologna.

Schema auteursbezoeken – dossiers 2007 met voortgang in 2008

Auteur	Plaats	Project / Festival	Subsidie
Olivier Schrauwen	Bologna, Italië	Bilbolbul	€ 280,71
Johan de Boose	Dubrovnik, Kroatië	Residentie	€ 984,94
Paul Verhaeghen	San Francisco, VS	Lezing in boekhandel <i>City Lights</i> en in het Belgische Consulaat	€ 251,18
Carll Cneut	Boedapest, Hongarije	Voorstelling Hongaarse editie <i>O monster, eet me niet op!</i>	€ 289

**Auteursbezoeken in opdracht van het VFL in het kader van de illustratoren-
tentoonstelling *Buiten de lijntjes gekleurd***

Auteur	Plaats	Subsidie
Klaas Verplancke	Parijs, Frankrijk	€ 776
Tom Schamp	Sarmede, Italië	In behandeling
Isabelle Vandenabeele	Sarmede, Italië	In behandeling

1.9.4. Buitenlandse manifestaties***Joli Mai* – salon van het onafhankelijke boek en van onafhankelijke uitgevers**

Joli Mai is een alternatief boekensalon dat onafhankelijke en kritische uitgevers samenbrengt. In 2008 vond het plaats op 31 mei en 1 juni in Les Halles in Brussel. Deze derde editie stelde collega-uitgevers en -tijdschriftenmakers van de Vlaamse Gemeenschap centraal. Om de aanwezigheid van Vlaamse auteurs te ondersteunen werd een subsidie toegekend van € 1.000.

Foire du Livre, Turn & Taxis, Brussel

Voor het tweede jaar verzorgde boekhandel Passa Porta op verzoek van het VFL een stand met Nederlandstalige boeken in de Espace librairie européenne. Het overwegend Franstalige publiek toont weinig belangstelling voor anderstalige publicaties. Het VFL participeerde voor € 1.000 in de kosten.

1.9.5. Buitenlandprojecten met extra ICB-budget

Het VFL ontving van Minister Bert Anciaux de opdracht om in te staan voor de voorbereiding en realisatie van de promotie van de Vlaamse letteren door de aanwezigheid

in 2008 op toonaangevende internationale literaire platforms en het dragen van de reiskosten voor de uitgenodigde Vlaamse auteurs. Een bedrag van € 64.000 werd ter beschikking gesteld.

De extra middelen werden enerzijds besteed aan de presentatie van literair werk uit Vlaanderen op relevante internationale vakbeurzen om vertalingen te genereren, anderzijds aan de reiskosten van Vlaamse auteurs om hun vertalingen te presenteren aan pers en publiek en op grote literaire festivals.

Naast de drie topbeurzen – Londen, Bologna en Frankfurt – werd in 2008 ook extra ingezet op Boedapest en Moskou.

Als voorbereiding van het gastlandschap op het 36ste Stripfestival van Angoulême werd de artistieke tentoonstelling, de centrale verkoopstand en de uitgeverstand ontwikkeld. Met de auteurs werd de stand uitgetekend; contacten met relevante Franse uitgeverij werden voorbereid. Op het festival in 2009 zullen 20 auteurs aanwezig zijn. Lieve Joris nam deel aan het PEN-festival in New York en deed aansluitend lezingen in Washington en Berkeley.

Ter gelegenheid van de uitreiking van de Independent Foreign Fiction Prize aan Paul Verhaeghen voor *Omega Minor* werd een extra editie van het boek gesubsidieerd en werd de auteur naar Londen uitgenodigd.

Drie Vlaamse illustratoren – Carll Cneut, Katrien Matthys en Benjamin Leroy – konden dankzij een reisbeurs hun werk presenteren aan buitenlandse uitgeverij in Bologna.

Annelies Verbeke stelde in Hongarije de herdruk voor van *Slaap!* als premium bij het dagblad *Cotidianul* in een oplage van 40.000 exemplaren.

Guido Van Genechten was aanwezig op de boekenbeurs in Japan. Het VFL betaalde de reiskosten.

In New York werd in juli het grafisch werk gepresenteerd van Ilah, Judith Vanisten-dael, Nix en Jan Bosschaert. Hun vliegtuigtickets werden door het VFL gesubsidieerd.

In november werd in Nantes een Nederlands-Vlaams cultureel festival gehouden.

Naast literatuur werd ook aandacht besteed aan film, beeldend werk en fotografie.

Het VFL droeg bij aan de organisatie van het festival Impressions d'Europe en vaardigde Dimitri Verhulst, Annelies Verbeke, Rachida Lamrabet, Stefan Hertmans en Benno Barnard af.

Aansluitend bij de tentoonstelling *Buiten de lijntjes gekleurd* werden telkens enkele illustratoren uitgenodigd om workshops te verzorgen, signeersessies te houden en deel te nemen aan panelgesprekken en professionele ontmoetingen met collega-illustratoren en academiestudenten. Dat gebeurde in Parijs, Sarmede en Dublin.

Voor het Theater treffen in Oldenburg werden Vlaamse theaterauteurs uitgenodigd voor de publieke lezingen en ontmoetingen met dramaturgen.

In het kader van het uitwisselingsprogramma van de residentiewerking van Het Beschrijf werden de reiskosten van Els Moors en Johan De Boose vergoed.

In totaal werd er € 69.593 besteed binnen de doelstellingen van dit extra ICB-budget. Zoals aangegeven bedroeg de extra subsidie € 64.000.

1.10. Intercultureel beleid

Het actieplan diversiteit van het VFL (november 2005) bevat een noodzakelijk deel reflectie en onderzoek. De discussie moet ertoe leiden dat culturele diversiteit een vanzelfsprekende en zichtbare dimensie van de werking van het VFL wordt. Dit wordt gerealiseerd in overleg en samenwerking met de andere spelers in de letterensector. Om de publicaties te bevorderen van literaire producties uit niet-westerse culturen worden extra inspanningen geleverd voor de vorming van vertalers. Ondersteuning van schrijfopleidingen moet aanwezig potentieel stimuleren en motiveren. In dat kader wordt een slotsessie over publicatiedrempels verzorgd in de Vers Bloed-workshops van Passa Porta.

Rond interculturaliteit werden in 2008 geen specifieke projecten betoelaagd. Subsidieaanvragen voor initiatieven in deze context worden gesubsidieerd via de bestaande regelingen. Er wordt verder onderzocht of gerichte impulsen nodig zijn rond deze thematiek als blijkt dat bestaande regelingen geen antwoorden bieden. Het VFL houdt de vinger aan de pols door met de andere Steunpunten te overleggen en binnen de letterensector contacten te houden met doelgroepgerichte organisaties en personen.

Rachida Lamrabet maakt sinds december 2007 deel uit van het Fondsbestuur. Zij ontving in november 2008 de debuutprijs van Boek.be.

1.11. Deskundigheidsbevordering

Het VFL steunt initiatieven die tot doel hebben de deskundigheid van auteurs, vertalers en andere subsidiënten te bevorderen. Het kan gaan om eigen kleinschalige initiatieven (bijvoorbeeld in het kader van het Tijdschriftenforum), de financiële en organisatorische ondersteuning van vormingsactiviteiten van derden (bijvoorbeeld de jaarlijkse literaire vertaaldagen), om samenwerking met andere dienstverleners (bijvoorbeeld infosessies met het Kunstenloket) of om een geheel van vormings- en bijscholingsinitiatieven voor een specifieke doelgroep (bijvoorbeeld de activiteiten van het Steunpunt Literair Vertalen).

1.11.1. Intensieve Cursus Literair Vertalen 2008

Van 3 tot 7 november organiseerde het Expertisecentrum Literair Vertalen in samenwerking met het Nederlandse en Vlaamse Fonds voor de Letteren een Intensieve Cursus Literair Vertalen Engels / Russisch - Nederlands.

Na een selectie op basis van een proefvertaling waren vijftien vertalers toegelaten tot deze cursus. Zij kwamen naar Utrecht voor een gevarieerd en intensief programma. Iedere ochtend werkten ze in groepjes zonder begeleiding aan collectieve vertalingen, die zij tijdens een slotbijeenkomst presenteerden. In de middagen stonden de vertaalateliers gepland, waarbij de cursisten onder leiding van twee ervaren vertalers – een uit de betreffende brontaal in het Nederlands en een vertaler uit het Nederlands in de brontaal – een aantal van tevoren vertaalde fragmenten bespraken. De moderatoren voor de Engelse groep waren Onno Kusters, Marijke Emeis, Sherry Marx-Macdonald en David Colmer. De Russische groep werd begeleid door Arthur Langeveld, Anne Stoffel en Marina Snoek-Gorelik.

De cursus werd omlijst door plenaire colleges over vertaalwetenschap, vertaalkritiek, vertaalnormen en het literaire bedrijf.

1.11.2. Zomercursus Literair Vertalen

Van 25 augustus tot 5 september 2008 organiseerde het Expertisecentrum Literair Vertalen in samenwerking met het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds en het Vlaams Fonds voor de Letteren een Zomercursus Literair Vertalen. Dit jaar stond het vertalen in het Koreaans en Roemeens op het programma.

De cursisten kregen een zeer intensief programma voorgeschoteld. Iedere dag bespraken zij per taalgroep van tevoren vertaalde fragmenten, onder leiding van twee ervaren vertalers. De moderatoren voor de Koreaanse groep waren Myong-Suk Chi (Nederlands-Koreaans), Ken Vos (Koreaans-Nederlands) en Teun Meeuwse (Koreaans-Nederlands). De Roemeense groep werd begeleid door Gheorghe Nicolaescu (Nederlands-Roemeens) en Jan-Willem Bos (Roemeens-Nederlands).

De twee teksten die centraal stonden, waren *Het boek van alle dingen* van Guus Kuijer en *In de zon kijken* van Anne Provoost. Beide auteurs waren op één van de dagen ook aanwezig om vragen van de cursisten te beantwoorden. Tijdens de slotbijeenkomst presenteerden de cursisten hun collectieve vertalingen. Zonder begeleiding hadden ze zich per taalgroep over een fragment uit *De wandelaar* van Adriaan van Dis gebogen en over allerlei kleine en grote kwesties gediscussieerd.

De cursus werd omlijst door plenaire colleges, onder meer over de hedendaagse Nederlandstalige literatuur, vertaalnormen, jeugdliteratuur en ervaringen en tips van meer ervaren literair vertalers.

1.1.3. Literaire vertaaldagen

Oorspronkelijk opgezet als een eerder informele ontmoetingsactiviteit door de werkgroep vertalers van de Nederlandse Vereniging van Letterkundigen (VVL), zijn deze vertaaldagen intussen uitgegroeid tot een druk bijgewoonde bijscholingsactiviteit voor professionele literaire vertalers in Vlaanderen en Nederland. Een eerste dag wordt een actueel thema uit de vertalerspraktijk uitgespit in plenaire sessies met specialisten, de tweede dag kunnen vertaalproblemen en -oplossingen besproken worden in workshops met collega-vertalers.

De tiende Literaire Vertaaldagen vonden plaats op vrijdag 12 en zaterdag 13 december 2008 in Utrecht.

Het thema van dit lustrumjaar was ‘De vondst’: wat was voor vertalers dé vertaalvondst uit hun loopbaan? Waarvan genieten zij na jaren nog na, of denken ze: daarvan kreeg ik nou een tinteling in mijn vertaalhart. De vraag is in de zomer van 2008 voorgelegd aan alle vertalers uit de bestanden van de Nederlandse en Vlaamse letterfondsen en vertalersverenigingen. Het organisatiecomité van de Vertaaldagen heeft vervolgens 30 inzendingen opgenomen in een boekje getiteld *De vondst*, dat tijdens de Vertaaldagen is uitgereikt als lustrumgeschenk. Vier inzenders, Marijke Emeis, Paul Beers, Pietha de Voogd en Frans Denissen, hebben hun inzending op vrijdag 12 december voorgelezen bij wijze van entr’acte. Daarnaast sprak Barber van de Pol over haar vondsten als prozavertaler. Als tweede sprak kwam schrijver-kunstenaar Pjeroo Roobjee; hij sprak over zijn toneelvertalingen. De Duitser Rolf Erdorf had het over zijn vondsten als kinderboekenvertaler. De laatste twee vertalers die een lezing gaven waren Peter Verstegen en Jan Boerstool. Zijn deden kond van hun vondsten als respectievelijk poëzievertaler en liedvertaler.

Daarna was het tijd voor de prijsuitreikingen, allereerst de NLPVF Vertalersprijs, aan de Roemeense vertaler Gheorghe Nicolaescu voor zijn inspanningen voor de verbreding van Nederlandstalige literatuur in Roemenië, en de NFvdL Vertaalprijzen wegens bijzondere verdiensten voor de kwaliteit en diversiteit van literatuur in vertaling, aan vertaler Engels-Nederlands Rien Verhoef en vertaalsters Turks-Nederlands Margreet Dorleijn en Hanneke van der Heijden.

De slotlezing werd gehouden door schrijver en boekhandelaar Maarten Asscher, onder de titel ‘Van Jeruzalem naar Babylon en terug’.

Op de zaterdag werd er traditiegetrouw een dertiental workshops gehouden, met als ‘speciale workshops’ liedjes vertalen Engels-Nederlands en Nederlands-Engels. De liedvertalingen die het resultaat waren van deze laatste twee workshops werden tijdens de slotborrel op een professionele manier ten gehore gebracht door twee zangeressen met instrumentale begeleiding.

Ook dit jaar had het VFL een extra inspanning geleverd om Vlaamse vertalers naar Utrecht te halen. Er werd een bus ingelegd en de hotelkosten van de Vlaamse vertalers werden vergoed.

Het VFL participeert actief aan de voorbereiding van het programma, door de inzet van Chris Vandepoel en Tom Van de Voorde. Het VFL is medeorganisator van de Literaire Vertaaldagen en voorziet een garantstelling voor 12,5 % van de begrote kosten, zijnde een maximaal bedrag van € 3.650. De andere medeorganisatoren zijn de Stichting LIRA, het Vertalershuis/NLPVF, NFvdL en de Taalunie. De praktische organisatie is in handen van het Vertalershuis Amsterdam, met facilitaire medewerking van de Universiteit Utrecht.

1.11.4. Workshops voor beginnende Vlaamse literair vertalers

Op zaterdag 8 november en zaterdag 29 november vonden de eerste van vier dagen speciaal voor Vlaamse vertalers plaats. Deze serie workshops voor genodigde vertalers is door het Expertisecentrum Literair Vertalen en het Vlaams Fonds voor de Letteren georganiseerd rond de problematiek van Vlaamse vertalers en hun toegang tot de Nederlandse markt. Op de eerste dag verzorgden Janny Middelbeek en Rokus Hofstede een workshop over de relatie tussen vertalers en uitgevers. De tweede werd verzorgd door Chris Van de Poel en Elly Schippers die in hun vertaalatelier de aandacht vestigden op het taalverschil tussen Vlaams en Nederlands. Het tweede deel van dit vertaalatelier is gepland voor januari 2009, wanneer de workshopreeks ook afgesloten wordt met een bijdrage van Frits van der Meij over hoe hij als Nederlandse redacteur omgaat met teksten van (Vlaamse) vertalers.

1.11.5. Postacademisch programma ‘Vertalen op Europees niveau’

Dit is een vervolmakingsprogramma van de faculteit Letteren van de KULeuven dat in 6 inleidende sessies en 8 praktijkseminaries het vertalen van fictie behandelt. Het VFL subsidieert de deelnemers die het certificaat behalen. Per *geslaagde* cursist is dat een bedrag van € 180 euro (gelijk aan de helft van het inschrijvingsgeld). In 2007-2008 behaalden 13 deelnemers het certificaat en werd een subsidie toegekend van in totaal € 2.340.

1.11.6. Vertaalcolloquium Hogeschool Gent

Op 10 april 2008 organiseerde het Departement Vertaalkunde van de Hogeschool Gent een studiedag gewijd aan de vertalingen van *Marcel*, de eerste roman van Erwin Mortier, en de moeilijkheden die ontstaan bij het vertalen van culturelementen. In de voormiddag kwamen verschillende sprekers aan het woord over ‘culturele identiteit’, ‘Vlaamse identiteit’, cultuuroverdracht en receptie en de plaats van *Marcel* in Mortiers oeuvre. In de namiddag bespraken de Duitse, Engelse en Franse vertaalsters van Mortiers boeken, de specifieke vertaalproblemen van zijn teksten en hoe ze die opgelost hadden.

De subsidie van het VFL in het kader van deskundigheidsbevordering bedroeg € 1.400.

1.11.7. Graphic Novel Project

Dit in 2007 opgestarte initiatief van vzw Galerie Mekanik en Antwerpen Boekenstad werd in 2008 verdergezet. De basisgedachte achter dit project is dat er in Vlaanderen veel striptekentalent aanwezig is, maar dat het hen soms ontbreekt aan sterke scenario's om te verstrippen. Het project bestaat uit drie verschillende luiken: een ontmoetingsavond tussen schrijvers en tekenaars, drie reeksen van telkens drie scenarioworkshops door drie verschillende deskundigen, en de publicatie van vijf graphic novels. Het VFL zegde in 2007 een subsidie van € 3.600 toe voor de scenarioworkshops.

De workshopreeksen vonden plaats in de tweede helft van 2007 en de eerste helft van 2008. Daarna konden de deelnemers een uitgewerkt scenario insturen. Daaruit koos een jury vijf laureaten. Voor de verstripping van hun scenario wordt een tekenaar gezocht, waarop de vijf duo's begeleid zullen worden bij het maken van de uiteindelijke graphic novel. De organisatoren zoeken ook een uitgever en volgen de publicatie van het boek op. De bedoeling is dat de vijf graphic novels in eenzelfde reeks worden uitgegeven tussen januari en november 2010.

1.11.8. i-Day 2008

De tweede editie van i-Day, een ontmoetingsdag voor illustratoren georganiseerd door de Vlaamse Illustratorenclub (VIC), stond in het teken van ‘de digitale illustratie’. Het eerste onderdeel van de dag bestond uit drie masterclasses waarin de illustratoren op interactieve wijze werden geïntroduceerd tot enkele courante digitale tekenprogramma's. Daarna waren er demosesies waarin de nieuwste digitale producten voor grafische toepassingen werden gedemonstreerd. Tot slot was er een debat over de artistieke waarde van digitale illustraties.

Het VFL kende een subsidie toe van € 2.500 voor de vormingsgerichte elementen van dit evenement.

1.11.9. Vertaalmentoraten

Jonge literaire vertalers kunnen vragen om bij een vertaalopdracht gecoacht te worden door een ervaren vertaler. In samenspraak met het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV) wordt een mentoraat-op-maat vastgelegd tussen beide vertalers, met doelstellingen, aandachtspunten, werkwijze en timing. De vertaling blijft de eindverantwoordelijkheid van de gementoreerde. ELV en het VFL delen de kosten van de vergoeding voor de mentor. De evaluaties tonen aan dat de vertalers zich na een succesvol mentoraat beter toegerust voelen voor een zelfstandig uit te voeren vertaalopdracht.

Op 18 december werd tijdens een studiedag het instrument ‘mentoraten’ toegelicht aan de hand van enkele getuigenissen van mentoren en gementoreerden en dit zowel voor het Nederlands als doeltaal en als brontaal. De voorwaarden en werkwijze werden besproken en verfijnd. Het coachingprogramma legt enkele nieuwe accenten vanaf 2009: uitgevers zullen actiever betrokken worden – duvertalingen door koppeling van Vlaamse en Nederlandse vertalers worden aangemoedigd – voor talen die niet via cursussen worden bediend, zullen extra mentoraten worden aangeboden.

1.11.10. Stripmentoraten

Beginnende stripauteurs werden bij het maken van hun eerste album begeleid door ervaren stripmakers. Wauter Mannaert werd voor zijn stripproject *Nietsnutten* begeleid door Wim Swerts. Jen Vandermeersch kreeg voor de uitwerking van *Versteende rozen* een mentoraat toegewezen van Ferry Van Vosselen.

(Zie ook 1.3.2.).

1.11.11. Weekly Workshop Comics

Deze workshopcyclus wordt georganiseerd voor vzw Galerie Mekanik en heeft als doel striptekenaars technisch te ondersteunen bij het ontwikkelen van hun projecten. Tussen november 2008 en juni 2009 vinden er 28 workshops plaats. De sessies worden geleid door stripauteur Serge Baeken, die elke week een andere professionele stripmaker als gastdocent uitnodigt.

Het VFL kende aan dit project een subsidie toe van maximaal € 100 per workshop, in totaal een ondersteuning van maximaal € 2.800 voor het hele project.

1.12. Projecten

De dynamiek in het letterenveld leidt tot nieuwe waardevolle initiatieven die niet onder één van de bestaande subsidieregelingen te catalogeren zijn. Dat varieert van experimentele voorstellen tot onderzoeksthema's, van eenmalige activiteiten tot uitzonderlijke plannen die een nieuw facet, doelgroep of publiek uit de literaire sector beogen. Het Fondsbestuur kan een eenmalige subsidie toekennen om deze dynamiek te ondersteunen, om eventueel in een volgende fase tot een wederkerende activiteit of een vaste organisatiestructuur uit te groeien.

De voorstellen kunnen worden aangedragen door het Dagelijks Bestuur, de bestuursleden, het Fondssecretariaat of de Adviescommissies. Na goedkeuring van het project door het Fondsbestuur gebeurt de inhoudelijke opvolging door het secretariaat in overleg met de betrokken Adviescommissie, het Fondsbestuur of het Beslissingscollege voor commissie-overschrijdende thema's.

Op de begroting wordt jaarlijks een totaalbedrag ingeschreven voor projecten. In 2008 was € 164.800 ingeschreven.

In 2008 werden onderstaande initiatieven als project goedgekeurd en in uitvoering gebracht. Gesteunde projecten die in de vorige jaren opstartten, werden verder opgevolgd en/of afgerond.

1.12.1. Vlaamse Auteursvereniging

Bij de voorbereidingen voor de start in 2006 van een nieuwe representatieve auteursvereniging werd voor de financiering o.a. gerekend op een collectieve voorafname van de leenvergoeding (cf. de financiering van de VVL in Nederland door LIRA). Tot nu toe is dit gerealiseerd. De VAV tracht haar werking op termijn te financieren uit drie bronnen: ledenbijdragen, sponsoring (o.a. via leenrecht) en een VFL-subsidie. Voor de eerste jaren is de bijdrage van het VFL noodzakelijk om de werking mogelijk te maken en minimaal uit te bouwen. Uit het projectenbudget ontvangt de VAV een subsidie van € 60.000. Om de onafhankelijkheid te garanderen is een convenant afgesloten tussen het VFL- en het VAV-bestuur.

Tweemaandelijks is er overleg tussen beide besturen waarbij informatie wordt uitgewisseld, gemeenschappelijk vastgelegde agendapunten worden besproken/uitgewerkt en acties opgevolgd. De VAV kan uit zijn leden kandidaten voorstellen voor de organen van het VFL. Het VFL-bestuur delibereert vrij over deze kandidaten. Aanvaarde leden kunnen nooit met lastgeving van de Vlaamse Auteursvereniging deelnemen aan de besprekingen, hun inbreng zal steeds ten persoonlijke titel zijn.

Op vraag van enkele van haar leden is de VAV opgetreden als waarnemer bij beroepsprocedures.

1.12.2. Verzameld werk Louis Paul Boon

In 2005 en 2006 ontving het Louis Paul Boon Documentatiecentrum van de Universiteit Antwerpen een projectsubsidie vanuit de algemene begroting cultuur voor de editeurskosten en vanuit de provincie Oost-Vlaanderen voor de eerste delen van het 24-delig project *Verzameld Werk*. In 2007 werd gezocht naar een verankering van oeuvreprojecten van Vlaamse auteurs in een structurele regeling van het VFL, in een samenwerking met de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren / Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Kantl/Ctb). Uiteindelijk werd een tijdelijke oplossing uitgewerkt waarbij Kantl en VFL elk een deel van de loonkosten 2007 ten laste namen.

In het najaar 2008 werd door het VFL een nieuwe algemene regeling uitgewerkt voor oeuvreprojecten, die zowel het editeursluik als het uitgeversluik subsidieert. In december werd een eerste oproep voor projecten gedaan. Omwille van de continuïteit van het Boonproject is in 2008 een subsidie uit het projectenbudget van € 47.500 toegekend.

1.12.3. Watou

Tot het jaar 2005 werden de Poëziezomers van Watou door verschillende subsidiënten ondersteund, ook door het VFL als literaire manifestatie. In 2006 en 2007 ontvingen de organisatoren een structurele subsidie in het kader van het Kunstendecreet als festival en dus niet vanuit het VFL, omdat dit niet combineerbaar is.

In 2008 werd opnieuw een aanvraag ingediend bij het VFL als literaire manifestatie, en bij het Agentschap Kunsten een projectsubsidie voor het luik Beeldende Kunst. Binnen de reguliere begroting was er geen ruimte voor dit project en uiteindelijk is in overleg met minister Anciaux een budget toegezegd vanuit de VFL-middelen van € 40.000. Gevraagd werd extra aandacht te besteden aan de in 2008 overleden Hugo Claus, wiens poëzie in de vorige edities van de Poëziezomers prominent aanwezig was.

Na de 28^e editie maakten de organisatoren, het echtpaar Mandelinck, bekend geen nieuwe editie meer te organiseren; zij zullen in 2009 wel een poëzieproject ontwikkelen voor en in de stad Brugge.

1.12.4. Kwaliteitsverbetering beoordelingen

Het VFL geeft jaarlijks tientallen opdrachten voor schriftelijke beoordelingen van literair werk, al dan niet in vertaling. Dit is de werkwijze voor de gemeenschappelijke regeling debuterende auteurs, waarbij de schriftelijke rapporten samen met het leesrapport van een commissielid de basis vormen voor de advisering.

Voor de vertalingen, zowel in als uit het Nederlands, wordt aan een taalspecialist – indien haalbaar een *native speaker* – een uitgebreid beoordelingsrapport gevraagd aan de hand van een analyse van 10 à 15 vertaalde bladzijden. Facetten als literaire waarde

van de brontekst, moeilijkheidsgraad, gehanteerde vertaalopvattingen, creatieve vertaaloplossingen... worden daarin uitgebreid gedocumenteerd. Vanuit de vaststelling dat vertalers zeer zelden een grondige feedback ontvangen over hun vertaalwerk, rapporteert het VFL uitgebreid aan de vertaler over de beoordeling en de onderliggende argumenten. Deze commentaar wordt zeer gewaardeerd door de vertalers, hoe kritisch die ook wel eens is. Het is een reflectie-instrument op de eigen werkwijze en een middel tot groei en ontwikkeling. Het VFL wenst deze intensieve manier van beoordeling verder te zetten, zowel omwille van de kwaliteitsdoelstelling als omwille van de leerkansen die ze biedt aan de vertalers.

Voor 2008 is hieraan € 11.223 besteed.

1.12.5. Portaal site Vlaamse Jeugdliteratuur

Bij de start van de portaal site van Villa Kakelbont (toen nog Nationaal Centrum voor Jeugdliteratuur) hebben het VFL, Stichting Lezen en Canon Cultuurcel middelen samengebracht om het actualiteitsluik van de site over jeugdliteratuur mee mogelijk te maken. Na de ombouw tot het focuspunt Jeugdliteratuur, aanleunend bij Stichting Lezen, heeft het VFL zijn engagement bevestigd voor enkele jaren, maar duidelijk aangegeven dat op termijn het focuspunt een verankering binnen de eigen structuur en middelen moest realiseren. Het VFL heeft dan ook in 2008 voor het laatst een projectsubsidie toegekend aan de samensteller van dit actualiteitsluik in de vorm van een werkbeurs van 3 eenheden, of totaal € 6.750.

In 2008 verschenen in totaal 548 berichten in de nieuwshoek of gemiddeld 46 berichten per maand. Op de site www.villakakelbont.be staat informatie over 3.100 auteurs en illustratoren, variërend van een uitgebreid portret tot een lijstje van sites met meer info. In totaal staan er 4.438 links op de site.

Het gemiddelde aantal bezoekers per maand was 48.082, het aantal unieke bezoekers per maand 19.594.

1.12.6. BLTVN

De Bibliografie van de Literaire Tijdschriften in Vlaanderen en Nederland (BLTVN) verscheen in boekvorm van 1972 tot 2000 en bestaat sindsdien als online databank. Van de opgenomen tijdschriften is de gehele inhoud bibliografisch beschreven. Gedichten, proza, essays, recensies, kunst en toneelteksten zijn te vinden met behulp van eenvoudige of uitgebreide zoekacties. Dankzij de achterliggende database is het mogelijk gericht te zoeken naar specifieke bijdragen, onderwerpen, auteurs en medewerkers, ongeacht in welk tijdschrift of in welk jaar de bijdragen zijn geleverd. De bibliografie is via het internet gratis raadpleegbaar (<http://bltvn.kb.nl>). In 2008 verleende het VFL een subsidie van € 2.500 om tijdelijke financieringsproblemen voor het Vlaamse luik van de databank op te vangen.

1.12.7. Steunaankoop literaire tijdschriften

Commissieleden en bestuursleden ontvangen een abonnement op een persoonlijke selectie van Vlaamse literaire tijdschriften. Daarmee kunnen ze de vinger aan de literaire pols houden over wat er beweegt en zich ontwikkelt in deze media die nog zelden in de kranten en tijdschriften aandacht krijgen, en hun landschapsvisie vervolledigen. Daarnaast is het ook een vorm van extra ondersteuning voor de tijdschriften. Budget: € 6.717.

2. Financieel overzicht 2008

Het VFL voert een boekhouding en maakt de jaarrekeningen op overeenkomstig de boekhoudwet van 17 juli 1975 (beheersovereenkomst artikel 3). Die boekhouding omvat “alle verrichtingen, bezittingen, vorderingen, schulden en verplichtingen van welke aard ook”, gevoerd met de gebruikelijke regels van het dubbel boekhouden. In de rapportering naar de Vlaamse Overheid is het Europees Systeem van Rekeningen (ESR) van toepassing voor de ontvangsten en uitgaven van de openbare administraties. Daarin staan de begrippen “ontvangsten, uitgaven, verbintenissen en (uitstaande) verplichtingen” centraal. In de toelichting zal geduid worden welke verslagomgeving van toepassing is.

2.1. Jaarrekening 2008 (balans en resultatenrekening)

2.1.1. Balans per 31.12.2008

(voor bestemming van het resultaat)

		2008	2007
ACTIEF	• vaste activa	148.533	71.840
	materieel	123.218	57.409
	financieel	25.315	14.930
	• vlottend	964.835	313.957
	vorderingen < 1 jaar	799.793	299.167
	liquide middelen	8.436	6.311
	voorraden	0	6.082
	• overlopende rekeningen kosten	156.606	2.397
	Totaal	1.113.368	385.797
	PASSIEF	• eigen vermogen	-/ 288.312
kapitaal		348.175	348.175
overgedragen resultaat		-/ 957.967	-/ 928.449
resultaat van het boekjaar		+ / + 321.480	-/ 29.518
• voorzieningen		0	346.830
• vreemd vermogen		1.401.680	648.759
financiële schuld		426.768	10.530
leveranciers		37.227	3.156
belastingen, bezoldiging, sociale lasten		103.434	91.608
te betalen subsidies en projecten '09 e.v.		642.071	543.464
• overlopende rekeningen opbrengsten		192.181	0
Totaal		1.113.368	385.797

Toelichting

ACTIEF

- toename vaste activa: inrichtingskosten en nieuw meubilair n.a.v.de verhuizing in maart 2008
- toename financiële vaste activa = + 10.885 (huurwaarborg nieuw pand)
- toename vorderingen: betreft grotendeels het nog te ontvangen saldo van de dotatie 2008 per einde december = 776.080 (in de voorgaande jaren is het saldo van

de dotatie steeds uitbetaald voor het einde van het boekjaar)

- overlopende rekeningen: vnl. uitgaven in 2008 voor het project Angoulême dat in januari 2009 plaatsvindt

PASSIEF

- het overgedragen resultaat verbetert met 321.480, voornamelijk door vrijval van alle voorzieningen (toelichting: zie resultatenrekening)
- financiële schuld (= kredietlijn bank) verhoogt: zie nog te ontvangen saldo dotatie
- openstaande schuld aan subsidieverplichtingen en lopende projecten verhoogt met 99.000 (zie ook overlopende rekeningen)
- overlopende rekening opbrengsten = het beschikbare saldo van de boekhandelsregeling van 183.511 en Antwerpen Boekenstad 5.000

2.1.2. Resultatenrekening 2008

2.1.2.1. Opbrengsten 2008

OPERATIONELE OPBRENGSTEN

+ 3.999.000	dotatie 2008		
	indexering	+ 58.000	
	verhoging	+ 200.000 t.o.v. dotatie 2007	
+ 78.489	extra budget ICB – Internationaal Cultuurbeleid / boekhandelsregeling		
+ 105.447	cofinanciering Nederlands Fonds voor de Letteren		
+ 5.043	projectsubsidie Nederlandse Taalunie voor Vlaamse Vertalersdag		
+ 15.606	overige opbrengsten - terugvordering	4.000	
	- uitzonderlijke opbrengsten	11.558	
<u>Totaal:</u>	<u>4.203.537</u>		

FINANCIËLE OPBRENGSTEN

+ 48

2.1.2.2. *Kosten 2008/2007*

	2008	2007
2.1. subsidies	2.998.525	2.762.803
projecten	251.973	211.832
2.2. werkingskosten		
- personeel	624.824	564.164
- huisvesting	83.451	49.372
- administratie, bestuur	86.336	75.363
- ICT	17.525	14.236
- communicatie	48.230	64.048
- overige	74.020	56.605
2.3. overige kosten		
- afschrijvingen	22.939	22.399
- voorraadwijziging	6.082	2.747
- voorzieningen	+ / + 346.830	10.330
TOTAAL operationele kosten	3.867.075	3.833.899
- financiële kosten	514	326
- uitzonderlijke kosten	14.516	0

2.1.2.3. *Resultaat* + / + 321.480 - / - 51.918

Noot: uit het resultaat worden de afschrijvingen afgezonderd, die dan in mindering gebracht worden van het kapitaal (in 2008 bedroegen die 22.399; in 2009 is dit 22.939).

2.1.2.4. *Toelichting jaarrekening 2008 en vergelijking met 2007*

OPBRENGSTEN

- Verhoging dotatie + 200.000
bestemming aangeven in de beleidsbrief: ontwikkeling van een oeuverregeling;
verdere uitbouw buitenlandwerking
- ICB-budget 64.000
aanwending: presentatie en aanwezigheid auteurs en literatuur in buitenland
opdracht gegeven in november 2007
uitvoering januari – oktober 2008

- Ondersteunende maatregelen voor de boekhandel 198.000
aanwending: aankoop boeken
subsiëring literaire activiteiten
overhead VFL-secretariaat 15 %
opdracht gegeven in november 2008
uitvoering november 2008 – juni 2009
- Antwerpen Boekenstad 5.000: bijdrage in inrichting Vertalershuis
aanwending: aankoop computers en printers
aankoop woordenboeken

KOSTEN

- Stijging werkingskosten: + 110.598
extra kosten omwille van verhuizing (ICT, huisvesting, aanpassing drukwerk...)
personeel: aanwerving projectmedewerker Angoulême, coördinator buitenland en
communicatie
adviescommissies: extra vergoedingen, groot aantal aanvragen voor de gemeen-
schappelijke Vlaams-Nederlandse regelingen vereist extra rapporten
- Toegekende subsidies: + 235.722
o.a.:
werkbeurzen + 32.000
projectbeurzen vertalers + 35.000
focuspunten + 14.000
literaire verenigingen + 31.000
e-literatuur (*nieuw*) + 28.000
buitenland + 82.000
stimuleringsubsidies vertalers + 11.000
- Projecten: + 40.000
extra in 2008 Poëziezomers Watou '08
- Voorzieningen: -/- 346.830
Vrijval door afboeking van sociaal passief n.a.v. een brief van minister Anciaux van
31.10.2008 waarin hij een addendum aankondigt op de beheersovereenkomst,
waarin een waarborg wordt toegezegd voor het sociaal passief indien de beheers-
overeenkomst van het VFL niet verlengd wordt (bedrag = 125.000).
Vrijval door afboeking van de voorzieningen voor verhuizing en grote herstellin-
gen (bedrag = 160.000).
Vrijval door afboeking van de voorziening voor overlopende projecten (bedrag =
61.830).

RESULTAAT

In plaats van negatief € 51.918 in 2007, in 2008 positief € 321.480, grotendeels door de terugname van voorzieningen van de vorige boekjaren. Het resultaat van het boekjaar 2008 exclusief de terugname voorzieningen (€ 235.485) bedraagt € 85.995.

De voorziening voor verhuizing werd voor € 49.515 aangewend (voor de reële kosten

verhuizing die in operationele kosten werden opgenomen) en integraal voor de voorziening overlopende projecten (€ 61.830).

Bestemming van het resultaat

Het Fondsbestuur heeft beslist zoals de vorige jaren het bedrag van de afschrijvingen (22.939) in mindering te brengen van het geplaatst kapitaal (dat daalt naar 325.236), waardoor het berekend netto resultaat toeneemt tot 344.419. Daarvan wordt 257.424 euro aangewend om het overgedragen negatief resultaat van 957.967 te verkleinen (dit wordt dus negatief 700.543). In uitvoering van artikel 4 van de beheersovereenkomst 2006 – 2010 wordt € 85.995 vastgelegd als een onbestemd reserfefonds dat enkel na beslissing van het Fondsbestuur aangesproken kan worden. Het overgedragen negatief resultaat daalt dus met 27 % met bovenop een reservering van 85.995 (of 9 % van het negatief resultaat per einde 2007).

2.2. ESR-Begroting 2008

2.2.1. Ontvangsten

Dotatie	3.999.000
MVG: boekhandelsregeling	198.000
ICB	64.000
Cofinanciering NFvDL	100.404
Taalunie	5.043
Diverse opbrengsten	20.602
Renteopbrengst	48
Totaal	4.387.097

2.2.2. Uitgaven

Lonen	608.438
Goederen en diensten	313.651
Subsidies en projecten derden	3.250.498
Investeringen	103.263
Totaal	4.275.850

2.2.3. ESR-vorderingensaldo over 2008

+ / + 112.247

- beginsaldo 01/01/2008 = - / - 350.615 (na correctie door Rekenhof jaarrekening 2007)

- eindsaldo 31/12/2008 = - / - 239.369

2.2.4. Overzicht (uitstaande) verbintenissen en verplichtingen 2008

2.2.4.1. Hoofdgroepen

(in € .000)	Uitstaande verbintenissen 01/01/2008	Verbindenissen aangegaan in 2008	Verplichtingen 2008	2008 uitstaande verbintenissen over 2008 per 31/12/2008
werkingskosten	37	887	855	69
investeringen	0	5	5	0
verhuishudget	0	97	97	0
subsidies + projecten				
2007 e.v.	554	0	251	303
2008	0	3171	2663	508
			Extra comptabel (zie 34.41)	2009 = 781 2010 = 77 2011 = 0

2.2.4.2. Subsidies binnenland

(in € .000)	2007	Verbindenissen aangegaan in 2008	Verplichtingen		Uitstaande verbintenissen over 2008 per 31/12/2008
			'08	'07 e.v.	
Werkbeurzen auteurs		745	745	7	0
Stimuleringsbeurzen		41	41	0	0
Biografiebeurzen		67	53	20	14
Reisbeurzen		12	9	0,5	1
Projectbeurzen vertalers		148	142	4	37
Stimulerings-subsidies		25	25	0	0
Literaire tijdschriften	voorschot 81	318	202	32	35
Productiesubsidies		38	2	22	19
Focuspunten	voorschot 178	790	534	78	78

Verenigingen	104	94	10	10
Manifestaties	89	75	6	4
Deskundigheidsbe- vordering	21	11	0	3
Digitalisering	28	25	0	3
Strips				
Werkbeurzen	124	124	0	0
Tijdschriften	10	8	2	2
Productiesubsi- dies	23	3	14	
Manifestaties	5	4	0	1
Mentoraten	2	1	0	1
Totaal	2.590	2.098	195,5	

2.2.4.3. Deelbudget buitenland (incl. ICB en project Angoulême 2009)

(in € .000)	2007	Verbintenissen 2008	Verplichtingen		Uitstaande verbintenissen over 2008 per 31/12/2008
			'08	'07 e.v.	
Vertaalsubsidies	139	92	35		47
Productiesubsidies	33	21	5		12
Auteursbezoeken	29	23	0,3		6
Illustratorentoon- stelling	4	4			0
Publishers Tour	11	11			0
Vertaalprijzen: Else Otten, Phares du Nord, Vondel	10	10			
Bologna	7	7			
Frankfurt	19	19			
Londen	1,4	1,4			
Overige beurzen	2,2	2,2			
Fiches, documentatie, werkingskosten	20	20	1		
Poetry International Web	3	3			
Nieuwsbrief / 10 Books	11	6			5
Vertaalbeoordelingen	3	3			
Overige	5	5			

Oldenburg	vo. 8			8	0
Angoulême	vo 5.0	174	135	0,5	39

vo. = voorziening per 31.12.2007

2.2.4.4. Deelbudget projecten

(in € .000)	2007	Verbintenissen 2008	Verplichtingen	Instaande ver- bintenissen per 31/12/2008	
			'08	'07 e.v.	
VAV	6	60	54	6	6
L.P. Boon	0	47,5	47,5	0	0
BLTVN	0	2,5	2,5	0	0
Beoordelaars	0	8,5	8,5	0	0
Steunaankopen tijdschriften	0,7	7,3	6,3	0,7	0
Defence of Poetry	vo. 7	0	0	5	0
INTERNE WERKING					
Centrale databank		7	7		0
Website	vo. 21	19	19		0
		190,8	180,8	11,7	10
EXTERNE PROJECTEN IN OPDRACHT					
Vertaaldag Taalunie	0	5,3	5,3	0	0
ICB	0	64	64	0	0
Boekhandels	0	198	14		184
Antwerpen Boekenstad	0	5	0	0	5

vo. = voorziening per 31.12.2007

2.3. Toelichting bij de uitvoering van de begroting 2008

Het Vlaams Fonds voor de Letteren (VOI sui generis) is opgericht bij decreet van 30 maart 1999, is operationeel sinds 1 januari 2000 en handelt naar de goedgekeurde beheersovereenkomst 2006 - 2010. Bij decreet van 23 april 2004 werden een aantal wijzigingen aan het oprichtingsdecreet goedgekeurd.

Het VFL heeft tot doel de Nederlandstalige letteren en de vertaling in en uit het Nederlands van literair werk in de brede zin van het woord te ondersteunen en de sociaal-economische positie van de auteurs en vertalers mee te verbeteren.

2.3.1. Ontvangsten

- De dotatie 2008 bedroeg € 3.999.000 – een verhoging via indexering van € 58.000 en extra middelen van € 200.000.
- Vanuit Internationaal Cultuurbeleid (ICB) werd in november 2007 een extra budget van € 64.000 toegekend bestemd voor de deelname van Vlaamse auteurs en de presentatie van literatuur uit Vlaanderen op relevante internationale literaire platforms.
- Het departement CJSM verleende in november 2008 aan het VFL de opdracht voor de ontwikkeling en uitvoering van ondersteunende maatregelen voor de kwaliteitsboekhandel in Vlaanderen. Het beschikbare budget hiervoor was € 198.000, waarvan 15 % voor overhead door het VFL-secretariaat.
- Externe projectsubsidies werden toegewezen door de Nederlandse Taalunie voor de organisatie van een Vlaamse Vertaaldag (€ 5.043) en Antwerpen Boekenstad voor de inrichting van het Vertalershuis (€ 5.000).
- Diverse operationele opbrengsten bedroegen € 15.606.

Totaal = € 4.286.649

2.3.2. Aanwending

2.3.2.1. Werkingskosten

Totaal = 934.386 (+ 110.958)

2/3 zijn loonkosten (= 608.000)

- In 2008 werd een coördinator buitenland aangeworven (actieplan versterking buitenlandwerking) die ook de coördinatie van de communicatie doet (actieplan Fondsbestuur).
- Ter voorbereiding van de presentatie van de Vlaamse strip op het internationaal stripfestival in Angoulême in januari 2009, werd een tijdelijke projectmedewerker aangeworven. Het volledige project wordt intern uitgevoerd.

In maart 2008 is het VFL verhuisd naar een nieuwe locatie. Naast recurrente hogere huisvestingskosten (+ 20.000 per jaar) is in 2008 enkele maanden huur betaald op twee locaties; extra kosten m.b.t. de verhuizing (aanpassing drukwerk, kleine aankopen,...) zijn in 2008 in kosten genomen.

In de interne begroting was € 70.000 voorzien voor de verhuizing en in 2007 is een voorziening opgenomen voor de verhuiskosten van € 45.000 boven op de bestaande voorziening sinds 1999 van € 115.000 voor “grote herstellingen en verhuizing”.

Het aantal vergaderingen van de adviescommissies is gestegen. Er is meer beroep gedaan op externe schriftelijke adviseurs voor de toegenomen aanvragen vanuit het buitenland en de gemeenschappelijke regelingen met Nederland.

2.3.2.2. *Subsidieregelingen*

Totaal = 3.049.000

BINNENLAND

In 2008 is een nieuwe regeling ingevoerd voor e-literatuur (digitalisering en literatuur) en een nieuwe regeling ontwikkeld voor de editiekosten en publicatie van literaire oeuvres. Voor de specifieke regelingen voor auteurs en vertalers werden extra middelen uitgetrokken.

BUITENLAND

Met productiesubsidies voor strips en prentenboeken is er een nieuwe regeling ingevoerd. De investeringen in de voorbije jaren in internationale netwerking, aanwezigheid op vakbeurzen en documentatieontwikkeling hebben (zoals verwacht) geleid tot een sterke groei van de vertaalsubsidies en beurzen voor buitenlandse bezoeken van auteurs en illustratoren. De illustratorentoonstelling zette zijn tocht door Europa verder en het gastlandschap van de Vlaamse strip in Angoulême werd actief voorbereid. In februari brachten 10 buitenlandse uitgevers van kinderboeken een werkbezoek van een week aan Vlaanderen.

Het budget voor buitenland steeg met € 82.000.

In totaal werden nieuwe verbintenissen aangegaan voor € 2.577.000 (binnenland) en € 472.000 (buitenland).

Belangrijke toepassingen (afgeronde bedragen – tussen haakjes de cijfers van 2007):

• BINNENLAND	werkbeurzen auteurs	824.000 (772.000)
	stimuleringsbeurzen auteurs	41.000 (41.000)
	biografiebeurzen	67.000 (72.000)
	projectbeurzen vertalers	148.000 (109.000)
	stimuleringsubsidies vertalers	25.000 (13.000)
	literaire tijdschriften	318.000 (306.000)
	productiesubsidies	38.000 (103.000)
	literaire verenigingen	104.000 (73.000)
	literaire manifestaties	89.000 (95.000)
	literaire focuspunten	790.000 (776.000)
	strips	171.000 (171.000)
	e-literatuur	28.000 (0)
	deskundigheidsbevordering	21.000 (20.000)
	• BUITENLAND	vertaalsubsidies
productiesubsidies		38.000 (24.000)
auteursbezoeken		29.000 (19.000)
vakbeurzen		30.000 (16.000)
informatie, publicaties, eigen folders		30.000 (27.000)

Voor het project Angoulême werd in 2008 € 174.000 vrijgemaakt, vooruitlopend op de presentatie in januari 2009.

2.3.2.3. Lopende projecten

191.000 intern; 272.000 voor derden

Doorlopende projecten waren de ondersteuning van de Vlaamse Auteursvereniging (€ 60.000) en van de editie van het Verzameld Werk L.P. Boon (€ 47.500), vanaf 2009 in een nieuwe structurele regeling. Voor de laatste editie van Poëziezomers Watou werd in overleg met de minister van Cultuur een projectsubsidie van € 40.000 toegekend.

De eerste editie van *Defence of Poetry* werd met succes uitgevoerd. Het in 2007 gestarte project voor de aanpassing van de website werd in november afgerond (€ 19.000).

De projecten voor derden (Taalunie, ICB, departement CJSM, Antwerpen Boekenstad) – voor in totaal € 272.000 – werden gerealiseerd met de eigen medewerkers, met eigen infrastructuur en voor de werkingskosten uit eigen middelen. Enkel voor het boekhandelsproject is een bijdrage in de overhead voorzien.

2.3.3. Relatie begroting-uitvoering (in € .000)

Het VFL-bestuur heeft naast de maandelijks financiële opvolging tweemaal een interne herschikking van het budget doorgevoerd binnen de bestaande middelen, rekening houdend met de bijkomende ontvangsten.

Code	Omschrijving	BC 2008	Uitvoering 2008	Afwijkingen
ONTVANGSTEN				
08.22	Over te dragen tekort	281	239	- 42
38.1	Inkomensoverdracht bedrijven	0	21	+ 21
39.2	Inkomensoverdracht buitenland	0	105	+ 105
46.1	Overheid institutioneel	0	262	+ 262
46.2	Overheid niet-organiek	3.999	3.999	=
	Totaal ontvangsten	4.280	4.626	+ 346
UITGAVEN				
03.21	Overgedragen tekort	281	351 ¹²	+ 70
11	Lonen en sociale lasten	615	608	- 7
12	Aankopen niet-duurzame goederen en diensten	215	314	+ 99
34.41	Geldelijke uitkeringen	3.169	3.250	+ 81
7	Investerings	0	103	+ 103
	Totaal uitgaven	4.280	4.626	+ 346

Toelichting

• ONTVANGSTEN

- 39.2 Ontvangsten in het kader van de cofinancieringsregeling met het Nederlandse Fonds voor de Letteren. Tot het boekjaar 2007 werden deze rechtstreeks in mindering gebracht van de betrokken subsidieregeling, vanaf het boekjaar

¹² Aangepast op basis van de opmerkingen van het Rekenhof bij de jaarrekening 2007 van 20.01.2009, referentie N 09-3.391.959 B2 – uitvoeringsrekening.

2008 wordt de betaling vanuit Nederland geregistreerd als ontvangst.

46.1 Ontvangsten uit twee opdrachten van de Vlaamse Gemeenschap met extra middelen die in de loop van 2008 aan het VFL zijn opgedragen. Deze hebben ook geleid tot hogere geldelijke uitkeringen (zie 34.41).

- UITGAVEN

7 en 12 De overschrijdingen in 7. Investerings en 12. Aankopen hebben grotendeels betrekking op de verhuizing. Bedrijfseconomisch is dit gedragen vanuit de voorziening verhuizing (45) en grote herstellingen (115).

- EINDRESULTAAT

Het over te dragen ESR-vorderingensaldo is gedaald met 42. Vertrekkend vanuit het aangepaste overgedragen saldo per 31.12.2007 op aangeven van het Rekenhof, is het ESR-vorderingensaldo in 2008 gedaald met 112.

3. Organisatorisch kader

3.1. Bestuurs- en adviesorganen

3.1.1. Adviescommissies

Acht Adviescommissies brengen advies uit over ingediende subsidieaanvragen, elk binnen hun specifieke werkteerrein. Een Adviescommissie bestaat uit vier leden en een voorzitter. Zij worden bijgestaan door een stafmedewerker van het Fondssecretariaat zonder stemrecht. De voorzitter is tevens lid van het Beslissingscollege. Het Fondsbestuur benoemt de commissieleden voor een termijn van maximaal vier jaar.

Adviescommissie proza

Voorzitter: Hilde Van Belle

Leden: Frank Hellemans, Koen Rymenants, Geert Swaenepoel, Tom Van Imschoot

Frank Hellemans (° 1957) doceert communicatiegeschiedenis en journalistiek aan de Katholieke Hogeschool Mechelen. Hij is literair criticus voor *Knack* sinds 1987. Hij is ook jurylid voor de Ako-Literatuurprijs 2008 en levenslang supporter van Malinwa.

Koen Rymenants (° 1977) is verbonden aan de subfaculteit literatuurwetenschap van de KULeuven, waar hij onderzoek verricht naar de literatuur in Nederland en Vlaanderen tijdens het interbellum.

Geert Swaenepoel (° 1953) is als bibliothecaris verbonden aan de lerarenopleiding van de Karel de Grote-Hogeschool in Antwerpen. Recenseert voor *De Leeswolf*, is redactiesecretaris van *ZL* en verantwoordelijke voor de rubriek 'Bibliotheek' in *Kunsttijdschrift Vlaanderen*.

Hilde Van Belle (° 1958) doceert Nederlands aan de Lessius Hogeschool Antwerpen en is geaffilieerd onderzoeker aan de KULeuven. Ze publiceert over Nederlandse literatuur (Cees Nooteboom, Rutger Kopland, Willem Elsschot), vertaalwetenschap, retorica en argumentatieleer.

Tom Van Imschoot (° 1978) is docent aan Sint-Lucas Beeldende Kunst Gent en gastdocent aan het Rits. Voordien werkte hij als onderzoeker aan de Jan van Eyck Academie in Maastricht en doctoreerde hij als aspirant van het FWO aan de Universiteit Gent op een proefschrift over leestheorie (Iser), het imaginaire (Blanchot) en het lichamelijke in het werk van Louis Paul Boon. Hij is medeoprichter en redacteur van *rekto:verso*, tijdschrift voor kunstkritiek, en publiceert af en toe in *Ons Erfdeel*, *De Witte Raaf* en *Yang*.

Werking en agendapunten

De Adviescommissie adviseerde na uitgebreid overleg over de werkbeurzen voor proza-auteurs (zie 1.2.1.), gaf inhoudelijk advies over de aanvragen voor productiesubsidies proza (zie 1.7.1.) en voor de prozaprojecten binnen de regeling e-literatuur (zie 1.6.). Ze sprak zich ook uit over de reisbeurzaanvragen van proza-auteurs (zie 1.2.4.). Tot slot stelden de commissieleden schriftelijke beoordelingsrapporten op voor aanvragen in het kader van de regeling stimuleringsbeurzen voor literaire debuten uit Vlaanderen en Nederland (zie 1.2.2.).

De Adviescommissie proza vergaderde twee keer in 2008.

Adviescommissie poëzie & essay

Voorzitter: Hugo Brems

Leden: Kurt De Boodt (vanaf augustus 2008), Anne Decelle, Matthijs De Ridder, Patrick Peeters

Hugo Brems (° 1944) is hoogleraar moderne Nederlandse letterkunde aan de KU-Leuven. Hij is redacteur van *DWB* en van *Kritisch Lexicon van de moderne Nederlandse literatuur*. Hij schreef over poëzie voor diverse kranten en tijdschriften. Begin 2006 publiceerde hij *Altijd weer vogels die nesten beginnen. Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1945-2005*.

Kurt De Boodt (° 1969) is dichter, kunstcriticus en redacteur. Tot december 1999 was hij hoofdredacteur van het maandblad *Kunst & Cultuur*. Nu is hij programmator literatuur in het Paleis voor Schone Kunsten van Brussel, waar hij literatuur met de andere kunsten in contact brengt. Hij stelde de bloemlezing *Zie. Kunst in poëzie uit Vlaanderen* (2006) samen en publiceerde meerdere dichtbundels.

Anne Decelle (° 1979) was tot eind 2007 wetenschappelijk medewerker aan de onderzoekseenheid Nederlandse literatuur van de KULeuven. Ze publiceert vooral over hedendaagse poëzie en promoveerde op een proefschrift over het oeuvre van Stefan Hertmans.

Matthijs de Ridder (° 1979) is verbonden aan het Louis Paul Boon-documentatiecentrum van de Universiteit Antwerpen. Hij werkt binnen de Geconcentreerde Onderzoeksactie Literatuur, Vlaamse Beweging en Maatschappij (1914-1950) aan een proefschrift over de activistische tegentraditie in de Vlaamse letteren. Hij bezorgde de *Verzamelde verzen* van Gaston Burssens en publiceerde al over L.P. Boon, Kurt Köhler, Paul Kenis en Willem Elsschot.

Patrick Peeters (° 1967) werkt in een wetenschappelijke uitgeverij in Leuven. Hij publiceert regelmatig over Nederlandstalige poëzie en is redacteur van *freespace Nieuw-zuid* en *Poëziekrant*.

Werking en agendapunten

De Adviescommissie adviseerde over de werkbeurzen voor dichters en essayisten (zie 1.2.1.), gaf inhoudelijk advies over de productiesubsidies poëzie & essay (zie 1.7.1.) en de e-literatuurprojecten (zie 1.6.), en sprak zich ook uit over de reisbeursaanvragen van dichters en essayisten (zie 1.2.4.). De Adviescommissieleden stelden beoordelingsrapporten op voor aanvragen in het kader van de regeling stimuleringsbeurzen voor literaire debuten uit Vlaanderen en Nederland (zie 1.2.2.). Ten slotte concipieerde en begeleidde de Adviescommissie het *Gedichtendagessay* (zie 4.4.9.).

De Adviescommissie poëzie & essay vergaderde drie keer in 2008.

Adviescommissie kinder- en jeugdliteratuur

Voorzitter: Vanessa Joosen

Leden: Saskia de Bodt, Eva Devos, Jürgen Peeters, Ann Schatteman

Saskia de Bodt (° 1952) is als kunsthistoricus verbonden aan de Universiteit Utrecht. Sinds 2008 is ze ook hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam, met als leeropdracht de geschiedenis van de illustratie in Nederland en Vlaanderen van 1850 tot heden. Saskia de Bodt werkte als gastconservator in kunstmusea in Nederland, België, Denemarken, de VS en Japan. Ze publiceerde onder meer over Nederlandse schildersdorpen, schreef vele schildersmonografieën en enkele boeken over beeldvorming in geïllustreerde (kinder)boeken.

Eva Devos (° 1974) studeerde Vergelijkende Cultuurwetenschappen. Na de graduaatsopleiding Bibliotheekwezen en Documentaire Informatiekunde ging zij in 2000 aan de slag bij het Nationaal Centrum voor Jeugdliteratuur. Sinds 2006 werkt zij bij Stichting Lezen, waar zij onder meer bibliothecaris is van het Focuspunt Jeugdliteratuur.

Vanessa Joosen (° 1977) behaalde een diploma Germaanse Talen aan de Universiteit Antwerpen en een MA in Children's Literature aan de universiteit van Roehampton. Aan de UA promoveerde ze met een proefschrift over sprookjesbewerkingen en doceert ze jeugdliteratuur. Daarnaast recenseert ze jeugdboeken voor *De Standaard*.

Jürgen Peeters (° 1981) studeerde Germaanse Talen aan de Universiteit Antwerpen. Momenteel is hij leerkracht Nederlands-Duits aan een middelbare school en recenseert hij jeugdliteratuur voor *De Leeswelp*, *Blikopener* en *iD*.

Ann Schatteman (° 1965) is schoolbibliothecaris in de H. Familie-Secundair in Sint-Niklaas, waar ze als 'beroepsleesbevorderaar' in hart en nieren zo'n 800 leerlingen en leerkrachten aan het lezen probeert te krijgen. Beroepshalve is ze al 15 jaar bezig met kinder- en jeugdliteratuur.

Werking en agendapunten

De Adviescommissie adviseerde over de werkbeurzen voor kinder- en jeugdauteurs (zie 1.2.1.), gaf inhoudelijk advies over de productiesubsidies kinder- en jeugdliteratuur (zie 1.7.1.) en sprak zich ook uit over de reisbeursaanvragen van kinder- en jeugdauteurs (zie 1.2.4.). De commissieleden stelden beoordelingsrapporten op voor aanvragen in het kader van de regeling stimuleringsbeurzen voor literaire debuten uit Vlaanderen en Nederland (zie 1.2.2.). De commissie fungeerde ook als klankbord voor het buitenlandbeleid voor kinder- en jeugdliteratuur en gaf inhoudelijk advies over aanvraagdossiers voor vertaal- en productiesubsidies van buitenlandse uitgevers kinder- en jeugdliteratuur. Aan twee leden van de commissie werd een schriftelijk vooradvies gevraagd over de aanvragen voor biografieprojecten over kinder- en jeugdauteurs (zie 1.2.3.).

De Adviescommissie kinder- en jeugdliteratuur vergaderde twee keer in 2008.

Adviescommissie theater

Voorzitter: Arthur Sonnen

Leden: Mark Cloostermans, Luk Van den Dries, Jan Van Dyck, Els Van Steenberghe

Mark Cloostermans (° 1977) werkt sinds 2002 als freelancejournalist, hoofdzakelijk voor *De Standaard* en *Boekblad*. Hij recenseert theater en Nederlandstalige literatuur en schreef de boeken *De tak waarop wij zitten. Berichten uit de boekenbranche* (2005) en *Bloot zijn en beginnen. Het oeuvre van Kristien Hemmerechts* (2008).

Arthur Sonnen (° 1946) studeerde Neerlandistiek en theaterwetenschap aan de Universiteit van Amsterdam. Hij was jarenlang hoofd toneelprogrammering bij het Holland Festival en van 1986 tot 2004 was hij directeur van het Nederlands-Vlaams Theaterfestival. Hij is medewerker van het SICA en docent dramaturgie aan de Toneelacademie van Maastricht.

Luk Van den Dries (° 1957) doceert theaterwetenschap aan de Universiteit Antwerpen en aan de Posthogeschool voor Podiumkunsten. Hij is ook actief als freelancedramaturg bij diverse gezelschappen.

Jan Van Dyck (° 1971) studeerde filosofie in Leuven en was als productiedramaturg en vertaler verbonden aan de KNS en Het Toneelhuis, waar hij ook enkele jaren artistiek coördinator was. Hij doceerde aan het Herman Teirlinck Instituut en is nu dramaturg en projectcoach bij Villanella, kunsthuis voor kinderen en jongeren in Antwerpen.

Els Van Steenberghe (° 1977) schreef een proefschrift aan de Universiteit Gent over de ontwikkeling van het kindbeeld op de jeugdtheaterscène. Als freelancedramaturge verzorgde ze de dramaturgie bij creaties van onder anderen Jongeren theater *f*ABULEUS, Toneelgroep NUNC, Wouter Deprez en Theater Larf! Ze publiceert over (jeugd)theater in boeken en tijdschriften als *De Leeswelp*, *De Leeswolf*, *Theater & Educatie* en *Documenta*.

Werking en agendapunten

De Adviescommissie adviseerde over de werkbeurzen voor theaterauteurs (zie 1.2.1.), over de vertaalsubsidieaanvragen voor theater (zie 1.9.1.) en over een productiesubsidieaanvraag voor een luisterboek (zie 1.7.1.). De commissie bracht ook een advies uit over de aanvraag van Het Schrijverspodium vzw, een literaire organisatie (zie 1.8.1.). De commissieleden suggereerden interessante Vlaamse toneelteksten met vertaalpotentieel voor het theatertreffen in Oldenburg (zie 4.5.11).

De Adviescommissie theater vergaderde drie keer in 2008.

Adviescommissie strips

Voorzitter: Pieter van Oudheusden

Leden: Jan Bex, Willem Degraeve, Steven Dupré, Jan Phlips

Jan Bex (°1962) is beroepsjournalist en schrijft voor *Het Belang van Limburg* en *Gazet van Antwerpen*. Zijn fascinatie voor het beeldverhaal dateert van heel vroeg. Sinds 1989 verzorgt hij de stripverslaggeving voor beide kranten. Met 'Kluifjes' verscheen vanaf 1991 de eerste regelmatig verschijnende striprecensierubriek in de Vlaamse pers.

Willem Degraeve (°1975) studeerde Romaanse talen aan de Universiteit Gent. Van kindsbeen af gefascineerd door strips, koos hij als thema voor zijn eindejaarsverhandeling de literaire analyse van een stripverhaal: *De Poorten van de hel* (Lefranc) door Jacques Martin. Hij werkt sinds 1999 in het Belgisch Centrum van het Beeldverhaal als adjunct-directeur en verantwoordelijke voor Public Relations.

Steven Dupré (°1967) is sinds 1987 voltijds stripauteur. Hij maakt onder meer de reeksen *Wolf*, *Sarah & Robin* en *Coma*, en is tekenaar van *Pandora Box* en *Kaamelott*.

Jan Phlips (°1970) is zaakvoerder van De Stripkever in Mechelen. In zijn stripspecialzaak organiseert hij onder meer striptentoonstellingen.

Pieter van Oudheusden (°1957) is stripscenarist en schrijver van jeugdboeken. Hij werkte samen met illustratoren en striptekenaars uit Nederland en Vlaanderen, onder wie Goele Dewanckel (*Het mooie meisje*, 2004), Isabelle Vandenaabeele (*Mijn schaduw en ik*, 2005), Kristien Aertssen (*Een haas in maart*, 2006) en Jeroen Janssen (*De grote toveraar*, 2007). Zijn werk is in zes talen vertaald. Hij is vaste medewerker van de Nederlandse tijdschriften *Zone 5300* en *BoekieBoekie*.

Werking en agendapunten

Zie ook 1.3.

De Adviescommissie adviseerde over de werkbeurzen voor stripauteurs en gaf inhoudelijk advies over de productiesubsidies strips. Aan twee startbeurzen voor stripauteurs koppelde de commissie een mentoraat. Voorts adviseerde de Adviescommissie over de subsidieaanvragen voor stripmanifestaties en -tijdschriften en over projecten voor deskundigheidsbevordering (zie 1.11.). De commissie fungeerde ook als klankbord voor de verdere ontwikkeling van het binnen- en buitenlandbeleid voor strips van het VFL en het project *invité d'honneur Angoulême*.

De Adviescommissie strips vergaderde vier keer in 2008.

Adviescommissie tijdschriften

Voorzitter: Stijn Geudens

Leden: Leen Boereboom, Elke Brems (tot juni 2008), Alexander Roose, Jan Stuyck (vanaf juli 2008), Sven Vitse

Leen Boereboom (°1948) is hoofdredactrice van *Muziek&Woord*, het culturele maandblad van Klara (VRT). Ze zit in de raad van bestuur van de Vereniging van Culturele en Literaire Tijdschriften in Vlaanderen (CeLT).

Elke Brems (°1971) werkt als docent vertaalwetenschap aan de Faculteit Taal & Letteren van de HUB (Hogeschool-Universiteit Brussel) en als doctor-assistent aan de onderzoekseenheid Nederlandse literatuurstudie van de KULeuven.

Stijn Geudens (°1971) studeerde geschiedenis aan de universiteiten van Antwerpen en Gent. Hij is redactiesecretaris van het maandblad *Streven*.

Alexander Roose (°1967) is doctorassistent bij de vakgroep Frans van de Universiteit Gent. Hij schreef een proefschrift over Michel de Montaigne en publiceerde vooral over Franse literatuur.

Jan Stuyck (°1971) werkt als wetenschappelijk medewerker in het AMVC-Letterenhuis. Hij is eindredacteur van *Zuurvrij. Berichten uit het AMVC-Letterenhuis*. Hij bezorgde samen met Geert Buelens en Matthijs de Ridder *De Trust der Vaderlandsliefde. Literatuur en Vlaamse Beweging 1890-1940* (2005). Hij doceert wereldliteratuur aan het Herman Teirlinck Instituut in Antwerpen en schrijft onder meer voor *De Morgen*.

Sven Vitse (°1981) doceert moderne Nederlandse letterkunde aan de Universiteit Utrecht. Hij studeerde Germaanse talen aan de VUBrussel en schreef een proefschrift over experimenteel en postmodern Nederlandstalig proza.

Werking en agendapunten

Zie ook 1.5.

De Adviescommissie adviseerde over de subsidieaanvragen voor literaire tijdschriften en CeLT en schreef begin 2008 het jaarlijkse *Tijdschriftenrapport* op basis van de jaargang 2007 van de literaire tijdschriften. De commissie ontwikkelde mee het nieuwe reglement e-literatuur, bracht advies uit over een deel van de projecten e-literatuur (zie 1.6.) en had een gesprek met de redactie van het e-project *De Reactor*. De commissie evalueerde in de loop van het jaar de toegekomen tijdschriftnummers van de jaargang 2008, evalueerde het huidige tijdschriftenreglement en werkte aan een nieuw reglement voor de meerjarige periode 2010-2013. De commissie had een gesprek met de chefs literatuur van een aantal Vlaamse media en wisselde met hen van gedachten om de zichtbaarheid van de literaire en culturele tijdschriften te verhogen

en bereidde het Tijdschriftenforum 2009 voor waarbij o.a. aandacht geschonken zal worden aan de promotie van literaire tijdschriften.

De Adviescommissie tijdschriften vergaderde zeven keer in 2008.

Adviescommissie verenigingen, manifestaties en focuspunten

Voorzitter: Steven Heene

Leden: Chris Boudewijns, Katelijne Meeusen, Michel Price, Frederika Van Wing

Chris Boudewijns (° 1954) is sinds 1990 aan de slag als promotie-, communicatie- en marketingverantwoordelijke bij de Antwerpse vestiging van de Nederlandse WPG Uitgevers, waaronder Querido, De Arbeiderspers en De Bezige Bij. Ze is ook bestuurslid van Boek.be.

Steven Heene (° 1969) werkt sinds 2005 als attaché voor pers en communicatie aan de stad Gent, kabinet Stadsontwikkeling, Mobiliteit en Wonen. Hij was cultuurjournalist voor onder meer *De Standaard* en *De Morgen* en programmeerde tussen 2001 en 2004 theater en literatuur in Kunstencentrum Vooruit in Gent. In die periode begon hij ook met het live-boekenprogramma 'Uitgelezen', vandaag te zien in Gent, Antwerpen, Leuven en Oostende. Hij werkt als artistiek coördinator voor het jaarlijkse zomerfestival Theater aan Zee in Oostende.

Katelijne Meeusen (° 1977) werkte vijf jaar op de marketingafdeling van Standaard Uitgeverij-Manteau. Sinds april 2007 is ze verantwoordelijke communicatie bij het kunstencentrum Monty.

Michel Price (° 1953) is cultuurbeleidscoördinator en afdelingshoofd Cultuurontwikkeling voor de stad Mechelen. Voordien was hij aan de slag in het cultuurcentrum Strombeek-Bever en bij Thassos en Rataplan in Borgerhout. Hij was programmeur podiumkunsten in De Brakke Grond en leidde drie edities van Het Theaterfestival (Vooruit, Kaaitheater, deSingel).

Frederika Van Wing (° 1977) werkt als projectmanager bij het Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken (VCOB) in de beleidsdomeinen marketing, promotie en communicatie. Ze studeerde moderne geschiedenis en culturele studies. Haar eerste professionele ervaring deed ze op in de bibliotheek van Leuven als redactiemedewerker voor *Tips en Tripsels*, de voorloper van de *Inspiratiegids Jeugdboekenweek*.

Werking en agendapunten

De Adviescommissie adviseerde over de subsidieaanvragen auteursgenootschappen (aanvullende projectsubsidie), literaire organisaties en literaire manifestaties (zie 1.8.). Ze behandelde de werkingsverslagen 2007 van de literaire organisaties, auteursgenootschappen, grote literaire manifestaties en focuspunten. De commissie had een evaluatiegesprek met NOK naar aanleiding van de subsidieaanvraag en verkennende gesprekken met Cultuur Lokaal en FARO. De commissie organiseerde een interne denkdag, waar de aftrap werd gegeven voor de studie naar de verdere ontwikkeling van het literaire middenveld.

De Adviescommissie verenigingen, manifestaties en focuspunten vergaderde vijf keer in 2008.

Adviescommissie vertalingen in het Nederlands

Voorzitter: Guy Posson

Leden: Kristoffel Demoen (vanaf oktober 2008), Ilse Logie, Dirk Van Hulle, Elly Schippers

Kristoffel Demoen is professor aan de UGent. Zijn vakgebied behelst Griekse letterkunde, Byzantistiek, vertaalkunde en retorica.

Ilse Logie (°1964) doceert sinds 2005 Spaanstalige letterkunde aan de Universiteit Gent en was voordien verbonden aan het Hoger Instituut voor Vertalers en Tolken in Antwerpen. Ze is redactielid van het vertaaltijdschrift *Filter* en publiceert regelmatig over Hispano-Amerikaanse literatuur (onder meer in *De Standaard*) en over vertalen.

Guy Posson (°1939) is ere-algemeen directeur van de Plantijn Hogeschool, maar leidt al dertig jaar een dubbelleven als recensent, voordrachtgever en interviewer voor radio en televisie over Latijns-Amerikaanse literatuur. Hij vertaalde o.m. Octavio Paz, Juan José Arreola en Roberto Juarroz.

Elly Schippers (°1945) is literair vertaler uit het Duits. Ze geeft les aan de Vertalersvakschool in Amsterdam en begeleidt via het Expertisecentrum Literair Vertalen beginnende vertalers. Ze maakt deel uit van de redactie van de *Duitse Bibliotheek* van uitgeverij Atlas en was eindredactrice van het literaire tijdschrift *Deus ex Machina*.

Dirk Van Hulle (°1966) doceert Engelstalige literatuur aan de Universiteit Antwerpen en is auteur van *Joyce and Beckett*, *Discovering Dante* en *Textual Awareness* (Ann Arbor, 2004). Hij schrijft over literatuur voor *De Morgen*, *Yang* en *De Witte Raaf*, en vertaalde werk van onder meer Beckett, Adorno en Jelinek.

Werking en agendapunten

Zie ook 1.4.

De Adviescommissie adviseerde over de projectwerkbeurzen voor literaire vertalers. Verder gaf zij advies over de reisbeursaanvragen van vertalers en de projecten in het kader van deskundigheidsbevordering. De Adviescommissieleden stelden beoordelingsrapporten op voor aanvragen in het kader van de regeling stimuleringsubsidies voor debuterende vertalers uit Vlaanderen en Nederland.

De Adviescommissie vertalingen in het Nederlands vergaderde twee keer in 2008.

Gemeenschappelijke adviescommissies

In 2008 waren er drie gemeenschappelijke adviescommissies voor de behandeling van de gemeenschappelijke regelingen samen met het NFvDL.

Adviescommissie projectbeurzen literaire biografieën

Voorzitter: Menno Lievers

Leden: Piet Couttenier, Geert Swaenepoel, Yra van Dijk

Piet Couttenier is hoogleraar Nederlandse letterkunde aan de universiteiten van Antwerpen en Leuven. Zijn onderzoek spitst zich onder meer toe op de 19de-eeuwse Nederlandse letterkunde en op het werk van Guido Gezelle in het bijzonder.

Menno Lievers (°1959) is universitair docent Theoretische Filosofie aan de universiteit van Utrecht. Hij is recensent, publicist en redacteur van *De Revisor*.

Geert Swaenepoel: zie *Adviescommissie proza*.

Yra van Dijk is universitair docent Moderne Nederlandse letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam en recensent van *NRC Handelsblad*.

Adviescommissie stimuleringsbeurzen literaire auteurs

Voorzitter: Adriaan Krabbendam

Leden: Hugo Brems, Toin Duijx, Jürgen Peeters, Koen Rymenants, Dirk van Weelden

Hugo Brems: zie *Adviescommissie poëzie & essay*.

Toin Duijx (°1956) is jeugdliteratuurdeskundige. Hij werkte als docent jeugdliteratuur aan de Universiteit van Leiden. Momenteel is hij stagecoördinator studentenpedagogiek.

Adriaan Krabbendam (°1955) was van 1995 tot 2006 hoofdredacteur van Uitgeverij Vassallucci. Sinds 1 april 2006 is hij zelfstandig literair redacteur en vertaler.

Jürgen Peeters: zie *Adviescommissie kinder- en jeugdliteratuur*.

Koen Rymenants: zie *Adviescommissie proza*.

Dirk van Weelden (°1957) studeerde filosofie. Hij is auteur van verschillende romans en essays en mede-uitgever van het online magazine voor kunst en nieuwe media *Mediamatic*.

Adviescommissie stimuleringsubsidies literaire vertalers

Voorzitter: Barbara de Lange

Leden: Andrea Kluitmann, Guy Posson, Dirk Van Hulle

Barbara de Lange is literair vertaler Engels, van zowel fictie als non-fictie.

Andrea Kluitmann is literair vertaalster Duits-Nederlands. De teksten die ze vertaalt lopen uiteen van kinder- en jeugdliteratuur tot juridische stukken. Voor het Nederlandse literatuurtijdschrift *Surplus* en het Duitse vakblad voor kinder- en jeugdmedia *Eselohr* schrijft zij recensies.

Guy Posson: zie *Adviescommissie vertalingen in het Nederlands*.

Dirk Van Hulle: zie *Adviescommissie vertalingen in het Nederlands*.

Nieuwe en afscheidnemende commissieleden

De volgende leden traden in 2008 toe tot een van de Adviescommissies: Hilde Van Belle en Tom Van Imschoot (proza), Kurt De Boodt (poëzie & essay), Saskia de Bodt (kinder- en jeugdliteratuur), Pieter van Oudheusden en Jan Phlips (strips), Jan Stuyck (tijdschriften), Frederika Van Wing en Michel Price (VMF), Elly Schippers en Kristofel Demoen (vertalingen).

De volgende leden zetelden in 2008 voor het laatste jaar in hun Adviescommissie: Geert Swaenepoel (proza), Hugo Brems en Anne Decelle (poëzie & essay), Vanessa Joosen en Jürgen Peeters (kinder- en jeugdliteratuur), Arthur Sonnen en Els Van Steenberghe (theater), Willem Degraeve (strips), Elke Brems (tijdschriften), Frederika Van Wing (VMF), Guy Posson (vertalingen).

3.1.2. Externe beoordelaars

Het VFL doet een beroep op externe beoordelaars voor de evaluatie van de vertaalkwaliteit van aanvragen in het kader van volgende subsidieregelingen: Vertalingen in het Nederlands – Projectbeurzen vertalers, Vertalingen in het Nederlands – Stimuleringssubsidies vertalers, Buitenlandbeleid – Vertalingen uit het Nederlands. Ook voor de beoordeling van de literaire debuten in het kader van de regeling Stimuleringsbeurzen auteurs worden externe beoordelaars ingeschakeld.

Vertalingen in het Nederlands – Projectbeurzen en/of stimuleringssubsidies

Gerda Baardman (Engels), Jan Baetens (Frans), Peter Bergsma (Engels), Tanja Bouwman (Noors), Ronald Brouwer (Spaans), Marijke Caris (Frans), Ike Cialona (Italiaans), Lina Cortesão (Portugees), Johan de Boose (Pools), Christophe Declercq (Engels), Casper de Groot (Hongaars), Tom de Keyzer (Italiaans), Bea De Koster (Engels), Francesco De Nicoló (Italiaans), Erik Derycke (Duits), Erik De Smedt (Duits), Bart Eeckhout (Engels), Rokus Hofstede (Frans), Piet Joostens (Frans), Ramaz Kalmakhelidze (Georgisch), Lisette Keustermans (Deens, Noors), Lies Lavrijsen (Engels), Mark Leenhouts (Chinees), Nadine Malfait (Engels), Niek Miedema (Engels), Jan Mertens (Italiaans), Simone Moerman (Georgisch), Tanja Mortelmans (Duits), Arie Pos (Portugees), René Ransdorp (Chinees), Mariolein Sabarte (Spaans), Els Snick (Duits), Koen Stassijns (Frans), Irene 't Hooft (Turks), Maarten van Buuren (Frans), Chris van de Poel (Frans), Jan Pieter van der Sterre (Frans), Han van der Vegt (Engels), Frans van der Wiel (Engels), Gert-Jan van Dijk (Duits), Nelleke van Maaren (Duits), Gerjan van Schaaik (Turks), Ivo van Strijtem (Engels), Fernando Venâncio (Portugees), Ruben Verhasselt (Jiddisch), Rien Verhoef (Engels), Marijke Versluys (Engels), Paul Wijsman (Japans).

Buitenlandbeleid – Vertalingen uit het Nederlands

Goedele De Sterck (Spaans), Uwe Dethier (Duits), Marie Hooghe (Frans), Waltraud Hüsmert (Duits), Rainer Kersten (Duits), Stacey Knecht (Engels), Jerzy Koch (Pools), Christiane Kuby (Duits), Christian Marcipont (Frans), Monique Nagielkopf (Frans), Gulseren Ozlen (Turks), Ard Posthuma (Duits), Diego Puls (Spaans), Ina Rilke (Engels), Stefanie Schäfer (Duits), Paul Vincent (Engels).

Stimuleringsbeurzen literaire auteurs

Lars Bernaerts, Jos Borré, Elke Brems, Mark Cloostermans, Dirk De Geest, Anne Decelle, Sofie Gielis, Jan Lensen, Annemie Leysen, Marijke Malfroidt, Patrick Peeters, Erik Spinoy, Geert Swaenepoel, Els van de Perre, Tom Van Imschoot, Eveline Vanfraussen, Pieter Vermeulen, Pieter Verstraeten, Steven Vervaet, Katrien Vloerberghs.

3.1.3. Beslissingscollege

Het Beslissingscollege beslist over subsidieaanvragen op basis van het advies van de bevoegde Adviescommissie. Het Beslissingscollege bestaat uit negen leden: de acht voorzitters van de Adviescommissies en een externe voorzitter. Leden van het Beslissingscollege worden benoemd en ontslagen door het Fondsbestuur. Ze hebben een mandaat van vier jaar, dat eenmaal verlengbaar is.

Voorzitter: Marcel De Smedt

Leden: de voorzitters van de Adviescommissies

Marcel De Smedt (°1948) is gewoon hoogleraar aan de KULeuven en de KULeuven-Campus Kortrijk. Hij doceert Heuristiek en Editiewetenschap. Zijn wetenschappelijk werk situeert zich vooral op het domein van de teksteditie.

Werking en agendapunten

Het Beslissingscollege beslist over de adviezen van de Adviescommissies. Om belangenconflicten te vermijden wordt bij het begin van elke vergadering de directe en indirecte betrokkenheid van elke aanwezige bij een dossier vastgelegd. Een lid kan nooit deelnemen aan de bespreking en besluitvorming over een aanvraag waarbij hij/zij betrokken is.

Tijdens de vergaderingen van het Beslissingscollege worden tevens de beslissingen van het Fondssecretariaat in het kader van de mandaatregeling overlopen en toegelicht. Het Fondssecretariaat licht ook dossiers toe die buiten de mandaatregeling vallen, waarna het Beslissingscollege een besluit neemt.

De voorzitter van de betreffende Adviescommissie licht op de vergadering de gemotiveerde adviezen toe door het algemeen beoordelingskader te schetsen en specifieke adviezen in deeldossiers te verduidelijken. De overige leden kunnen de uitgebrachte adviezen bevragen, alternatieven voorstellen en definitief besluiten.

De agenda van het Beslissingscollege bevat een 'denktankpunt' om de verschillende werkerreinen op elkaar af te stemmen en commissieoverschrijdende thema's vanuit diverse invalshoeken te bespreken. Zo kwamen in 2008 aan bod:

- motivering van de subsidiebeslissingen;
- al dan niet invoeren van twee aanvraagrondes per jaar voor werkbeurzen;
- de dossierlast voor en honorering van de commissieleden;
- een Vlaams beoordelingssysteem voor de stimuleringsbeurzen literaire auteurs 2009;
- de werking van het Beslissingscollege.

Het Beslissingscollege vergaderde drie keer in 2008 en besliste zes keer via mailronde.

3.1.4. Beroepscommissie

Gemotiveerde bezwaren die tegen adviezen van een Adviescommissie bij het Fondsbestuur worden ingediend, worden behandeld door de Beroepscommissie.

Voorzitter: Bob Van den Broeck

Leden: Dirk De Geest, Annemie Leysen, Brigitte Raskin, Raymond Vervliet

Dirk De Geest (°1957) doceert moderne Nederlandse letterkunde en algemene literatuurwetenschap aan de KULeuven. Hij is een gepassioneerd lezer. Over zijn complexe ervaring met 20ste-eeuwse literatuur in Nederland en Vlaanderen publiceert hij in diverse tijdschriften.

Annemie Leysen (°1948) was docent Nederlands aan de lerarenopleiding van de Katholieke Hogeschool Leuven. Ze recenseert jeugdliteratuur voor de boekenbijlage van *De Morgen* en publiceert over jeugdliteratuur in diverse tijdschriften. Ze is bestuurslid van de Jan Campert-stichting en lid van de Raad voor Nederlandse Taal en Letteren.

Brigitte Raskin (°1947) is historica, maar ruilde haar baan als lerares geschiedenis voor een schrijverscarrière toen ze in 1989 de Ako-Literatuurprijs won met haar debuut *Het koekoeksjong*. Daarnaast is ze occasioneel reporter, columniste, recensente en jury- en commissielid. Ze bezorgde een bloemlezing in twee delen uit het werk van journalist Johan Anthierens.

Bob Van den Broeck (°1971) is licentiaat in de rechten (Universiteit Antwerpen) en gediplomeerde in de gespecialiseerde studies van het internationaal en het Europees recht (VUBrussel). Hij is wetenschappelijk medewerker bij het Universitair Centrum voor Discriminatie- en Diversiteitsrecht. Daarnaast is hij stafmedewerker visie en juridisch advies bij de dienst 'Samenleven in diversiteit' van de stad Antwerpen. Hij publiceert over diversiteitsvraagstukken in het algemeen en de moeilijke verhouding tussen recht en religie in het bijzonder.

Raymond Vervliet (°1939) is emeritus gewoon hoogleraar in de algemene en vergelijkende literatuurwetenschap aan de UGent. Hij schreef diverse boeken en artikels over fin-de-siècléliteratuur. Hij stelde de historiek op van het tijdschrift *Van Nu en Straks* en schreef een biografie over August Vermeylen.

Werking en agendapunten

De commissie behandelde in 2008 in drie zittingen vijftien bezwaarschriften; in elf gevallen werd de indiener ook ontvangen. In drie dossiers werd de beslissing van het Beslissingscollege herzien. Eén dossier is nog in behandeling.

Behandelde dossiers 2008:

werkbeurzen literaire auteurs: 8 dossiers – 2 herzieningen

werkbeurzen stripauteurs: 2 dossiers – geen herzieningen

literaire manifestaties: 1 dossier – geen herziening

projectbeurzen vertalers: 1 dossier – 1 herziening

productiesubsidies literair werk: 1 dossier – geen herziening

subsidies voor literaire tijdschriften: 2 dossiers – geen herziening; ander dossier nog in behandeling.

Aan het begin van iedere hoorzitting lichtte de voorzitter de opdracht en de werking van de Beroepscommissie toe. Enkele hoorzittingen werden op vraag van de indieners van het gemotiveerde inhoudelijke bezwaarschrift mee opgevolgd door een waarnemer van de Vlaamse Auteursvereniging. De VAV is positief over het verloop van de hoorzittingen, de samenstelling en systematiek van de dossiers en het respect voor de mensen die gehoord worden bij de opvang en de bevraging.

Opdracht Beroepscommissie

De Beroepscommissie gaat na of de Adviescommissie(s) en aansluitend het Beslissingscollege alle relevante elementen voor de besluitvorming hebben meegenomen, of ze consistent hebben geadviseerd en gemotiveerd, en of ze het aanvraagdossier objectief hebben beoordeeld. In haar onderzoek houdt de Beroepscommissie, behalve met het gemotiveerd bezwaarschrift, ook rekening met het reglement, het volledige aanvraagdossier, het advies van de Adviescommissie(s), de motivering van het besluit van het Beslissingscollege, en de aanvullende informatie verzameld op verzoek van de Beroepscommissie. Daarop beslist ze autonoom het besluit van het Beslissingscollege te bevestigen of geheel of gedeeltelijk te herzien.

De Beroepscommissie is geen *second opinion*-commissie die het inhoudelijk advies overdoet vanuit een eigen, tweede lezing.

Gemotiveerd inhoudelijke bezwaarschrift

Een bezwaarschrift dient te wijzen op duidelijke tekortkomingen en fouten in de advisering, besluitvorming en motivering op het vlak van volledigheid, consistentie en beoordeling, zoals bijvoorbeeld:

- hiaten in de argumentatie;
- tegensprekelijke beoordelingen van gezaghebbende media en personen;
- genegeerde argumenten pro;
- vergelijking met besluiten uit het verleden;
- overaccentuering van argumenten contra.

3.1.5. Fondsbestuur

Volgens het decreet is het Fondsbestuur bevoegd inzake de jaarlijkse begroting, de jaarrekening, het jaarlijkse actieplan, het meerjarenplan en het jaarverslag; de benoeming en het ontslag van de leden van adviescommissies, beslissingscollege en beroepscommissie; de installatie van en het toezicht op het dagelijks bestuur; de bekrachtiging en uitvoering van de beslissingen van het Beslissingscollege en de Beroepscommissie.

Dit houdt een aantal vaste agendapunten in voor de maandelijks bestuursvergadering: een financieel overzicht van de door het Beslissingscollege genomen beslissingen; een overzicht van de uitgevoerde betalingen, opgesplitst naar werkingskosten – nieuwe engagementen – oude engagementen – investeringen; opmaken van een prioriteitenlijst met aan te spreken kandidaten voor de vacante functies in commissies en college; organisatie en werking van het VFL-secretariaat; voorbereiding, inhoudelijke discussie en finalisatie van beleidsplannen; budgetbepaling en herschikking budget op basis van tussentijdse overzichten; rapportering van vertegenwoordigingen en overlegbesprekingen.

Het bestuur vergaderde negen maal in 2008. Behalve de eerder genoemde agendapunten kwamen o.m. nog aan bod: het organogram van het VFL-secretariaat en de uitbouw van een binnenland- en een buitenlandcel; de bespreking van de ingediende projecten voor het projectenbudget; de voorbereiding van de ontmoetingen met de commissie-Cultuur voor de jaarrapportage 2007 en de financiële toelichting bij de balans en resultaatrekening binnen de dubbele boekhouding en ESR-begroting van de Vlaamse gemeenschap; de samenstelling van de adviescommissies; de opvolging van het Boekenoverleg, het canonoverleg, de besprekingen met de Nederlandse Fondsen; de rapportering over de besprekingen met het kabinet cultuur en de voorbereidingen voor aanvullende regelingen voor auteurs en vertalers; het kwartaaloverzicht van de lopende zaken met toelichting bij nieuwe projecten, onderzoeken en interne ontwikkelingen.

Het Fondsbestuur werd uitgebreid met drie bestuurders. In 2009 is het mandaat van de voorzitter afgerond en moet een nieuwe voorzitter aangesteld worden.

Voorzitter: Joris Gerits

Ondervoorzitter: Cyriel Van Tilborgh

Leden: Stefan Brijs, Rita De Graeve (vanaf oktober), Wivina Demeester (tot juli), Jan Denolf, Jos Geysels, Rachida Lamrabet, Harold Polis, Annick Schramme (vanaf oktober), Rik Vandecaveye, Dorian Van der Brempt, Leen van Dijck, Marcel De Smedt (waarnemend zonder stemrecht), Carlo Van Baelen (waarnemend zonder stemrecht).

Stefan Brijs (°1969) is schrijver. Hij debuteerde in 1997 met de roman *De verwording*. Daarna publiceerde hij onder meer de essaybundels *Kruistochten* en *De vergeethoek*. In 2000 verscheen de roman *Arend* en vijf jaar later *De engelenmaker*, waarvan de vertaalrechten aan meer dan tien landen zijn verkocht.

Rita De Graeve is docent Cultuurmanagement aan de UA en zakelijk leider van LOD, productiehuis voor muziek en muziektheater. Ze trad toe tot het bestuur in oktober 2008.

Wivina Demeester (°1943) maakte carrière in de politiek en bekleedde verschillende ministerposten. Momenteel is ze bestuurder van vzw's en vennootschappen, onder meer voorzitter van deSingel en van het Vlaams Architectuur Instituut en bestuurslid van het Vlaams-Nederlands Huis deBuren. Ze was ook actief in de Stuurgroep Antwerpen Wereldboekenstad. In juli 2008 nam ze ontslag uit het bestuur, vanwege haar drukke werkzaamheden.

Jan Denolf (°1959) doceerde als historicus aan de EHSAL tot 1998. Van 1996 tot 2004 was hij uitgever bij Ludion. Sinds het najaar van 2004 is hij verbonden aan het kabinet van Minister van Cultuur Bert Anciaux, sinds februari 2007 als adjunct-kabinetchef cultuur. Sinds begin 2006 zetelt hij als afgevaardigde van de Vlaamse regering in het VFL-bestuur.

Marcel De Smedt (°1948) is gewoon hoogleraar aan de KULeuven en de KULeuven-Campus Kortrijk. Hij doceert heuristiek en editiewetenschap. Zijn wetenschappelijk werk situeert zich vooral op het domein van de teksteditie. Als voorzitter van het Beslissingscollege zetelt hij in het VFL-bestuur als waarnemend lid zonder stemrecht.

Joris Gerits (°1943) is emeritus hoogleraar Nederlandse taalbeheersing en moderne Nederlandse letterkunde aan de Universiteit Antwerpen. Hij is redacteur van *Streven* en was in 2005 co-uitgever van de nieuwe editie *Gedichten* van Hugues C. Pernath (Lannoo/Atlas). Sinds eind 2002 is hij voorzitter van het VFL-bestuur.

Jos Geysels (°1952) is socioloog en was jarenlang politiek actief. Hij is minister van staat, bestuurslid van de KVS en voorzitter van Boek.be en 11.11.11. Hij publiceert en recenseert onder meer in *De Morgen*.

Rachida Lamrabet is juriste voor het Centrum voor Gelijkheid van Kansen. In 2007 debuteerde ze met de roman *Vrouwland*, in 2008 volgde de verhalenbundel *Een kind van God*.

Harold Polis (°1970) was medeoprichter en redacteur van de literaire tijdschriften *Vershillig* en *Sampel*. Hij was co-uitgever van de brieven van Gerard Walschap en verzorgde edities van het werk van Marnix Gijsen, Jef Geeraerts en Louis Paul Boon. Hij schrijft onder meer voor *De Morgen* en *Streven* en is uitgeefredacteur bij Meulenhoff | Manteau.

Annick Schramme (°1963) is als historica gespecialiseerd in de naoorlogse cultuurgeschiedenis van Vlaanderen. Ze is docent aan de Universiteit Antwerpen en coördinator van de opleiding Cultuurmanagement. Ze is tevens voormalig voorzitter van de Raad voor Nederlandse Taal en Letteren. Ze trad toe tot het bestuur in oktober 2008.

Carlo Van Baelen (° 1948) was meer dan 25 jaar actief in het Vlaamse boekwezen, onder meer bij Standaard Boekhandel, Standaard Uitgeverij, Kluwer en de Vlaamse boekverkopersbond, voordat hij in 2000 directeur van het VFL werd. In het VFL-bestuur zetelt hij als waarnemend lid zonder stemrecht.

Rik Vandecaveye (° 1956) is medeoprichter en algemeen coördinator van Kunstencentrum Vooruit in Gent. Als zelfstandig adviseur is hij betrokken bij diverse culturele projecten in Vlaanderen, vooral voor logistiek en productie.

Dorian Van der Brempt (° 1949) is voormalig directeur van Boek.be. Nu is hij directeur van het Vlaams-Nederlands Huis deBuren en voorzitter van Strip Turnhout. Hij was ook voorzitter van de Stuurgroep Antwerpen Wereldboekenstad. Van 2002 tot 2005 zat hij als regeringscommissaris in het VFL-bestuur, sindsdien is hij vast lid.

Leen van Dijck (° 1953) studeerde Germaanse talen. In 1989 werd ze adjunct-conservator van het AMVC. Sinds 1997 is ze directeur van het Letterenhuis. In die hoedanigheid is ze tevens hoofdredacteur van *Zuurvrij*.

Cyriel Van Tilborgh (° 1944) is commissaris bij WPG Uitgevers in Amsterdam. Hij was jarenlang directielid bij KBC Bank en als licentiaat handelswetenschappen publiceerde hij vaak over marketing en management. In de letteren is hij vooral bekend als voorzitter van het Willem Elsschot Genootschap en van Lezen op Zondag. Hij is bestuurder bij Stichting Lezen en ondervoorzitter van het VFL-bestuur.

In januari 2009 trad Marleen Van Ouytsel toe tot het Fondsbestuur.

3.1.6. Dagelijks Bestuur

Leden: Joris Gerits (voorzitter), Cyriel Van Tilborgh, Harold Polis, Carlo Van Baelen (adviserend)

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor de opvolging van de beslissingen van het Fondsbestuur en bereidt de vergaderingen voor. Het vergadert maandelijks en heeft als vaste agendapunten: personeelszaken, uittekenen van vacatures na openstelling door het Fondsbestuur, beslissen over aanwerving van personeelsleden en tewerkstellingsvoorwaarden, preselectie van leden van adviescommissie en colleges, vaststelling van de agenda van het Fondsbestuur, vertegenwoordiging in afstemming met het Fondsbestuur.

In 2008 werd een extra vergadering besteed aan het uittekenen van het organogram en de taakafbakening van nieuwe medewerkers. Leden van het Dagelijks Bestuur verzorgden de presentatie van het jaarverslag en de financiële toelichting in de Commissie Cultuur van het Vlaams parlement.

3.2. Fondssecretariaat

Het Fondssecretariaat verzorgt de beleidsvoorbereiding en -uitvoering. Het centraliseert alle gegevens van de beleidsorganen en Adviescommissies van het VFL en staat in voor de verslaggeving en opvolging van vergaderingen en besluiten. Ook de interne en externe communicatie behoort tot het takenpakket van het Fondssecretariaat. Projecten die worden geïnitieerd door het secretariaat of het Fondsbestuur worden uitgewerkt, opgevolgd en geëvalueerd door de VFL-medewerkers. Overleg en beleidsontwikkeling met de Nederlandse Fondsen en de Taalunie worden ingevuld door het secretariaat. Het VFL vervult een coördinerende rol in het Boekenoverleg en het Canonoverleg en verzorgt het secretariaat en de opvolging van deze voor de boekensector belangrijke organen.

Mensen bij wier naam een asterisk* staat, werken sinds 2008 op het Fondssecretariaat.

Carlo Van Baelen (directeur)

Els Aerts (stafmedewerker buitenland: kinder- en jeugdliteratuur, strips; bevallingsrust en ouderschapsverlof van 15 augustus tot 22 maart 2009)

Inès de Bien* (hoofd buitenland en communicatie; in dienst sinds 1 mei)

Koen De Smedt (administrateur)

Georgia De Winter (deeltijds [80 %] dossiermedewerker)

Greet Ramael (stafmedewerker buitenland: proza, theater en essay)

Lara Rogiers (stafmedewerker binnenland: poëzie & essay, theater, literaire verenigingen, manifestaties en focuspunten, literaire tijdschriften, productiesubsidie uitgevers, e-literatuur)

Michiel Scharpé (stafmedewerker binnenland: proza, kinder- en jeugdliteratuur, strips, debuterende auteurs, biografieën)

Karen Thys (dossiermedewerker)

Tom Van de Voorde (deeltijds [63 %] stafmedewerker binnen- en buitenland: vertalingen in het Nederlands, poëzie)

Elise Vanoosthuysse* (projectmedewerker Angoulême; tijdelijk in dienst vanaf 14 juli)

Karolien Verguts (secretariaatsmedewerker)

Stagiairs en projectmedewerkers: Leen Blomme, Eva Boodts, Ellen Ervinck, Elise Vanoosthuysse.

Op het Fondssecretariaat werkten einde 2008 twaalf vaste medewerkers of 10,4 voltijdse equivalenten. Eén medewerkster was met zwangerschapsverlof en niet vervangen.

Het Fondssecretariaat houdt wekelijks een secretariaatsoverleg en tweewekelijks een staf- en een buitenlandsoverleg.

Het aantal aanvraagdossiers stijgt en ook de complexiteit ervan. De gedetailleerde opvolging in de verschillende fases – Fondssecretariaat (intake en voorbereiding), Adviescommissies, Beslissingscollege, Fondssecretariaat (uitvoering en afronding) en eventueel Beroepscommissie – en de daaraan gestelde kwaliteitseisen vragen perma-

nente inzet, zorg en concentratie. Het secretariaat bereidt in alle dossiers de beoordeling van het financieel luik voor en legt de analyse voor aan de betrokken Adviescommissies. Financiële rapporteringen worden ook door het secretariaat nagekeken en zo nodig worden aanvullende gegevens opgevraagd en gecontroleerd.

Voor subsidieaanvragen met eenduidige standaardbeoordeling en/of beneden een bedrag van € 3.750 wordt jaarlijks een mandaatregeling vastgelegd tussen Fondssecretariaat, Fondsbestuur en Beslissingscollege. Het Fondssecretariaat beslist in het staf- of buitenlandoverleg over deze dossiers en informeert het Beslissingscollege over de genomen beslissingen.

De projecten die geïnitieerd worden door het Fondssecretariaat, het Fondsbestuur en/of de Adviescommissies worden in hun uitvoering volledig aangestuurd door de medewerkers van het Fondssecretariaat. Elk project is een zeer doelgerichte actie als antwoord op specifieke behoeften of mogelijkheden in het letterenveld. Omdat elk project nieuw, eenmalig en complex is, betekent dit extra werkbelasting en inwerktijd in nieuwe werkgebieden.

Zie ook 4.7.

4. Interne werking:
het VFL als stimulator, projectontwikkelaar
en denktank

4.1. Stages en onderzoeksprojecten

4.1.1. Stage: Publishers Tour

Elise Vanoosthuysse, studente Culturele Studies aan de KULeuven, werkte van november 2007 tot februari 2008 mee aan een project ter promotie en bevordering van de Vlaamse kinder- en jeugdliteratuur in het buitenland. Samen met Els Aerts stond ze in voor de uitwerking van een allereerste Publishers Tour, waarvoor negen buitenlandse uitgevers van verschillende nationaliteiten en uitgeverijen naar Vlaanderen werden uitgenodigd. Ter plaatse kregen ze de kans om de kinder- en jeugdboeken van Vlaamse schrijvers en illustratoren te leren kennen. Elise stond in voor de uitwerking van het programma, onderhield contacten met de buitenlandse uitgevers en de Vlaamse partners, regelde de praktische kant van de Publishers Tour en begeleidde de uitgevers tijdens de tour zelf. Zie ook 4.5.3.

4.1.2. Onderzoek: De promotie van de Vlaamse kinder- en jeugdliteratuur in het buitenland

In het kader van haar studie Culturele Studies aan de KULeuven onderzocht Elise Vanoosthuysse de promotiekanalen voor de Vlaamse kinder- en jeugdliteratuur in het buitenland.

In een eerste deel worden er vijf mogelijke actoren besproken die buitenlandse uitgevers in contact kunnen brengen met Vlaamse kinder- en jeugdboeken. In de eerste plaats is dat via het buitenlandbeleid van het VFL, zowel via ons receptieve beleid van subsidiëring aan buitenlandse uitgevers, als via ons actieve beleid van netwerking, informatieverstrekking, (buitenlandse) evenementen en auteursfiches. Een tweede belangrijke ontmoetingsplaats voor buitenlandse uitgevers met de Vlaamse literatuur vormen de internationale vakbeurzen. Voor uitgevers van kinder- en jeugdliteratuur vormen La Fiera del Libro per Ragazzi in Bologna en de Frankfurter Buchmesse de belangrijkste ontmoetingsplaatsen. Ten derde staan ook de Vlaamse uitgever, auteur en illustrator in voor de promotie van hun werk bij buitenlandse uitgevers. Een vierde actor in het promotiebeleid van de Vlaamse kinder- en jeugdliteratuur is de vertaler ervan. Ten slotte kunnen professionele lezers, recensenten en jury's ook bijdragen tot een verspreiding van de Vlaamse kinder- en jeugdliteratuur.

Het tweede deel van de masterproef bestaat uit een *case study* aan de hand van interviews met negen buitenlandse uitgevers van kinder- en jeugdliteratuur, verspreid over acht Europese landen. Het gaat om de negen uitgevers die deelnamen aan de Publishers Tour in Vlaanderen. Er werd onderzocht of en op welke manier buitenlandse uitgevers in contact komen met anderstalige, en in het bijzonder Vlaamse, literatuur. Uit de interviews werden volgende conclusies getrokken:

- Bepaalde Vlaamse auteurs en illustratoren vonden reeds hun weg naar buitenlandse uitgeversfondsen en hun werk is terug te vinden in elk van de geïnterviewde landen, al dan niet bij de geïnterviewde uitgever. Toch is hun aantal aan de lage

kant en brak het merendeel van de Vlaamse auteurs en illustratoren nog niet internationaal door.

- Buitenlandse uitgevers staan open voor anderstalige literatuur, behalve uitgevers uit Angelsaksische landen. Deze laatste markt is slechts heel moeilijk te veroveren.
- In het buitenland bestaat heel wat verwarring tussen Vlaanderen en Nederland, zowel wat de auteurs en uitgeverijen, als wat de fondsen betreft.
- De internationale beurzen, met Bologna op kop, werden unaniem verkozen tot gewichtigste promotiekanalen, gevolgd door uitgeverscatalogi. Tips van literaire bemiddelaars worden bestempeld als een interessante kwaliteitsmeter, maar hun belang is duidelijk minder dan de twee andere vernoemde pistes. Organisaties, zoals het VFL, werden door de geïnterviewden als minst belangrijk promotiekanaal bestempeld. Vermoedelijk heeft dit te maken met de beperkte kennis bij een groot aantal uitgevers van de werking van literaire fondsen.
- Het literaire en economische aspect zijn de belangrijkste selectiecriteria die uitgevers hanteren om al dan niet over te gaan tot een vertaling en publicatie.
- Het VFL was als organisatie bij de grote meerderheid van de geïnterviewde uitgevers bekend; m.b.t. hun kennis van het subsidiesysteem werden enkele hiaten vastgesteld.

Ten slotte werden enkele aanbevelingen tot strategieaanpassingen aan het Vlaams Fonds voor de Letteren, aan Vlaamse uitgeverijen en aan Vlaamse auteurs en illustratoren gedaan. In het algemeen zijn volgende punten belangrijk voor de promotie van de Vlaamse kinder- en jeugdboeken:

- aanwezigheid van de verschillende actoren op internationale fora
- de communicatie over de Vlaamse kinder- en jeugdliteratuur en over de mogelijkheden om de kosten van een vertaling te drukken
- samenwerking tussen de verschillende actoren
- het onderhouden van bestaande contacten
- goed op de hoogte zijn van het type uitgeverij in het buitenland en van de cultuur van het land in kwestie

4.1.3. Onderzoek: debutantentraject proza en poëzie

Begin 2008 voerde stagiaire Ellen Ervinck (master Vergelijkende Algemene Literatuurwetenschap, UGent) een onderzoek naar het traject dat literaire auteurs van proza en poëzie afleggen tot aan hun eerste boekpublicatie. De resultaten van dit onderzoek zijn als bijlage 2 opgenomen achterin dit jaarverslag.

4.1.4. Onderzoek: debutantentraject kinder- en jeugdliteratuur

In 2008 onderzocht stagiaire Leen Blomme (master Vergelijkende Algemene Literatuurwetenschap, UGent) het traject dat auteurs van kinder- en jeugdliteratuur afleg-

gen tot aan hun eerste boekpublicatie. De resultaten van dit onderzoek zijn als bijlage 3 opgenomen achterin dit jaarverslag.

4.1.5. Onderzoek: impact buitenlandbeleid VFL

In 2008 onderzocht stagiaire Eva Boodts (master Vergelijkende Algemene Literatuurwetenschap, UGent) in opdracht van het VFL de impact van het buitenlandbeleid dat sinds 2000 door het VFL gevoerd wordt. De resultaten van dit onderzoek zijn als bijlage 4 opgenomen achterin dit jaarverslag.

4.2. Vertalersmanifest en ronde tafel

4.2.1. *Overigens schitterend vertaald. Voor het behoud van een bloeiende vertaalcultuur*

Door de groeiende vraag naar vertalingen neemt ook de vraag naar goede vertalers toe. Maar de aanwas van nieuwe vertalers is moeizaam. Literair vertalers zijn relatief onzichtbaar, en de culturele en economische waardering voor het vak is gering. Bovendien ontbreekt een professionele, academische literaire vertaalopleiding in de lage landen.

Daarom besloten vijf organisaties in Nederland en Vlaanderen het tij te keren. Het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds (NLPVF), het Nederlandse en Vlaamse Fonds voor de Letteren (NFvDL en VFL), de Nederlandse Taalunie (NTU) en het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV) gaven de opdracht aan de vertalers Martin de Haan en Rokus Hofstede om *Overigens schitterend vertaald. Voor het behoud van een bloeiende vertaalcultuur* te schrijven. Het vertaalpleidooi werd voorgesteld in mei op de Vlaamse vertaaldag in Brussel (zie 4.2.2.) en op de Grote Vertaaldag in Amsterdam.

In het pleidooi doen de initiatiefnemers de Nederlandse en Vlaamse ministers van Onderwijs en Cultuur 5 aanbevelingen:

- Er moet een nieuwe literaire vertaalopleiding komen, binnen de muren van de universiteit. Literair vertalen is een creatief beroep dat een academisch denk- en kennisniveau vergt.
- Er moeten meer begeleidings-, bijscholings- en verdiepingsmogelijkheden voor beginnende én ervaren vertalers worden gecreëerd, in de vorm van workshops, mentoraten en masterclasses, zodat er een ‘doorgaande leerlijn’ ontstaat.
- De economische en culturele positie van de professionele literair vertaler moet worden versterkt.
- De pluriformiteit van het literaire aanbod moet worden vergroot, door de letterenfonds en meer ruimte te geven om vertalingen van ‘moeilijke’ boeken en belangrijke non-fictie te ondersteunen.
- Europa zou het literair vertalen als een bij uitstek Europese discipline moeten omarmen, onder meer door structurele subsidies aan alle Europese vertalershuizen te verstrekken.

Zie ook 5.4.2.

4.2.2. Vlaamse vertaaldag

Op woensdag 14 mei vond de Vlaamse vertaaldag plaats in het Brusselse literatuurhuis Passa Porta. Tijdens de Vlaamse Vertaaldag ontving een afgevaardigde van minister Bert Anciaux het pleidooi *Voor het behoud van een bloeiende vertaalcultuur* (zie 4.2.1.). Het pleidooi werd bovendien overhandigd aan Willy Courteaux, éminence grise van de Vlaamse literair vertalers. Tijdens de Vlaamse Vertaaldag waren er voorts lezingen

en rondetafels over het literair vertalen. VFL-directeur Carlo Van Baelen schetste de beleidssuggesties die in het vertaalpleidooi staan geformuleerd. Ton Naaijken, directeur van het ELV, ging dieper in op de behoefte aan een Master literair vertalen. De jonge Vlaamse vertaler Kris Lauwerys keek terug op zijn eerste stappen als literair vertaler. Bart Vonck vroeg zich vervolgens af waarom Vlaanderen zoveel goede poëzievertalers telt en ging ook dieper in op het Passa Porta poëzievertalerscollectief. De Vlaamse vertaaldag werd vervolgens in twee parallelle sessies opgedeeld. Rokus Hofstede had het over de artistieke verantwoordelijkheid van de literair vertaler. Tegelijk vond een rondetafel plaats met vertalers Nederlands-Frans. Philippe Noble modereerde een sessie over de Nederlandstalige literatuur in Frankrijk, vijf jaar na het Vlaams-Nederlands speerpunt op het Salon du Livre 2003. De Vlaamse vertaaldag werd afgesloten met een rondetafel, op instigatie van de Vlaamse Auteursvereniging, over de rol en betekenis die de auteursvereniging kan spelen met betrekking tot de literair vertalers. Het VFL organiseerde de *Vlaamse vertaaldag* in samenwerking met Het beschrijf, (het vertaalcollectief van) Passa Porta, de Vlaamse Auteursvereniging en de Nederlandse Taalunie. De Taalunie kende een projectsubsidie toe van € 5.043,34 voor de organisatie.

4.3. Communicatie

Om de communicatie met het literaire veld te versterken, kreeg de in mei aangestelde buitenlandcoördinator Inès de Bien ook de verantwoordelijkheid over de communicatie. Ze werkt daarvoor nauw samen met de andere VFL-medewerkers die bijdragen leveren voor hun specifieke domein. Inès sprak alvast met meerdere *stakeholders* en werkt aan een nieuw communicatieplan dat in 2009 zal worden voorgesteld.

Een eerste en belangrijke stap in de richting van een vernieuwde communicatie is de nieuwe website en de daaraan gekoppelde nieuwsbrieven. Ter ere van de lancering van de website verwelkomde het VFL in september literair Vlaanderen op de eerste literaire herfstontmoeting onder de naam *HERFST@DE.LENTE*.

4.3.1. Publicaties

VFL-bulletin, e-zine en nieuwsbrieven

Het laatste e-zine werd verzonden op 30 juni 2008. Ook het VFL-bulletin werd dit jaar stopgezet. Omdat beide publicaties elkaar inhoudelijk overlaptten, werd op de stafdag beslist om vanaf de lancering van de nieuwe website enkel nog nieuwsbrieven te versturen. De nieuwsbrieven worden rechtstreeks en regelmatig vanuit de website verstuurd zodat er korter op de bal kan worden gespeeld. Bovendien houdt deze beslissing een aanzienlijke budgetbesparing in.

Er zijn zes verschillende nieuwsbriefsjablonen voorzien om de VFL-contacten op maat te informeren: binnenland algemeen, buitenland algemeen, buitenland proza, buitenland poëzie, buitenland kinder- en jeugd, buitenland strips en buitenland theater. Van alle buitenlandniewsbrieven is er telkens zowel een Nederlandstalige als een Engelse versie.

Nieuwsbrief Arts Flanders

Het VFL sloot zich in juni 2008 aan bij Arts Flanders. Via de nieuwsbrief van Arts Flanders informeert het VFL samen met de vijf culturele steunpunten (BAM, Faro, VAI, VTI en Muziekcentrum Vlaanderen) het internationale publiek over de Vlaamse kunsten.

Verwondingen van Paul Bogaert

Paul Bogaert schreef het Gedichtendagessay 2008 (zie 4.4.9.).

De Vondst

Naar aanleiding van het tienjarig bestaan van de literaire vertaaldagen (zie 1.11.3.) werd de uitgave *De vondst* gepubliceerd. Hierin vertellen dertig literair vertalers wat voor hen dé vertaalfondst uit hun loopbaan was. Het is een co-uitgave met Stichting LIRA, het Vertalershuis/NLPVF, NFvdL en de Nederlandse Taalunie, met bijdragen van onder meer Tom De Keyser, Frans Denissen, Patrick Lateur en Jos Vos.

Zin in Letteren

De aanwezigen van *HERFST@DE.LENTE* (zie 4.3.4.) kregen de bibliofiele gelegheidsuitgave *Zin in Letteren*. De uitgave bevat de eerste zin of versregel van literaire werken die tot stand kwamen met steun van het VFL en voor het eerst werden opgevoerd/ gepubliceerd in 2008. De uitgave werd verzorgd door Stephane de Schrevel. Er werden 200 exemplaren van gedrukt.

‘Lente’ van Peter Holvoet-Hanssen

Peter Holvoet-Hanssen schreef in opdracht van het VFL het gedicht ‘Lente’. Bij de opening van het nieuwe pand werd het gedicht ingehuldigd in de inkomsthal. Alle aanwezigen kregen het gedicht ook mee in een bibliofiele uitgave. Het gedicht is opgenomen voorin dit jaarverslag.

Overigens schitterend vertaald. Voor het behoud van een bloeiende vertaalcultuur

Gezamenlijke uitgave met het NLPVF, NFvDL, de Nederlandse Taalunie en het Expertisecentrum Literair Vertalen.

(zie 4.2.1.)

Andere publicaties waren het jaarverslag 2007, de talloze brochures en auteursmappen voor de buitenlandwerking van het VFL (zie 4.5.1.), en de samen met het NLPVF uitgegeven *Nieuwsbrief Letteren* en *10 Books from Holland and Flanders* (zie 4.5.3. en 4.5.4.).

4.3.2. Persberichten

Het VFL stuurt regelmatig persberichten om media-aandacht te vestigen op subsidiotoekenningen, bijzondere manifestaties en acties in het buitenland. In 2008 was er persaandacht voor o.m. het overlijden van Hugo Claus, het vertaalpleidooi, het aangekondigde gastlandschap in Angoulême en de nominatie van Judith Vanistendael, de Independent Foreign Fiction Prize voor Paul Verhaeghen, nieuwe subsidieregelingen, nieuwe vertalingen en auteursbezoeken in het buitenland.

Overzicht persberichten

24/01	VFL en Poëziecentrum lanceren nieuwe essayreeks over poëzie
25/01	Erwin Mortier en Paul Verhaeghen op longlist Independent Foreign Fiction Prize 2008
27/01	Vlaamse stripauteurs eregast in Angoulême 2009
19/02	Buitenlandse uitgevers op bezoek bij Vlaamse illustratoren
14/03	Massale belangstelling voor <i>Slaap!</i> van Annelies Verbeke in Roemenië
19/03	I.M. Hugo Claus
04/04	Buitenlandbeleid VFL werpt vruchten af in Bologna
17/04	Nieuwe subsidieregeling e-literatuur

- 21/04 Theaterfestival Go West verwelkomt toneelschrijfkunst uit Vlaanderen en Nederland
- 23/04 Lieve Joris op tournee in de VS
- 08/05 Meer dan 1 miljoen euro rechtstreekse steun aan auteurs in 2008
- 08/05 Paul Verhaeghen wint de Independent Foreign Fiction Prize
- 12/05 Vertaalpleidooi vraagt aandacht voor het vertalen als vak
- 28/05 Griekse uitgever koopt rechten van *Omega Minor*
- 01/10 Vlaams poëziefilms in competitie in Berlijn
- 20/10 Internationaal succes Verhulst, Brijs en Verhaeghen krijgt nieuwe injectie in Frankfurt
- 22/10 Judith Vanistendael genomineerd in Angoulême
- 22/10 Vlaanderen eregast in Angoulême 2009
- 12/11 Genomineerden Taalunie Toneelschrijfprijs 2008 bekend
- 19/11 *Vrouwland* van Rachida Lamrabet verkocht aan Duitsland
- 12/12 VFL lanceert subsidieregeling voor literaire oeuvres
- 19/12 Steunmaatregelen voor de boekhandel in de rekken
- 22/12 Beurzen voor Nederlandse en Vlaamse biografen
- 22/12 Stimuleringsbeurzen voor 20 debuterende literaire auteurs

4.3.3. Website

Omdat de website van het VFL niet aan de behoeften voldeed, werd besloten om een volledig nieuwe website te plaatsen. Een vernieuwing van de vorige website was niet aan de orde.

De keuze viel op een gebruiksvriendelijk CMS-systeem dat zelfstandig vanuit het VFL kan worden beheerd, zowel inhoudelijk als qua navigatie. De website voorziet bovendien een automatisch gegenereerde nieuwsbrief met een opsomming van het belangrijkste nieuws van de voorbije maand. Om de volledige teksten of informatie te lezen, komt de lezer via links op de website terecht. Ook het automatisch verzenden van belangrijke nieuwsflitsen is mogelijk. Voor beide opties dient de lezer zich op de website te registreren.

De banner van de website toont de ruggen van recente realisaties van het VFL. Omdat het VFL ook illustratoren en striptekenaars steunt, wordt op hen een beroep gedaan om de bladwijzers te illustreren.

De inhoud wordt vanuit het VFL aangereikt en wordt in feite over twee websites verdeeld: een binnenlandse en een buitenlandse. De buitenlandsite voorziet bovendien een aparte pagina per genre.

Voor de ontwikkeling en de implementatie van de website werd een beroep gedaan op Lithium. De realisatie en de opvolging van dit project zijn in handen van Inès de Bien en Lara Rogiers.

4.3.4. HERFST@DE.LENTE

Op 23 oktober 2008 opende het Vlaams Fonds voor de Letteren de deuren van De Lente voor een literaire herfstontmoeting. Een uitgelezen moment ook voor een interactieve voorstelling van de nieuwe website. Een programma was er niet. Enkel de intentie om een netwerkmoment in te lassen voor alle actoren in het literaire veld. En die waren talrijk aanwezig: van beleidsmakers tot uitgevers, en van schrijvers tot tekenaars. Van monumenten tot debutanten. En dat vlak voor de boekenbeurs.

Elke gast mocht een geschenkpakketje literaire publicaties mee naar huis nemen, waaronder de publicatie *Zin in Letteren*, een bundeling van de eerste zin uit elk Nederlandstalig werk dat in 2008 door het VFL gesteund werd.

De herfstontmoeting werd gefilmd door het Ensemblage-team en gefotografeerd door Alain Giebels.

De behoefte aan een dergelijk initiatief bleek groot. De herfstontmoeting kreeg zoveel positieve reacties dat het VFL van plan is om er een jaarlijkse traditie van te maken.

4.4. Binnenland – projecten

4.4.1. Boekhandelsregeling

De meer gerichte en professionele ondersteuning voor de auteurs en uitgevers door het Fonds voor de Letteren en de inspanningen van Stichting Lezen voor meer participatie van nieuwe lezers uit diverse doelgroepen, boeten aan kracht in als de boekhandels als tussenschakel dit brede aanbod niet (meer) voorstellen aan een ruim publiek. De kwaliteitsboekhandel is een kwetsbare economische groep met een hoge culturele meerwaarde – het is een essentiële schakel om een divers aanbod boeken voor te stellen aan een ruim publiek.

In 2008 maakte de Vlaamse Minister van Cultuur daarom € 198.000 vrij om de kwaliteitsboekhandel te ondersteunen. Er werd een regeling uitgewerkt die gericht is op boekhandels die extra aandacht besteden aan informatie en dienstverlening aan de lezer en literaire activiteiten organiseren. De betrokken boekhandelaars kunnen aanspraak maken op gratis exemplaren van titels die productiesteun ontvingen vanuit de Vlaamse Gemeenschap. Daarnaast kunnen ook literaire activiteiten in de boekhandel worden betoelaagd. De uitwerking van deze nieuwe maatregelen gebeurde in samenwerking met het VFL en de Vlaamse Boekverkoopersbond (VBB). De uitvoering van deze ondersteuningsregeling werd toevertrouwd aan het VFL.

Eind oktober 2008 was de regeling operationeel. Boekhandelaars konden een aanvraag indienen om een 'A-label' te verkrijgen, waarmee ze een beroep kunnen doen op de steunmaatregelen. Criteria voor de toekenning van het A-label zijn een minimaal aanbod van 2.500 literaire en culturele werken, het aandeel van de boekenverkoop op de totale omzet van de winkel en de autonomie die de boekenhandelaar heeft om het assortiment in zijn winkel zelf te bepalen.

Van de 50 boekhandels die een aanvraag indienden, werd aan 41 een A-label toegekend. Deze boekhandels ontvingen meteen een eerste lading gratis titels. Deze boeken zijn herkenbaar aan een blauw 'Boekwijzer'-label. De ondersteunde boeken omvatten een brede waaier aan genres: poëzie, kunstboeken, proza, literaire non-fictie, kinder- en jeugdliteratuur en strips.

Naast gratis boeken kunnen de boekhandels ook beroep doen op een subsidie van € 350 als ze een literaire activiteit met een auteur organiseren.

Voor 2009 voorziet de minister een budget van € 200.000 om deze maatregelen verder uit te bouwen. Begin 2009 maken het VFL en de VBB een eerste evaluatie van de regeling. Daarna wordt een nieuwe aanvraagronde gelanceerd naar de boekhandels om in de regeling te stappen.

4.4.2. Canonoverleg

In het kielzog van het inburgeringsdebat, de historische canon en de vernieuwde aandacht voor het cultureel en literair erfgoed, werd in het najaar 2007 in Nederland een plan voorgesteld voor een (Nederlandstalige) literaire canon door

het Huygens Instituut en het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds (NLPVF).

Vanuit de vaststelling dat in Vlaanderen dit thema (nog) niet echt actief op de literaire agenda voorkwam en vanuit de bezorgdheid om dit thema maximaal als een gemeenschappelijk Vlaams en Nederlands project te ontwikkelen, nam het VFL het initiatief om direct betrokken literaire partners in Vlaanderen samen te brengen om de opinies rond dit thema te activeren en te verzamelen, samen een visietekst te ontwikkelen en een summier actieplan uit te tekenen ten behoeve van het beleid – de Vlaamse en Nederlandse ministers van Cultuur en Onderwijs, de Nederlandse Taalunie – en als platformtekst voor overleg met de Nederlandse initiatiefnemers.

Tijdens vier bijeenkomsten in de periode april-november werd samengewerkt met een ruime groep direct betrokkenen (VFL, VCOB, Canon Cultuurcel, Kantl/Ctb, ministerie van Onderwijs, academische wereld, Stichting Lezen, Boek.be, Letterenhuis) om een basisvisie te ontwikkelen. Dat resulteerde in een platformtekst die beknopt en helder de kernpunten weergeeft van de principes waarop volgens de Vlaamse gesprekspartners een literaire canon dient te steunen:

- instrument voor de bevordering van leescultuur
- (digitale) bereikbaarheid is belangrijker dan beschikbaarheid in boekvorm
- situering binnen (literatuur)onderwijs
- open en dynamisch
- een integratie-synergetische aanpak
- binnen een digitale omgeving
- gedifferentieerd voor doelgroepen
- permanent ondersteund door mobiliserende acties.

De initiatiefnemers zullen in de loop van 2009 deze principes concretiseren in een qua budget, timing en componenten concreter en bediscussieerbaar plan. In een eerste uitwerkingsfase ligt het accent op overleg – met Vlaamse partners, Nederlandse Taalunie, Nederlandse partners – op deelstudies voor behoeften, bronnen, technologische (on)mogelijkheden – op uitdieping van inhoud en kosten – op ontwerp, werkwijze en timing.

Na Vlaamse en Nederlandse besluitvorming over aanpak, timing en taakverdeling kan de tweede fase van ontwikkeling en terbeschikkingstelling van teksten en toeleidingsinstrumenten starten. Permanente evaluatie moet in de toekomst tot aanvulling en ontwikkeling leiden van deze dynamische canon.

4.4.3. Workshops voor literair vertalers

Zie 1.11.1. Cursussen literair vertalen (Expertisecentrum Literair Vertalen).

4.4.4. Literair middenveld

Vanuit de optiek van het VFL vervullen de focuspunten en de literaire organisaties een of meerdere deelfuncties in een literair veld dat voortdurend in ontwikkeling is. De

intermediaire, ondersteunende en producerende organisaties evolueren immers mee met het lezerspubliek, het aanbod en de infrastructuur.

In 2007 had de Adviescommissie verenigingen, manifestaties en focuspunten een gesprek met Dirk van Bastelaere in het kader van de visie-ontwikkeling rond het literaire middenveld. Dit traject werd in 2008 verdergezet. De commissie had gesprekken met de Cultuur Lokaal (het Steunpunt voor het Lokaal Cultuurbeleid) en FARO (het steunpunt voor cultureel erfgoed). Verschillende bestaande decreten (Kunstendecreet, Decreet Lokaal Cultuurbeleid, Erfgoeddecreet...) werden onder de loep genomen.

Literaire festivals en evenementen leggen het accent grotendeels op presentatie. De productie wordt op het niveau van de auteur, vertaler of uitgever gesitueerd. (Literaire) ontwikkeling wordt zelden gestimuleerd vanuit het veld; er is geen institutioneel kader dat begeleidt en stimuleert. Diversiteit binnen werkingsvormen (internet, workshops, individuele- en groepsopdrachten, ontmoetingen...) en organisatievormen (werkplaatsen, documentatiecentra, podiumgerichte organisaties...) moet nieuwe wegen openen, gericht op uiteenlopende eindproducten (presentatie, studie, conceptvorming, papieren product...).

Het VFL wil de verdere ontwikkeling van het literaire middenveld steunen. De Adviescommissie verenigingen, manifestaties en focuspunten werkt samen met het VFL-secretariaat aan een grondige analyse van het literaire veld (artistiek en beleidsmatig). Dit onderzoek moet in 2009 resulteren in een verfijning van de huidige regelgeving binnen het domein 'verenigingen, manifestaties en focuspunten'.

4.4.5. e-Literatuur

Het VFL-secretariaat ontwikkelde begin 2008 een nieuw subsidiereglement e-literatuur: literatuur en digitalisering. Het reglement werd ontwikkeld op basis van het beleidsvoorbereidende werk dat de werkgroep rond digitalisering in 2007 realiseerde. De werkgroep onderzocht de relatie tussen digitalisering en literatuur aan de hand van concrete realisaties, te verwachten ontwikkelingen en projecten in andere kunst-disciplines.

Lara Rogiers en Carlo Van Baelen van het VFL-secretariaat woonden in Amsterdam ook een conferentie bij rond het thema 'Literacy in the age of New Media'. De conferentie werd georganiseerd door de Raad voor Geesteswetenschappen van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. Mediawetenschappers, taalkundigen, letterkundigen en vertegenwoordigers uit de wereld van het onderwijs, de boekensector en de sector van de nieuwe media gingen met elkaar in gesprek. Centraal stond de vraag om een hernieuwde reflectie op de vaardigheden die mensen in staat stellen volwaardig deel te nemen aan onze cultuur. Schrijf- en leesvaardigheid en culturele bagage volstaan niet langer in een wereld waar digitale media een belangrijke rol gaan spelen.

Dit werd meegenomen in de ontwikkeling van het reglement e-literatuur: de veranderingen in de informatie- en communicatietechnologie (ICT) wijzigen de manier

waarop we literatuur maken, verspreiden, bewaren en eraan participeren. Dankzij de digitale technologie krijgen meer mensen toegang tot media die hen toelaten zelf te publiceren, informatie en kennis op te doen en die te delen met elkaar via netwerken. Om de gebruiker uitzicht te bieden op kwaliteit in deze exponentieel groeiende hoeveelheid digitale informatie zijn er nieuwe vormen nodig van ontsluiting en ‘toeleiding’. ‘Toeleiden’ betekent hier: de gebruiker op een kritische manier de weg wijzen. De nieuwe ICT kan niet alleen ingezet worden om bestaande werkvormen sneller en beter te laten lopen. In tweede aanleg brengt zij ook inhoudelijke verandering met zich mee. Er dienen zich heel wat mogelijkheden aan, maar ook tal van vragen. Hoe kunnen we kwaliteitsvol omgaan met deze technologische vernieuwing en vooral: waar precies ligt de artistieke en culturele meerwaarde? Dat zijn de kernvragen in het experimentele e-literatuurbeleid van het VFL.

In 2008 werden projectbudgetten voorzien voor inhoudelijk en vormelijk vernieuwende literaire projecten met digitale media. Niet zozeer het medium en de technologie op zich staan daarbij centraal, wel de vernieuwende wijze waarop ICT wordt aangewend. Digitaal publiceren leidt immers tot een wezenlijk andere manier van denken en organiseren: niet meer de klassieke creatie-productie-distributie-consumptie-keten van de papieren media met duidelijk afgebakende rollen vormt het uitgangspunt, maar wel een flexibel model waarin deze verschillende functies geïntegreerd worden. Het VFL-beleid inzake literatuur en digitalisering zat in dit eerste jaar nog in een sterk experimentele fase. Het reglement zal begin 2009 verder verfijnd en bijgestuurd worden op basis van de praktijkervaring.

4.4.6. Cultureel ondernemerschap

De complexer wordende juridische, sociale en administratieve omgeving en de verzakelijking van de kunstensector hebben ook invloed op de positie en verwachtingen ten aanzien van de individuele kunstenaar. De kunstenaar als cultureel ondernemer komt steeds meer in het spanningsveld tussen enerzijds artistieke ambities en anderzijds verkoopbaarheid, toegankelijkheid en publieksvoorkeuren. Het beleid speelt in op deze thema's door het scheppen van nieuwe economische instrumenten als Cultuur-Invest; het uitbouwen van Kunstenloket als expertisecentrum op het vlak van fiscaliteit, sociaal statuut van de kunstenaar, auteursrecht en zakelijk beleid; het realiseren van noodzakelijke randvoorwaarden als specifieke belastingen op auteursrechten, aanvullende loopbaanimpulsen, micro-kredieten...

Het VFL heeft in zijn beleid naast nadruk op kwaliteit, diversiteit en professionaliteit steeds extra aandacht besteed aan de economische dimensies van de letteren, niet zozeer als voorwaarde maar vooral als noodzakelijke basis voor een artistieke praktijk. Concreet in de vorm van informatie en advies over sociale en fiscale thema's, duidelijke budgetrichtlijnen, typecontracten, aanreiken van *good practices* en gebruikelijke honoreringsformules, bewaken van auteursrechten, studie en documentatie. De opgebouwde expertise werd ook ingezet in besprekingen met de VAV, beheersvennootschappen, de federale en gemeenschapsoverheid, Boek.be...

In 2008 nam het VFL actief deel aan studiedagen en symposia over dit thema. Op 7 oktober was er een studiemiddag door de Nederlandse Vereniging van Letterkundigen en het Nederlandse Fonds voor de Letteren. Op basis van getuigenissen en stellingen werden vier deelthema's uitgediept: digitalisering als nieuwe exploitatievorm, internationalisering, opdrachtgevers en auteurs, en organisatie van schrijvers-ondernemerschap. Het VFL en NFvDL hebben cultureel ondernemerschap als een samen uit te werken thema vastgelegd voor de volgende jaren.

Op 23 september organiseerde het Agentschap Kunsten en Erfgoed een studiedag over 'De Zaak Cultuur' met o.a. een presentatie van de werking van Cultuurinvest en het Kunstenloket, een infomarkt, workshops over het zakelijke luik van subsidie-dossiers, internationalisering en economisch-artistieke beoordelingscriteria, en toelichting bij een brede rondvraag in de kunstensector over profiel en invulling van de zakelijke leiding.

In de aanloop naar een dagcongres op 31 januari 2009 in Antwerpen onder de titel 'Creativiteit en innovatie: culturele zuurstof voor de economie', had op 25 november in Rotterdam een voorbereidende ontmoeting plaats: 'Cultuur, creatieve industrie en innovatie'. Ook hier stond de kunstenaar centraal en de behoeften aan faciliterende ondersteuning voor meer ondernemerschap.

4.4.7. Symposium UCL

Op 17 en 18 oktober organiseerde de afdeling Neerlandistiek van de UCL een colloquium 'Met het Nederlands aan de slag', over de positie van het Nederlands in het Frans-talig onderwijs en bedrijfsleven. Een sessie was gewijd aan literaire vertalen van en naar het Nederlands – Frans. Het VFL presenteerde een overzicht van de gerealiseerde vertalingen in de voorbije jaren en lichtte haar vertalingenbeleid toe, alsook de zorg voor kwaliteitsverbetering via o.a. opleiding en permanente vorming van literair vertalers.

4.4.8. Oeuvreregeling

De uitgave van het literaire oeuvre van een auteur betekent voor zowel de editor(s) als de uitgever aanzienlijke technische, inhoudelijke en budgettaire uitdagingen. Het VFL wil dan ook de uitgave van het oeuvre van klassieke Vlaamse auteurs mee mogelijk maken. De voorbije jaren verleende het VFL in dit kader al steun in de vorm van een projectsubsidie aan de editie van het *Verzameld Werk* van Louis Paul Boon. Het VFL wil die inspanning verder uitbouwen en werkte daartoe een structurele subsidieregeling uit die openstaat voor editoren en uitgevers van het oeuvre van Vlaamse auteurs. Het VFL streeft met deze subsidieregeling naar een maximaal rendement voor de lezers, de literatuur en de gemeenschap. Het resultaat van een oeuvreproject moet bereikbaar zijn voor de modale lezer en voor het onderwijs, en moet er op gericht zijn het oeuvre in kwestie opnieuw onder de aandacht te brengen of levend te houden. Na uitputting van de papieren editie moet de uitgever blijvende beschikbaarheid voorzien via *printing on demand*.

Deze nieuwe subsidieregeling werd bekendgemaakt in december. In het najaar van 2009 wordt een tweede subsidieronde voorzien.

4.4.9. Gedichtendagessay: Paul Bogaert, *Verwondingen*

Het VFL lanceerde in 2007 een nieuw project, waarbij voortaan jaarlijks een dichter de opdracht krijgt een pleidooi voor de poëzie te houden in een persoonlijk, voor een breed publiek geschreven essay. De Vlaamse dichter Paul Bogaert beet eind januari 2008 de spits af met het essay *Verwondingen*, het eerste deel van deze essayreeks over poëzie, die wordt uitgegeven in samenwerking met het Poëziecentrum. De publicatie werd voorgesteld op Gedichtendag en aan de vooravond ervan in Gent en Rotterdam. Voor de presentatie werd nauw samengewerkt met de stichting Poetry International in Rotterdam en met het Poëziecentrum in Gent.

Verwondingen was te koop in de boekhandel aan 2,50 euro; op Gedichtendag zelf werden 3.000 exemplaren gratis verspreid op een zestigtal locaties in Vlaanderen en Nederland waar een Gedichtendagactiviteit plaatsvond.

Na Gedichtendag ging Paul Bogaert met een multimediale presentatie op tournee langs een aantal Vlaamse en Nederlandse universiteiten. Zo was Bogaert te gast aan de letterenfaculteit van de universiteiten van Antwerpen, Brussel, Gent en Leuven, Nijmegen en Utrecht.

Na de voorbereiding in 2007 werd in 2008 aan dit project nog € 4.419 besteed.

4.5. Buitenland – projecten

4.5.1. Auteursfiches

Auteursfiches proza

Ter ondersteuning van de contacten met buitenlandse uitgevers werden in 2008 Engelstalige informatiemappen samengesteld over zeven titels van Vlaamse auteurs:

Rachida Lamrabet *Vrouwland*

Chika Unigwe *Fata morgana*

Annelies Verbeke *Groener gras*

Hugo Claus *Een zachte vernieling*

Marc Reugebrink *Het grote uitstel*

Eric Vlamincx *Suikerspin*

Johan De Boose *Het geluk van Rusland. Reis naar het eenzaamste volk op aarde.*

Elke map bevat een beknopte bio-bibliografie, een synopsis van het betrokken werk, een overzicht van beschikbare vertalingen, de informatie over de receptie in binnen- en buitenland aan de hand van persknipsels, en een fragmentvertaling. De verspreiding van dit materiaal gebeurde tijdens en na persoonlijke gesprekken met uitgevers tijdens de London Book Fair, de Frankfurter Buchmesse en buitenlandse prospectie-reizen.

Als bijkomend materiaal voor uitgevers werd een fragment uit het verhaal *De moorde-naar* van Peter Terrin naar het Engels vertaald.

Verder werden fragmenten naar het Engels vertaald van *Godverdomse dagen op een godverdomse bol* van Dimitri Verhulst, *De hoogvlaktes* van Lieve Joris en *De koningin van Sheba* van Monika van Paemel.

Auteursfiches poëzie

Voor de promotie van Vlaamse poëzie in het buitenland concentreert het VFL zich onder meer op de grote internationale poëziefestivals. Via de subsidieregeling Auteursbezoeken wil het VFL de aanwezigheid van Vlaamse poëzie op de internationale dichterspodia verhogen. Belangrijkste hulpmiddel bij deze promotie zijn de VFL-auteursfiches en fragmentvertalingen: uitgevers en organisatoren krijgen anderstalige brochures over een auteur en/of een titel.

Voor poëzie is enkele jaren geleden de publicatiereeks *Poets from Flanders* opgezet: Engelstalige brochures met een monografisch portret van een dichter en een selectie gedichten in vertaling. Omdat poëzie bij voorkeur in de eigen taal wordt gelezen, lanceerde het VFL de *Poets from Flanders*-reeks ook in het Frans en in het Duits.

Nieuwe fiches:

Poets from Flanders: Charles Ducal, Hadewijch, Mark Insingel, Els Moors en Leonard Nolens.

Lyrik aus Flandern: Eva Cox en Els Moors

Update bestaande fiches:

Poets from Flanders: Paul Bogaert, Eva Cox, Paul De Vree, Stefan Hertmans, Peter Holvoet-Hanssen, Jan Lauwereyns, Bart Meuleman en Leonard Nolens, Karel Van de Woestijne en Paul Van Ostaijen (*Bezette stad*).

Poètes de Flandre: Paul Bogaert, Maurice Gilliams, Peter Holvoet-Hanssen, Roland Jooris, Dirk van Bastelaere en Karel Van de Woestijne.

Lyrik aus Flandern: Paul Bogaert, Hugo Claus (*Wreed geluk*), Luuk Gruwez, Stefan Hertmans, Bart Meuleman, Leonard Nolens, Dirk Van Bastelaere, Miriam Van hee en Paul Van Ostaijen (*Nagelaten gedichten*).

Auteursfiches kinder- en jeugdliteratuur

In Bologna maakte de buitenlandmedewerker voor kinder- en jeugdliteratuur nog nuttig gebruik van de fiches van Frankfurt 2007, en van de kleurrijke brochure *Flanders' Children's Books* van Bologna 2007. Daarnaast werden twee nieuwe fiches gemaakt, waarbij de nadruk lag op toegankelijkheid. Daarom werd gekozen voor een Vlaamse auteur en een illustrator die al enige bekendheid genieten in het buitenland: Bart Moeyaert en Tom Schamp.

Een informatiefiche over Bart Moeyaerts prentenboek *De baas van alles* (Manteau, met illustraties van Katrien Matthys) werd gecombineerd met de bredere context van zijn oeuvre en vertalingen in het buitenland.

De informatiefiche over de illustrator Tom Schamp behelsde twee van zijn recente prentenboeken: *Otto rijdt heen en weer* (Lannoo) en *De zesde dag* (De Eenhoorn, met tekst van Tine Mortier).

Voor Frankfurt werden geen nieuwe fiches gemaakt, omdat de buitenlandmedewerker voor kinder- en jeugdliteratuur dan met zwangerschapsverlof was. De contacten met uitgevers werden wel onderhouden op de beurs, maar er werden geen nieuwe titels gepresenteerd.

Auteursfiches theater

Het VFL wil de vertaling van originele Nederlandstalige toneelteksten bevorderen. De auteursfiches theater worden daarom verspreid aan 'beslissers' in het internationale theaterveld (uitgeverijen, dramaturgen, regisseurs...) om zo de aandacht te vestigen op interessante toneelteksten. De fiches schetsen een portret van de toneelauteur, vermelden die bibliografie van de auteur, een overzicht van de reeds vertaalde toneelteksten, een synopsis van de toneeltekst en een fragmentvertaling. Naar aanleiding van het theaterfestival 'Go West' in Oldenburg werden er drie nieuwe Duitstalige fiches aangemaakt. Vier fiches kregen een update.

Nieuwe fiches:

Eric De Volder *Achter 't eten*

Paul Pourveur, Stefan Hertmans en Claire Swyzen *Tirannie van de Tijd*

Jan Sobrie en Joris Van den Brande *Zolderling*

Update bestaande fiches:

Pieter De Buysser *Het Litteken Lip*

Gerda Dendooven *Zo mooi, zo blond en zo behaard*

Jeroen Olyslaegers *Mood on the go*

Klaas Tindemans *Bulger*

Auteursfiches strips

Voor strips werden geen nieuwe fiches gemaakt; alles werd ingezet op januari 2009. Dan is Vlaanderen eregast op het internationale stripfestival in Angoulême. Het VFL werkte in 2007 al aan een catalogus voor een speciaal te creëren tentoonstelling met daarin de portfolio van 20 jonge stripauteurs en een documentaire film over de Vlaamse strip. Met dat materiaal zullen buitenlandse uitgevers van strips en beeldverhalen actief benaderd worden.

4.5.2. Buitenlandse prospectie

Angoulême – Festival International de la bande dessinée

Het VFL bezocht Angoulême in januari 2008 voor de tweede keer, ditmaal samen met Didier Geirnaert van het Belgisch Centrum voor het Beeldverhaal. Hij leidt de productie van de tentoonstelling die op de beurs in 2009 te zien zal zijn, in goede banen. Dan is Vlaanderen eregast op het festival, een project dat het VFL al sinds oktober 2006 voorbereidt.

Bij de buitenlandse uitgevers werd promotie gemaakt voor nieuwe titels van Vlaamse auteurs, in de hoop ze tegen januari 2009 vertaald te krijgen. Zij kregen een mapje met daarin onder meer informatie over de ‘grant for illustrated books’ die ze kunnen aanvragen, waarbij het maximum uitzonderlijk van € 2.800 tot € 3.500 werd opgetrokken. Op een cruciale plek in de ‘Bulle Nouveau Monde’, waar in 2009 een gezamenlijke Vlaamse uitgeversstand zal staan, hing het VFL een doek van 2 op 2 meter, een ontwerp van de stripauteur Philip Paquet, om het gastlandschap van Vlaanderen in 2009 aan te kondigen. Dat doek hing in 2007 al op de boekenbeurs in Antwerpen, op de VFL-stand op de Frankfurter Buchmesse en op het stripfestival van Turnhout. Van het doek werd ook een postkaart gemaakt, die het Franse (professionele) publiek moet warm maken voor een Vlaams gekleurd Angoulême in 2009.

Locaties werden bezocht met het oog op 2009, er werd geprospecteerd naar hotels en feestzaaltjes, en er was een erg vruchtbaar gesprek met Benoît Mouchart, de artistiek directeur van het festival.

Zie ook 4.5.10.

Berlijn – Lyriklinetreffen Internationaal poëziefestival Berlijn

Het VFL was in juni aanwezig op de jaarlijkse netwerkmeeting van Lyrikline, die plaatsvindt in het kader van het Internationaal Poëziefestival. Tom Van de Voorde vertegenwoordigde België en legde contacten met organisatoren van poëziefestivals.

Zie ook 4.5.6.

Bologna – Fiera del Libro per Ragazzi

Het VFL was voor de tweede keer actief aanwezig op de internationale kinderboekenbeurs van Bologna (31 maart - 3 april), met een eigen stand tussen de Vlaamse uitgevers en 55 afspraken in vier dagen. De buitenlandmedewerker voor kinder- en jeugdliteratuur sprak er met uitgevers uit Denemarken, Duitsland, Estland, Frankrijk,

Griekenland, Hongarije, India, Israel, Italië, Japan, Korea, Mexico, Nieuw-Zeeland, Noorwegen, Portugal, Rusland, Spanje, Venezuela, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten en Zweden.

Tijdens die gesprekken werd duidelijk dat uitgeverij Le Rouergue (Frankrijk) *De baas van alles* (Manteau) van Bart Moeyaert en Katrien Matthys naar het Frans zou vertalen met subsidie van het VFL. Ook Hanser (Duitsland) liet horen steun te willen vragen voor de vertaling van die titel naar het Duits. Turbine Forlaget (Denemarken en Zweden) plant de uitgave van *Muis!* (De Eenhoorn) van Brigitte Minne en An Candaële. Patakis (Griekenland) stelt een subsidieaanvraag op voor een Griekse vertaling van *De knuffelkoningin* (Pastel) van Kristien Aertssen, en toont in nog andere titels van Vlamingen interesse. Tandem Ediciones (Spanje) zei *Een haas in maart* (De Eenhoorn) van Kristien Aertssen en Pieter van Oudheusden te willen vertalen. Uitgeverij Milan (Frankrijk) vertaalt *Stad en Pistache* (Lannoo) van Pieter Gaudesaboos naar het Frans, net als *De zesde dag* (De Eenhoorn) van Tine Mortier en Tom Schamp.

General Press (Hongarije) had net *O monster, eet me niet op* (De Eenhoorn) van Carll Cneut en Carl Norac op de Hongaarse markt gebracht, en bereidde al een subsidieaanvraag voor voor *Eén miljoen vlinders* van diezelfde Cneut en Edward van de Vendel. Ook Iwanami Shoten (Japan) zet na het verschijnen van de eerste *Vos en haas* (Lannoo) van Sylvia Vanden Heede en Thé Tjong-Khing in het Japans door, en brengt een tweede titel in deze reeks. En opmerkelijk: met Paju Bookcity (Korea) liepen gesprekken om *Colouring Outside the Lines*, de catalogus bij de reizende illustratoren tentoonstelling van het VFL, te vertalen naar het Koreaans.

De Italiaanse vertaling bij de uitgeverij Motta van *De zesde dag* (De Eenhoorn) van Tine Mortier en Tom Schamp werd tijdens het festival van Bologna voorgesteld in een boekhandel in het centrum van de stad. Het VFL steunde de uitgeverij met een productiesubsidie, en Tom Schamp met een auteursbezoek.

Drie illustratoren reisden met een beurs van het VFL naar Bologna: Benjamin Leroy, Katrien Matthys en Carll Cneut. Ze gingen met hun portfolio langs bij binnen- en buitenlandse uitgeverijen, hadden afspraken met bestaande contacten, werden op dineetjes uitgenodigd, bezochten inspirerende tentoonstellingen, enzovoort. Hun verslag werd op de website van het VFL gezet.

Frankfurt – Frankfurter Buchmesse

Tijdens de 60ste editie van de belangrijkste rechtenbeurs ter wereld, de Frankfurter Buchmesse, sprak het VFL met buitenlandse uitgevers en organisaties over de Vlaamse literaire oogst. Het VFL was voor de vijfde keer met een eigen stand aanwezig op de Buchmesse, ditmaal met nieuwe affiches om de stand een vernieuwde *look and feel* te geven en met zes medewerkers. Elk half uur stonden er afspraken gepland met buitenlandse uitgevers van alle genres.

Opvallend was de blijvende belangstelling voor Dimitri Verhulst, Stefan Brijs en Paul Verhaeghen. Concreet nam ondermeer een Roemeense uitgever een optie op de vertaalrechten van *De Engelenmaker* van Stefan Brijs. Dezelfde Roemeense uitgever nam ook een optie op de rechten voor *De helaasheid der dingen* van Dimitri Verhulst. Verhulst's nieuwe titel *Godverdomse dagen op een godverdomse bol* was nog maar net verschenen maar de vaste Duitse uitgever van Verhulst kocht alvast de rechten. Andere

nieuwe titels die in de smaak vielen zijn o.a. *Suikerspin* van Erik Vlamincx, *Het grote uitstel* van Marc Reugebrink en *De hoogvlaktes* van Lieve Joris.

Dankzij de Independent Foreign Fiction Prize die Paul Verhaeghen in de lente van 2008 won voor de Engelstalige vertaling van zijn eigen hand, kreeg *Omega Minor* veel aandacht. Onder meer een Deense en een Poolse uitgever toonden belangstelling voor de IFFP-winnaar.

Bij de jeugdboeken werd er veel gesproken over het recent verschenen *Allemaal willen we de hemel* van Els Beerten. De interesse was groot bij Franse, Scandinavische en vooral Duitse uitgevers.

Omdat Vlaanderen in 2009 eregast is tijdens het internationale stripfestival van Angoulême, stonden onze stripauteurs ook al in Frankfurt in de kijker. Naast de graphic novels van Olivier Schrauwen, Philip Paquet en Judith Vanistendael, was er vooral belangstelling voor de verstripping van Elsschots roman *Kaas* door de Nederlandse striptekenaar Dick Matena.

Londen – London Book Fair

De London Book Fair is, na de Frankfurter Buchmesse, de belangrijkste rechtenbeurs in Europa. Contracten worden er afgesloten, nieuwe titels opgepikt. Het VFL was voor de vijfde keer op rij aanwezig en bemande er één van de meer dan zeshonderd tafeltjes in het rechtencentrum van Earl's Court. Daar vonden de vooraf gemaakte afspraken met uitgevers uit verschillende landen plaats.

Parijs – Salon du Livre

Het VFL was in maart aanwezig op het Parijse Salon du Livre. Carlo Van Baelen en Els Aerts openden er bovendien de tentoonstelling *Buiten de lijntjes gekleurd* in de Galerie Jeanne Robillard.

Zie ook 4.5.9.

Parijs – Marché de la Poésie

In juni bezocht het VFL de Marché de la Poésie, de jaarlijkse poëziemarkt in Parijs, waar zowat elke Franse poëzie-uitgever een stand heeft. Er werden contacten gelegd met Franse poëzie-uitgevers, literaire tijdschriften en literatuurhuizen.

Rotterdam – Poetry International

Het VFL was in juni aanwezig op de jaarlijkse netwerkmeeting van Poetry International Web (zie 4.5.5.), die plaatsvond op Poetry International in Rotterdam. Het maakte van de gelegenheid gebruik om contacten te leggen met vertalers en buitenlandse uitgevers die te gast waren op Poetry International.

4.5.3. 10 Books from Holland and Flanders

Het Engelstalige *10 Books from Holland and Flanders* komt tot stand in samenwerking met het NLPVF. Er verschijnt een voorjaars- en najaarseditie. Het wordt verspreid onder buitenlandse uitgevers en redacteurs. Het doel is hen te informeren over re-

cent verschenen prozaititels van Nederlandse en Vlaamse auteurs, interessant voor een buitenlands publiek. De in 2008 opgenomen Vlaamse titels waren:

Hugo Claus *Een zachte vernieling*
 Rachida Lambaret *Vrouwland*
 Marc Reugebrink *Het grote uitstel*
 Annelies Verbeke *Groener gras*
 Erik Vlaminck *Suikerspin*
 Chika Unigwe *Fata Morgana*

4.5.4. *Nieuwsbrief Letteren*

De Nederlandstalige *Nieuwsbrief Letteren*, gecoördineerd door het NLPVF, wordt wereldwijd verstuurd naar vertalers, pers en docenten Nederlands in het buitenland en informeert over de actualiteit in de literaire wereld in beide landen: recent verschenen vertalingen van Nederlandstalig werk, bekroningen en literaire prijswinnaars, persecho's over vertaald literair werk, Vlaamse en Nederlandse auteurs in het buitenland, de nieuwe literaire oogst... Het VFL bezorgt het nieuws uit Vlaanderen.

Op de valreep verscheen eind december het enige nummer van 2008 met daarin informatie over de nieuwe boeken van onder meer Annelies Verbeke, Joseph Pearce en Rachida Lambaret.

4.5.5. Poetry International Web

Omdat poëzie de laatste jaren meer en meer een zaak van kleine uitgevers is geworden die hun boeken vaak moeizaam gedistribueerd krijgen, is het internet een steeds belangrijker instrument om poëzie internationaal bereikbaar te maken. Dé autoriteit inzake internationale poëzie en internet is www.poetryinternational.org. Deze digitale atlas van de wereldpoëzie is een initiatief van het Rotterdamse internationale poëziefestival, in samenwerking met een twintigtal partnerlanden. Elk deelnemend land presenteert om het kwartaal een aantal dichters in de originele taal en het Engels. Tot de deelnemende partners behoren niet alleen landen met een eeuwenoude poëzietraditie als Italië, Frankrijk en China, maar ook landen waarvan de poëzie minder bekendheid geniet, zoals Zimbabwe, Israël en Oekraïne.

Het VFL ging enkele jaren geleden een partnerschap aan met The Poetry International Web Foundation (PIW) en lanceerde de Belgische domeinnaam <http://belgium.poetryinternational.org>. Inmiddels staan meer dan dertig dichters uit Vlaanderen op de website. In 2008 werden volgende Vlaamse dichters toegevoegd aan PIW: Herman De Coninck, Hadewijch, Mark Insingel, Els Moors en Lucienne Stassaert.

4.5.6. Lyrikline

Het VFL is sinds 2006 Belgische partner van Lyrikline, een van de beste en meest bezochte internationale poëziewebsites ter wereld. Op Lyrikline kunnen voordrachten van 20ste-eeuwse dichters worden beluisterd. De site heeft ook de ambitie om elk opgenomen gedicht in zoveel mogelijk talen aan te bieden. Niet zonder succes, want de website bevat meer dan 500 dichters met 5.000 gedichten geschreven en/of vertaald in een vijftigtal talen. Lyrikline heeft jaarlijks meer dan een half miljoen virtuele bezoekers uit alle hoeken van de wereld.

Het VFL plaatste de afgelopen jaren een vijftiental klassieke en hedendaagse dichters op Lyrikline met naast gedichten ook geluidsopnames, vertalingen, portretten, enzovoort.

In 2008 werden opnames gemaakt van Eva Cox, Jozef Deleu, Christine D'Haen, Mark Insingel, Bart Meuleman, Els Moors en Lucienne Stassaert. Deze opnames worden in de loop van 2009 online gezet samen met vertalingen en bio/bibliografische gegevens.

Zie ook 4.5.1.

4.5.7. Vertaalprijzen

Het VFL bekroont in samenwerking met het NLPVF tweejaarlijks vertalingen naar het Duits, Engels en Frans van een Nederlandstalig literair werk.

Else Otten Preis

Bekroont een vertaling in het Duits (jurering in 2008, uitreiking in januari 2009). Er is een bedrag van € 5.200 aan verbonden.

Laureaat: Waltraud Hüsmert voor de vertaling van *Het verdriet van België* van Hugo Claus. Waltraud Hüsmert vertaalt al bijna twintig jaar Nederlandstalige literatuur en poëzie en heeft een groot vertaaloeuvre opgebouwd. Naast meerdere titels van Hugo Claus, vertaalde ze onder meer werk van Willem Frederik Hermans, Willem Elsschot en Erwin Mortier.

Vondel Translation Prize

Bekroont een vertaling in het Engels (uitgereikt in september 2007, volgende bekroning in 2009).

Prix des Phares du Nord

Bekroont een vertaling in het Frans (jurering in 2009, uitreiking in januari 2010).

4.5.8. Publishers Tour

Negen internationale uitgevers kwamen van 25 tot 29 februari 2008 naar Vlaanderen om het bruisende Vlaamse kinder- en jeugdboekenland te ontdekken tijdens de

allereerste Publishers Tour. Het VFL bood hen een Vlaams cultureel en (re)creatief programma aan van een midweek. De uitgevers – Eva Wansleben (Fischer) en Birgit Göckritz (Gerstenberg) uit Duitsland, Evelyne Guyot (Albin Michel) uit Frankrijk, Ellen Seip (Capellen) uit Noorwegen, Paulo Monteiro (Ambar) uit Portugal, Barbara Fiore (Barbara Fiore) uit Spanje, Ele Fountian (Bloomsbury) uit het Verenigd Koninkrijk, Odile Josselin (Pastel/École des loisirs) uit Wallonië en Monica Stein (Bonnier Carlsen) uit Zweden – kregen een literaire rondleiding in Antwerpen, Gent en Leuven, ontmoetten auteurs, illustratoren, wetenschappers, uitgevers, boekenorganisaties, enzovoort.

In de voormiddag namen ze telkens deel aan een speed date met een drietal Vlaamse uitgevers. Dat resulteerde in veel nieuwe contacten, en afspraken op de beurs van Bologna enkele weken later. In de namiddag leerden ze de literaire kant van de drie bezochte steden van dichtbij kennen, met onder meer een bezoek aan boekhandels en bibliotheken. Hoogtepunten van de volgeboekte midweek waren de openingsreceptie in de Nottebohmzaal van de Antwerpse stadsbibliotheek, waar tal van auteurs en illustratoren het gezellig maakten, de rondleiding van Bart Moeyaert in ‘zijn’ Antwerpen, het open atelier met een vijftiental illustratoren in de Gentse Koninklijke Academie voor Schone Kunsten (KASK), gekoppeld aan de uitreiking van de Boekenleeuw en -pauw, en het bezoek aan de Ever Meulen-tentoonstelling van Beeld Beeld in Leuven.

4.5.9. Buiten de lijntjes gekleurd

De tentoonstelling *Buiten de lijntjes gekleurd / Colouring Outside the Lines*, met werk van 17 illustratoren, reisde verder Europa rond. In 2006 deed ze al Leuven, Bologna (Italië), Saarbrücken (Duitsland), Rotterdam (Nederland), Mechelen en Namen aan. In 2007 stond ze achtereenvolgens in München (Duitsland), Barreiro (Portugal), Boedapest (Hongarije), Keulen (Duitsland), Antwerpen en Cambridge (Verenigd Koninkrijk). In 2008 reisde ze nog naar Parijs (Frankrijk) en Sarmede (Italië).

Parijs

In Parijs was de tentoonstelling te zien van 12 maart tot 19 april 2008, in de Galerie Jeanne Robillard. Klaas Verplancke reisde mee, en ontmoette in deze galerie, gespecialiseerd in kinderboekenillustraties, gerenommeerde Franse illustratoren, en veelbelovend talent tijdens een workshop voor studenten.

De opening vond plaats tijdens het Parijse *Salon du Livre*. Editions du Rouergue, dat al een heleboel Vlamingen uitgeeft, was van de partij, net als Evelyne Guyot van Albin Michel. Nieuwe contacten werden gelegd met Flammarion, Editions Didier Jeunesse en Editions Elan Vert.

Sarmede

Buiten de lijntjes gekleurd beëindigde haar Europese rondreis in Italië, het land waar het allemaal begon. De tentoonstelling stond van 19 oktober tot 21 december 2008 in Sarmede. Op 18 oktober vond de officiële opening plaats van *Le immagini della fantasia*, een internationale tentoonstelling van illustraties, die nadien Italië en omstreken

rondreist. Dit jaar zit daar werk bij van Klaas Verplancke en Tom Schamp. Schamp en Isabelle Vandenaabeele gingen mee om *Buiten de lijntjes gekleurd* feestelijk te openen. Tijdens het openingsweekend werden beide auteurs verwelkomd door de burgemeester van Sarmede en geïnterviewd door Monica Monachesi, artistiek directeur van de internationale tentoonstelling. Voor het VFL reisde Inès de Bien mee om de Vlaamse kinder- en jeugdliteratuur in Italië en daarbuiten te promoten. Een veelbelovend nieuw contact is het Italiaanse Topipittori.

Afsluitplek

Er werd in 2007 ook grondig gezocht naar een mooie afsluitplek voor *Buiten de lijntjes gekleurd*. In de lente van 2009 zal de tentoonstelling voor een laatste keer te bezichtigen zijn in het Speelgoedmuseum in Mechelen. Ze zal daar feestelijk worden afgerond met een *finissage*.

Voor een overzicht van de auteursbezoeken in het kader van *Buiten de lijntjes gekleurd*, zie 1.9.3.

Het VFL wil met de illustratorententoonstelling de Vlaamse illustratoren mee op de wereldkaart zetten door hen te tonen aan professionelen uit de prentenboekenwereld, zoals uitgevers, critici, onderzoekers en docenten. De tentoonstelling is ook een mooie gelegenheid voor de buitenlandmedewerker kinder- en jeugdliteratuur om een netwerk op te bouwen in de verschillende landen, waar ze telkens op cruciale literatuurplekken stond. Door mee te reizen met de expo, telkens samen met enkele illustratoren, en boeiende evenementen te organiseren, kwamen de interessante contacten vanzelf.

Het bijbehorende boek *Buiten de lijntjes gekleurd – Uitgelezen Vlaamse illustratoren in de kijker* is een staalkaart, een soort handleiding van hoe je de Vlaamse illustratoren moet “lezen”, en vormt voor buitenlandse uitgevers een ideale manier om hen beter te leren kennen. Naar de verschillende locaties ging dan ook telkens een pakketje Engelstalige catalogi mee. Daarnaast werd die Engelse versie vooral gebruikt als promotiemateriaal.

De tentoonstelling reist al Europa rond sinds 2006, en is dus niet meer actueel. Daarom werd besloten ze in de lente van 2009 feestelijk af te sluiten, in het Speelgoedmuseum van Mechelen. Op dat moment zal ze op liefst 15 plekken hebben gestaan, en een aanzienlijk veelvoud aan contacten hebben opgeleverd.

De nieuwsbrief *Buiten de lijntjes gekleurd*, die sinds midden 2007 regelmatig naar illustratoren, auteurs en andere liefhebbers van kinder- en jeugdliteratuur gaat, werd ook in 2008 op enthousiasme onthaald. De nieuwsbrief bundelt nieuwtjes en verslagen over de tentoonstelling en de bezochte en te bezoeken locaties, samen met algemener nieuws over Vlaamse kinder- en jeugdliteratuur in het buitenland, en dan vooral de rol die het VFL daarin speelt. In augustus 2008 werd de laatste nieuwsbrief *Buiten de lijntjes gekleurd* verstuurd: sindsdien vervangt een regelmatig geactualiseerde genrepagina op de website de kinder- en jeugdnieuwsbrief.

4.5.10. Angoulême 2009

Vlaanderen is in 2009 eregast van het *Festival International de la bande dessinée*, het grootste stripfestival van Europa. De voorbereiding van dit project van het VFL loopt sinds oktober 2006. In 2008 werd een vijftal keer samen gezeten met de organisatie om te overleggen over de grote lijnen, artistieke keuzes, samenwerking en communicatie.

Prospectie

Op de beurs van Angoulême in januari 2008 werd aan prospectie gedaan; samen met Didier Geirnaert van het Belgisch Centrum voor het Beeldverhaal onderzocht het VFL alle mogelijke locaties op hun potentieel voor de tentoonstelling die in de maak was, ging het op zoek naar de ideale plek voor een gemeenschappelijke uitgeversstand, en maakte het alvast het professionele publiek warm voor de Vlaamse stripauteurs.

Projectmedewerker

In juli werd Elise Vanoosthuysse aangenomen als projectmedewerker. De rest van het jaar werkte ze aan de voorbereiding van het gastlandschap van Vlaanderen in Angoulême en assisteerde ze de collega's van de buitenlandcel.

Project

Het project bestaat uit drie grote delen.

Er komt een tentoonstelling van 20 Vlaamse auteurs van de nieuwe generatie, die hun wereld en werk zullen tonen. Bij de expo hoort ook een eregalerij, met een terugblik op de grootste namen uit de Vlaams-Belgische stripgeschiedenis, en een documentaire film die ter plaatse getoond zal worden.

Het tweede deel is een gemeenschappelijke Vlaamse uitgeversstand. Tussen hun internationale collega's krijgen Vlaamse uitgevers de kans hun auteurs aan een internationaal publiek en aan professionele uitgevers voor te stellen. Dit gedeelte wordt uitgevoerd in samenwerking met de Vlaamse Uitgeversvereniging (VUV) en Boek.be. Bij Flanders Investment & Trade (FIT) werd voor deze stand door het VFL en de VUV een exportsubsidie aangevraagd.

Het derde deel zijn randactiviteiten. De bedoeling is dat de hele stad een Vlaams tintje krijgt. Er komen onder meer een *concert de dessin* van Arno met Nix en Johan De Moor, interviews en tekensessies met auteurs tijdens *l'heure flamande*, enzovoort. Voor pers en professionelen houdt het VFL een groot Vlaams feest, en er zullen acties lopen om het publiek naar de Vlaamse uitgeversstand te lokken, waar auteurs zullen signeren, vertaalde titels te koop zullen zijn, enzovoort.

Drukwerk

De filmploeg de/het Ensemblage werkte voort aan een stripdocumentaire, die ook op Canvas te zien zal zijn en als dvd bijgevoegd bij het boek *Loslopend wild*. *Loslopend wild* van journalist Geert De Weyer en uitgever Johan Stuyck (Oogachtend) bevat 14

interviews met Vlaamse stripauteurs van de nieuwe generatie. Het boek ontving een productiesubsidie van het VFL.

Voor de catalogus van de tentoonstelling ging het VFL in zee met Pieter Gaudesaboos.

Pers

De persconferentie van het festival op 21 oktober 2008, 's ochtends in Parijs, werd de dag nadien nog eens overgedaan in het BCB in Brussel. Dat leverde de nodige pers-aandacht op, ook in Franstalig België.

Overleg

Het hele jaar door werd voortdurend overlegd met alle mogelijke partners: het kabinet-Anciaux, het Belgisch Centrum voor het Beeldverhaal, Flanders Investment and Trade, de stripauteurs, de Vlaamse uitgevers en de buitenlandse uitgevers die al Vlaamingen vertaalden, Strip Turnhout, Beeld Beeld, Antwerpen Boekenstad, enzovoort.

4.5.11. Theaterfestival *Go West* in Oldenburg

Het theaterfestival *Go West* in het Duitse Oldenburg had van 24 tot 27 april twintig Vlaamse en Nederlandse toneelauteurs te gast. Ze kregen de kans zichzelf en hun werk te presenteren op de Duitse markt. Het Vlaams Fonds voor de Letteren ondersteunde dit initiatief met een vertaalsubsidie voor de vertaling van de Vlaamse toneelteksten, een ondersteuning voor de reis- en verblijfskosten voor de aanwezige auteurs en een bijdrage aan de algemene kosten van het festival. Ook hielp het VFL mee met de inhoudelijke uitbouw van het programma.

Zes teksten (waarvan drie Vlaamse) werden speciaal voor het festival in het Duits vertaald en werden gepresenteerd in een geënceneerde lezing. De volgende Vlaamse teksten werden vertaald:

Bulger van Klaas Tindemans

Zolderling van Joris Van den Brande en Jan Sobrie

Tirannie van de Tijd van Paul Pourveur, Stefan Hertmans en Claire Swyzen.

Naast de tekstlezingen stonden er Vlaamse en Nederlandse gastvoorstellingen op het programma, Duitse enceneringen van Nederlandstalige toneelteksten, de presentatie van www.hoteldramatik.com (t.w. een online platform voor Nederlandstalige toneel-schrijfkunst dat ook door het VFL wordt gesubsidieerd), panelgesprekken, discussies en ontmoetingen tussen Vlaamse en Nederlandse toneelauteurs en Duitse uitgevers, regisseurs en dramaturgen. Twee van de drie Duitse vertalingen van Vlaamse toneelauteurs werden intussen opgenomen in de fondslijst van een Duitse uitgever. Het Staatstheater van Oldenburg plant een Duitstalige opvoering van *Zolderling* in het seizoen 2009-1010.

Naar aanleiding van het festival werden er vier bestaande Duitstalige auteursfiches geactualiseerd (Pieter De Buysser, Gerda Dendooven, Jeroen Olyslaegers en Klaas

Tindemans). Drie nieuwe fiches werden aangemaakt (Eric De Volder, Paul Pourveur/Stefan Hertmans/Claire Swyzen en Jan Sobrie/Joris Van den Brande). Jan Sobrie, Joris Van den Brande, Klaas Tindemans, Eric De Volder, Jeroen Olyslaegers en Gerda Dendooven waren aanwezig op het festival om hun werk te promoten en/of deel te nemen aan de discussies.

4.6. VFL – interne organisatie

De bijkomende werkgebieden binnen letteren, de centrale rol van het VFL in het Boekenoverleg en andere samenwerkingsverbanden, de extra opdrachten vanuit nieuwe ondersteuningsmaatregelen voor kunstenaars en de groeiende betrokkenheid van het VFL bij beleidsvoorbereidend- en uitvoerend beleid binnen letteren en de kunsten, vereisen een toenemende inzet van de VFL-medewerkers buiten hun basisopdrachten. Dankzij die extra functies die het VFL vervult, worden ook de basisactiviteiten doelgerichter en efficiënter en wordt de zichtbaarheid en relevantie van het VFL in de letterensector verhoogd.

De actieve uitvoering van de buitenlandopdracht van het VFL – de vertaling uit het Nederlands van literair werk ondersteunen – verkrijgt een vruchtbare, proactieve aanpak, dankzij de inzet van VFL-menskracht en interne administratieve, documentaire en praktische omkadering.

Naast de inzet op informatie en gerichte documentatie voor de genres proza, kinder- en jeugdliteratuur, strips, theater en poëzie is de aanwezigheid op vakbeurzen en de vele contacten met uitgevers een noodzakelijke basis voor het opbouwen van een vertrouwensrelatie en het vervullen van een adviesfunctie voor de buitenlandse fonds-redacteuren.

Om de presentatie van literatuur uit Vlaanderen te ondersteunen zijn de voorbije jaren bijkomende actiemiddelen ingezet. Voor de promotie van de illustratoren trekt sinds 2006 de uitgebreide tentoonstelling *Buiten de lijntjes gekleurd* door Europa. In januari 2009 staat het vernieuwende werk van twintig Vlaamse striptekenaars centraal op het 36^e internationale stripfestival in Angoulême. In februari 2008 ontdekten negen buitenlandse uitgevers van kinder- en jeugdboeken tijdens een Publishers Tour alle facetten van dit groeiende segment van de Vlaamse boekenmarkt. Vlaamse dichters worden via meertalige brochures en vertalingen geïntroduceerd op de grote poëziefestivals wereldwijd. In samenwerking met het Theater Instituut Nederland worden geësceneerde lezingen georganiseerd van recent theaterteksten van Vlaamse auteurs.

De extra functies die het VFL vervult binnen de boekensector en het algemene letterenbeleid en de actieve en veelzijdige invulling van het buitenlandluik, vereisen een personeelskader dat kwantitatief en kwalitatief een strikt administratief profiel overstijgt. De autonomie die het VFL geniet binnen het kader van het decreet en de beheersovereenkomst, wordt maximaal ingevuld, gericht op de doelstellingen en missie van het VFL. Daarbij worden voortdurend experimenten, vernieuwende werkvormen, extra initiatieven, grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden en acties opgezet. Bij de beoordeling van het aandeel van de werkingskosten dient de output van het VFL centraal te staan en niet een rechtlijnig percentage op een totaalbudget. Een permanente afweging is nodig van een noodzakelijke input voor een gewenste en gewaardeerde output, inclusief de vele extra's die veelal onzichtbaar blijven.

In 2008 werd de professionele uitbouw van het VFL-secretariaat versterkt, door de aanwerving van een coördinator buitenland/communicatieverantwoordelijke. De

beide hoofdopdrachten (binnenland – eerder receptief en dossiergericht – en buitenland – proactief en actiegericht) worden verder ontwikkeld in twee afzonderlijke cellen die grotendeels in hun dagelijkse taken afzonderlijk functioneren, maar in beleidsontwikkeling en informatie-uitwisseling maximaal van elkaars kennis en ervaringen gebruikmaken. Centrale ondersteunende opdrachten zijn de boekhouding, het algemene secretariaat, communicatie en directie. Dit organisatieschema zal in 2009 verder worden uitgebouwd.

4.6.1. Verhuizing

Sinds de start in 2000 betrok het VFL kantoren in een woonblok in de Generaal Capiaumontstraat in Berchem. Oorspronkelijk de derde verdieping, bij uitbreiding sinds 2003 ook de tweede verdieping. De weinig functionele ruimtelijke indeling en de verdeling over twee verdiepingen deed uitkijken naar een meer gepaste ruimte. Nabijheid van Berchem station, ‘alles-onder-één-dak’ en functionaliteit waren de belangrijkste zoekcriteria. Tijdens de zoektocht bood zich onverwacht het pand ‘De Lente’ aan in de Generaal Van Merlenstraat op het kruispunt met de Waterloostraat, gekend als ‘De vier seizoenen’. Tot november 2007 werd het bewoond door het Steunpunt Culturele Biografie, dat toen verhuisde naar Brussel. De voor het VFL aangepaste indeling van het huis, de ligging, de goede staat waarin het zich bevond na grondige restauratie en de architecturale waarde waren even zo veel argumenten om de verhuisplannen te activeren. Op 8 en 9 maart werd de inboedel 400 meter verhuisd (meer dan 500 dozen, meer dan 5.000 boeken, de ICT-infrastructuur en alle meubilair dat perfect in het nieuwe interieur paste).

Onze nieuwe werkplek is een art nouveau-gebouw uit 1899 van architect Joseph Bascourt die in de wijk Zurenborg ruim vertegenwoordigd is met zijn bouwwerken. Aan onze buurtgenoot en bewoner van het Kapersnest op het vlakbij gelegen stationsplein hebben we een gelegenheidsgedicht gevraagd om de inkomhall ook poëticaal te vullen. Zijn gelegenheidsgedicht is opgenomen voorin dit jaarverslag.

4.6.2. Dossieropvolging / Databank

Het VFL liet een voorstudie uitvoeren voor een geïntegreerd dossierbeheersysteem/databank. De huidige Accesdatabank is een passief registratiesysteem en houdt een aantal beperkingen in. Er werd een grondige analyse gemaakt van het huidige systeem en de behoeften voor de toekomst werden geïnventariseerd. Het nieuwe systeem gaat uit van een centraal beheer van contactgegevens, dient te zorgen voor een aanzienlijke tijds winst en efficiëntie voor het beheren van (contact)gegevens, het realiseren van mailings, het opzoeken van documenten, het beheren van data en het opvolgen van procedures. Het dossierbeheersysteem kan makkelijk uitgebreid of gewijzigd worden bij nieuwe of aangepaste subsidieregelingen. De mogelijkheden voor koppeling met de (analytische) boekhouding en een Customer Relationship Management systeem dienen nog grondiger onderzocht te worden.

4.6.3. Website

Omdat de website van het VFL niet aan de behoeften voldeed, werd besloten om een volledig nieuwe website te plaatsen. Een vernieuwing van de vorige website was niet aan de orde.

De keuze viel op een gebruiksvriendelijk CMS-systeem dat zelfstandig vanuit het VFL kan worden beheerd, zowel inhoudelijk als qua navigatie. De site voorziet bovendien een automatisch gegenereerde nieuwsbrief met een opsomming van het belangrijkste nieuws van de voorbije maand. Om de volledige teksten of informatie te lezen, komt de lezer via links op de website terecht. Ook het automatisch verzenden van belangrijke nieuwsflitsen is mogelijk. Voor beide opties dient de lezer zich op de website te registreren.

De banner van de website toont de ruggen van recente realisaties van het VFL. Omdat het VFL ook illustratoren en striptekenaars steunt, wordt op hen een beroep gedaan om de bladwijzers te illustreren.

De inhoud wordt vanuit het VFL aangereikt en wordt in feite over twee websites verdeeld: een binnenlandse en een buitenlandse. De buitenlandsite voorziet bovendien een aparte pagina per genre.

Voor de ontwikkeling en de implementatie van de website werd een beroep gedaan op Lithium. De realisatie en de opvolging van dit project zijn in handen van Inès de Bien en Lara Rogiers.

4.7. Het VFL als aanspreekpunt Letteren

De letterensector is een dynamisch veld waar voortdurend nieuwe deelnemers met vragen en behoeften opduiken. Omdat er in Vlaanderen geen steunpunt letteren is, ontvangt het Fondssecretariaat dagelijks administratieve, fiscale, juridische en praktische vragen met betrekking tot het brede domein van het uitgeven van (literaire) boeken. Binnen de tijdsmogelijkheden, de beschikbare competenties en informatiebronnen worden deze vragen beantwoord of doorverwezen naar de juiste instanties en organisaties. Het Kunstenloket, het Expertisecentrum Literair Vertalen, Boek.be en het VAV-secretariaat zijn daarbij belangrijke dienstverleners.

Deze dienstbaarheid versterkt het professionele profiel van het VFL, toont de servicegerichtheid én is een noodzakelijk antwoord op vragen in het literaire veld. Een bundeling van FAQ's in een *Handboek Schrijvers* is een project dat we samen met de VAV willen uitwerken.

Het VFL en zijn medewerkers hechten veel belang aan bereikbaarheid en aan toelichting en openheid over het gevoerde beleid. De aanwezigheid bij veel literaire manifestaties en bijeenkomsten bevordert de directe aanspreekbaarheid en het permanente contact met de literaire sector zonder dat de objectiviteit in de werking in het gedrang komt.

Sinds september 2008 neemt het VFL deel aan het overleg van de steunpunten kunsten en hun buitenlandpresentaties onder de noemer Arts Flanders.

In het kader van het Boekenoverleg wordt nagegaan welke kerntaken van een steunpunt – praktijkondersteuning, praktijkontwikkeling, beeldvorming en communicatie – wel en door wie vervuld worden binnen de letterensector. Het ontbreken van een steunpunt kan tot gevolg hebben dat de communicatie naar en over de letterensector onvolledig of niet gebeurt. Op basis van deze analyse zal een voorstel geformuleerd worden om dit hiaat in te vullen, eventueel binnen de structuur van het VFL.

5. Samenwerking

5.1. Vlaamse overheid

5.1.1. Afstemming, overleg en directe contacten

Het VFL heeft de eigen werkwijzen en regelingen maximaal afgestemd op de basisfilosofie en uitgangsprincipes van het Kunstendecreet, dat sinds 2006 van toepassing is. Net zoals het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) valt het VFL als autonome instelling niet rechtstreeks onder het Kunstendecreet.

Op 5 juni 2008 werd het jaarverslag 2007 voorgesteld aan de Commissie Cultuur van het Vlaams Parlement. De werking en de realisaties werden getoetst aan de operationele doelen zoals ze in de beheersovereenkomst zijn opgenomen. De toelichting bij de projecten werd gelinkt aan de nieuwe behoeften en ontwikkelingen die zich aandienen in de literaire sector en hoe het VFL daarop tracht in te spelen (representatieve en professionele auteursvereniging, digitalisering, oeuvres van Vlaamse auteurs, communicatie, canondiscussie, illustratorentoonstelling...).

Informatieve vragen waren er o.a. over de motiveringen van de beslissingen over de werkbeurzen waarbij de commissie de werkwijze van de getrapte motivering steunt, zeker als dit ook uitdrukkelijk door de auteurs (en de auteursvereniging) als beste werkwijze wordt aanzien; werkbeurzen en fiscale optimalisatie via vennootschappen; canon: de stand van zaken bij de rondetafelbesprekingen op initiatief van het VFL en de relatie met de discussie in Nederland en de positie van Nederlandse Taalunie; stripbeleid: toelichting bij het project Angoulême en de betrokkenheid van auteurs en uitgeverijen; de VAV: de groeiende representativiteit, financiële onafhankelijkheid en relatie met VFL; Boekenoverleg; vertalingen naar het Nederlands: positie van de Vlaamse vertalers ten opzichte van de Nederlandse uitgeverijen en het VFL-actieplan; non-fictie. De aanwezige commissieleden waren positief over de helderheid, openheid, informatieve waarde en leesbaarheid van het jaarverslag. De kwaliteit van het gepresteerde werk en de manier waarop de sector zich mede onder impuls van het VFL heeft georganiseerd werden geprezen.

Op vraag van de Commissie Cultuur had op 23 oktober een hoorzitting plaats over het gecumuleerde verlies van het VFL binnen de dubbele boekhouding. Uitgebreid werd de financiële evolutie van het VFL van bij de start in 1999 tot 2007 toegelicht. Het VFL argumenteerde dat als de in 2002 doorgevoerde schrapping en de in 2003 verminderde toekenning niet wordt hersteld, het VFL dit boekhoudkundig verlies jaar na jaar zal meedragen. Het tekort is een optelsom van voorzieningen, openstaande schulden subsidieregelingen, projecten in uitvoering en openstaande bedrijfsschulden. Deze tekorten doen geen beslag op financiële middelen, omdat ze niet onmiddellijk aanleiding geven tot uitgaven, omdat ze op korte termijn gefinancierd worden uit nu reeds uitbetaalde voorschotten en omdat een gedeelte van de nieuwe subsidieverplichtingen die zullen worden aangegaan in 2008 pas in 2009 en later uitbetaald moeten worden. De openstaande schuld heeft dus op geen enkele manier de werking van het VFL afgeremd, noch heeft dit geleid tot interestlasten.

In een reactie aan het Fondsbestuur kondigde de minister een addendum aan op de beheersovereenkomst waarin de Vlaamse overheid waarborgt de kosten te dragen die verbonden zijn aan de subsidietoezeggingen die pasten binnen de beheersovereenkomst en het sociaal passief in het geval van een plotse, onaangekondigde en volledige stopzetting van de financiering na afloop van de beheersperiode. De minister verwacht dat op basis van deze waarborg de als schuld genoteerde elementen uit de boekhouding verdwijnen.

De samenwerking met de minister en het kabinet Cultuur verliep constructief en was vooral intensief in de periodes van de begrotingsvoorbereiding en -controle. In de driemaandelijke overlegvergaderingen met de adviseur letteren werden lopende dossiers besproken en nieuwe denkpistes wederzijds getoetst. Voor de ontwikkeling van een eregeld voor oudere auteurs, een aanvullende pensioenregeling en een vorm van microkredieten werd door de VFL-directeur meegewerkt aan het voorbereidende studiewerk. In de administratieve uitvoering van de loopbaanstimulans voor auteurs en vertalers nam het VFL de communicatie en uitwerking voor zijn rekening. De overdracht van het beheer van het Vertalershuis naar het VFL werd in het najaar beslist en zal vanaf 1 januari 2009 in het Elzenveld in Antwerpen gevestigd worden.

Met het Agentschap Kunsten & Erfgoed waren er drie overlegvergaderingen over concrete aanvraagdossiers voor buitenlandse reisbeurzen, productiesubsidies, literaire manifestaties en tijdschriften.

Het VFL bracht buitenlandse uitgevers, vertalers en Fondsen systematisch op de hoogte van de verruimde residentiewerking van de Vlaamse Gemeenschap (m.n. de residentie in Vollezelle, als aanvulling op het Vertalershuis in Leuven). De feitelijke uitvoering van de residentiewerking gebeurt door Het beschrijf, in opdracht van het Agentschap K&E.

De begrotingsbesprekingen 2009 en de begrotingscontroles 2008 met de Afdeling Budgettering en Centrale Accounting boden het VFL de gelegenheid om zijn eigenheid en specifieke werking toe te lichten.

5.1.2. Het VFL en de beleidsnota *Letteren- en Publicatiebeleid*

Het beleidskader voor het VFL wordt gevormd door het oprichtingsdecreet van 30 maart 1999, het herzieningsdecreet van 30 april 2004, het hoofdstuk 'Letteren- en publicatiebeleid' in de beleidsnota Cultuur 2004-2009, de beheersovereenkomst 2006-2010 en het onderdeel Letteren in de beleidsbrief cultuur, beleidsprioriteiten 2007-2008. Het VFL vertaalt deze in concrete regelingen en reglementen, zet projecten op, ondersteunt projecten binnen de vastgelegde doelstellingen, neemt initiatieven tot overleg, samenwerking en taakafbakening.

Literaire genres steunen

De opdracht van het VFL om proza en poëzie, theater en literair essay, kinder- en jeugdliteratuur, de striproman en literaire non-fictie te steunen wordt vertaald in concrete subsidieregelingen die directe steun verlenen aan auteurs, vertalers, illustratoren en stripauteurs. In 2008 bedroeg die directe steun meer dan € 1,1 miljoen. Indirecte steun is er door de subsidies aan literaire tijdschriften, productiesubsidies aan binnen- en buitenlandse uitgevers, vertaalsubsidies, financiële steun aan literaire manifestaties en organisaties.

Inzake administratieve thema's worden auteurs en vertalers geholpen door informatieverschaffing op het vlak van juridische en administratieve aspecten, sociaal statuut, fiscaliteit; doorverwijzing naar de juiste loketten; signalement van letterentema's naar overheden en organisaties.

Literaire tijdschriften, literaire podia en andere literaire organisaties en manifestaties worden financieel gesteund door aangepaste subsidieregelingen en impulsen vanuit het VFL naar professionalisering en synergie.

Buitenland- en stripbeleid

Een afzonderlijke Adviescommissie concipieert mee het beleid en adviseert over de aanvragen voor ondersteuning van stripauteurs, -uitgeverijen, -tijdschriften en -manifestaties. Voor beginnende stripauteurs werd een mentoraatsregeling uitgewerkt om hen te ondersteunen bij de creatie van hun eerste boekpublicatie. Aan de presentatie van Vlaamse stripauteurs op de internationale stripbeurs van Angoulême in januari 2009 werd veel tijd besteed, voornamelijk overleg met de organisatie in Frankrijk, de auteurs en stripuitgevers.

Het VFL heeft de gestructureerde en proactieve aanpak van een vertalingenbeleid voor proza uit Vlaanderen verder uitgebouwd. Bij het netwerken op vakbeurzen en in contacten met buitenlandse uitgevers worden concrete titels voor vertaling voorgesteld. Voor poëzie worden de inspanningen voor vertalingen en Vlaamse dichters op buitenlandse podia toegespitst op literaire tijdschriften, prestigieuze literaire festivals en actieve poëzie-uitgevers. Bestaande contacten met buitenlandse uitgevers van theaterteksten werden onderhouden. Een vergelijkend onderzoek naar gerealiseerde vertalingen van Vlaamse auteurs over de periode 1990-1999 en 2000-2007 toont aan dat deze aanpak en het aantal, en de kwaliteit en de groep van betrokken uitgeverijen grondig heeft gewijzigd.

De illustratoren tentoonstelling reisde naar Frankrijk, Engeland en Italië en bood aan professionelen uit de uitgevers- en mediawereld de mogelijkheid om kennis te maken met het veelzijdige illustratietalent uit Vlaanderen. Illustratoren demonstreerden hun werkwijze aan studenten en uitgevers in workshops en colloquia.

De stafmedewerker buitenland voor kinder- en jeugdliteratuur en strips bouwde de contacten met de Vlaamse kinderboekuitgevers verder uit, ontwikkelde nieuwe presentatiefiches voor de kinderboekenbeurs in Bologna en werkte actief aan de uitbreiding van het netwerk van buitenlandse uitgevers. In februari 2008 hebben negen buitenlandse uitgevers tijdens een Publishers Tour het Vlaamse kinder- en jeugdboekenlandschap in al zijn aspecten ontdekt.

Debutanten

De door het VFL gesubsidieerde literaire tijdschriften vervullen een belangrijke rol in de publicatiekansen van debuterende auteurs. Een onderzoek van de recente jaargangen van Vlaamse literaire tijdschriften leverde feitenmateriaal om dit te illustreren (zie ook het jaarverslag 2007). Daarnaast zijn er voor debuterende auteurs en beginnende vertalers sinds vijf jaar de gemeenschappelijke regelingen met het Nederlandse Fonds voor de Letteren. Deze regelingen zijn voor veel auteurs en vertalers een reële stimulans gebleken voor het werken aan een tweede boek of vertaling. Vanaf 2009 zullen deze regelingen afzonderlijk worden uitgevoerd door het VFL om antwoorden te bieden aan de specifieke problematiek van debuten in Vlaanderen als auteur of vertaler.

Het actieplan 2006-2008 voor een intercultureel letterenbeleid werd verder uitgevoerd en legde de nadruk op situatiestudie en de toeleiding van allochtone auteurs naar het literaire leven in Vlaanderen (zie ook 1.10.).

Samenwerking met de Nederlandse Fondsen

In Vlaanderen en Nederland bestaat binnen de letteren een vergelijkbare structuur van autonome Fondsen. De reglementen van de subsidieregelingen, de ingezette actiemiddelen en de criteria zijn, rekening houdend met de bestuurlijke en juridische verschillen, grotendeels op elkaar afgestemd.

Nog niet vergelijkbaar zijn budget, werkingsmiddelen, expertise en verankering in de sector. De samenwerking is intens en met wederzijds respect voor elkaars eigenheid. De boekenmarkt, de infrastructuur, de doelstellingen, de behoeften en de professionaliteit van de actoren in Vlaanderen en Nederland zijn nog zo verschillend dat een integratie van het Nederlandse en Vlaamse letterenbeleid remmend zal zijn voor de diversiteit en voor ieders autonome ontwikkelingskansen.

De bredere cultuurpolitieke doelstellingen die pleiten voor meer integratie van een op het buitenland gericht letterenbeleid, sporen niet met de (economische) realiteit van vertalingen bij buitenlandse uitgeverijen die niet zozeer een taalgebied, auteur of letterentraditie centraal stellen, maar concrete titels en hun marktpotentieel.

Beurzen en premies

Het aantal toegekende werkbeurzen is in 2008 quasi stabiel gebleven. De regelingen voor uitgeverijen, organisaties en verenigingen bevatten stimulansen en indirecte ondersteuningsvormen voor auteurs en vertalers om hun literaire arbeid economisch meer draagvlak te bieden.

Literaire canon

In de beleidsbrief 2008 vraagt de minister de reguliere ondersteuningskanalen nog efficiënter uit te bouwen en werk te maken van de ontsluiting voor een ruim publiek van onze canon. De uitgave van het *Verzameld Werk* van Louis Paul Boon werd voortgezet door het toekennen van een projectsubsidie aan de editoersgroep en in het najaar werd een specifieke regeling voor oeuwrewerken ontwikkeld (zie 4.8.8.).

De uitbouw van een geïntegreerd buitenlandbeleid werd door de aanwerving van een coördinator buitenland versneld. Met het Agentschap Kunsten was regelmatig over-

leg over buitenlandacties en subsidieaanvragen. Een ruimere afstemming met andere literaire actoren over exportbevordering zal in 2009 vorm krijgen binnen het geactualiseerde VFL-beleidsplan buitenland.

5.1.3. Eregelden

De gecreëerde pistes voor aanvullende pensioenvorming zijn voor een aantal oudere auteurs te laat geïntroduceerd om voor hen nog betekenis te kunnen hebben. Dit leidt tot een onvolkomen pensioen, ondanks de literaire verdiensten van deze auteurs. Om hieraan tegemoet te komen, ook voor kunstenaars in andere disciplines, is door minister Anciaux in 2008 een eregeldregeling ingesteld die 20 kunstenaars jaarlijks een extra prijs toekent voor hun oeuvre. Aan de voorbereiding van deze regeling heeft het VFL in samenspraak met de VAV meegewerkt. Bestuursleden van de VAV hebben mee geadviseerd over de eerste lijst.

5.1.4. Loopbaanstimulans

De inkomenssituatie van auteurs/kunstenaars en de ingewikkelde, zeer uiteenlopende systemen van pensioenopbouw leiden in de praktijk tot geringe aandacht voor opbouw van pensioenrechten. Na een uitgebreide voorstudie waaraan de directeur van het VFL actief participeerde, heeft minister Anciaux in het najaar 2008 een extra subsidie uitgewerkt voor alle ontvangers van een werkbeurs, mits ze konden aantonen dat ze actief aan een systeem van pensioenopbouw participeerden. Op vraag van het Agentschap Kunsten en Erfgoed heeft het VFL alle auteurs en vertalers gecontacteerd die in 2008 een werkbeurs of projectbeurs ontvingen van het VFL en hen geïnformeerd over deze nieuwe regeling. De volledige administratieve verwerking van alle aanvragen werd uitgevoerd en de resultaten overgemaakt aan het Agentschap. In totaal hebben 86 auteurs en vertalers een ontvankelijke aanvraag ingediend.

5.1.5. Microkredieten

De behoeften aan en de mogelijke uitvoeringsmodaliteiten van een regeling voor beperkte kredieten aan kunstenaars (maximaal € 7.500) werd onderzocht door het Kunstloket bij kunstenaars en intermediairs. Hoewel voornamelijk gericht op aankopen van materiaal (muziekinstrumenten, schilderattributen...) is ook getoetst bij auteurs en vertalers of er nood is aan een dergelijke goedkope kredietvorm.

Concrete besluiten zijn er nog niet gekomen, omdat vooral de noodzakelijke terugbetalingsvoorwaarden een moeilijk aspect vormen. De VFL-directeur volgt dit verder op in de studiegroep en in samenspraak met de VAV.

5.1.6. Boekhandelsregelingen

In opdracht van minister Anciaux werkte het VFL een regeling uit voor de ondersteuning van de kwaliteitsboekhandel in Vlaanderen. Bedoeling is de kwaliteit van de dienstverlening, van de breedte van het assortiment en van literair-culturele activiteiten aan te moedigen. In samenspraak met de Vlaamse Boekverkoopersbond werd deze regeling uitgewerkt en gecommuniceerd. In december werd een eerste selectie van 40 titels verstuurd aan de boekhandels met een A-label en werden activiteiten ondersteund met een subsidie van € 350.

(Zie ook 4.4.1.)

5.2. Nederlandse Stichting Fonds voor de Letteren (NFvdL)

De drie gemeenschappelijke regelingen – stimuleringsbeurzen literaire auteurs, stimuleringssubsidies vertaald literair werk, projectbeurzen literaire biografieën – werden in 2008 voor de zesde maal uitgevoerd. De inbreng van de financiële middelen was zoals de vorige jaren 1/3 (VFL) en 2/3 (NFvdL).

De gemeenschappelijke biografieregeling werd op voorstel van het VFL in 2007 omgezet in een tweejaarlijkse regeling. In deze niche van de literatuur worden jaarlijks onvoldoende waardevolle nieuwe projecten verwacht – na het gerealiseerde inhaalmanoeuvre sinds 2003 van deze regeling – om jaarlijks een oproep te doen voor nieuwe projecten. Daarom blijft in even jaren de regeling Vlaams-Nederlands en geldt deze voor biografieën met als onderwerp een Nederlandstalig schrijver of letterkundige die toonaangevend is (geweest) voor de letterkunde in Nederland en/of Vlaanderen. In oneven jaren legt elk Fonds eigen accenten. In 2008 werd dus een gemeenschappelijke oproep en beoordeling opgezet voor literaire biografieën. (zie ook 1.2.3.).

Tussen de beide bureaus was er zeer regelmatig overleg en uitwisseling van informatie over concrete aanvraagdossiers voor werkbeurzen auteurs en projectbeurzen vertalers. Het aantal cofinancieringsregelingen dat van toepassing is bij toekenning in beide landen groeit verder.

Op uitnodiging van de Taalunie had op 21 februari een bespreking plaats over actuele en toekomstige samenwerking van de letterenfonds in Nederland en Vlaanderen. Vertrekpunt was een inventariserende nota van de VFL-directeur waarin de huidige realisaties geschetst werden en mogelijke ontwikkelingsdomeinen uitgetekend. In eerste instantie werd gefocust op de samenwerking tussen VFL en NFvdL op ‘binnenlanddomeinen’. Een aanvullende bespreking over “buitenlandsamenwerking” wordt nog voorzien.

Op 19 september evalueerden de directeurs en stafmedewerkers van beide Fondsen op basis van een grondige analyse de effectiviteit en de efficiëntie van de gemeenschappelijke regelingen voor debuterende auteurs en vertalers en biografen. Daarbij is gekeken naar de cijfers van de voorbije jaren in verband met aanvragers, toekenningen, budgetten, doorstroming, enzovoort. De resultaten werden telkens geplaatst in een Vlaams en Nederlands perspectief, waarna er nadrukkelijk naar de meerwaarde van de samenwerking werd gekeken. Het gemeenschappelijk behandelen en adviseren van alle aanvragen door beide Fondsen samen voor de drie regelingen, zorgt voor dubbel werk en legt een heel zware werklast op de schouders van de Vlaamse commissieleden. De doorstromingsmogelijkheden van Vlaamse vertalers botsen op drempels die niet weggewerkt worden door deze gemeenschappelijke regeling. Daarom is besloten deze regelingen niet meer gemeenschappelijk uit te voeren, maar wel volgens dezelfde regelgeving en principes in Vlaanderen en Nederland toe te passen.

Op 15 december werden deze afspraken bekrachtigd na ruggespraak met beide besturen en zijn nieuwe samenwerkingsdomeinen gestart voor gemeenschappelijke acties op het vlak van cultureel ondernemerschap, residentiebeleid, non-fictie, e-literatuur,

de zichtbaarheid van debutanten en een stimuleringsbeleid ten aanzien van de uitgevers.

In december kregen de bestuurvoorzitters en directeuren van NLPVF en NFvdL van minister Plasterk de opdracht om een fusiepad uit te tekenen voor beide Fondsen. Het VFL realiseert zich dat het vanuit zijn ‘alles-onder-een-dak’-praktijk heel wat praktijkervaring kan aanreiken en is uiteraard daartoe bereid. Dit fusieproces zal na 41 respectievelijk 14 jaren afzonderlijke werking en ontwikkeling geen eenvoudige opdracht zijn. We wensen onze collega’s veel wijsheid, uitgekristalliseerde inzichten en wederzijdse *goodwill* toe.

5.3. Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds (NLPVF)

Het NLPVF publiceerde samen met het VFL een voorjaar- en najaarnummer van *10 Books from Holland and Flanders* (zie 4.5.3.) en een aflevering van de *Nieuwsbrief Letteren* (zie 4.5.4). De productionele en redactionele begeleiding werd verzorgd door het Nederlandse bureau.

De jurering en uitreiking van de tweejaarlijkse vertaalprijzen (de Prix des Phares du Nord voor Franse vertalingen en de Elsen Otte Preis voor Duitse vertalingen) werd samen georganiseerd (zie 4.5.7.).

De website met een overzicht van vertaald literair werk uit Nederland en Vlaanderen die in 2006 online ging, werd met een extra subsidie van de Taalunie vervolledigd en van extra zoekmodules voorzien (zie ook het jaarverslag 2007).

Samen met de Taalunie werd een haalbaarheidsonderzoek gestart voor een Vlaams-Nederlandse website voor literaire tijdschriften. Mogelijke modellen werden uitgetekend en samen met de vzw CeLT (Culturele en Literaire Tijdschriften) geconcretiseerd. De streefdatum om tegen najaar 2008 online te zijn, is niet gehaald omdat de discussie over de toekomst van de literaire tijdschriften in Nederland in een stroomversnelling is geraakt, omwille van een nieuwe subsidiestructuur die door het NLPVF is ontwikkeld.

Initiatieven op buitenlandse podia werden uitgewisseld en waar mogelijk werden elkaars auteurs mee opgenomen in de programmering.

In december werd samen een ontmoetingsdag van Russische vertalers en auteurs opgezet om vertalingen naar het Russisch te activeren en de banden met de uitgevers te versterken.

Verder is er veel tijd en overleg besteed binnen het kader van het Expertisecentrum Literair Vertalen aan de invulling en afstemming van het vertaalmanifest en de presentatie daarvan in Vlaanderen en Nederland (zie 4.2.).

De gemeenschappelijke nota van het NLPVF en het Huygens Instituut over een Nederlandstalige canon leidde tot het Vlaamse canonoverleg en resulteerde in een visie-nota die in november werd overgemaakt aan de ministers van cultuur en onderwijs, de Taalunie en het NLPVF en Huygens Instituut (zie 4.4.2.).

5.4. Nederlandse Taalunie

De dialoog en de samenwerking met de Taalunie werd verder uitgebouwd. Accent lag op het beleid ten aanzien van de vertalingen in en uit het Nederlands via het Expertisecentrum Literair Vertalen. Concrete projecten: de ontwikkeling van een gemeenschappelijke site voor literaire tijdschriften; de voorbereiding van het Vertalersmanifest en de presentatie ervan tijdens de vertaaldagen in Brussel en Amsterdam; overleg over de samenwerking tussen de Fondsen (zie ook 5.2.); ontwikkelingspistes voor een canon binnen een visie op literair erfgoed.

5.4.1. Taalunie Toneelschrijfprijs

Op 13 december 2008 werd in Vlaams Cultuurhuis De Brakke Grond (Amsterdam) de Taalunie Toneelschrijfprijs uitgereikt aan Filip Vanluchene voor de tekst *Citytrip*. Vanluchene schreef deze tekst voor De Tijd/theaterMalpertuis. *Citytrip* is een caleidoscopische theatertekst over de lotgevallen van de inwoners van twee Vlaamse dorpen in een geglobaliseerde wereld. Het is een duizelingwekkende tekst, geschreven voor drie acteurs die samen de vele personages die het stuk rijk is, vertolken en de vertelling voortstuwen.

De prijs van € 10.000 gaat jaarlijks naar de schrijver(s) van een oorspronkelijk Nederlandstalig toneelstuk dat in het voorafgaande seizoen voor het eerst is opgevoerd. Met deze onderscheiding wil de Nederlandse Taalunie de Nederlandstalige toneelschrijfkunst en de opvoering van Nederlandstalig toneel stimuleren.

De jury, actrice Carola Arons, regisseur Domien Van Der Meiren en dramaturg Hanneke Reiziger, onder leiding van dramaturg Steven Peters, ontving dit jaar bijna zestig inzendingen voor de Taalunie Toneelschrijfprijs. De andere genomineerde voor de prijs was David Van Reybroeck met zijn tekst *Missie*.

De uitreiking werd georganiseerd door De Brakke Grond in samenwerking met de Nederlandse Taalunie, het Vlaams Fonds voor de Letteren en Theaterinstituut Nederland/Offstage. Voorafgaand aan de prijsuitreiking bracht Stefan Hertmans de tweede Taalunie Toneellezing waarin hij een lans brak voor de publicatie van toneelteksten, de acteurs van Het Zesde Bedrijf lazen fragmenten voor uit de genomineerde stukken en er werd door Marjan Boyer, Alexandra Koch, Stefan Hertmans, Ditte Pelgrom en Rudy van Schoonbeek, onder leiding van Lex Bohlmeijer, gedebatteerd over het uitgeven van toneelteksten.

5.4.2. Vertaalpleidooi: *Overigens schitterend vertaald. Pleidooi tot behoud van een bloeiende vertaalcultuur*

De Taalunie steunde de Vlaamse vertaaldag met een projectsubsidie van € 5.247. Zie 4.2.

5.4.3. Digitale presentatie Nederlandstalige literaire tijdschriften

Werden voortgezet in 2008: de besprekingen over de ontwikkeling van een website waarop de Vlaamse en Nederlandse literaire tijdschriften zich gezamenlijk presenteren om de zichtbaarheid van de tijdschriften over de grenzen heen te vergroten. De Nederlandse Taalunie, het NLPVF en het VFL werkten in 2008 verder aan de analyse van de behoeften en zetten dit om in een concreet voorstel voor de site. Ook CeLT, dat in Vlaanderen al een portaal-site beheert voor de culturele en literaire tijdschriften, werd bij het overleg en de ontwikkeling betrokken.

De behoefte aan een grotere zichtbaarheid werd o.m. duidelijk op de discussieavond over de toekomst van de literaire tijdschriften op 28 januari 2008 in De Balie te Amsterdam, georganiseerd door de Stichting Weerwoord en het NLPVF. Carlo Van Baelen lichtte hier het CeLT-model toe, met de kenmerkende relatie tussen collectieve promotie en distributie van de literaire en culturele tijdschriften in Vlaanderen.

De Vlaams-Nederlandse tijdschriftensite wil de Vlaamse en Nederlandse literaire tijdschriften een platform bieden om zich gezamenlijk te presenteren, zodat zichtbaarheid en digitale toepassingsmogelijkheden worden vergroot. De website wil het literaire tijdschrift in Vlaanderen en Nederland een nieuwe impuls geven en een nieuw publiek aanspreken. De site zal algemene informatie geven over de literaire tijdschriften en nieuwe nummers signaleren. De mogelijkheden voor een centraal bestelpunt worden nog onderzocht.

5.4.4. Databank Nederlandstalige literaire vertalingen

Van bij de start heeft het VFL ervoor gekozen om geen afzonderlijke databank aan te leggen met de vertalingen van Vlaamse auteurs. Het NLPVF registreert reeds jarenlang de Nederlandstalige vertalingen vanuit zijn bibliotheek en op basis van de nieuw verschenen vertalingen. Met een projectsubsidie van de Taalunie werd de databankstructuur aangepast om een verdere uitbreiding en een meer gebruikersvriendelijke zoekstructuur mogelijk te maken. Ontbrekende vertalingen van Vlaamse auteurs werden aangevuld op basis van informatie van auteurs, vertalers en uitgeverijen. In totaal zijn nu meer dan 11.000 titels opgenomen, in detail beschreven en via uiteenlopende zoek sleutels terug te vinden. Ook in het buitenland verschenen prentenboeken van Vlaamse en Nederlandse auteurs en/of illustratoren zullen geleidelijk aan in het bestand worden opgenomen.

Bij de aanpassing van de VFL-website werd in het buitenlandlijk een rechtstreekse koppeling naar deze database opgenomen.

5.5. Expertisecentrum Literair Vertalen

De beleidsraad van het Expertisecentrum wordt gevormd door afgevaardigden van het VFL, het NLPVF, het NFvDL en de Nederlandse Taalunie. Naast klankbord voor de ELV-aanbiedingen aan de vertalers, is de Beleidsraad ook het uitwisselingsplatform voor initiatieven in Vlaanderen en Nederland op het vlak van deskundigheidsbevordering voor vertalers (zowel in als uit het Nederlands) en het laboratorium waar nieuwe behoeften worden gedetecteerd, geëvalueerd en omgezet in nieuwe programma's. De in samenwerking met het ELV opgezette cursussen en workshops voor vertalers, zijn opgenomen onder 'Deskundigheidbevordering' (zie 1.11.). Het totale ELV-budget dat ter beschikking wordt gesteld door de Nederlandse Taalunie bedroeg in 2008 € 280.422. Het NFvDL en het VFL vullen dit aan met specifieke projectsubsidies.

Na een gunningsprocedure van de Taalunie voor een nieuwe vijfjarenovereenkomst, werd het Expertisecentrum aangeduid als uitvoerder van het meerjarenplan literair vertalen. Het samenwerkingsverband Universiteit Utrecht – Lessius Hogeschool Antwerpen startte in 2008 met een uitgebreide bevraging van alle betrokkenen met betrekking tot literair vertalen, wat leidde tot een bijgestuurd actieplan dat in de beleidsraad werd besproken en goedgekeurd. Extra aandachtspunten zullen zijn: de vertaalateliers op locaties in het buitenland om beginnende beloftevolle vertalers te detecteren en te coachen, de begeleiding van Vlaamse vertalers naar Nederlandse opdrachtgevers, vernieuwing van de mentoraatsregeling naar een breder coachingtraject en extra aandacht voor kleinere taalgebieden.

5.6. Kunstenloket vzw

De VFL-directeur is lid van de algemene vergadering en volgt actief de werking op van het Kunstenloket. In 2008 werden de nieuwe statuten en de werking en samenstelling van de raad van bestuur en de algemene vergadering vastgelegd. De auteursvereniging informeert haar leden over initiatieven van het Kunstenloket over sociaal statuut, uitgavecontracten, auteursrecht en cultureel ondernemerschap. Gerichte vragen worden doorverwezen.

5.7. Boek.be, VUV en VBB

Zoals de voorbije jaren was er regelmatig overleg met de secretariaten van Boek.be, de Vlaamse Uitgeversvereniging (VUV) en de Vlaamse Boekverkoopersbond (VBB) over raakpunten tussen de economische boekensector en het VFL.

Het VFL huurde ruimte op de collectieve VUV-stand op de beurs in Bologna. Met de werkgroep GroKi (Groep Kinderboekuitgevers) werd het programma van de Publishers Tour grondig besproken en werden de vorm en het tijdstip voor ontmoetingen met de buitenlandse uitgevers vastgelegd in Antwerpen, Leuven en Gent. De evaluatie was over de hele lijn positief en er is vraag naar een herhaling van dit initiatief. De uitvoering van een ondersteuningsregeling voor boekhandels werd voorbereid met het secretariaat van de Vlaamse Boekverkoopersbond. De modaliteiten en eerste uitvoering werden via het secretariaat gecommuniceerd. Zie ook 5.1.6.

Het VFL informeerde de secretariaten over nieuwe regelingen en deadlines voor subsidieaanvragen met het verzoek deze door te geven aan hun leden.

De VFL-directeur werkte mee aan de studiegroep rond 'opleiding' en 'marktonderzoek'. Het VFL verzorgde het auteursluik in de UA-opleiding 'Inleiding tot de boekensector'.

Bij het Agentschap Flanders Investment & Trade (FIT) werd een subsidiedossier ingediend voor de centrale uitgeversstand tijdens de stripbeurs in Angoulême. Op vraag van FIT werd deze samengevoegd met de aanvraag van de Vlaamse Uitgeversvereniging voor de beurzen van Londen, Bologna en Frankfurt. Basis voor het dossier vormde de aanvraag van het VFL van oktober 2007 voor de uitgeversstand in Angoulême. Deze bleek onontvankelijk, omdat het VFL geen beroepsorganisatie is. Vandaar de vernieuwde aanvraag in 2008 samen met de VUV.

5.8. Vlaamse Auteursvereniging

Op een tweemaandelijks overleg buigen de VFL-voorzitter en -directeur en een afvaardiging van het VAV-bestuur zich over gemeenschappelijke thema's en wisselen ze informatie uit over lopende zaken. In 2008 kwamen o.a. aan bod: de beroepsprocedure, auteurs en vertalers in bestuur en adviescommissies, het convenant, auteurscafés, studierapporten... De samenwerking verloopt constructief en met respect voor ieders opdracht en voor de realiteit van belangentegenstellingen in bepaalde dossiers. Op vraag van leden-auteurs trad de VAV op als waarnemer bij hoorzittingen bij de Beroepscommissie in het kader van beroepsprocedures.

Buiten het directe werkterrein van het VFL werd door de VFL-directeur inhoudelijke ondersteuning verleend in de dossiers over beheersvennootschappen, leenrecht, auteurspensioenen, eregelden en uitgaveovereenkomsten.

Zie ook 1.12.1.

5.9. Boekenoverleg

Al te vaak treden de spelers in het Vlaamse (literaire) boekenveld in verspreide slagorde op, bijvoorbeeld bij hun inspanningen gericht op de Vlaamse en federale overheid. Deze versnippering leidt tot krachtenverlies en ook wel eens tot onnodige spanningen. De veelheid aan stemmen veroorzaakt niet zelden een belangenkakofonie die bij het beleid “partiële doofheid” of het indrukken van de pauzetoets veroorzaakt. Daarom heeft het VFL in 2007 het voortouw genomen om de relevante partijen inzake boek, literatuur en lezen in een structureel overleg samen te brengen. Dat resulteerde vrijwel meteen in een gezamenlijk memorandum voor de federale overheid. Eén van de toen geformuleerde eisen, een wijziging van de fiscale wetgeving voor auteursrechten, is inmiddels verwezenlijkt.

In 2008 kwam het Boekenoverleg vier maal samen. Er werd onder meer gedebatteerd over het leenrecht en de leenvergoeding, de literaire canon, een gereguleerde boekenprijs en digitaal auteursrecht. In oktober ging een delegatie van het Boekenoverleg enkele federale actiepunten bepleiten op het kabinet van Minister van Economie Vincent Van Quickenborne. De meeste aandacht besteedde het Boekenoverleg in 2008 echter aan de voorbereiding van een gezamenlijk memorandum n.a.v. de Vlaamse verkiezingen in juni 2009. Daarin wordt een brede waaier aan voorstellen en aandachtspunten gelanceerd om het boek en de letteren van uit Vlaanderen een steviger structurele basis te geven en meer ontplooiingskansen te bieden. Vanuit het beleid zijn daartoe initiatieven en bruggen nodig van en tussen zowel cultuur, onderwijs, economie, wetenschap, welzijn als media. Het Vlaams memorandum van het Boekenoverleg wordt gefinaliseerd in februari 2009.

Het Boekenoverleg werd in 2008 voorgezeten door Boek.be-voorzitter Jos Geysels. Het secretariaat werd verzorgd door het VFL.

Vaste deelnemers Boekenoverleg

Boek.be

Canon Cultuurcel

Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde (Kantl)

Letterenhuis – Archief en Museum voor Vlaams Cultuurleven (AMVC)

Stichting Lezen Vlaanderen (SLV)

Verenigde Boeken Importeurs (VBI)

Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken (VCOB)

Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL)

Vlaamse Auteursvereniging (VAV)

Vlaamse Boekverkopersbond (VBB)

Vlaamse Uitgeversvereniging (VUV)

Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezen (VVBAD)

(vanaf maart 2008)

Vlaams Overlegorgaan inzake Wetenschappelijk Bibliotheekwerk (VOWB) *(vanaf september 2008)*

5.10. Steunpuntenoverleg

Sinds september 2008 neemt het VFL als waarnemer deel aan het overleg van de steunpunten kunsten (BAM, Muziekcentrum Vlaanderen, VAI, VTi). Gezien in heel wat thema's die in het overleg behandeld worden alle kunstvormen betrokken zijn, biedt communicatie met de letterensector via het VFL een totaalplatform voor de kunstensector. Waar nodig zal het VFL gemeenschappelijke standpunten mee ontwikkelen, voeden vanuit de letterenpraktijk, en ze na bespreking onderschrijven en uitdragen.

Het VFL is ingestapt in het Arts Flanders-project dat via een Engelstalige website en een maandelijks nieuwsbrief informeert over de aanwezigheid van Vlaamse kunstenaars in het buitenland. Een doorkoppeling vanuit de VFL-website is voorzien.

In de eerste 'Art Box', die presentatiemateriaal bevat uit beeldende kunst, podium, architectuur en muziek als promotie naar buitenlandse kunstjournalisten en media, ontbreekt nu een literair luik. Bij een volgende editie zal het VFL materiaal aandragen voor een letterenluik.

5.11. Fonds Pascal Decroos

Sinds zijn oprichting in 1999 stimuleert het Fonds Pascal Decroos bijzondere journalistiek in de Vlaamse schrijvende en audiovisuele pers door de toekenning van werkbeurzen voor de realisatie van een project dat in de reguliere journalistiek niet gerealiseerd kan worden, dat een grote nieuwswaarde en diepgang heeft en tezelfdertijd origineel, innovatief en tijdrovend is. In de periode 1999-2004 had één op drie afgewerkte projecten betrekking op een boekproject. Na een piek in 2001 met tweederde van de middelen voor boekprojecten, daalt dit percentage en worden nu dus meer middelen toegekend voor mediaprojecten (geschreven pers en audiovisueel) en onderzoeksjournalistiek.

Bij de subsidieregeling van het VFL voor het voorbereiden van een biografie van een cultureel of historisch waardevol figuur die een band heeft met Vlaanderen, is het FPD ook betrokken. Om dubbele subsidiëring te vermijden werd vastgelegd dat biografen die voor hetzelfde onderwerp ook een beurs hebben aangevraagd voor een (deel)project of afgeleid project bestemd voor een andere mediavorm bij het Fonds Pascal Decroos, gefinancierd zullen worden.

In de beleidsontwikkeling rond non-fictie, zowel ten aanzien van binnenlandse regelingen als van buitenlandpromotie, zal het VFL het Fonds Pascal Decroos betrekken. Zowel voor de expertise ten aanzien van criteria en beoordelingswegingen, als voor het vermijden van elkaar overlappende of uitsluitende regelgeving.

5.12. Archieven en Openbare Bibliotheken

Het VFL sloot na overleg met het Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken (VCOB) in 2006 een overeenkomst met vier Vlaamse openbare bibliotheken om de aanwezigheid van vertaalde literatuur uit Vlaanderen te verhogen in hun collecties. Het gaat om de Permeke-bibliotheek en de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience in Antwerpen, de Hoofdstedelijke Openbare Bibliotheek in Brussel en de Stedelijke Openbare Bibliotheek in Gent. Deze bibliotheken ontvangen een exemplaar van de vertalingen van Vlaamse literatuur die door het VFL gesubsidieerd werden, alsook het verzoek ze op te nemen in hun collectie.

Aan de bibliotheek van het Poëziecentrum in Gent bezorgt het VFL de uitgaven van zijn eigen poëziewerken *Poets from Flanders*, *Poètes de Flandre* en *Lyrisk aus Flandern*, alsmede de realisaties Vlaamse poëzie in vertaling. Ook de vakgroepen Nederlandse Letterkunde van de KULeuven en van de UGent ontvangen de uitgaven van de internationale poëziewerken van het VFL.

Aan de vakbibliotheek van het Vlaams Theaterinstituut en het Theaterinstituut Nederland wordt een exemplaar bezorgd van de theaterteksten die met een werkbeurs worden gerealiseerd, net als de gesubsidieerde vertalingen uit het Nederlands.

6. Vooruitblik op 2009

VFL 2009: de uitdagingen

Dit jubileumjaar – we vieren in 2009 het tienjarig bestaan van het VFL – is geen reden om het werkritme en de ambities te verlagen. Integendeel.

Wat staat er alvast op het *to do*-lijstje?

- Januari 2009: de realisatie van het gastlandschap op het 36ste internationale stripfestival in Angoulême, met een artistieke tentoonstelling van 20 stripauteurs, een collectieve uitgeversstand, een documentaire over jonge stripmakers (ook te zien op Canvas), een *concert de dessin* met Arno, lezingen, tekensessies... en dit alles onder de titel *Ceci n'est pas la BD flamande*.
- Eveneens in januari: start van het Vertalershuis in Antwerpen.
- Begin juli: een actualiteitsnota voor de nieuwe Minister van Cultuur, met wensen en engagementen voor 2009 en 2010.
- December 2009: de organisatie van een reflectiesymposium over 10 jaar VFL. Centrale vraag: 'Maakt het VFL het verschil als het om letteren gaat?'
- Nieuw: de oeuvreregeling, een Publishers Tour fictie Vlaanderen-Nederland, een debutantenregeling enkel voor Vlamingen, een actie voor debuterende Vlaamse literaire vertalers.
- Vernieuwing: boekhandelsregelingen, e-literatuur, tijdschriften 2010-2014.
- Uitwerking: canon van klassieke literaire werken en leesbevordering.
- Onderzoeken: het literaire middenveld (in de context van decreten, focuspunten, lokaal en provinciaal letterenbeleid, lezingen en impresariaat), steunpunt letteren, beleid interculturaliteit.

En verder:

- De voorbereiding van het volgende meerjarenplan 2011-2014.
- Budgetverhoging met € 200.000 (totaal € 3.951.000 voor integrale indexaanpassing).
- Begeleiding van 16 nieuwe commissieleden.
- Actualisering van het beleidsplan buitenland.
- Afronding van de illustratorententoonstelling *Buiten de lijntjes gekleurd* in het Speelgoedmuseum in Mechelen.
- Lancering van de Vlaams-Nederlandse website voor literaire tijdschriften.
- Installatie van het dossieropvolgingssysteem en de centrale databank.
- Een maandelijks e-zine.
- Voorbereiding buitenlandacties 2010 : Marché de la Poésie Parijs en Theaterfestival Avignon.

... en nog zo veel meer dat de letterenpraktijk ons dag aan dag zal aanreiken.

Bijlagen

Bijlage 1

Tijdschriftenrapport 2008

Op het einde van 2009 loopt de meerjarige subsidieregeling voor literaire tijdschriften die begon in januari 2005 ten einde. Grote verschuivingen in het gesubsidieerde tijdschriftenlandschap zijn er tijdens deze periode niet geweest: *Tiecelijn* verdween, *Met Andere Zinnen* kwam erbij, *Gierik-NVT* draaide twee jaar mee in de startersregeling maar kon uiteindelijk niet overtuigen. Het voorbije jaar ontvingen in totaal tien bladen een subsidie, precies evenveel dus als in 2005.

Het tijdschriftenlandschap anno 2008 kan men ruwweg in twee helften verdelen. Een eerste groep bladen heeft een veeleer algemeen profiel, al legt elke redactie natuurlijk eigen accenten. *DWB* focust op literaire experimenten, wisselwerking met beeldende kunst en literaire kritiek. *Yang* heeft als sterke punten het vertaalde werk, de writer-in-residence formule en de essays, die overgens niet alleen literaire maar evengoed maatschappelijke en filosofische thema's behandelen. Dat laatste geldt misschien nog meer voor *freespace Nieuw Zuid*, dat zich op enkele jaren tijd heeft ontwikkeld tot een eigenzinnig en volwaardig platform voor diverse vormen van cultuurkritiek en literatuur. Ook *Deus ex Machina* is tamelijk breed georiënteerd maar valt toch vooral op door zijn themadossiers, inzonderheid die over minder bekende anderstalige literaturen. Bij *Revolver* tot slot zijn het in de eerste plaats de poëzie en de themanummers over schrijvers (al dan niet uit de canon) die de aandacht trekken.

Een tweede groep tijdschriften hanteert een meer specifiek profiel. Dat kan dan zowel op het gekozen object als op de invalshoek slaan. Zo spitst *De Brakke Hond* zich toe op beginnende auteurs. *Met Andere Zinnen* doet hetzelfde maar dan alleen voor jongeren. *Het Trage Vuur* richt zich op de Chinese literatuur via vertalingen van primair werk en essays. *Zacht Lawijd* brengt bijdragen over de geschiedenis van de Nederlandse letteren in de negentiende en twintigste eeuw. *Spiegel der Letteren* bekijkt de Nederlandse literatuur dan weer in alle tijdsperiodes en in allerlei aspecten maar steeds vanuit wetenschappelijk oogpunt. Die dominante academische benadering leidt binnen de commissie overgens al enkele jaren tot discussie over de subsidieerbaarheid van het blad binnen het VFL-reglement. Ten slotte is er *Poëziekrant*. Dit op poëzie (in alle mogelijke facetten) toegespitste tijdschrift wordt eveneens in dit rapport behandeld maar de subsidiëring gebeurt wel via het focuspunt Poëziecentrum.

De commissie heeft met spijt moeten vaststellen dat *Spiegel der Letteren* nog steeds kampt met problemen inzake het publicatieritme: de eerste twee nummers van jaargang 2008 ontving ze pas in het najaar en de nummers drie en vier helemaal op het einde van december. De beoordeling in dit rapport betreft de nummers van jaargang 2007 die, eveneens omwille van laattijdige uitgave, niet kon opgenomen worden in het verslag van dat jaar. Over jaargang 2008 wordt dan ook later gerapporteerd. *Free-*

space Nieuwzuid daarentegen heeft zijn achterstand wel volledig ingehaald, meteen ook de reden waarom dit verslag van zowel jaargang 2007 als 2008 een evaluatie bevat. In het laatste nummer van de voorbije jaargang kondigt de redactie overigens aan vanaf 2009 te zullen fuseren met *Yang*.

Naast een toelage voor tien papieren bladen adviseerde de commissie via het nieuwe reglement e-literatuur ook positief over een subsidie aan twee digitale tijdschriftprojecten: de poëzierecensieweblog *Poëzierapport* (voor het tweede jaar op rij) en de literaire nieuwsweblog *De papieren man*. De vzw Culturele en Literaire Tijdschriften (CeLT), die zorgt voor collectieve distributie en promotie, kreeg eveneens een toelage. Dit gebeurde in 2008 voor het eerst via een meerjarige regeling.

De rol en zelfs het bestaansrecht van (papieren) literaire tijdschriften is al langer onderwerp van debat waarbij een harde marktlogica soms als uitgangspunt dient. Ook vorig jaar laaide de discussie enkele keren op. De commissie wenst hier nog eens te benadrukken dat er voor haar geen twijfel bestaat over het feit dat de subsidiëring van literaire bladen wel degelijk legitiem is, en dit om redenen zowel van literaire, culturele als algemeen maatschappelijke aard.

Vooreerst zijn er de vele functies die de tijdschriften hebben binnen het literaire systeem en tussen de literatuur en het publiek: publicatieruimte voor oorspronkelijk literair werk, achtergrondinformatie en duiding, literaire kritiek, tekstanalyse, literatuurgeschiedenis, vertalingen, literaire experimenten. Daarbij dienen twee zaken opgemerkt. Ten eerste: de opkomst van het internet mag dan de kweekvijverfunctie (het bieden van publicatiekansen aan debutanten) van de papieren bladen verminderd hebben, de kwaliteitsgarantie blijft vooralsnog groter bij deze bladen, die nu eenmaal met een beperkte ruimte zitten en dus noodgedwongen streng moeten selecteren en kritisch begeleiden. Ten tweede, door de verminderde aandacht voor literatuur in de mainstream media, spelen de literaire tijdschriften opnieuw een eersterangs rol. Die laatste opmerking moet trouwens verbreed worden: heel wat literaire tijdschriften nemen ook lange en grondige essays op over algemeen culturele thema's (beeldende kunst, film, mode, media, filosofie, religie, ...) en vullen dus eveneens op dat punt een lacune aan.

Wat in het tijdschriftendebat wel eens over het hoofd gezien wordt is dat deze bladen via hun 'redactiemodel' ook belangrijke functies vervullen die het literaire en het culturele overstijgen en die te maken hebben met de maatschappelijke fundamenteën als zodanig, met name hun rol in de publieke ruimte. Zo is het maken van een blad, hoe kleinschalig ook, een demonstratie van persvrijheid. Voorts hebben tijdschriften een mobiliserende werking voor het intellectuele en artistieke leven: vaak vormen zij de spil van een belangrijk netwerk. Tot slot is de redactiewerking ook een uiting van intellectueel engagement, veelal zuiver 'liefdewerk', en van het opnemen van verantwoordelijkheid in het debat, een belangrijk tegenwicht tegen vrijblijvend 'contractdenken'. Alleen al om deze redenen is het niet opportuun de discussie over de literaire tijdschriften uitsluitend in economische termen te voeren. Het volstaat in dit

verband te verwijzen naar de beperkte verkoopcijfers van legendarische bladen als *Van Nu en Straks* of *The Criterion*

De discussie over de literaire tijdschriften wordt vaak gecombineerd met het internetdebat waarbij digitale en papieren publicaties tegenover elkaar worden gezet. De meeste waarnemers zijn het er op dit moment echter over eens dat dit een schijn tegenstelling is. Papier en digitaal zijn wezenlijk anders en complementair. Het maken van een blad zal wel een ander karakter krijgen. Een meer hybride toekomst ligt in het verschiet. De voortschrijdende digitalisering hoeft niet het einde van het papieren tijdschrift in te houden maar vormt veeleer een uitdaging. Daarom ontwikkelde het VFL een apart reglement e-literatuur met eigen specifieke beoordelingscriteria. Co-existentie van papieren en digitale projecten is dus mogelijk, zeker voor een tijd, en al dan niet in wisselwerking met elkaar.

De Adviescommissie tijdschriften leverde niet alleen een belangrijke bijdrage aan het reglement voor digitale publicaties dat vorig jaar in werking trad, met het oog op de meerjarige subsidieperiode 2010-2013 werkte ze ook een nieuw reglement uit voor de papieren tijdschriften. Het Fondsbestuur keurde dit nieuwe reglement goed. Op het Tijdschriftenforum in maart zal het toegelicht worden aan de redacties. Het kwaliteitscriterium blijft vooropstaan. Diversiteit in het tijdschriftenlandschap als geheel vormt een tweede uitgangspunt. Stabiliteit in de vorm van een door het VFL gegarandeerde basissubsidie gedurende vier jaar in ruil voor goed beheer is een derde pijler. Als vierde hoeksteen ten slotte fungeert ‘vernieuwing’, waarbij volledig nieuwe tijdschriften en bestaande tijdschriften die willen fuseren kunnen rekenen op een aangepast reglementair kader en een volwaardige subsidie.

Voor het tijdschriftenbeleid in de nabije toekomst schuift de commissie zes aandachtspunten naar voor:

Ten eerste: een grotere zichtbaarheid van de tijdschriften in de ‘brede’ media, in de bibliotheken, in het onderwijs, in de boekhandel, op het internet enzovoort blijft meer dan gewenst. De vzw CeLT kan hier een belangrijke rol spelen. Aan een Vlaams-Nederlandse portaalsite www.literairetijdschriften.org wordt gewerkt door het VFL, het NLPVF en de Nederlandse Taalunie.

Ten tweede: niet alleen inzake promotie en distributie maar ook voor andere aspecten van organisatorische aard (bv. abonnementenbeheer) kunnen de tijdschriften wellicht meer samenwerken. Dit betekent met andere woorden een verdere uitbouw van en dus meer middelen voor CeLT.

Ten derde: ook op inhoudelijk vlak is er misschien meer synergie mogelijk tussen de tijdschriften. Het nieuwe reglement biedt alvast interessante mogelijkheden voor bestaande literaire tijdschriften die een fusie willen aangaan. En ook voor inhoudelijke samenwerking tussen literaire en algemeen culturele bladen moeten we de denkoefening durven maken, al ressorteren deze laatste niet onder het VFL maar wel onder het Agentschap Kunsten en Erfgoed en ligt samenwerking dus misschien minder voor de hand. Vanzelfsprekend geldt dit alles eveneens voor digitale tijdschriftprojecten.

Ten vierde: de samenwerking, inhoudelijk en promotioneel, met andere actoren op het culturele veld (onderwijsinstellingen, kunstencentra, bibliotheken, schrijfacade-

mies, verenigingen, manifestaties, wedstrijden, radio, televisie,...) kan nog versterkt worden.

Ten vijfde: het beleid inzake digitale projecten dient verder uitgebouwd te worden, het reglement e-literatuur verfijnd en het budget voor de ontwikkeling en ondersteuning van deze projecten vergroot.

Ten zesde: de digitalisering van de oude nummers van papieren tijdschriften alsook de archivering van literaire websites en weblogs dringt zich meer en meer op. Het is wenselijk dat het VFL hierover op korte termijn een rondetafel organiseert met alle betrokkenen (de redacties, CeLT, DBNL, BLTVN, AMVC-Letterenhuis, Afdeling Erfgoed,...) teneinde de bestaande initiatieven op elkaar af te stemmen en nieuwe projecten in gang te zetten.

Aansluitend bij dit laatste aandachtspunt en bij wijze van conclusie. Nog los van de noodzaak tot archivering, een tijdschrift leeft in de eerste plaats voort in de literatuurgeschiedenis omdat het bijdragen publiceert van hoog niveau. Dat is in het verleden altijd zo geweest en dat blijft ook voor de redacties vandaag en in de toekomst de belangrijkste uitdaging: een zo goed mogelijk blad maken. Slaagt een redactie daarin, dan schept een tijdschrift zijn eigen reden van bestaan.

Tot slot. In de zomer van 2008 liep het mandaat af van Elke Brems. De Adviescommissie dankt haar voor de jarenlange even deskundige als enthousiaste inzet. Jan Stuyck werd verwelkomd als nieuw commissielid.

Namens de Adviescommissie tijdschriften,

Leen Boereboom
Stijn Geudens (voorzitter)
Alexander Roose
Jan Stuyck
Sven Vitse
- januari 2009

De Brakke Hond

Van *De Brakke Hond* evalueerde de Adviescommissie de nummers 98, 99 en 100. Het nummer 101 kwam pas uit in januari 2009 en kon dus niet meer meegenomen worden in dit rapport.

De Brakke Hond blijft het laagdrempelige debutantenblad bij uitstek en is alleen al daarom een onmisbare speler op het tijdschriftenveld. Net zoals bij de vorige jaargangen maakt de Adviescommissie echter de bedenking dat *De Brakke Hond* een redactioneel mist om bepaalde stukken te duiden. Behalve bij de themanummers motiveert de redactie nooit de keuze van de teksten en onderstreept ze te weinig de specifieke

bijdrage van *De Brakke Hond* aan het tijdschriftenlandschap. Nu lijkt het soms allemaal iets te vrijblijvend.

Dit hangt ook samen met de kwaliteit van de teksten. Over het algemeen zijn de bijdragen in *De Brakke Hond* wel aangenaam leesbaar maar anderzijds ook niet echt beklijvend. Uitschieters afgelopen jaar waren de stukken van Diane Broeckhoven in nummer 98 en van J.Z. Herrenberg in nummer 99. Ook gevestigde waarde Joris Note weet met zijn ‘leesnotities’ nog steeds te prikkelen.

Het jubileumnummer (nr. 100) maakt helaas een weinig feestelijke indruk: de opgenomen teksten/citaten lijken een gemakkelijksoplossing van de redactie. Een gemiste kans: zo had de redactie kunnen terugblikken op de afgelopen negenenennegentig nummers of een debat lanceren rond een bepaald thema, eventueel in verband met debutanten. De commissie vraagt zich af of er bij de redactie nog wel genoeg ambitie leeft. Of ligt het misschien aan tijdsgebrek? Hoe dan ook, een moment van zelfreflectie lijkt noodzakelijk opdat *De Brakke Hond* zijn positie in het tijdschriftenlandschap zou kunnen handhaven

Deus ex Machina

Deus ex Machina kwam ook afgelopen jaar met vier verzorgde nummers, telkens opnieuw volgens hetzelfde sjabloon: een themadossier, publicatieruimte voor primair literair werk, een rubriek over debuten, een andere over kleine uitgeverijen en wat varia. Het is een beproefde formule die fraaie resultaten opleverde: een interessant nummer over Koerdische literatuur (124), een mooie special rond Kafka (125), een nuchter nummer over verslaving (126) en een oneigentijdse aflevering omtrent Paul Valéry (127). Elk van die themadossiers bevat degelijke en zeer leesbare stukken. Maar hier en daar stond er ook wel eens een minder onderbouwd artikel tussen. De stukken van Zadie Smith (125), Vivian Liska (125), David Nolens (126), Bernard De-wulf (laat staan het werk van Paul Valéry zelf) (127) kregen niet altijd het gezelschap dat ze verdienen. Ook de interviews met Gérard Berréby (124) of met de verantwoordelijke van uitgeverij IJzer (127) konden diepgaander en kritischer.

Toch stelt de commissie verheugd vast dat de (vernieuwde) redactie van *Deus ex Machina* er ook dit jaar in geslaagd is vier mooie, pretentieloze en zeer degelijke nummers samen te stellen, nummers die de nieuwsgierige lezer wellicht met plezier en interesse ter hand nam. De verzorgde lay-out, de coherentie van elk nummer, maar evenzeer de afwisseling binnen elke aflevering en een aantal boeiende essays maken van de lectuur van *Deus ex Machina* een aangename en leerrijke ervaring. Toch zouden het schrappen van een aantal al te vrijblijvende stukken, het zoeken naar sterkere, beter gestaafde en meer originele bijdragen, kortom, een wat strengere redactionele aanpak en inbreng het blad kwalitatief op een hoger niveau brengen. Als *Deus ex Machina* een tijdschrift wil zijn dat er echt toe doet, dan is een iets krachtiger beleid zeker het overwegen waard.

DWB

Van *DWB* las de Adviescommissie de zes nummers (aflevering 5 en 6 vormen een dubbelnummer) van jaargang 2008. Het eerste nummer met als themadossier 'Dicit. Van Nero tot Mao' is zeer toegankelijk voor een breed publiek met goed uitgewerkte en vlot geschreven bijdragen. Een speciale vermelding verdient het stuk over schrijvende dictators van Jos Joosten en J.H. de Roder. De commissie stipt aan dat het redactioneel waarin Hugo Bousset reageert op de kritiek van *Yang* enkel insiders interesseert. De rubrieken 'Jonge fotografie in België', 'De Wereld Bibliotheek' en '[...]' zorgen voor de nodige variatie.

Nummer 2 bevat een dossier over voetnoten, verscheidene korte rubriekjes, uitgebreide recensies en een eerste stuk van Jeroen Olyslaegers, die fungeert als een soort 'writer-in-residence'. De bijdragen zijn veeleer wisselend van kwaliteit. Zo was de inleidende tekst van Arnoud van Adrichem en Jan Lauwereyns weinig toegankelijk. Jacq Vogelaar, Atte Jongstra en Hans Groenewegen leverden dan weer wel zeer leesbare en interessante stukken. Het werk van fotograaf Pieter Huybrechts had meer duiding mogen krijgen.

Aflevering 3 met een dossier over literatuur en architectuur is opnieuw vrij sterk met onder meer knappe bijdragen van Maarten Delbeke en Jacques De Visscher. Buiten het themagedeelte viel vooral de diepgaande tekst van Daniël Rovers over Marc Kregting op. Voorts lanceert dit nummer de samenwerking met de literaire weblog *De papieren man*. De commissie vraagt zich af of de 'strook' met literaire nieuwtjes (vaak oud nieuws) inhoudelijk iets bijdraagt. De nieuwe rubriek 'Feuilles Volantes' heeft daarentegen wel potentieel.

Het vierde nummer met een dossier over literatuur en engagement, waarin *DWB* eens te meer bewijst dat het graag nieuwe wegen bewandelt, verrast en boeit. Het stuk van Koen Peeters gaat subtiel over van een verhaal in een persoonlijk document. Ook de teksten van Jan Lauwereyns, Patrick Bassant en Bert de Muynck overtuigen. Eveneens lezenswaard in dit nummer zijn het stuk van Erik Bindervoet en Robbert-Jan Henkes en de bijdrage van Hugo Bousset over Ian McEwan en Marc Reugebrink.

Het nummer 5/6 tot slot lijkt nogal themaloos. Er is veel ruimte voor vertalingen. Het stuk van Max Frisch en de gedichten van Kiwao Nomura trokken de aandacht. De teksten van Els Moors en Jeroen van Rooij daarentegen konden de commissie minder bekoren. Dit laatste nummer, traditiegetrouw een dubbelnummer, blijkt de dikte van een regulier nummer te hebben. Nummers afslanken vindt de commissie geen probleem zolang dit de kwaliteit maar niet aantast.

DWB leverde een rijke en gevarieerde jaargang af. Belangrijk pluspunt blijft, net zoals de vorige jaren, de boeken- en tijdschriftenrubriek. De commissie vraagt zich wel af wat nu eigenlijk de meerwaarde is van het 'factory-project'.

freespace Nieuw Zuid

2007

In 2007 verschenen van *freespace Nieuw Zuid* vier nummers: 25, 26, 27 en 28. De laatste twee afleveringen kwamen uit met vertraging. Dat is jammer want *freespace Nieuw Zuid* is een erg degelijk, onderbouwd en altijd interessant cultuurtijdschrift dat de lezer graag op geregelde tijdstippen zou ontvangen. Het wat haperende publicatieritme is wel verbeterd in vergelijking met de voorgaande jaren. Zorgwekkender lijkt de commissie echter de beperkte afname van het blad. *Freespace Nieuw Zuid* biedt goed geschreven en originele teksten die een ruimer publiek verdienen.

In nummer 25 en 26 staan enkele boeiende en bijzondere bijdragen zoals die over Union Suspecte en Sophie Calle. Nummer 27 is heel gevarieerd met onder meer een zeer informatief essay over *De nacht der Girondijnen*, bijdragen over Ondaatje, Lucebert en Douglas Coupland, en een lange recensie door Matthijs de Ridder. Die recensie wordt overigens gevolgd door een debat dat voor buitenstaanders niet steeds even helder is.

Nummer 28, ‘Het verweesde denken’, over in 2007 overleden kunstenaars, schrijvers en intellectuelen, is een voltreffer. Een degelijke, problematiserende inleiding gaat een aantal belangrijke bijdragen vooraf. Stukken die informatie en interpretatie afwisselen, die diep graven maar ook breed gaan. Sommige teksten balanceren tussen recensie, essay en wetenschappelijk artikel. De bijdragen in dit nummer zijn echter zelden pedant, moeilijk leesbaar of saai.

Freespace Nieuw Zuid maakte afgelopen jaargang de lay-out opnieuw een beetje soberder, wat de leesbaarheid ten goede kwam. Een korte inleiding verhoogde de coherentie van elk nummer. Bovendien trok de redactie een aantal nieuwe mensen aan en vond ze jonge onderzoekers, wars van de druk om te publiceren in belangrijke internationale tijdschriften, bereid lange bijdragen te leveren. Dat wijst erop dat zij *freespace Nieuw Zuid* een belangrijk forum vinden voor beschouwingen van hoog niveau over diverse literaire en algemeen culturele onderwerpen. Essays die een intelligente en hongerige lezer graag op geregelde tijdstippen ter hand neemt.

2008

De achtste jaargang van *freespace Nieuw Zuid* heeft de commissie aangenaam verrast. De vier nummers (29, 30, 31 en 32) verschenen mooi op tijd en bovendien in een totaal nieuwe vormgeving: een sobere cover en een rustige, fris ogende bladspiegel, die het tijdschrift meteen veel aantrekkelijker en heel wat leesbaarder maakt. Ook inhoudelijk was het een sterke jaargang met geslaagde themadossiers en boeiende, kritische bijdragen. In het laatste nummer kondigt de redactie aan dat *freespace Nieuw Zuid* en *Yang* in 2009 samen een nieuw blad zullen uitbrengen.

De jaargang startte sterk met een themanummer over poëzie (nr. 29). De bijdrage van Jan H. Mysjkin over de Franse poëzie van de laatste decennia springt hierbij in het oog. In zijn essay weet hij een duidelijk beeld van de ‘levende’ Franse poëzie te schetsen met daarbij ook aandacht voor minder bekende dichters. Lof heeft de commissie eveneens voor de fotograferubriek van Steven Humblet. Nummer 30 valt op door een aantal meer literair-historische bijdragen: Erik Spinoy over Paul van Ostaijen, Dieter Vandembroucke over Victor J. Brunclair en Johan de Witte over de Vlaamse letteren in de fifties. Matthijs de Ridder diept in zijn nieuwe rubriek ‘Kansarm proza’ werk op dat de wetten van de markt tart. Een lovenswaardig initiatief. Het ontregende proza van C.C. Krijgelmans bijt de spits af.

Freespace Nieuwzuid ruimt graag plaats in voor de betere boekbespreking. Zo is nummer 31 integraal gewijd aan recensies. Bedoeling is boeken in de kijker te zetten die in het gangbare recensiecircuit niet aan bod komen. Erwin Jans brengt een genuanceerd beeld van het huidige discours over de islam aan de hand van zes publicaties en ook de recensie van Dirk De Schutter (*Over kampliteratuur* van Jacques Vogelaar) vindt de commissie bijzonder interessant. Toch kan dit nummer door de wisselende kwaliteit van de recensies niet helemaal overtuigen.

Nummer 32 tot slot staat stil bij de inflatie van de literaire prijzen. Erik Spinoy analyseert hoe het prijzenbestel en de literaire netwerken functioneren in het Nederlandse taalgebied, Björn-Olav Dozo en Michel Lacroix doen hetzelfde voor de Franstalige literatuur. Kevin Absillis wijst op de onvermijdelijke ambigue attitude van de auteur tegenover literaire prijzen en Marc Reugebrink brengt een bijwijlen hilarisch verslag van de eigen ervaring als onverwachte winnaar van de Gouden Uil. Al bij al een boeiende en scherpe kijk op het literaire bedrijf en het toenemende belang van prijzen hierin.

Het Trage Vuur

De Adviescommissie besprak van *Het Trage Vuur* de nummers 40, 41, 42 en 43. Aflevering 40 hoorde nog bij de jaargang 2007. De redactie blijft kiezen voor de vertrouwde elementen: klassiek en modern primair materiaal uit de Chinese literatuur, stijlvol vertaald en voorzien van een beknopte toelichting. De commissie weet deze literaire teksten zeer te smaken, maar apprecieert ook de beschouwende bijdragen in het tijdschrift. In de rubriek ‘Raakvlak’ komen bijvoorbeeld interacties tussen de Chinese en de Nederlandse letteren aan bod, wat vaak verhelderende perspectieven oplevert. Daarnaast juicht de commissie de publicatie van essays en boekbesprekingen toe.

Opvallend dit jaar is de rijke oogst aan themanummers. Nummer 40 is volledig gewijd aan filosofische teksten – die behoren immers ook tot de Chinese literatuur in de brede zin van het woord. Het ‘Woord vooraf’ en de korte inleidingen bij elke tekst bieden de lezer wat houvast, hoewel de redactie deze teksten – in de loop van ongeveer tweeduizend jaar geschreven – toch vooral voor zichzelf laat spreken. Wel-

licht is dit een onvermijdelijk gevolg van het bloemlezende karakter van dergelijke themadossiers: de teksten zijn fraai en doorgaans verrassend toegankelijk, maar blijven tezelfdertijd enigszins ongrijpbaar voor wie de historische en culturele context nauwelijks kent. Dit geldt ook voor de integrale vertaling van een gedichtencyclus uit de twaalfde eeuw in nummer 42. De vakkundige tekstbezorging en de onmiskenbare esthetische kracht van de poëzie staan niettemin garant voor subtiel leesplezier. *Het Trage Vuur* blijft, ook in aflevering 41 en 43 (thema ‘Spel’), deuren openen die voor het Nederlandstalige publiek anders gesloten en onopgemerkt zouden blijven. Bijzonder lezerswaardig zijn bijvoorbeeld de verhalen waarin traditionele elementen gecombineerd worden met maatschappelijke kwesties uit het heden en het recente verleden.

Een speciale vermelding verdienen voorts de essays in deze jaargang. Zo bevat nummer 43 een boeiende tekst over vormexperimenten in de klassieke Chinese poëzie en een instructieve analyse van het intertekstuele web dat Jacques Hamelink met vele Chinese draden weeft. In nummer 41 komt de lezer dan weer te weten hoe de Chinese dichtkunst zijn intrede deed in de Nederlandse literatuur. Bijdragen als deze, gecombineerd met vertaald materiaal, brengen de woordkunst van het (vaak zeer oude) China pas echt tot leven.

Met Andere Zinnen

Van *Met Andere Zinnen* verschenen in 2008 de nummers 8, 9 en 10. De Adviescommissie waardeert de inspanningen van de redactie van dit nog jonge tijdschrift om het publicatieritme op te voeren en met enige regelmaat nieuwe afleveringen te publiceren. Bovendien blijft zij achter het project van *Met Andere Zinnen* staan: een grensoverschrijdend forum voor jong, vaak debuterend schrijftalent uit Vlaanderen en Nederland.

Na de veelbelovende start waren de verwachtingen hooggespannen en het is dan ook met enige spijt dat de commissie constateert dat deze verwachtingen in 2008 niet geheel werden ingelost. Het primaire materiaal – verhalen, gedichten en theaterteksten – van de jonge medewerkers is van redelijke kwaliteit, maar echte verrassingen of uitschieters zitten er niet tussen. Deze wisselende oogst hoort wellicht bij een tijdschrift als *Met Andere Zinnen*: dat is immers in de eerste plaats een kweekvijver voor jong talent, en dat talent mag enige tijd krijgen om te rijpen.

De redactie kiest er in deze jaargang voor om de ingezonden teksten aan te vullen met een flankerend essay van een jonge auteur en/of een interview met een beginnende literaire schrijver. Hoewel deze verruimingsoperatie zinvol is, staat zij volgens de commissie nog niet helemaal op punt. Zo bestaat nummer 10 gedeeltelijk uit gerecycleerd materiaal. Naar aanleiding van de dood van Hugo Claus vroeg de redactie enkele medewerkers om een reactie. Het resulterende dossier in aflevering 9 is wat onevenwichtig maar het initiatief is waardevol: jonge auteurs aanzetten tot standpuntbepaling en poëtische reflectie.

In het Tijdschriftenrapport 2007 merkte de commissie op dat doorstroming een belangrijke toetssteen zou worden. *Met Andere Zinnen* zou geen broedplaats voor aanstormend talent zijn indien niet af en toe een nestauteur de vleugels uitsloeg. Wat dat betreft ziet de commissie positieve tekens. Enkele auteurs die eerder in het blad verschenen, maken enige naam als literair schrijver of als theatermaker en publiceren ook elders teksten. De commissie kan enkel hopen dat ook auteurs uit de recente en nog te verschijnen nummers deze ontwikkeling volgen.

Poëziekrant

De Adviescommissie beoordeelde de volledige jaargang 2008 (8 nummers) van *Poëziekrant*. Het blad handhaaft zijn vertrouwde formule. Het tijdschrift is toegankelijk voor een breed publiek dankzij een uitgebalanceerde mix van onder meer interviews, primair werk, vertalingen, vaste rubrieken en een actuele agenda. Polemieken en (poëtische) standpuntbepalingen zijn minder aan de orde.

De interviews zijn aangenaam om lezen en informatief maar missen soms wat diepgang of durf. Dat een algemeen vraaggesprek toch diepgravend kan zijn bewees bijvoorbeeld het sterke interview van Patrick Peeters met Erik Spinoy (nr. 2). Ook de columns zijn doorgaans prettig leesbaar en boeiend. De rubrieken ‘perifeer’, ‘Poëticaal cahier’ en ‘De werkkamer’ laten op een toegankelijke manier een andere kant zien van de poëzie, het poëziebedrijf en de dichter.

Opvallend is het groeiend aantal langere bijdragen over literair-historische onderwerpen, vaak naar aanleiding van het verschijnen van een boekpublicatie. De bijdrage van Fabian Stolk over Karel van de Woestijne (nr. 6) bijvoorbeeld was bijzonder lezenswaardig, en ook het essay van Renaat Ramon over Theo van Doesburg (nr. 7) en de in omvang kleinere stukjes van Carl De Strycker zijn pareltjes. Deze teksten maken van *Poëziekrant* een blad waarin onvermoede schatten te ontdekken zijn. Dat er voor de lezer veel moois te rapen valt bewijzen ook de opgenomen gedichten. Het aanbod is gevarieerd, elke lezer kan er zijn gading in vinden.

De recensies en essays getuigen van kwaliteit: steeds goed gesitueerd, vlot geschreven en daarom zeer hanteerbaar voor de lezer. Opvallende uitschieters dit jaar: Geert Lernout schreef een uitstekende tekst over Paul Claes (nr. 2) en Ernst van den Hemel een boeiende, kritische bijdrage over Mark Insingel (nr. 3) maar de stukken over Elke de Rijcke (nr. 5) en Geert Buelens’ essaybundel (nr. 7) zijn dan weer minder geslaagd te noemen. Niettemin een goede jaargang, al mochten sommige interviews en essays best wat kritischer, scherper en uitdagender.

Revolver

Revolver vierde in 2008 zijn veertigste verjaardag. Bij het eerste nummer van de jaargang kreeg de abonnee als extraatje een bundeling brieven van kunstenaar Jan Cox, gericht aan Adriaan Raemdonck van kunstgalerie De Zwarte Panter, die ook zijn veertig jaar bestaan vierde. *Revolver* gaat verder op het elan van de vorige jaren: een duidelijke focus op primair werk, een verzorgde vormgeving, een zorgvuldige mix van Nederlandstalig en vertaald werk, kortom, een volgehouden samengaan van kwaliteit en goede smaak. Jaargang 2008 bevat twee auteursnummers (nr. 137 en 139) en twee poëzienummers (nr. 138 en 140).

Uitschieter is het nummer 137 gewijd aan ‘vergeten schrijver’ Ben Cami. Vooral de bijdragen van Els Bruynooghe en Carl De Strycker konden de commissie boeien. Met uitzondering van het romanfragment van Joris Note en de tekst van Georges Wilde-meersch over het Jan de Lichte-gedicht van Hugo Claus zijn de teksten buiten het Camidossier minder beklijvend. Niettemin, een sterk en typisch *Revolver*nummer.

In aflevering 138 komen zowel Nederlandstalige poëzie als poëzie in vertaling aan bod. Ook nu weer passeren anderstalige dichters die optraden op het Poetry International Festival in Rotterdam de revue. De commissie juicht eveneens de aandacht toe voor de Amerikaanse dichter Wallace Stevens wiens gedicht ‘The Comedian as the Letter C’ voor het eerst in het Nederlands vertaald werd. Ze waardeert de blijvende inspanningen van *Revolver* om het werk van internationale auteurs in vertaling te brengen. Een fraai nummer, waarbij het fictieproza van Sus van Elzen enigszins uit de toon valt.

Nummer 139, ‘365 voetnoten voor Joris Gerits’, is een bijzondere aflevering. Het is een hommage aan afscheidnemend hoogleraar Joris Gerits, auteur van het dagboek 365, waaruit precies evenveel lemma’s werden geput. Het concept op zich is origineel maar voor buitenstaanders wellicht minder toegankelijk. Misschien was een extra editie van *Revolver* hiervoor beter geschikt dan een regulier publicatienummer.

Aflevering 140 bevat opnieuw hoofdzakelijk poëzie. De gedichten van Jan H. Mysjkin, die vooral naam heeft als vertaler, maakten indruk evenals de gedichten van Christopher Middleton en Robert Hass. De commissie vermoedt dat *Revolver* met het grote aandeel anderstalige dichters in dit nummer het gebrek aan aandacht voor vertaalde poëzie wil aankaarten én goedmaken maar had dit dan liever expliciet in een inleiding gelezen. Minder gesmaakt werden de prozabijdragen in deze aflevering.

Spiegel der Letteren

De commissie las van *Spiegel der Letteren* de volledige jaargang 2007 (vier nummers). De laatste twee afleveringen kwamen uit met vertraging. Toch stelt de commissie verheugd vast dat het publicatieritme van het tijdschrift verbeterd is en dat de opgelopen

achterstand bijna is goedgemaakt. De commissie hoopt dat een efficiënte organisatie van de redactie en een betere taakverdeling de dagelijkse werking van het blad ten goede zullen komen. Indien de volgende jaargang opnieuw een normaal verloop kent, zal dat de geloofwaardigheid en de impact van het tijdschrift zeker bevorderen.

De inhoud van *Spiegel der Letteren* wordt nog steeds gekenmerkt door wetenschappelijke degelijkheid en grondigheid. Daarmee neemt het blad een unieke plaats in in het door het VFL gesubsidieerde tijdschriftenlandschap. De wetenschappelijke inslag mag de leesbaarheid en toegankelijkheid van de bijdragen niet in de weg staan en dat is ook meestal niet het geval in deze jaargang. Wel zijn enkele artikelen zeer lang zonder dat die lengte garant staat voor een sterkere argumentatie of een grotere diepgang. De redactie moet erover waken dat bijzonder lange bijdragen tot een leesbare omvang worden teruggebracht.

De nieuwe aanpak van *Spiegel der Letteren* met betrekking tot de recensierubriek werpt zijn vruchten af. De hoeveelheid boekbesprekingen neemt toe en daarmee ook de actualiteit ervan. Zo levert het tijdschrift niet alleen een belangrijke bijdrage aan het lopende wetenschappelijke onderzoek, maar is het ook een cruciaal forum voor de reflectie over en kritiek op dat onderzoek. Het blad wordt daardoor relevanter.

De redactie opteerde ook dit jaar voor een themanummer (nummer 2). In combinatie met de andere afleveringen biedt de jaargang als geheel zo voldoende afwisseling. De keuze en de uitwerking van het themanummer 2007 ('Literatuur in handschrift en druk in de late middeleeuwen en vroegmoderne tijd') is in vergelijking met de thema-afleveringen van de vorige jaargangen wel nogal eenzijdig academisch van aard.

Yang

Van het tijdschrift *Yang* beoordeelde de commissie de vierde aflevering van 2007 en de eerste drie nummers van 2008. Het vierde nummer werd pas in 2009 gepubliceerd en zal besproken worden in het volgende rapport. In nummer 2007/4 ligt de nadruk op zowel Nederlandstalige als vertaalde poëzie en proza. Opvallend sterk zijn het gedicht van Eva Cox en de voorpublicatie van David Nolens. Tochervaart de commissie dit nummer als iets minder van kwaliteit dan de andere afleveringen van 2007.

Het eerste nummer van jaargang 2008 is gewijd aan de literaire kritiek. Het bevat klassieke bijdragen aan het onderwerp van bekende auteurs (Roland Barthes, Simon Vestdijk), nieuwe stukken van bekende recensenten en een kritische vergelijking van recensies. Het geheel is beslist interessant maar niet echt origineel en biedt, zoals de vrij oppervlakkige vergelijkende test die het dossier afsluit, weinig meerwaarde.

In het tweede nummer van deze jaargang waagt de redactie zich aan een stukje polemiek: Guy Redig en Stefan Hertmans vliegen elkaar in de haren over het Vlaamse cultuurbeleid terwijl Jean-Paul Curnier dit onderwerp ten gronde bekijkt. Nieuwe

inzichten biedt dit echter niet temeer daar het stuk van de laatstgenoemde kort tevoren reeds elders verscheen. Voorts geen themadossier in deze aflevering, wel diverse poëzie-, proza- en essaybijdragen. Het mooie stuk van Daniël Rovers en het vertaalde werk van Frédéric Boyer, Dietmar Dath en Anatoli Gavrilov spannen daarbij de kroon.

Voor het derde nummer vroeg de redactie zich af wat romantiek was. Marc Reugebrink vond het antwoord op deze vraag. De redactie vertaalde ook nog een stuk van de in Duitsland (en Frankrijk) erg populaire Juli Zeh en vroeg een aantal bevriende auteurs mee na te denken over deze zwaarwichtige kwestie. Dat leverde naast referenties aan de *usual suspects* ook een knap stuk op over Ger Groot's essaybundel *De gelukkigste illusies* en een degelijke bijdrage over Rüdiger Safranski.

Door de bank genomen zijn de voorgelegde themadossiers zeker niet oninteressant maar ze zijn niet altijd even inspirerend en missen wel eens urgentie. Bovendien staan de beste stukken vaak buiten deze dossiers: de recensies over Pynchon (2008/2) en Hertmans (2008/1) en vooral de bijdragen van writer-in-residence Frank van de Veire zijn de echte uitschieters. Natuurlijk blijft *Yang* een interessant tijdschrift, alleen lijkt het soms alsof de avant-garde wat moegestreden is. Misschien kan de samenwerking met *freespace Nieuwzuid* voor een nieuw elan zorgen?

Zacht Lawijd

De Adviescommissie besprak van *Zacht Lawijd* de nummers 7.1, 7.2 en 7.3. Het tijdschrift volgt vanaf 2008 niet langer de academische kalender wat betekent dat de jaargang samenvalt met het kalenderjaar. Het vierde nummer van de zevende jaargang is echter met vertraging verschenen en wordt pas in het volgende Tijdschriftenrapport behandeld. Desondanks heeft *Zacht Lawijd* een kwalitatief hoogstaand jaar achter de rug waarin de nadruk lag op de twintigste eeuw. Het blad blijft zijn stevige reputatie als literair-historisch tijdschrift bevestigen en koppelt ook in 2008 deskundigheid aan toegankelijkheid – een benijdenswaardige prestatie.

Net als in 2005 pakt de redactie uit met een ambitieus en diepgravend themanummer (7.1) over een toonaangevende figuur in de Nederlandse letteren, ditmaal uitgever Bert Bakker. Deze lijvige aflevering biedt een rijk en gediversifieerd beeld van Bakkers activiteiten tijdens en na de tweede wereldoorlog en van de contacten die hij met zijn fondsauteurs onderhield. Het tweede en het derde nummer van deze jaargang bevatten de typische ingrediënten van het tijdschrift: uitvoerig gedocumenteerd archiefonderzoek en snapshots uit de geschiedenis van de Nederlandse en Vlaamse literatuur. De redactie lijkt haar palet echter te willen verbreden en maakt structureel plaats vrij voor essayistische bijdragen (zoals die over Pierre Kemp in nr. 7.2) en voor tekstinterpretatie (zoals het stuk over Désanne van Brederode in nr. 7.3). Daarnaast valt op dat de literatuurgeschiedenis vanuit verschillende oogpunten wordt bekeken. De nadruk kan daarbij zowel liggen op het persoonlijke verhaal als op de maatschappelijke en politieke context.

Anno 2008 maakt *Zacht Lawijd* behalve een vertrouwde ook een erg open indruk. Het is een blad waarin letterkundigen van alle slag hun gading vinden, maar dat met zijn helder geschreven stukken evengoed een breed literair geïnteresseerd publiek kan aanspreken. Aan dat laatste dragen de zorgvuldig gekozen illustraties en de soms verrassende rubriek ‘document’ bij. Door zijn vlotte degelijkheid kan het blad boeien met onderwerpen die doorgaans vooral specialisten aanbelangen, zoals de twisten in de schoot van een Vlaams tijdschrift in de jaren 1920. Dat is onder meer te danken aan het feit dat verschillende benaderingen aan bod komen. Minutieus bronnenonderzoek, toegewijde tekstverklaring en intrigerende verhalen – *Zacht Lawijd* heeft het allemaal op zijn menukaart staan.

Bijlage 2

Onderzoek traject literaire debutanten proza en poëzie

Voor dit onderzoek (zie 4.1.3.) werden de Vlaamse auteurs gecontacteerd die tussen 1998 en 2008 een debuut in boekvorm hebben gepubliceerd in het genre proza of poëzie. In totaal werden 80 debutanten gecontacteerd. 63 onder hen (bijna 8 op 10) hebben geantwoord (41 proza, 22 poëzie).

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste resultaten:

Publicaties voor debuutboek

95 % van de poëziedebutanten heeft reeds literair werk gepubliceerd alvorens hun eerste boek verschijnt; bij de prozadebutanten is dit 59 %. Poëzie wordt vooral vooraf gepubliceerd in gesubsidieerde Vlaamse literaire tijdschriften.

Literaire wedstrijden

Van de poëziedebutanten nam 86 % deel aan wedstrijden vóór hun debuut, bij prozadebutanten was dit slechts 34 %.

Schrijfperiode debuut

Poëziedebutanten werken over het algemeen langer aan een bundel dan prozadebutanten aan een roman. Meer dan 3/4 van de prozadebutanten werkten hun debuut binnen de 2 jaar af, terwijl slechts een kwart van de poëziedebutanten verklaarde hun werk na 2 jaar klaar te hebben.

Prozadebutanten zijn eerder voltijds met een manuscript bezig, terwijl poëziedebutanten het schrijven meer spreiden.

Mening van derden

3/4 van de debutanten laat zijn manuscript door anderen lezen. Bij prozadebutanten wordt ongeveer evenveel voorgelegd aan de naaste omgeving als aan professionelen (collega-auteurs, uitgevers, redacteurs, academici, enz.), bij poëziedebutanten wordt iets meer belang gehecht aan professionelen.

Aantal gecontacteerde uitgevers

Dichters sturen hun manuscript zeer gericht naar één tot twee – vaak Vlaamse – uitgevers. Prozadebutanten bezorgen hun manuscript aan meerdere uitgeverijen, zowel Vlaamse als Nederlandse.

Welke uitgevers

Zowel de poëzie- als de prozadebuten werden voornamelijk bij Vlaamse uitgeverijen gepubliceerd. Toch is deze trend sterker bij poëziedebutanten (82%) dan bij prozade-

butanten (57%). Voor poëzie spant Uitgeverij P de kroon, voor proza zijn dit Davidsfonds en Manteau.

Totstandkoming contact met de uitgever

Bij 63 % van de debutanten kwam het eerste contact met de uitgever tot stand door de debutant zelf. Bij 18 % kwam het initiatief van de uitgever en bij 20 % kwam het contact tot stand via derden. (Hierbij dient eraan herinnerd dat deze cijfers gebaseerd zijn op de antwoorden van de debutanten.)

Inbreng uitgever

Als aandachtspunten die de uitgeverij aanstipt in de periode voor de publicatie, worden zowel inhoudelijke aspecten (1 op 3) als eindredactie/taalcorrectie (1 op 4) genoemd. Ook is er aandacht voor de eigen stem (17 %) en lay-out en omslagontwerp (17 %).

Verschijning

Bij het grootste deel van de debutanten verscheen het boek binnen het jaar na het eerste contact met de uitgever.

Oplage

Bij 71 % van poëziedebutanten werden 300 tot 500 bundels van het debuut gedrukt. De gemiddelde oplage van alle debuten bedroeg echter 700. Bij 78 % van de prozadebutanten werden tussen de 1000 en 5000 exemplaren van het debuut gedrukt. De gemiddelde oplage bedroeg 1.923 exemplaren (4 bestsellers niet meegerekend).

Verkoop

41 % van de poëziedebutanten en 17 % van de prozadebutanten zijn niet op de hoogte van het aantal verkochte exemplaren van hun debuut. Het *percentage* verkochte exemplaren bij poëzie en proza loopt nagenoeg gelijk. Prozadebutanten kwamen wel meer tot een extra druk of verkochten meer dan 90 % van de oplage. 39 % van de poëziedebutanten en 33 % van de prozadebutanten die op de hoogte zijn van de verkoop, verkocht minder dan 60 % van de gedrukte exemplaren. 23 % van de poëziedebutanten verkocht meer dan 90 % of kwam tot een volgende druk, bij prozadebutanten was dit 35 %. In *absolute cijfers* werden er van de debuutbundels gemiddeld 498 exemplaren verkocht. Van de prozadebuten werden er gemiddeld 4.120 verkocht, zonder de bestsellers meegerekend 1.416.

Lezingen

67 % van de poëziedebutanten gaf lezingen omtrent hun debuut, bij prozadebutanten was dit 76 %.

Tijdschriften/bloemlezingpublicatie na debuut

82 % van de poëziedebutanten tegenover 46 % van de prozadebutanten heeft na hun debuut in een literair tijdschrift of een bloemlezing gepubliceerd.

Tweede boekpublicatie

71 % van de debutanten kwam reeds tot een tweede publicatie in boekvorm. Daarnaast heeft 8 % reeds een contract voor een 2de boek. Slechts 3 respondenten zijn niet meer van plan om nog een literair werk in boekvorm te publiceren.

Debuterleeftijd

De gemiddelde poëzieschrijver debuteerde op 38-jarige leeftijd, bij proza was dit op 37.

Beroep

38 % van de respondenten is momenteel vol- of deeltijds schrijver. 22 % staat in het onderwijs.

Wijziging beroep

55 % van de debutanten (vooral van poëzie) wijzigde niet van beroep na hun debuut. 46 % van de prozadebutanten heeft meer tijd vrijgemaakt voor het schrijven door ofwel fulltime ofwel parttime schrijver te worden; voor poëzie is dit slechts het geval bij 23 % van de auteurs.

Opleiding

33 % van de ondervraagden heeft een taal- of letterkundige opleiding gevolgd. 59 % van de ondervraagden is universitair geschoold. Slechts 13 % van de ondervraagden heeft geen bijkomende opleiding gevolgd na het secundair onderwijs.

Schrijfcursussen

1/4 van zowel de poëzie- als de prozadebutanten nam ooit deel aan een schrijverscursus.

Geslacht

Bijna 80 % van de debutanten zijn mannelijk.

Bijlage 3

Onderzoek traject literaire debutanten kinder- en jeugdliteratuur

Dit onderzoek spitte zich toe op Vlaamse auteurs die tussen 2000 en 2007 voor het eerst *tekstgewijs* een kinder- of jeugdboek publiceerden. Onder deze ‘debutanten’ zaten dus ook auteurs die reeds gedebuteerd waren met volwassenenliteratuur en pas later overschakelden op kinder- en jeugdliteratuur, en ook auteurs die ook illustreren of oorspronkelijk startten als illustrator en pas later besloten om ook zelf de teksten bij hun illustraties te verzorgen.

In totaal werden 112 debutanten gecontacteerd. 67 onder hen (6 op 10) hebben geantwoord op de schriftelijke enquête.

Bij het analyseren van de resultaten bleek er voornamelijk een onderscheid te zijn tussen de antwoorden van de zuivere ‘tekst’ auteurs en de antwoorden van de auteurs die ook illustreren. Dit onderscheid komt dan ook terug in onderstaand overzicht van de belangrijkste resultaten. Zoals gezegd spitte het onderzoek zich voor zowel de tekst- als de illustrerende auteurs toe op hun tekstdebuut.

Publicaties voor debuutboek

Bijna de helft van de debutanten had al literair werk gepubliceerd vóór het eigenlijke debuten. Bij de tekstauteurs was dat in de vorm van tekst, bij de illustrerende auteurs was dat in de vorm van illustraties.

Literaire wedstrijden

39 % van de tekstauteurs heeft deelgenomen aan één of meerdere literaire wedstrijden vóór het debuten (het meest vermeld was de John Flandersprijs voor Vlaamse Filmmpjes). Bij de illustrerende auteurs heeft 44 % vóór het debuten deelgenomen aan een wedstrijd.

Schrijfperiode debuut

8 op de 10 van de respondenten werkte maximaal een jaar aan zijn debuut. Aan prentenboeken en leesboeken voor 6 à 8-jarigen werd meestal 2 à 3 weken geschreven. Aan leesboeken voor 9 à 11-jarigen en 12 à 14-jarigen werd veel langer gewerkt, meestal 1 jaar.

Mening van derden

4/5 van de tekstauteurs liet zijn of haar werk door iemand beoordelen voor ze het naar de uitgever stuurden. In meer dan de helft van de gevallen werd dat gedaan door vrienden of familie. 2/5 riep daarvoor de hulp in van ‘kenners’ (collega auteurs, illus-

tratoren, leerkrachten Nederlands, germanisten, schrijfdocenten, medecursisten van een schrijfcursus, ...).

3/4 van de illustrerende auteurs liet zijn of haar werk beoordelen voor ze het naar de uitgever stuurden. In meer dan de helft van de gevallen werd dat gedaan door vrienden of familie. 44 % riep de hulp in van kenners.

Een kleine groep auteurs (18 % van de tekstauteurs en 13 % van de illustrerende debutanten) liet het debuutwerk lezen door kinderen of jongeren uit de leeftijdsgroep waarvoor het boek bestemd is.

Aantal gecontacteerde uitgevers

Illustrerende auteurs zonden hun werk zelden tot nooit naar meer dan 1 uitgever. 38 % schreef in opdracht van de uitgever, 25 % werkte al eerder met de uitgever maar nam zelf het initiatief en 25 % stuurde doelgericht naar 1 uitgever.

Debuterende tekstauteurs wedden op meer paarden: 25 % zond het werk naar 3 à 5 uitgevers, slechts 24 % zond het maar naar 1 uitgever omdat zij al voor de uitgever hadden gewerkt of de uitgever al hadden gesproken over het werk.

Welke uitgevers

De meerderheid van de illustrerende auteurs publiceerde zijn debuut bij Clavis (63 %). De meeste debuten van tekstauteurs werden uitgebracht bij Clavis (27 %) en De Eenhoorn (24 %).

Totstandkoming contact met de uitgever

2/3 van de tekstauteurs kwam op eigen initiatief in contact met zijn of haar uitgever. Slechts 14 % werkte al eerder voor de uitgever en 10 % schreef op uitnodiging van de uitgever.

De helft van de illustrerende auteurs kwam op eigen initiatief in contact met de uitgever. 38 % maakte zijn of haar debuutwerk in opdracht van de uitgever.

Inbreng uitgever

35 % van de tekstauteurs zegt dat er een algemene eindredactie plaats vond voor de publicatie van het werk. 1/5de zegt dat er weinig tot geen aanpassingen werden gedaan. Bij bijna 2/5de van de illustrerende auteurs werden er aanpassingen gemaakt aan de illustraties. Bij bijna 1/3de waren er taalcorrecties en bij 1/4de werden er inhoudelijke aspecten veranderd.

Volgens de debutanten werden de meeste taalcorrecties uitgevoerd met het oog op de Nederlandse markt waardoor 'Vlaamsigheden' uit de tekst werden verwijderd.

Oplage

Bij 7 op de 10 debutanten werden er tussen de 1.000 en de 2.500 exemplaren van het debuut gedrukt.

Verkoop

29 % van de tekstauteurs en 38 % van de illustrerende auteurs zijn niet op de hoogte van het aantal verkochte exemplaren van hun debuut.

4 op 10 van de tekstauteurs die op de hoogte zijn van de verkoops cijfers, verkochten meer dan 70 % van de oplage van hun debuut. Eveneens 4 op 10 verkochten minder dan 40 %. De meerderheid van de illustrerende auteurs verkocht meer dan de helft van de oplage van hun debuut.

Lezingen

61 % van de tekstauteurs heeft een of meerdere lezingen gegeven naar aanleiding van zijn debuut. Bij de illustrerende auteurs was dit 65 %.

Tweede boekpublicatie

Opvallend veel illustrerende auteurs (44 % tegenover 12 % van de tekstauteurs) publiceerden geen tweede tekstwerk meer. Volgens de meesten onder hen is dat omdat ze liever (enkel) illustreren. Meestal publiceren zij dus wel nog, maar niet meer als tekstauteur, enkel als illustrator.

Bij de grote meerderheid verscheen de tweede publicatie binnen het jaar na de eerste. 1/3 van de tekstauteurs veranderden na hun debuut van uitgever. Bij de illustrerende auteurs was dit 1/4.

Debuterleeftijd

Tekstauteurs van kinder- en jeugdliteratuur debutereren gemiddeld op 35,5-jarige leeftijd, illustrerende auteurs gemiddeld op hun 29ste.

Wijziging beroep

De meeste debutanten (72 %) kunnen (nog) niet leven van de pen. Slechts 15 % kan dat wel, 13 % is minder gaan werken om meer te kunnen schrijven.

Opleiding

Bijna 7 op de 10 tekstauteurs hebben een taal- of letterkundig diploma en/of een onderwijsgericht diploma. Bijna 9 op de 10 illustrerende auteurs hebben een diploma van de kunstacademie.

Schrijfcursussen

39 % van de tekstauteurs heeft ooit een schrijfcursus gevolgd.

Geslacht

Er is nauwelijks een verschil in het aantal mannelijke en vrouwelijke debutanten. Onder de tekstauteurs zijn er iets meer mannen, onder de illustrerende auteurs iets meer vrouwen.

Bijlage 4

Onderzoek impact buitenlandbeleid VFL

In 2008 onderzocht stagiaire Eva Boodts (master Vergelijkende Algemene Literatuurwetenschap, U.Gent) in opdracht van het VFL de impact van het buitenlandbeleid dat sinds 2000 door het VFL gevoerd wordt. De titel van het rapport luidt: *De gesubsidieerde vertalingen uit het Nederlands voor en na 2000: maakt het VFL een verschil?*

Voor 2000, het jaar dat het VFL werd opgericht, was de promotie van Vlaamse literatuur in het buitenland een bevoegdheid van het Ministerie van Cultuur en zijn administratie. Vanaf 2000 nam het VFL die taak over. Vanaf 2003 bouwde het een actief vertaal- en (re)presentatiebeleid uit, aanvankelijk voor proza.

Doel van het onderzoek was een vergelijking te maken tussen het Ministerie van Cultuur en het VFL op het gebied van beleidskeuzes, organisatie, werkwijze, selectie en promotie van Vlaamse titels.

Eva Boodts onderzocht de volgende parameters met betrekking tot de titels die een vertaalsubsidie ontvingen, respectievelijk in de periodes 1990-1999 en 2000-2007:

- de doeltalen
- de genres
- het informatie- en documentatiemateriaal
- de buitenlandse uitgevers
- de Belgische en Nederlandse uitgevers
- de responstijd (is de duur van de periode tussen het verschijnen van een boek en het jaar waarin het Ministerie of het VFL subsidie verleende)
- de leeftijd van de auteurs
- de kwaliteit (bekroningen, deskundigen)

Het onderzoek brengt duidelijke verschillen aan het licht in de aanpak en de resultaten van het Ministerie en het VFL. Na 2000 ziet men de volgende verschuivingen:

1. Het aandeel van drie grote Europese talen in het totaal aantal vertalingen stijgt: 8,1 % meer vertalingen in het Frans, 1,1 % meer in het Engels en 1,7 % meer in het Spaans. Het aandeel van vertalingen in het Duits gaat achteruit met 3,4 %, maar het aandeel van de vier grote talen samen stijgt met 7,2 %. Dit is conform de doelstellingen van het VFL om in de eerste plaats te werken aan het genereren van vertalingen in de grote Europese taalgebieden, omdat de boeken hierdoor toegankelijk worden voor vele andere taalgebieden.

Doeltaal	Aandeel doeltaal in totaal aantal vertalingen	
	Voor 2000	Vanaf 2000
Spaans	3,5 %	5,2 %
Duits	28,3 %	24,9 %
Engels	8,3 %	9,4 %
Frans	15,2 %	23,3 %
andere talen	44,7 %	37,2 %

2. Wat het aandeel per genre in het totaal aantal vertalingen betreft, stijgt proza significant vanaf 2000: van 17,2 % naar 24,4 %. Ook het aandeel vertalingen in bloemlezingen en tijdschriften stijgt: voor proza gaat het van 2,7 % naar 4,8 %, voor poëzie van 5,0 % naar 10,9 %. Literaire non-fictie stijgt van 2,7 % naar 4,8 %. In absolute cijfers blijft het aantal kinder- en jeugdvertalingen gelijk, qua aandeel daalt het van 30,3 % naar 25,4 %.

Genre	Aandeel per genre in totaal aantal vertalingen	
	Voor 2000	Vanaf 2000
Kinder- en jeugdliteratuur	30,3 %	25,4 %
Literaire non-fictie	2,7 %	4,8 %
Proza	17,2 %	24,4 %
bloemlezingen/tijdschriften: proza	2,7 %	4,8 %
bloemlezingen/tijdschriften: poëzie	5,0 %	10,9 %

3. De inhoud van het informatie- en documentatiemateriaal en het effect ervan op het aantal vertalingen verschilt opvallend tussen het VFL en het Ministerie. Hoeveel titels hebben in de *10 books from Holland and Flanders* gestaan, voor ze vertaald en gesubsidieerd werden?

Alle vertalingen in acht genomen, stijgt het aantal vertaalde titels uit *10 books* bij het VFL tot 64 %, waar dit vóór 2000 23 % bedraagt. Deze opvallende stijging wordt verklaard door een grotere verspreiding en/of bekendheid van de brochure, evenals een betere afstemming van de selectie op het buitenland. In 2002 werd een medewerker voor het genre proza aangeworven die zich specifiek ging toeleveren op het buitenland. Er wordt vanaf dan meer informatie aangemaakt en het hele jaar rond verspreid en opgevolgd. Vanaf 2003 doet deze gerichte aanpak het aantal vertalingen dat in *10 Books* stond zelfs stijgen naar 73 %.

4. Het buitenlandse uitgeversbestand van voor en na 2000 verschilt enorm. Van de 359 uitgevers die ooit Vlaamse literatuur publiceerden, zijn er slechts 33 die zowel voor als na 2000 in de lijst voorkomen. Met 166 uitgevers die voor 2000 subsidie kregen van het Ministerie, werd na 2000 niet meer samengewerkt. Er komen 161 nieuwe uitgevers voor in de plaats. Het VFL zoekt duidelijk samenwerking met een ander type uitgever. Voor kinder- en jeugdliteratuur blijken het uitgevers te zijn die zich specialiseren in 'het betere kinderboek'. Zij zoeken op alle gebied uitgesproken naar kwaliteit. Voor de andere genres zijn het uitgevers die zich profileren als 'innovatief', 'op zoek naar kwaliteit', 'onafhankelijk' en op zoek naar nieuw talent. Zij hebben in de meeste gevallen een specifiek fonds met vertaalde literatuur en richten zich dus op het buitenland. Voor 2000 ging het om uitgevers die zich breed profileerden (ook kookboeken, geschenkböeken enz.) en die af en toe een buitenlands boek oppikten.

5. De uitgevers in België en Nederland zijn wel grotendeels dezelfde gebleven, maar de verhoudingen zijn veranderd. Wat proza betreft, was er voor 2000 een absolute dominantie van de Bezige Bij, tussen 2000 en 2008 ziet men meer evenwicht en variatie. Het VFL put uit de publicaties van een zestal literaire uitgevers, die evenredig aanwezig blijken. Bij de kinder- en jeugdboeken daalt het aandeel van Altiora en Davidsfonds met 10 %. Querido stijgt met 20 %. Voor poëzie wordt nu met minder uitgevers samengewerkt; de Bezige Bij blijft erg belangrijk.
6. In de responstijd – het tijdsverloop tussen de publicatie van een werk in het Nederlands en de eerste publicatie ervan in vertaling – treden belangrijke verschillen op tussen het VFL en het Ministerie: bij theater en proza speelt het VFL korter op de bal. Na 2000 werden recentere toneelteksten gesubsidieerd zodat de responstijd met 14 jaar (!) daalde (vóór 2000 werden enkel oude theaterteksten van Claus gesubsidieerd). Bij proza is de responstijd gedaald van 5,7 jaar naar 3,2 jaar. Over alle genres heen is de gemiddelde responstijd gedaald van 7,8 naar 3,8 jaar.
7. Ook in de leeftijd van de vertaalde auteurs zijn er drastische verschillen terug te vinden. Als de medianen in de verschillende genres worden vergeleken, dan daalt de leeftijd bij poëzie met 5 jaar, bij proza is er een verjonging van 20 jaar (!). Na 2003 (het effect van de aanwerving van een medewerker proza) daalt het zelfs met 23 jaar. Bij theater is er een verjonging van 16 jaar. Dit strookt met de keuze van het VFL om vooral recenter theaterwerk van jonge auteurs te promoten en te subsidiëren (zie hoger). Bij kinder- en jeugdliteratuur is er een verjonging van 3 jaar. Alle leeftijdscategorieën komen bij het VFL aan bod, maar er is nu ook een duidelijke doorstroming van de jongere generaties.
8. Wat de kwaliteit betreft van de vertaalde en gesubsidieerde titels, is er eveneens een verschil tussen het Ministerie en het VFL. In dit onderzoek werd de kwaliteit aan de hand van bekroningen en het advies van deskundigen bepaald. Bij kinder- en jeugdboeken had in de periode voor 2000 52 % van de gesubsidieerde titels ooit een prijs gewonnen of was genomineerd geweest. Bij het VFL stijgt het aantal bekroonde of genomineerde gesubsidieerde vertalingen naar 63 %. Prijzen uitgereikt door een volwassenenjury blijken meer effect te hebben op buitenlandse uitgevers dan die door kinder- en jongerenjury's. Voor poëzie worden in beide periodes bijna enkel bekroonde auteurs vertaald en is er geen verschil tussen het Ministerie en het VFL. Voor 2000 blijkt bij proza 37 % van de gesubsidieerde titels bekroond. Na 2000 stijgt het aantal naar 47 %. De Debuutprijs blijkt bij het VFL belangrijk te zijn: winnaars hiervan komen in de lijsten van het VFL vrij vaak voor.
9. Bij kinder- en jeugdboeken menen de Vlaamse deskundigen dat een aantal auteurs die in de lijst van het Ministerie voorkwamen, nu niet meer voor subsidie in aanmerking zouden komen. Poëzie en theater tonen een veelzijdig beeld: het VFL subsidieert meer vrouwelijke auteurs, soms ook 'moeilijke' postmoderne dichters. Voor proza merken de deskundigen op dat er niet zozeer een verschil is in kwali-

teit, maar wel in een betere doorstroming van jonge auteurs of recentere boeken bij het VFL.

Samengevat blijken er bij de vergelijking van de parameters significante verschillen te zijn tussen het Ministerie en het VFL. Het VFL stippelde in 2000 een ander en eigen, proactief beleid uit voor het buitenland. Er blijkt coherentie te zijn tussen het vooropgestelde beleid van het VFL en de resultaten.

Bijlage 5

Realisaties 2008

Bijna dagelijks verschijnt er een boek of gaat er een theaterstuk in première waar het VFL subsidies aan heeft toegekend. Hieronder volgt een overzicht van in 2008 verschenen of opgevoerde werken die mede dankzij de financiële steun of bemiddeling van het VFL tot stand kwamen.

Werkbeurzen

Proza

- Frank Adam & Klaas Verplancke *Confidenties aan een ezelsoor. Boek drie - Erotische fabels* (Davidsfonds/Literair)
- Jef Aerts *Rue fontaine d'amour* (De Bezige Bij)
- Rodaan Al Galidi *Dorstige rivier* (Meulenhoff/Manteau)
- Geertrui Daem *Ik bemin u bovenal* (Vrijdag/Podium)
- Geert Kimpen *De geheime Newton* (De Arbeiderspers)
- David Nolens *Stilte en melk voor iedereen* (Meulenhoff/Manteau)
- Jeroen Theunissen *Een vorm van vermoeidheid* (Meulenhoff/Manteau)
- Kamiel Vanhole *De spoorzoeker* (Atlas)
- Bob Van Laerhoven *De vrouw die van Dante hield* (Houtekiet)
- Jan Van Loy *De heining* (Nieuw Amsterdam)
- Monika van Paemel *De koningin van Sheba* (Querido)
- Willem van Zadelhoff *Vuur stelen* (Meulenhoff/Manteau)
- Erik Vlamincx *Suikerspin* (Wereldbibliotheek)

Poëzie

- Rodaan Al Galidi *De laatste slaaf* (Meulenhoff/Manteau)
- Hans Groenewegen *zuurstofschuld. gedichten* (Wereldbibliotheek)
- Luuk Gruwez *Lagerwal* (De Arbeiderspers)
- Rozalie Hirs *Geluksbrenger* (Querido)
- Hester Knibbe *Bedrieglijke dagen* (De Arbeiderspers)
- Bart Meuleman *Omdat ik ziek werd* (Querido)
- Leonard Nolens *Woestijnkunde* (Querido)
- Marc Tritsmans, *Man in het landschap* (Nieuw Amsterdam)
- Mark van Tongele *Lichtspraak* (Atlas)
- Peter Verhelst *Nieuwe sterrenbeelden* (Prometheus)

Essay en literaire non-fictie

- Paul Claes *Lyriek van de Lage Landen. De canon in tachtig gedichten* (De Bezige Bij)
- Johan de Boose *Het geluk van Rusland. Reis naar het eenzaamste volk op aarde* (Meulenhoff/Manteau)

- Anna de Haas *Wie de wereld bestiert, weet ik niet. Het rusteloze leven van Cornelis van der Gon, dichter en zeekapitein 1660-1731* (Balans)
- Koen Hilberdink *Hans Lodeizen. Biografie* (G.A. van Oorschot)
- Eric Min *James Ensor. Een biografie* (Meulenhoff/Manteau)
- Manu Van der Aa *Ik heb de liefde liefgehad. Het leven van Alice Nahon* (Lannoo)

Toneelliteratuur

- Frank Adam *Polaroid 58* (De Werf)
- Frank Adam *Erotische fabels* (De Werf)
- Pieter De Buysser *Isaac and all the things he doesn't understand* (Lampe i.s.m. De Beursschouwburg)
- Pieter De Buysser - *Dood en ontwaken in Circus Nngemak/ ZILKE - dood en ontwaken* (Walpurgis)
- Peter De Graef *Zoals de dingen gaan* (Dwama i.s.m. Rataplan)
- Tom Dupont *Christophe en Willy* (Bronks)
- Pepijn Lievens *Stofzuiger* (De bende van de prins)
- Rudi Meulemans *Sarajevo* (De Parade)
- Rudi Meulemans *Wald* (De Parade)
- Rudi Meulemans *Dharaka* (De Parade en Halles de Schaerbeek)
- Hannke Paauwe *Krankheit Frau* (Cinderella, i.s.m. kc nOna en Villanella)
- Raven Ruëll *In de meidoorn* (Bronks)
- Peter Seynaeve *Cement* (JAN vzw)
- Arne Sierens *Broeders van liefde* (HETPALEIS i.s.m. Union Suspecte en Compagnie Cecilia)
- Arne Sierens *Altijd prijs* (Compagnie Cecilia en HETPALEIS)
- Joris Van den Brande *Enkele reis* (Bronks)
- Peter Van Kraaij *TRINITY trip* (Walpurgis)
- Peter Verhelst *Lex* (NTGent en LOD)

Kinder- en jeugdliteratuur

- Kristien Aertssen, Ingrid Godon e.a. *Wie knipt de tenen van de reus? Versjesgroeiboek voor kleuters* (Davidsfonds/Infodok)
- Lies Bate *Nestvallers* (Davidsfonds/Infodok)
- Els Beerten *Allemaal willen we de hemel* (Querido)
- An Candaele (i.s.m. Marita de Sterck) *Koekeloeren* (De Eenhoorn)
- Sabien Clement (i.s.m. Pieter Embrechts) *Sunjata* (Lannoo)
- Carll Cneut (i.s.m. Peter Verhelst) *Het geheim van de keel van de nachtegaal* (De Eenhoorn)
- Erika Cotteleer (i.s.m. Patricia David) *Heks Annie* (Clavis)
- Anna Coudenys *De onrustvlinder* (Manteau)
- Jan De Kinder (i.s.m. Pieter van Oudheusden) *De stier met de mooie benen* (De Eenhoorn)
- Paul de Moor *En iedereen ging op zijn mieren zitten* (Lannoo)
- Paul de Moor & Sebastiaan Van Doninck *Kwilniet!* (Lannoo)
- Merel Eyckerman *Onder de sterren* (Davidsfonds/Infodok)

- Pieter Gaudesaboos (i.s.m. Annick Lesage) *Briek* (Lannoo)
- Ingrid Godon (i.s.m. Toon Tellegen) *Morgen was het feest* (Querido)
- Siska Goeminne *Ik was een steen* (De Eenhoorn)
- Riske Lemmens (i.s.m. Marijke Umans) *Taterwater* (De Eenhoorn)
- Benjamin Leroy (i.s.m. Jaap Robben) *Zullen we een bos beginnen?* (De Geus)
- Benjamin Leroy (i.s.m. Katharina Smeyers) *Schilders & spionnen* (Davidsfonds/Infodok)
- Tom Schamp *De dromen van Boeba* (Lannoo)
- Tom Schamp *Otto in de stad* (Lannoo)
- Benjamin Leroy (i.s.m. Jaap Robben) *Zullen we een bos beginnen?* (De Geus)
- André Sollie *Altijd heb ik wat te vieren* (Querido)
- Henri van Daele *Het verhaal van mijn vader* (Manteau)
- Henri Van Daele & Kristien Aertssen *Er was eens een kabouter* (Davidsfonds/Infodok)
- Henri van Daele & Klaas Verplancke *Tijl Uilenspiegel. Trouw tot aan de bedelzak* (Manteau)
- Sebastiaan Van Doninck (i.s.m. Pieter van Oudheusden) *Metromonsters* (De Eenhoorn)
- Do Van Ranst *Dit is Dina!* (Davidsfonds/Infodok)
- Do Van Ranst *Moeders zijn gevaarlijk met messen* (Davidsfonds/Infodok)
- Do Van Ranst (i.s.m. Dixie Dansercoer) *De diepvriesexpedities van Olli en Eleonora* (Davidsfonds/Infodok)
- Sylvia Vanden Heede (i.s.m. Thé Tjong-Khing en Dimitri Leue) *De kers op de taart* (Lannoo)
- Sylvia Vanden Heede (i.s.m. Thé Tjong-Khing) *Koekoek Vos en Haas* (Lannoo)
- Hilde Vandermeeren *Mijn geheime papa* (Davidsfonds/Infodok)
- Hilde Vandermeeren (i.s.m. Marjolein Pottie) *Mama wil op reis* (De Eenhoorn)
- Hilde Vandermeeren (i.s.m. Joke Camp) *Opeens was ik er* (De Eenhoorn)
- Hilde Vandermeeren (i.s.m. Kristien Aertssen) *Mijn sprookjeskijkboek* (Davidsfonds/Infodok)
- Paul Verrept (i.s.m. Bart Meuleman) *Mijnheertje Kokhals in het ziekenhuis* (De Eenhoorn)

Strips

- Conz *De tweede kus - Deel 3: Hanne* (Oogachtend)
- Vero Beauprez *Eén pot nat* ('t Verschil)
- Pieter De Poortere *Boerke #4* (Bries)
- Reinhart Hunker *Bunker #1: Het roze gevaar* (Bries)
- Simon Spruyt *De Furox #2: Terra Nova* (Bries)
- Gerolf Van de Perre *Het graf van de keizer* (Bries)
- Yorick Van Roye (i.s.m. Freek Van Haagen) *Vigilantes* (Standaard Uitgeverij)

Stimuleringsbeurzen

Proza

- Els Moors *Het verlangen naar een eiland* (Nieuw Amsterdam)
- Aleid Truijens *Vriendendienst* (Cossee)
- Christiaan Weijts *Via Cappello 23* (De Arbeiderspers)

Essay en literaire non-fictie

- Geert Buelens *Oneigenlijk gebruik. Over de betekenis van poëzie* (Vantilt)

Kinder- en jeugdliteratuur

- Piet De Loof *De schoonheid van Clara* (Abimo)
- Evelien De Vlieger *Brei met mij* (Lannoo)
- Dirk Weber *Duivendrop* (Querido)

Reisbeurzen

Proza

- Geert Kimpen *De geheime Newton* (De Arbeiderspers)

Essay en literaire non-fictie

- Johan de Boose *Het geluk van Rusland. Reis naar het eenzaamste volk op aarde* (Meulenhoff/Manteau)

Vertalingen in het Nederlands

- Olivier Rolin *Suite in het Crystal*, vertaald door Katelijne De Vuyst en Marij Elias (IJzer)

Productiesubsidies

Poëzie

- Dirk van Bastelaere, Erwin Jans en Patrick Peeters (samenstelling en inleiding)
Hotel New Flandres (Poëziecentrum)

Essay en literaire non-fictie

- Gwennie Debergh *Lof van het stof. Een geschiedenis van het AMVC-Letterenhuis* (Meulenhoff/Manteau)
- Eric Min *James Ensor. Een biografie* (Meulenhoff/Manteau)
- Gie van den Berghe *De mens voorbij* (Meulenhoff/Manteau)

Proza

- Frank Adam & Klaas Verplancke *Confidenties aan een ezelsoor. Boek drie - Erotische fabels* (Davidsfonds/Literair)

- L.P. Boon *Fenomenale Feminatheek / Eens op een mooie avond / Mieke Maaikes obscene jeugd / Zomerdagdroom* (Arbeiderspers)

Kinder- en jeugdliteratuur

- Els Beerten *Allemaal willen we de hemel* (Querido)
- Daniel Billiet *Alles gaat voorbij, maar niets gaat over* (Clavis)
- Pieter Embrechts en Sabien Clement *Sunjata* (Lannoo)
- Pieter Gaudesaboos (i.s.m. Annick Lesage) *Briek* (Lannoo)
- Silvie Moors, Lieven Gouwy en Geert Vervaeke *Pinokkio* (Lannoo)
- Elvis Peeters en Gerda Dendooven *Meneer papier en zijn meisje* (De Eenhoorn)
- Tom Schamp *Otto in de stad* (Lannoo)
- André Sollie *Altijd heb ik wat te vieren* (Querido)
- Henri van Daele & Klaas Verplancke *Tijl Uilenspiegel. Trouw tot aan de bedelzak* (Manteau)

Strips

- Conz *De tweede kus - Deel 3: Hanne* (Oogachtend)
- Willy Linthout *Het jaar van de Olifant 5 - Het belang van het detail* (Bries)
- Willy Linthout *Het jaar van de Olifant 6 - Verscheurde woorden* (Bries)
- Willy Linthout - *Het jaar van de Olifant 7 - Euforie* (Bries)
- Willy Linthout - *Het jaar van de Olifant 8 - Over de kloof* (Bries)
- Gerolf Van de Perre *Het graf van de keizer* (Bries)

Luisterboek

- Louis Paul Boon (bewerkt door Stef De Paepe) - *Zes grimmige sprookjes voor verdorven kinderen* (Het geluidshuis)

Vertalingen uit het Nederlands

Proza

- Pieter Aspe *Chaos sur Bruges* (De Midas Moorden), in het Frans vertaald door Emmanuèle Sandron (Albin Michel, Parijs).
- Stefan Brijs *The Angel Maker* (De engelenmaker), in het Engels vertaald door Hester Velmans (Weidenfeld & Nicolson, Londen).
- Stefan Brijs *la fabbrica dei bambini* (De engelenmaker), in het Italiaans vertaald door Franco Paris (Fazi Editore, Rome).
- Hugo Claus *Der Kummer von Belgien* (Het verdriet van België), in het Duits vertaald door Waltraud Hüsmert (Klett-Cotta, Stuttgart).
- Hugo Claus *Nedokoncana preteklost* (Onvoltooid verleden), in het Sloveens vertaald door Mateja Seliskar Kenda (Modrijan, Ljubljana).
- Saskia de Coster *Hrdina* (Held), in het Tsjechisch vertaald door Magda de Bruin-Hüblová (Pistorius & Olsanská, Píbram).

- Willem Elsschot *Sajt* (Kaas), in het Hongaars vertaald door Zabolcs Wekerle en Lidércfény (Het Dwaallicht), in het Hongaars vertaald door Judit Gera (Gondolat Kiadó, Boedapest).
- Willem Elsschot *Ost* (Kaas), in het Zweeds vertaald door Per Holmer (Malexis Förlag, Karlskrona).
- Willem Elsschot (Kaas), in het Hebreeuws vertaald door Shulamith Bamberger (Am Oved Publishers, Tel Aviv).
- Pol Hoste *Outlandia* ('Vremde', fragment uit High Key), in het Engels vertaald door door Nadine Malfait (Victoria University Press, Wellington).
- Lieve Joris *Vissza Kongóba* (Terug naar Congo), in het Hongaars vertaald door Tőro Krisztina Noémi (Gondolat Kiadó, Boedapest).
- Geert Kimpen *Kabalist* (De kabbalist), in het Ests vertaald door Vahur Aabrams (Päikesepillaja, Tallinn).
- Geert Kimpen *O Cabalista* (De kabbalist), in het Portugees vertaald door Ana Leonor Duarte (Bertrand Editora, Lissabon).
- Geert Kimpen *Kabalist* (De kabbalist), in het Sloveens vertaald door Tanja Mlaker (Educa, Nova Gorica).
- Hubert Lampo ("Terugkeer naar Atlantis" en "De komst van Joachim Stiller), in het Russisch vertaald door Svetlana Kniazkova (Azbooka, Sint-Petersburg).
- Tom Lanoye 'n *Slagterseun met 'n brilletjie* (Een slagerszoon met een brilletje), in het Afrikaans vertaald door Daniel Hugo (Protea Boekhuis, Pretoria).
- Ivo Michiels Dixi(t), *Ich erinnere mich an mehr, als ich mich erinnere* (Fragmenten uit Dixi(t) en Journal Brut, ingeleid door Sigrid Bousset), in het Duits vertaald door Marlene Müller-Haas (Schreibheft, Zeitschrift für Literatur, Essen).
- Elvis Peeters *Brezstevilni* (De ontelbaren), in het Sloveens vertaald door Mateja Seliskar Kenda (Educa, Nova Gorica).
- Joris Tulkens *Perro Cristão entre Muçulmanos* (Christenhond Tussen Moslims), in het Portugees vertaald door Susana Canhoto & Patrícia Couto (Guerra e Paz, Lissabon).
- Annelies Verbeke *Duerme!* (Slaap!), in het Spaans vertaald door Conchita Alegre Gil (Seix Barral, Barcelona).
- Annelies Verbeke *Spavaj!* (Slaap!), in het Kroatisch vertaald door Maja Weikert-Lozica (Andrijici, Zagreb).
- Geert van Istendael *Mijn Duitsland* (Mijn Duitsland), in het Duits vertaald door Marlene Müller-Haas (Parthas Verlag, Berlijn).
- Dimitri Verhulst *Hotel Problemski* (Problemski Hotel), in het Spaans vertaald door Marta Arguilé (Lengua de Trapo, Madrid).
- Dimitri Verhulst *Hotel Problemski* (Problemski Hotel), in het Portugees vertaald door Arie Pos (Mercado de Letras Editores, Lissabon).
- Dimitri Verhulst *Beda Stvari* (De helaasheid der dingen), in het Sloveens vertaald door Tanja Mlaker (Zalozba Goga, Ljubljana).

Poëzie

- Paul Bogaert *Zirkuläre Systeme* (Circulaire systemen), in het Duits vertaald door Christian Filips (Urs Engeler, Weil am Rhein), gepubliceerd in *Zwischen den Zeilen*.

- Willem Elsschot *Gedichte - Verzen*, in het Duits vertaald door Gerd Busse en Agnes Kalmann-Matter (Neue Literatur, Jena).
- Peter Holvoet-Hanssen *Héroes y villanos del cómic* (Helden en Schurken in het Stripverhaal), in het Frans vertaald door Frans De Haes; in het Spaans vertaald door Ronald Brouwer (fundación Carlos de Amberes, Madrid).
- Roland Jooris *Inerme* (Weerloos), in het Spaans vertaald door Stefaan van den Bremt en Marco Antonio Campos (Alforja Arte y Literatura, Mexico City).
- Erik Spinoy *10 gedichten in Revista de poesía Promoteo*, in het Spaans vertaald door Diego Puls (La Corporación de Arte y Poesía, Medellín).
- Stefaan van den Bremt *Matando al héroe* (Helden doden), in het Spaans vertaald door Stefaan van den Bremt en Marco Antonio Campos (Alforja Arte y Literatura, Mexico City).
- Miriam Van hee *Páis al Fondo* (Achterland), in het Spaans vertaald door Stefaan van den Bremt en Marco Antonio Campos (Ediciones el Tucán de Virginia, Mexico D.F.).
- Miriam Van hee *selectie gedichten*, in het Engels vertaald door Judith Wilkinson (Stichting Poetry International, Amsterdam).
- Hendrik van Veldeke *Sente Servas* (Sente Servas), in het Duits vertaald door Jan Goossens, Rita Schlusemann en Norbert Voorwinden (Agenda Verlag, Münster).

Essay en literaire non-fictie

- Lieve Joris *The Rebels' Hour* (Het uur van de rebellen), in het Engels vertaald door Liz Waters (Grove Press, New York).
- Lieve Joris *Die Stunde der Rebellen* (Het uur van de rebellen), in het Duits vertaald door Thomas Hauth en Rosemarie Still (Piper Verlag, München).
- David Van Reybrouck *Le Fléau* (De plaag), in het Frans vertaald door Pierre-Marie Finkelstein (Actes Sud, Arles).

Toneelliteratuur

- Louis Paul Boon, bewerkt door Koen Haagdorens en Paul Slangen *Die Vergessene Strasse* (Vergeten straat), in het Duits vertaald door Franz Rabe (NTGent)
- Gerda Dendooven *Sensazione*, in het Engels vertaald door Nadine Malfait (Laika)
- Pascale Platel *Rabauken* (De Rouwdouwers), in het Duits vertaald door Barbara Buri (Bronks)
- Paul Pourveur, Stefan Hertmans en Claire Swyzen *Tyrannie der Zeit* (Tirannie van de tijd), in het Duits vertaald door Uwe Dethier (Staatstheater, Oldenburg).
- Jo Roets en Bart Van den Eynde *Des nuits au cirque* (Circusnachten), in het Frans vertaald door Monique Nagielkopf (Laika, Antwerpen).
- Arne Sierens *Mariages et tribunaux etcetera* (Trouwfeesten en Processen enzo-voorts), in het Frans vertaald door Monique Nagielkopf (Compagnie Cecilia, Gent).
- Klaas Tindemans *Bulger*, in het Duits vertaald door Uwe Dethier (Staatstheater Oldenburg)
- Klaas Tindemans *Bulger*, in het Engels vertaald door Gregory Ball (Company of Angels)

- Joris Van den Brande en Jan Sobrie *Bomben in der Suppe* (Zolderling), in het Duits vertaald door Barbara Buri (Staatstheater, Oldenburg)
- *Triptyque du pouvoir* (Triptiek van de Macht):
 - Tom Lanoye, Jeroen Olyslaegers, Guy Cassiers & Erwin Jans *Triptyque du pouvoir - perspectives et réflexions* (essays over Triptiek van de Macht), in het Frans vertaald door Sandrine Blaise (Toneelhuis, Antwerpen).
 - Tom Lanoye *Mefisto for ever* (Mefisto for ever), in het Frans vertaald door Alain Van Crugten (Toneelhuis, Antwerpen).
 - Jeroen Olyslaegers *Wolfskers* (Wolfskers), in het Frans vertaald door Monique Nagielkopf (Toneelhuis, Antwerpen).
 - Tom Lanoye *Atropa* (Atropa), in het Frans vertaald door Alain Van Crugten (Toneelhuis, Antwerpen).

Kinder- en jeugdliteratuur

- Stefan Boonen (100 procent Lena), in het Japans vertaald door Atsuko Kohashi (Nikkei Business Publications, Tokyo).
- Carll Cneut (i.s.m. Carl Norac) *Alex, a torkos kismalac* (O monster, eet me niet op!), in het Hongaars vertaald door Tibor Bérczes (General Press Publisher, Boedapest).
- Carll Cneut (i.s.m. Edward van de Vendel) *Zwei Millionen Schmetterlinge* (Eén miljoen vlinders), in het Duits vertaald door Rolf Erdorf (Boje, Keulen).
- Carll Cneut (i.s.m. Edward van de Vendel) *Milijon metuljev* (Eén miljoen vlinders), in het Sloveens vertaald door Barbara Torkar (Narava, Ljubljana).
- Jan de Leeuw *Uglesommer* (Vederland), in het Noors vertaald door Heidi Bern (Leo Forlag, Lierskogen).
- Paul de Moor *Warum die Schildkröte einen Panzer hat* (Zo moet het gaan als er iemand is), in het Duits vertaald door Eva Schweikart (Fischer Schatzinsel, Frankfurt am Main).
- Ed Franck *Tinka* (Tinka), in het Catalaans vertaald door Auke Oosterhoff (Cruïlla, Barcelona).
- Bart Moeyaert (i.s.m. Katrien Matthys) *Le maître de tout* (De baas van alles), in het Frans vertaald door Daniel Cunin (Éditions du Rouergue, Rodez).
- Tine Mortier (i.s.m. Tom Schamp) *il 6° giorno* (De 6de dag), in het Italiaans vertaald door Dafna Fiano (Motta Junior, Milaan).
- Tine Mortier (i.s.m. Tom Schamp) *Au 6e jour* (De 6de dag), in het Frans vertaald door Étienne Schelstraete (Milan, Toulouse).
- Dirk Nielandt *Où sont les animaux?* (Beestenhoed), in het Frans vertaald door Josiane Bardon (Rageot, Parijs).
- Aline Sax *In einem Leben wie diesem* (Schaduwleven), in het Duits vertaald door Stefan Häring en Verena Kiefer (Arena, Würzburg).
- Sylvia Vanden Heede (i.s.m. Thé Tjong-Khing) *Tot kijk, Vos en Haas*, in het Japans vertaald door Etsuko Nozaka (Iwanami Shoten, Tokyo).
- Jean-Claude van Rijckeghem en Pat van Beirs *Die Erbin von Flandern* (Jonkvrouw), in het Duits vertaald door Mirjam Pressler (Gerstenberg, Hildesheim).

- Kathleen Vereecken *Lara & Rebecca* (Lara & Rebecca), in het Duits vertaald door Andrea Kluitmann (Cecilie Dressler Verlag, Hamburg).

Strips

- Pieter De Poortere *Dickie 3* (Boerke 3), in het Frans vertaald (Les Requins Marteaux, Albi).
- Olivier Schrauwen *Mein Junge* (My Boy), in het Duits vertaald door Heike Drescher (Reprodukt, Berlijn).
- Olivier Schrauwen *Poika Kulta* (My Boy), in het Fins vertaald door Viljami Jauhainen (Huuda Huuda, Helsinki).
- Judith Vanistendael *La jeune fille et le nègre* (De maagd en de neger), in het Frans vertaald door Thierry Groensteen en Hélène Robbe (Actes Sud, Arles).

Varia

- Diverse Vlaamse auteurs *Párviald Oostendéért - Modern Flamand-Holland Elbeszélések* (Bloemlezing hedendaagse Nederlandstalige auteurs), in het Hongaars vertaald door Judit Gera e.a. (Nagyvilág, Boedapest).
- Diverse Vlaamse auteurs *ZGODBE iz Flandrije* (Bloemlezing kortverhalen), in het Sloveens vertaald door Mateja Seliskar Kenda (Sodobnost International, Ljubljana).
- 20 Vlaamse auteurs (Bloemlezing proza), in het Bulgaars vertaald door Aneta Dantcheva-Manolova (Plamak Magazine Bulgaria).

Vertalingen in het Nederlands

Proza

- José Eduardo Agualusa *De vrouwen van mijn vader*, vertaald door Harrie Lemmens (Meulenhoff).
- Pat Barker *Modelklas*, vertaald door Jos den Bekker (De Geus).
- Michel De Ghelderode *Reis door mijn Vlaanderen en andere verhalen*, vertaald door Chris van de Poel en Hilde Rits (Houtekiet).
- Katja Lange-Müller *Kwaai schapen*, vertaald door Els Snick (De Arbeiderspers).
- Milena Magnani *Branko*, vertaald door Leen Van Den Broucke
- Haruki Murakami *Dans dans dans*, vertaald door Luk Van Haute (Atlas).
- Amélie Nothomb *De verloofde van Sado*, vertaald door Marijke Arijs (Manteau).
- Laurent Quintreau *Grof geld*, vertaald door Kiki Coumans (Meulenhoff).
- Olivier Rolin *Suite in het Crystal*, vertaald door Katelijne De Vuyst en Marij Elias (IJzer)
- José Saramago *Kleine herinneringen*, vertaald door Harrie Lemmens (Meulenhoff).
- José Saramago *Opgegaan van de grond*, vertaald door Harrie Lemmens (Meulenhoff).
- Hong Ying *De pauw huid*, vertaald door Martine Torfs (De Geus).
- Juli Zeh *Vrije val*, vertaald door Hilde Keteleer (Ambo | Anthos).

Poëzie

- Constantin Abaluta *De indringer*, vertaald door Jan H. Mysjkin (Uitgeverij P).
- Victor Hugo *De mooiste van Victor Hugo*, vertaald door Koen Stassijns (Lannoo | Atlas).

Essay en literaire non-fictie

- William Marx *Het afscheid van de literatuur - De geschiedenis van een ontwaarding 1700-2000*, vertaald door Katelijne De Vuyst (Querido).
- Lie Yukou *De geschriften van Liezi - De taoïstische kunst van het relativeren*, vertaald door Jan De Meyer (Augustus).

Bijlage 6

Lijst van afkortingen

Adviescommissie VMF	Adviescommissie verenigingen, manifestaties en focuspunten
AMVC-Letterenhuis	Archief en Museum voor Vlaams Cultuurleven – Letterenhuis
BAM	Instituut voor beeldende, audiovisuele en mediakunst
BIMILI	Bibliothek mittelniederländischer Literatur
CeLT vzw	Culturele en Literaire Tijdschriften vzw
Ctb	Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie
ELV	Expertisecentrum Literair Vertalen
FIT	Flanders Investment & Trade
FPD	Fonds Pascal Decroos
IVA Kunsten en Erfgoed	Intern Verzelfstandigd Agentschap Kunsten en Erfgoed (Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media)
Kantl	Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde
LIRA	Stichting Literaire Rechten Auteurs
NFvdL	Nederlands Fonds voor de Letteren
NLPVF	Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds
PIW	Poetry International Web
SLV	Stichting Lezen Vlaanderen
TIN	Theater Instituut Nederland
VAF	Vlaams Audiovisueel Fonds
Vai	Vlaams Architectuurinstituut
VAV	Vlaamse Auteursvereniging
VBB	Vlaamse Boekverkopersbond
VCOB	Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken
VFL	Vlaams Fonds voor de Letteren
VIC	Vlaamse Illustratorenclub
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroep
VTi	Vlaams Theaterinstituut
VUV	Vlaamse Uitgeversvereniging

Colofon

Vlaams Fonds voor de Letteren
Generaal Van Merlenstraat 30
2600 Berchem
+32 3 270 31 61
info@vfl.be
www.vfl.be

Verantwoordelijke uitgever en hoofdredacteur:
Carlo Van Baelen, Generaal Van Merlenstraat 30, 2600 Berchem

Aan dit jaarverslag werkten mee:
Els Aerts, Hugo Brems, Ivan De Beul, Inès de Bien, Koen De Smedt, Georgia De Winter, Stijn Geudens, Steven Heene, Vanessa Joosen, Guy Posson, Arthur Sonnen, Greet Ramael, Lara Rogiers, Michiel Scharpé, Geert Swaenepoel, Karen Thys, Carlo Van Baelen, Hilde Van Belle, Tom Van de Voorde, Pieter van Oudheusden, Elise Vanoosthuyse, Karolien Verguts
Coördinatie: Michiel Scharpé
Eindredactie: Mark Cloostermans

Ontwerp en druk: Compagnie Paul Verrept, epo

Overname van berichten is toegelaten mits bronvermelding. Het VFL kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele fouten en/of schade die voortvloeit, direct of indirect, uit het gebruik van deze informatie.

Wettelijk depot D/2009/9430/1

Vlaamse Openbare Instelling

